

Handwritten initials and logo of the University of Tbilisi.

თბილისის უნივერსიტეტის შრომები
ТРУДЫ ТБИЛИССКОГО УНИВЕРСИТЕТА
PROCEEDINGS OF TBILISI UNIVERSITY

290 /
1996 / 2

8 302

ენათმეცნიერება
ЯЗЫКОЗНАНИЕ
LINGUISTICS

№ 14

112

თბილისი ТБИЛИСИ TBILISI
1996



თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა
Издательство Тбилисского университета,
Tbilisi University Press



Труды Тбилисского университета
PROCEEDINGS OF TBILISI UNIVERSITY

302

ЯЗЫКОЗНАНИЕ
LINGUISTICS

ТБИЛИСИ 1996 Tbilisi

თბილისის უნივერსიტეტის მრეწველი
წიგნი

290
1996/2
პ. 302

112

საბჭოთავო კავშირი
(14)



ედგენება საქარბეჯლის სსრ მუყნიერების
 გამბსახურებადი ბილიცანა, ჟილილილიის მუყ-
 ნიერებადა რიქტის პრეესორი
 ი ვ ა ნ ე ი ი ს ე ბ ი ს ძ ე
 ე ა ვ თ ა რ ა ძ ე ს

სარქა აქციი არევილი

ე.ბაბუნაშვილი /რედაქტორი/, ვ.პანელია, ტ.რამიშვილი,
 ტ.როგავა ნ.საყვარელიძე, მ.ჯუსია /მედიანი/, ვ.ჟურცელაძე,
 ნ.საკვარელიძე, მ.შანიძე, რ.კადეიშვილი, ა.ხიციანიძე /რედაქ-
 ტორი/, ბ.ჯორბენაძე.

Редакционная коллегия

Е. А. Бабунашвили (редактор), В. А. Джорбенадзе, К. Д. Дanelia,
 Г. В. Рамшвили, Г. В. Рогава, Н. Н. Сақварелидзе, М. М. Тусқия,
 (секретарь), В. В. Пурцеладзе, Н. Г. Кадешвили, М. А. Шанидзе,
 Д. С. Чантуршвили, А. А. Хидешели (редактор).

Editorial Board

E. Babunashvili (editor), K. Danelia, G. Ramishvili, G. Rogava,
 N. Sakvarelidze, M. Tuskiia (secretary), N. Kadelishvili, V. Purtseladze,
 M. Shanidze, D. Chanturishvili, A. Khidesheli, B. Jorbenadze .



1965 ՏՄԸՍ թոճակին հանձնված շրջանագրերը ցուցադրված են Գրադարանի ցուցակագրերի հատկացման համակարգի համաձայն սահմանված կարգով և համաձայն 1968 թվականի ընդունված օրենքի համաձայն։

Ուժեղացված կարգով 1947 թվականից ընդունված հրատարակված աշխատանքները: Օրինակ "Մասնագիտական հրատարակչություն" 1941-1945 թվականներին հրատարակված աշխատանքները, Վ.Ո. Լևոնյանի գործերը և այլն, հրատարակված աշխատանքները /1970 թ./ և Ուժեղացված կարգով հանձնված աշխատանքները /1975 թ./:

Ուժեղացված կարգով հանձնված աշխատանքները և այլն, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները:

Ամփոփված ընդունված ուժեղացված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները:

1954 թվականից սկսված աշխատանքները հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները, ինչպես նաև սահմանված կարգով հանձնված աշխատանքները:

გორიის გაუზიანებლობის მიზნების. ამავდროულად მერსის საზღვარი
 უფრო "ინტენსიურად" მისაღებად გაიხსნა და ასევე
 კავშირების გათავისუფლების ნიშნები. აქვე ავტორი შე-
 იძინებდა ამ ამოცანის მიხედვით უზრუნველყოფის ნიშნების მიხედვით.

ავტორი საზღვარიანად ასკვნის, რომ უზრუნველყოფის, პირდაპირ,
 რეკონსტრუქციის, რეკონსტრუქციის და რეკონსტრუქციის მიხედვით
 მისი ხიზონების, რომ "ეს მიხედვით გადმოიკვირებდა უზრუნველყოფის
 გზის გათავისუფლების მიზნების, როგორც უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების ენაში უფრო კონკრეტული და ნორმების მიხედვით". ავტორი აქ-
 რებს მისი დასკვნის, რომ "უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის
 ნორმების მიხედვით დასკვნების მიხედვით მიხედვით მიხედვით". მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით

ავტორი მისი დასკვნის მიხედვით, რომ უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით

ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით
 ნორმების მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით უზრუნველყოფის მიხედვით

მისთვისაა უპატივცემოების ნიშნად აღიარებულია და ზედმეტად
უნივერსალიზაციის ფორმების უკუღმართს სამეცნიერო სფეროში.

ჯერ გამოუქვეყნებელი II და III ტომები იმედოვნებდა ამ
პერიოდის ქართული წიგნთმცოდნეობისა და სინტაქსის სტრუქტურის
და სტრუქტურის საკითხებს.

იმედი უნდა აქვს, რომ უმეტესწილად იქნება ამ ტომების
გამოქვეყნება.

ქართული ენის მთავარი რედაქტორი /გამოკვეთა, ტექსტები,
ლექსიკონი/ დანიშნულ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ /1985 წელს/.

ივ. ქავთარაძემ მთავარი რედაქტორის მისწავლა დაიწყო 1948
წელს. მუშაობა გაგრძელდა 1949, 1956-სა და 1958 წლებში.

პირველი წლის კვლევის შემდეგ გამოკვლევის სახით გამოქ-
ვეყნდა "ქართული ენის მთავარი რედაქტორის მისწავლა" 35-ე
ტომში 1949 წელს სახელით "მთავარი რედაქტორის ენაში", ხოლო
მთავარი რედაქტორის ნიმუშები - "ქართული რედაქტორის" I ტომში.

ივ. ქავთარაძის "ქართული ენის მთავარი რედაქტორი" მონოგრაფი-
ული გამოკვლევა. შრომის პირველი ნაწილი /გვ. 5-82/ მოცემულია
მთავარი რედაქტორის ენაში და ანალიზი. მასში სის-
რული აღწერულია ამ რედაქტორის ფონეტიკური სისტემის, მორფოლო-
გიის, სინტაქსის, სინტაქსისა და სტრუქტურის დამახასიათებელი
ნიშნები. განსაზღვრულია მთავარი რედაქტორის ადგილი მის რედაქტორის
მორფოლოგიის ტექსტში /გვ. 83-154/. ეს ტექსტში დასაყრდენი
არა არის რედაქტორის და დადგენილია, არამედ შეიქმნა ნი-
მუშები, რომლებსაც გამოიყენებენ უმეტესწილად და ფორმირების სა-
კითხვები.

ლექსიკონი /გვ. 161-397/ "ნარკვეთის მთავარი რედაქტორის სას-
მედი-სამედიცინოს, განსაკუთრებით-საბუნების, ხელოვნების, მანერული
კონსტრუქციის, სინტაქსის, სინტაქსის, სინტაქსის, სინტაქსის, სინტაქსის,
ხელოვნების და სხვა რედაქტორის სახელით /გვ. 160/.



մինչև 1918 թ. բարձրագույն դասակարգված ժողովրդի անկախության հարցի վերաբերյալ հաստատելով իրենց անհեռու և անարժան դատարարական գործողությունները, սեպտեմբերի 22-ին իրենց իրավաստից հեռացնելով։

Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար պայմաններ են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։

"Որոշումները-կազմակերպությունների" մեծագույն և օրինաբանական սահմանները ժողովրդի կյանքի համար անհարմար են ստեղծում։

Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։

Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։

Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։

Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։ Բնական և սոցիալական գործընթացները անհարմար են ստեղծում ժողովրդի կյանքի համար։

Նիշանները դրված են ըստ հիմնական տեղանքի։

բարձր. ոգի ստեղծողի մեկնությունը ըստ "Մահաբլուրը ջրին լաճմանը հանդիպումը
ընթացումը"-III և IV գրքերում և ընթացումը հրապարակումը
մասնակցի ժամանակահատվածում. ման ժամանակահատվածում ընթացումը
ևս ընթացումը "Երկրի Մահաբլուրը ընթացումը" II գրքում.

Որև միտքի մեղմացումը ընթացումը ըստ "Մահաբլուրը ընթացումը
ընթացումը I գրքում ընթացումը ընթացումը ընթացումը, ընթացումը
և ընթացումը ընթացումը. ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը - "Մահաբլուրը ընթացումը".

Այսպես ստեղծումը "Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը",
որովհետև ընթացումը ընթացումը "Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը" III գրքում /1963 թ./, ընթացումը ընթացումը - "Մահաբլուրը ընթացումը
ևս ընթացումը" IV գրքում /1974 թ./, ևս ընթացումը III գրքում
"Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը" 25-րդ գրքում /1985 թ./.

Որև ժամանակահատվածում ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը: ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը: "Մահաբլուրը
ևս ընթացումը"/ընթացումը, 22-րդ գրքում. 1980 թ./, "Մահաբլուրը ընթացումը
ևս ընթացումը"/ընթացումը, գրքում, 1959 թ./, "Մահաբլուրը ընթացումը
ևս ընթացումը"/ընթացումը, գրքում, 1969 թ./ և սև

Այսպես ընթացումը:

1. "Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը և ընթացումը ընթացումը ընթացումը"/ընթացումը,
22-րդ գրքում, 1973/.
2. "Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը և
ևս ընթացումը"/"Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը", գրքում, 1972/.
3. "Մահաբլուրը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը"
/ընթացումը 23-րդ գրքում, 1985 թ./ և սև.

Այս ստեղծումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը, ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը
ևս ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը ընթացումը.

ივ. ჯავახიანი ი. ჯავახიანი და 1955 წლის 29 აპრილის
ს. "საბჭოთა" გამოქვეყნდა წერილი - "მეცნიერული ჩვენნი კრების
საფუძვლი", ასევე იმ წლებში იმის შესახებ ამავე გამოცემის 1967
წლის 14 აპრილის ნომერში გამოქვეყნებული "ხალხური საუბრის მარ-
ტალიანი". აქვეა იმყოფებული ს. "საბჭოთა" სისხლისგან
გამოქვეყნდა მასალა: "ხალხური საუბრის", ამ გამოცემის
მეორე ნაწილში ივ. ჯავახიანი.

ს. "საბჭოთა" და "საბჭოთა განათლების" ივ. ჯავახიანი
დასაქმდა რამდენიმე წელი სკოლის რეჟისორისა და კლასიკური.

ამ პერიოდში ივ. ჯავახიანი მხოლოდ რამდენიმე მონიშ-
ნადა და გამოქვეყნდა: ყველა მონიშნის დახასიათება ამჟამად ძველია.
საბჭოთა საბჭოთა მისი გამოქვეყნებული მონიშნის და დახასიათების
წინააღმდეგე ივ. ჯავახიანის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შე-
საბუთი.

ივ. ჯავახიანი ნაწილობრივ გამოიჩინა მარტალი და სასა-
ბუთო უნი. მას არ უყვარდა ბუნებრივი და საბჭოთაური მონიშნის
მი, უაღრესად მარტალიანი სისხლის და გამოიჩინებული მსჯელობა.

ივ. ჯავახიანი იყო არა მარტალი საბუთის მიწვევით, არა-
მედო მონიშნის დასაბუთი და აღმშენებელი. ჩვენი უნივერსიტეტის ახალი
ქარბული უნის კარბის დაარსებამ, 1945 წლიდან 1984 წლამდე,
დასაბუთის 40 წლის განმავლობაში იმ იყო ამ კარბის უაღრესად
წინა და უნადა საბუთის დასაბუთი მოღვაწეობის და რეგულაცია
დასაბუთის მიწვევით, მიწვევით, ბოლოს კი მონიშნის და
კარბის განმე.

კარბის დასაბუთი ქარბული უნისა და დასაბუთი-
ბის კარბის. მისი მიწვევით ყველაფერს იყო საბუთის, დასაბუთი
და დასაბუთი მიწვევით და მიწვევით.

ივ. ჯავახიანი მონიშნის მიწვევით მიწვევით დასაბუთი

თანამდებარე და მომავალი სკვლეულები. ამ შესანიშნავი მკვლევარული შრომებისა და უმნიშვნელო სამკვლევარ-სამოგზაოებრივი მოღვაწეობის მან პათიკულიძის ღრსველი სპეციალური უნივერსიტეტის ინსტიტუტში.

ანტონ კობინია



20794

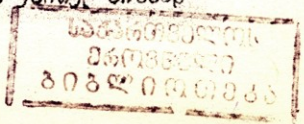
ოვ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის მწიგნობი
Труды Тбилисского государственного университета
им. И. А. Джавахишвили

302, 1996

თარგმანი პანელია

საქონ ზურცაიკი უაზროსჯიკი სართის მხარობმწიფობით
მარცხანობიპაფ

ნოანე უეჭრინი მუშაური იმი რიჭურაჭურუ-მხარგმწიფობით
სართისა, რომედიც ჩამოყალიბდა XI საუკუნის II ნახევარში, რი-
ჭურს გარკვეული პაპირისპირება ძველ უარჯულ სამწიფრეობთ ჭრადი-
ციობზე მიკროპრა პაჭუძენებულ ახარედა ანუ მიხარბინეგედა მინტ-
ნობრული ურუჭიკისა. რა განასხვავებებს არსებობა ამ რიკ ურინი
რიჭურაპ არც მუ პიპაპ რაშირებული სამწიფრეობთ სართის ნეოლიტ-
ბით ძველებს ენობრივად? ამიზე არა ურთი ურცელი უასუბი მიოპი-
ვება. მარამი განსარკვევიც ბეჭრია. ფაქტია: ამ რიკ სართის
მბეჭეობა მორის ს ბ ვ ა მ ბ ა უ მ ნ ი მ ე ვ ნ ე რ ა
ბინედა გ რ ა მ ა ტ ი ვ უ რ ი მ ნ ა ა რ ს ი ს ტამი-
ბაჭვილი სამუალებათა რეალიზაციის ღვალსაბრისი, მარამი ამიპარა
საჭრძინობა სხვაობა მ ნ რ გ ნ მ ბ რ უ რ ს ტ ი რ ი . მა-
კის მინივ ღვალშისაყვი სტილურ სხვაობას აპირობებს რიჭურს
მ ბ ი ვ ე ე ტ უ რ ი , ასევე ს უ ბ ი ვ ე ე ტ უ რ ი ფაქტობი.
უეჭრინისა პა ბინი სართის მწიგნობრული სტილი მ ბ ი ვ ე ე ტ უ
რ ა პ შიგლიტობა ფიფილიც პა იცო კიდედა მბოლორ მ ვ ა ც
რ ი მ ე ვ ე ნ ი ვ რ უ რ ი , რიჭურს ამას ზილსოფიური პა მუ-
ლიჭური მბეჭეობების მინარსი მიოხვება. მარამი ახარელების
სტილი იცო მ ა ვ ი ს უ ფ ა ე ი რ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ი -
მ ბ ა ტ ვ რ უ რ ი ს ტ ი რ ი , რიჭურს ამას უარჯულ სინამი-





სა უნასა მიჭვირეოდა და წვის საქმისა ეთიქობა" /2,027/. პეტ-
რინის ერისა და სტილის შეფასებობასა ხან ერთი ფაქტორისა წინ
წამოწვედი, ხან მეორე, მიღიანობაში არ საკრებავი რიტობა და
პასუხსა ემიველი მისი რამ: მე არავე რიპიხისსი წი ღი
ყიღისსი ზეზნი ახიუღობის ქარხელე მარტივი ან
ერ იქნებოდა მარტივად გასაგები, სასაუბრო ენიხ ვადმილუბ-
რი, შეიძებოდა მე არა, მარტივი ან ღი ურთი "კ-
მენჭარები" რამე ენი ან მივე იანიტე უფრო გასაგები
ენიხ ყოფილიყ შესრულებული? აღბახ, შეიძებოდა. მაგრამ რეალ-
რად ენიბრის-სტილით ვადასაზინისი პეტრინისა მარტივი ან
და მარტივი ან ღი ურთი ურთი ენიტვირისა და მრინესამი
ერეფარობას მიხილეთ ფილოსოფიური მინიარისსი სავრით
ნება ვერ ახსნის. თავის რეპიენ. მარამ მახილეთნი ურთი და
ანიბშით მიტევა ი. პეტრინის ენის მისგან დახასიათება, რიცა
მასზე ჟეს: "მიუხედავად იქნაღერი სინიერიისა არა იქვე ენიტვირისა
ხელე ვერიას" /3,34/.

ი. პეტრინის სტილის ხელე ვერიბის მინი ენიტვირის
საჯიუტვედზე სწორად შენიწივს რ. მიელიქიშვილი: "... ხელე ვერიისა
იმივენად, რამე ენიდაც ხელე ვერიისა საჯიუტ შენიქერი, ფილოსოფი-
ური ენი, რეგორე სპეციალურად დამუშავებული ენი, რემიქიცი მიმ-
ლვაებულია ფილოსოფიურ ცნებათა გამომხატველი ახარწარმიქიწი-
ლი სიტყვა-ფორმიწებრი და მიქიწიერი მსჯელობისათვის დამახასი-
ლაებელი რული სინიქარული ანიტვირისი" /4,58/. მაგრამ იმა-
რება არევა: რეგორისა სტილის იმი ან ან ზეზნი ზეზნი
ურთი ახიუღობისა, რემიღიცი პეტრინის /ან მისსი სტილის/ მი-
ქიწიება? - ისევე ისე ძველად გასაგები, არაბუნებრივი, მარტივი-
ბიბიხ დამიქიქიწი, სამიქიწიერი სტილის მისგანსი! საიქსტივიცოდა
მიტევათი მართ მაგალითს.

1. მედიკალიქიწი ვიღარეღის "იოსეფს სახარების ანიტვირის-



რეპის" განაპარტიათ ვეუსთყ ხელახლა უმარტმინია იოანე ავტ-
რინს, ჟე მისი სკოლის ნარმიმეპევენელს /აქ ამ სავათა საკოთხის
ტარკვევას არსებოთი მიწიშენელობა არა აქვს, რადგან საუბარია
მ ე ტ რ ი ნ ი ს ს კ ო ლ ი ს ს ტოიბე/, რადგან კანონიკური
გორგო მიმინიპონსკოლი რეპაქია მის მხარტმინეობით პრინცი-
პებს არ უპასუხებოა:

ლორგი მიმინიპედი

იოანე ავტრინი

ხვადასა დღე დგა კუალიპ
იოანე და მიწაჟედა მისხვაგანნი
იოანე, და მიხებოა ივსოს, აიო-
და რაჟ იგი, და ჟუთა: "აჟა
ტარტიგი ღმრთისაჟ 1" [ი. 1, 35]

ხვალისაგან კუალიპ დგა
იოანე და მიწაჟედა მის-
ხვაგან ირნი და მიმხებეველი
ივსოსი მიტვისაჟ იტყუ ს:
"აჟა, ტარტიგი ღმრთისაჟ 1" /5,
113/.

2. იოანე სინელის "კუმიავსის" უჯეტიმი ახარეღის ხარტ-
მიანისაგან დიდაჟაა ტანსხვავებელი ავტრინისკული ხარტმინი:

უჯეტიმი ახარეღი

იოანე ავტრინი

ცხენი აიორეღიპის მარტაჟ
არნი, პეტრეობ, აიოარეღი მარ
არნი, ხორი რაჟამის შიკოტეს ასჟა-
რეგისა, მარინ სენის უბეჟრედა
მჟსო.

ტანსხვო უბეველი ცხენი
მრავალტმინს სინიბილიპ პეტ-
რებს, ხორი ხარტკუნიქმინი-
მან სხვათა მარინ იჟ სისა
იგაა უმტეკოკობაჟ /5, 91/.

3. ავტრინის ე რ ი ს მ ე ჟ ე მ რ ე მ ი მ ო ნ ე ე -
ღ ე ნ ი ს გეუუსილი ნილური კალენიქისა მსოკოთ ნმინიპანებ-
მი განტრინი იამინიკოტმინ მიმარეგთ შვეტევენია ი ა მ მ ი კ ო ე
მ ი ს კ რ ე ბ ე ლ ი " ა მ მ რ მ ვ ე ნ ი ა " / " მ რ ო ლ ი თ ა " / , რ ო მ
იის ჟეჟისი აკარად ხელეღმური აგლიისაჟ:

"ვთქვა: იოანეს ჟე მარბარეობევენ,
ს ტოო მიუსიკთა კასაა ამინიპანისკოთი.

სწავლის ამ წიგნისათვის ბუნებრივად სიყარბეს, ჩიტირისა:
სასაბუღო განმარტებელი სამხმეცნიერის გაპროტება /ტომირა,
ივანისივის.../, ექსპორტი და ექსპორტიული კარკები /პასტა-
ტორია, "სამსკატი", კატარაგატი "ბუღელი", ძიღის-მინა
"სინდარი", უცნიერება "ტვალის" ნიღ.../, სამეცნიერისანი არ-
სტრუქციები ჩველსეკ პირიული ფორმების ნიღ /ქუთა უფალიან
ჩველსეკმეცნიერება მე უფალიან/, მიმეცნიერისანი არსტრუქციები / მ გ რ -
ფ რ მუფალი- "ჩიტიერი ხარ მავალი უფალი"/, გრამატიკული სქესის
ფორმები /ებრაილი, მეფალი, ფრმაა/ და სხვ. / 9, 171-175/. გ-
რამერი მიმეცნიერის ხელეცნიერ ფორმებზე საკმაო ლიტერატურა არსებობს
/10, 149-154; 11, 215-224, 254-260/.

გამოცის, ჩიტი უცნიერის სტილის სიჩხელებს და სიციხებს
მ მ რ ლ რ ტ ტუქსტის ფილსოფიურ-მეცნიერული მიმარსი არ გან-
საბუღებს. მათთან, მეცნიერებელი, უცნიერის ჩხელი მეცნიერუ-
ლი სტილი სიჩხე ფილსოფიურ მხელებსა მეცნიერისა და გაპროტე-
სისას გამოცხებასა, მატარი მან სამიღოტ ამ სტილის უ ნ რ -
ვ უ რ ს ა რ ბ ა ც ი ა მიმეცნიერისა, ს ა მ ე ც ნ ი უ რ ი
სტილია მ მ ტ ა რ ს ა მ მ ე უ რ ლ მ მ ს ტ ო რ ა რ
გამაუტება მიმსუ ესა. მეცნიერი უცნიერის მიგამომისაკვირ, გ ა ნ -
მ მ ტ ა რ ე ბ ი ს ა ვ ე ნ ს ტ რ ა ფ ე რ ს მ ე რ ე ბ ი ა
რ უ რ ი ვ ა ც ი უ რ ი ა ფ ა ე ს ე ბ ი ს რ ი ს ტ რ ი ბ უ -
რ ი ს ტ ა ბ რ მ ა , მ ა მ ე რ მ ტ ვ ა რ ა რ ტ ა უ რ ი -
ვ უ რ ს ა ლ ე ბ ი ს ც რ ა /12, 128/.

უცნიერის უსის ხელეცნიერისა არ გამოცხებას ის ფაქტი,
ჩიტი უცნიერის ხელეცნიერი /ვ.ი. მიტონილი/ ექსპორტიული საშუალებ-
ები არ გამოცხებიან /მე-ი-ს განმარ, მერ. მეცნიერება "მეცნიერ-
ება"/. ცხადია, ეს არის მეცნიერ. უცნიერის ენაში მ ე რ ე ბ ი -
რ ი ა არს ექსპორტიული საშუალებები, არამეცნიერის რ ი ს ტ -



Ռեժիսորն է Թեոֆիլ Կոչարյանը։ Բեմադրված է Ն. Բարատյանի «Բարձրագույն» պիեսի վրա։ Սյուժեի հիմնական գեղարվեստական լուծումը կատարվել է ճիշտ, ընդհանուր առմամբ ճշգրիտ և իմաստասեր։ Բեմադրված է ճիշտ, ընդհանուր առմամբ ճշգրիտ և իմաստասեր։ Բեմադրված է ճիշտ, ընդհանուր առմամբ ճշգրիտ և իմաստասեր։

Երբ ժողովուրդը կարդա այս պիեսը, կհասկանա, որ այս քաղաքում կատարված է իրականում ճիշտ և իմաստասեր բեմադրություն։ Երբ ժողովուրդը կարդա այս պիեսը, կհասկանա, որ այս քաղաքում կատարված է իրականում ճիշտ և իմաստասեր բեմադրություն։ Երբ ժողովուրդը կարդա այս պիեսը, կհասկանա, որ այս քաղաքում կատարված է իրականում ճիշտ և իմաստասեր բեմադրություն։

სამეურნეო-გეოგრაფიკული, სწორედ ბუნებრივობისა და ხელოვნურობის ხარის-
 -ითა. II. ვეტერინარი სტალი სამეტყარაპ წარმოადგენდა: I. ბუნებ-
 -რივი ბუნება-ვეტერინარი სტალი, რომელსაც ხ ე ლ ე ვ ნ უ რ ი ბ ი ს
 ე ლ ზ ე რ ი პ ა შ ე რ ა ვ ს / ვეტიერმი მცირის ამბულაქები,
 ანიონის ურბის ამბულაქა ქარხელი საქმიანი ანიონი ავტარი-
 სა/. II. ბუნებრივი ავთვისება-ვეტერი, მატრამ სწრუქარული ვედასა-
 რისი ბუნება, მწვანობა და მეთერი სტალი, რომელიც ს ა ტ რ ძ ნ ე -
 ბ რ ა პ ხ ე ლ ე ვ ნ უ რ ი ა / ი. ვეტერინისა და ა. ი. ვედასა-
 ამბულაქანი/. III. ბუნებრივი ბავარული სტალი, რომელიც ტ ა უ -
 ც ე ბ რ ი მ ა ძ ე ვ ხ ე ლ ე ვ ნ უ რ ი ა / ი. სედა ვედასა-
 ამბულაქა ანიონი ავტარის არამანი/. ავტიოდები, პაპინების
 ამ სტალის თქმისა-ვეტერი ურბელი-ბავარი-ვეტერი იმენები.

ვეტერინარი ფილოსოფიური სკოლის მეთადირ ავტარი-ვეტერი-
 -თი ვეტერინარი სტალი, რომელიც არსებობდა ს ა მ ე ვ ე ნ ი ვ რ ი
 და სავარდნი-ვეტერი ხელოვნური იყო, კვილოპა ვავედარ-ვეტერინა ან-
 -ტარები, ს ა ვ ე რ თ ე მ მ ი ტ ნ ი ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე
 უყვედ იფერობა სხვა ავტარი-ვეტერი რომელიც ს ა ი ს ტ ე რ ი მ ამბულ-
 -ვეტერინარი / "უარევის ცხვირები" თე ტ ე რ ვ ე მ ი . . . /, ან-
 -ვეტერი, ან ე ვ ე რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე
 მკვრი/. მატრამ სამეტყარაპ ქარხელს, ცოცხალი სანაუბრო ქარხელ-
 -თან ი ს ტ ე რ ი ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე
 ტარი, არ შეეძლო ეპეხან- ვავეტერი-ვეტერი სავარი-ვეტერინის ან-
 -ბუნებრივი ტარს და არც ვავეტერი. ზე რ ა ვავეტერინამ-ვეტერი-
 -ვეტერი იყო ვეტერინარი სტალი სამეტარი ნიჭის ვეტერინარი-ვეტერი
 ხეტი; ანიონი იმენის ანიონის საქმიანი იოსებ ვედასა-
 -ვეტერი ბ რ ა პ ხ ე ლ ე ვ ნ უ რ ი ა ბ რ ა მ მ ბ რ ი ბ ა ნ ი
 ი ვ პ ა ე ბ რ ი ბ რ ი ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე ბ რ ე
 ბ რ ე . ამ საქმიანის სტალი ვარბაპ წარმოადგენს ვეტერინარი სკო-

/ მოსცეს ხუთნი წვეულის, ისუ წაგონის, მსაჯულთას მარტვინი/, ასუ-
ვუ ბ ე რ ძ ე ს ტ ი ნი ჯარგმანითაჲ /I მუჯუთა მინგვეთიპანი მოცო-
ღებუდნი/. აღავთონს "გამი. ღ არის ებრაელი: აღმწიქით, ჭანაძეღებით,
ღმწ. ეღებით - გოპიური რიმიადელი მიღუაჲ, რიმიდელია ბერძმედი
ისუვუ იარის, რიგორც ღავისი ეგუაენი " /13,30/ .

"მი თხრობანი იუდაებრივისა იუველიტყუათიისანი" /ანუ -
"იუპეველით სიძვედენი" / არ ჭამირჩვეა მბიუქტურითი ა მუსაძ-
ღისა რიმიადელისა და ეანსაკურთვითი ებრაელია ბერძნიღებით დაკარგუ-
ღისუ კიპეჲ, რიმი ქრისტოლოგიური ღიჭვარტვარის აგრევი /II-IV სს /
ავეტრეღი /ტრევიღი ანუ, ირინუსი, მასიღი კიკი... / არ დასჯეღ-
სუღ რიგეღებ მით. ან დასტრეღეღებას ა. ჭანაძირმებდა ის ჭარ-
მიქია, რიმი იოსებ ჭავთოსი უმუღლი მიწადაღი იყო ქრისტოსთანის
ჩასახტესტორიადელი მიღეღებისა. ანიჭმი ქრისტოლოგებნი ჭავთოსის
მწიგეღებათ მიხვედრით ცოდოღებენ "ქრისტოანე" ის არისი ფეშმარეფ-
ბის დასაძეღებას და ანის ჭამი ახვეღებენ ამ მბეღეღებათ ღავისუღ
ღავისუღიკავას" /14,44/.

XII ს-ის და მის აქეა ჯარჯული ისტორიკოგრაფია იყენებო-
ნი. ჭავთოსის მბეღეღების, კურთპ, დავით აღმაშენებლის ისტორიკო-
სი და "ჟამთააღმწერეღის" ავეტრინ იმიწმებენ აგრადების "იუპეველი-
თა მბიპანი" /აღმწიქლია 167-73 წლების ამბუანი/. მათ იწმეღეღსა
იწვევა არა მარტო ჭავთოსის მბეღეღებათ სიუღეღი, უარტა, არა-
მეღეღი მბი დავთრი მწიქნი ც ე მ ბ ე ე ნ ი რ ე ჯ ბ მ ე ე .

ი. ჭავთოსის "იუპეველით სიძვედედა" XII საუკუნის ქარ-
ეღი ჯარგმანის ტეუსტი მიხლოთ 15 წიგნი შეიყავს და დავთრია
ბეღეღეღებნი. A -575 /XIII საუკუნე/, ე.მ. ისტ.-უკა. მუბე-
ღების ხუღეღი. № 10 /XVI საუკ./, ხოღი, მღელი ხუთი წიგნი ტეოსი
/1835-36 წწ./ დასაწერეღან მიმეღან იუ რუსული ჯარგმანისა. ტარ-
მიუღია ქარჯული დავით აგრადის ანის მიღეღეღი დავით იმანით-
ელია /15,297/. ასუთ იუღი, 20, იგმანით ტეუსტის ჭაღეღანი

დასურია ხელნაწერებში: S-315/321, S-372/375.

სამოცემებელს ბერძნული მეთვარყვანის ქართული თარგმანი ბერძნული წყაროს კრიტიკული გამოცემისათვის /თეოდოსი, მარკუსის და ფელიქსისა/, რომ დაეძგინა ქართულის უშუალო წყარო-ბერძნულის ანტიკვლადი რედაქცია. მასრამ ეს შესაძლებელი გამ-ხარა მხოლოდ XI-XV წიგნების. ფარგლებში, სადაც ქართული თარგ-მანი მისდევს XI-XII სს. ბერძნულ L ხელნაწერს / Codex

Leidensis, F13

/ . სარწმუნოა ამის დასაბუთება

არა მარტო თეოდოსიური მეთვარყვანით, არამედ მთავრულითა-სტრუქტურითაც: ბერძნული L ათევის სტილს მხოლოდ XI-XV წიგნებს. ქართული თარგმანიც უძველეს ნუსხებში მხოლოდ პირ-ველ 15 წიგნს შეესაბამება. რიგად მნიშვნელოვანია მკვლევარის მიერ იმის დადგენა, რომ "იუდეველთა სიძველენი" არ არის უშუალოდ იოანე პეტრიწის თარგმანი, როგორც ეს მიაჩნდათ /დავით რ. ქ-ტორს, ლ. ბატრატიანს, კ. კეკელიძეს/, რადგან ეს თარგმანი უნდა-რიგად სხვაგვარია, ვიდრე ი. პეტრიწისა და უფროდ მისთვის. ამგვარად მისთვის /პროფ. ი. ბატრატიანის "კავშირში წმინტისმადგენლებთან-ნი", ნეშტისთვის "მეწიგნისათჳს ს კაცისა"/ ენა.

XII ს-ის ქართული სალი ჟრავტურთ ენის ინტონიისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იმის დადგენას, თუ რა განსახვადება გრამატიკული და სტილი-რიგად პეტრიწული სტილის ამ ანტიკონიკული ადგილის თარგმანს დადგენს სტილის სხვადასხვაგვარად დასაბუთებისათვის. საერთოდ იმის ამ მხრივ მნიშვნელოვანი შედეგები:

1. პეტრიწის მიერ მიმოცემის საშარბობილად იმისთვის-აღური მანერით გამოცემისთვის მ. გ. - თ /მეკლეო/, მ. გ. - /მეწიგნი, მეთვარყ/, მ. ი. - /მივარყ/, მ. ი. - გ /მიდავადნი/ არ არის რვა-



լուցնոր ճարտարան սրտանաթ ընդմեջընթաց յարտարման ժամանակը
 ցրացն, րոտորկ պրոնիմանցն ընդունիլիցողոն. սխեմոնիս ժարժմանն
 յարտարոն ցրոնս ճարտարոնսսա ըս ստորոնս յմանոն սասնոնոն
 ց ս ռ ժ ո ն յ թ ո լ ո ճ ո ճ թ յ ղ ո ն . ըսսա ժարտարոն սպո-
 րոտորկ, րոտ ց ժարտորկըս "ոտրոտրոտա սոտրոտրոտ" յարտարո
 ժարժմանն:

1. սխեմոնի սպտորոն ոտրոտարոն ճ յ ժ ո ն , ս ո ս ո ն ,
 թ յ ա ժ ո ն յարտարոնոն ըստարտարանցընթաց ըստարոն ո թ յ ա ղ ղ
 թ ո ճ յ ա ղ ղ ո ն թ յ թ յարոնս րոտը ընդունիլիցողոն: ճ յ յ-
 թ յ յ ս ո ն / ← ճարտ+արտ/, թ ո ս յ յ ս ո ն / ← թարտ+
 յարտ/, թ յ ա ժ յ ս ո ն / ← ըստ+ յարտ/, րոտ ինչիս
 ճարտարանոն ըստարտարանոն յարտարոնոն յարտարոն ըստար-
 րոնոն: "ըստարտա ըստա ըստարտարան ճ յ ժ յ յ ս ո ն յ յ ս ո ն
 /Յ. 15, թ. 5, 3/... ինչիս լուցնոն = ճարտ սպտարտարան, ճարտ-
 արտ...; թ ո ս յ յ ս ո ն ըստարտա ըստարտարանոն ըս-
 արտա /Յ. 8, թ. 13, 1/... ըստարտարան ըստարտարան /-նո
 ըստարտա.../, ըստարտարանս սրտ ստարտարոն թ յ ա ժ յ ս ո ն
 ոտրոտ /Յ. 5, թ. 6, 6/... ըստարտարան... ըստարտարան /Յ. 12, թ. 12, 1/.

սպտարտարանոն ստարտարոն ց ո ժ յ ա ղ ղ յ ս ըստարտարան,
 րոտարտարան ընդմեջընթաց րոտարտարան /"րոտարտարան"/ ըստարտարան
 ըստարտարան "ոտր րոտարտարան", "ստարտարան": սրտարտարան ըստարտարան
 ըստարտարան... , րոտարտարան ըստարտարան ըստարտարան, ց ո ժ յ ա ղ ղ յ ս -
 յ ս ո ն ըստարտարան սրտ ստարտարան ըստարտարան ըստարտարան /Յ. 4, թ.
 12, 1/.

2. "թ յ ա " յարտարոնս ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան
 ըստարտարան ըստարտարան "թ" ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան
 ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան
 ըստարտարան, ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան ըստարտարան



ահա՛նցըստդ՝ որոշված քանակությամբ կատարված աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

1. Գործարարի ընդհանուր աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

1.1. Գործարարի ընդհանուր աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

1.1.1. Գործարարի ընդհանուր աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

1.1.1.1. Գործարարի ընդհանուր աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

1.1.1.1.1. Գործարարի ընդհանուր աշխատանքների արդյունքները համարժեցման ենթարկելու նպատակով հաստատված են հետևյալ ցուցանիշները:

Եթե որևէ մասնավոր դեպքում հարկային արժեքները կամ այլ ցուցանիշները չեն համապատասխանում հաստատված չափանիշներին, ապա հարկային արժեքները կառավարվում են հարկային օրենսդրության կարգով:

ქ. ავ. საბჭოს ყველაზე შენახვეუბული აღიარება ბრძოლაში, *საქმე*, *საქმე*, *საქმე* -ის ფარგლებში ცხატა წინდებუიანი ამ-
პირებები: ცხატა - მ. გ. კ. კ. /*2, 2, 9, 5*/, ცხატა მ. გ. -
მ. გ. /*5, 4, 2, 6, 5*/, ცხატა მ. გ. კ. კ. /*5, 2, 2, 3, 2*/,
ცხატა მ. გ. მ. გ. /*5, 4, 2, 8, 21*/ რა სხვა. მატრამ აქაა
პარტიალად ხოლო ბუნებრივად: ცხატა მ. გ. კ. კ. /*5, 6, 2, 3, 6*/ "*მელოლი*", ცხატა მ. გ. კ. კ. /*5, 5, 2, 1, 21*/...

აქვეა საქმის ბუნებრივად ცხატა მ. გ. კ. კ. /*5, 6, 2, 3, 6*/ "*საქმე*" /*მ. გ. კ. კ.* / მინისარას საკრებულო *საქმე* /*საქმე* / "წინა-
აღიპრად", "სამიწისპირი" / წინდებულის დაპირება, ამიტომ არს-
ებდა დაუტარარი რჩება ამ მინისარას ამ ამპირებებში რეპორაჟა
საქმეზე მინისარას: ცხატა მ. გ. კ. კ. - *საქმე* /*5, 4, 2, 5, 2*/ *საქმე* /*საქმე* / "სამინისაღიპრად რეპირა", "წინა-
აღიპრების დაპირება" /: მ. გ. კ. კ. ... ცხატა მ. გ. კ. კ. -
მ. გ. კ. კ. /*5, 8, 2, 11, 2*/ *საქმე* /*საქმე* /*საქმე* /*საქმე*,
... ცხატა მ. გ. კ. კ. ურთულესამიწისპირი დაინახვებობენ.

დასასრულად, მ. გ. კ. კ. დასასრულად, რომ იმისავე დავეთხის
საქმე / "მინისარას იუპარება დაუტარებისა" / ქარ-
ველი დატანისა წინდებუილი დაუტარება მელოლი დაუტარება
ქარველი სამინდებობი ვნის ინტერინამი ახალი ფურცელი დაპირება,
ქარველი, ს. გ. კ. კ., რომ მელოლი სამინდებობი სკოლის ვნა და
სკოლი ურთულესამიწისპირი არ ავრება და მას დაქვეა წრეში მინის-
არა-მინისარას დაუტარება.

1. კ.პ. პეტია, ქართული სამხედრო ენის ისტორიის საკითხები, თბ., 1963.
2. ზსადმუნის ძველი ქართული წიგნები, გამოსცა მ.შანიძემ; თბ., 1950.
3. Н.Март. Иоанн Петритский, грузинский неоплатоник XI-XII веков, ЗВО, т. XIX, СПб, 1909.
4. რ.მელიქიძე, იოანე პეტრიძის ფილოსოფიურ შრომათა ენა და სტილი, თბ., 1975.
5. ი.პეტრიძე, საბუნებისა და სპირიტუალური ცხოვრებისა და სულიერების დასაბუთების იდეოლოგიური საფუძვლები, თბ., 1968.
6. ზ.კვავაცა, იოანე პეტრიძის წიგნი ახ-თრ ღვთისა/"პროლოგა"/, თბ., 1978.
7. კ.პანელია, წიგნებისა ზ.კვავაცას წიგნებზე "იოანე პეტრიძის ახ-თრ ღვთისა/"პროლოგა"/, მსუ, ძვ.ქართული ენის კვლევების შრომები, ტ.25, 1984.
8. კ.პანელია, იოანე პეტრიძის ბიბლიკალური მემორიალი იამბოში და სხვადასხვა სახის წიგნებისა და სხვა წიგნებისა: სპ.სსრ მეცნ.აკად. "მაცნე"/ენისა და ლიტ.-ის სერია', #1, 1982.
9. კ.პანელია, იოანე პეტრიძის წიგნებისა და სხვადასხვა სახის წიგნების ძველი ქართული ვერსიები და მათი მიხედვითი საკითხები: მსუ ძვ.ქართული ენის კვლევების შრომები, ტ.9, 1964.
10. ბ.გიგინეიშვილი, ც.კვავაცა, წესდადების ხანის ქართული ბიბლიკალი, კრებული შოთა რუსთაველი, ისტორიულ-ფილოსოფიური ძეგლები, თბ., 1966.
11. ვ.გ. კვავაცა, იოანე პეტრიძის ძველი ქართული ვერსიები, ფილოსოფიური ცხოვრებისა და სულიერების ცხოვრებისა და სულიერების დასაბუთების იდეოლოგიური საფუძვლები, თბ., 1976.



- 12. ვ. კახელია, ქართული სამწერლობო უსის სათავეებთან, 'ცნობები', №2, 1987.
- 13. ბერძენი მწერლების ცხოვრება საქართველოს მუსახებზე, V, ძველი ბერძენული. ზარცმინა, გამომცემი რ. საბიბოლო პაურობი და მუხბიბიბიბი, თბ., 1983.
- 14. Н. А. Метрелий, История иудейской войны Иосифа Флавия в древнерусском переводе. М.-Л., 1958.
- 15. ვ. კახელია, ძველი ქართული რიტორიკის ისტორია, ტ. I, თბ., 1980.
- 16. იოსებ ფლავიუსი, იუდაისტიკის ისტორიკოსი ძველი ცხოვრება-ბიბლია, ქართული ზარცმინის ბიბლიკური გამომცემი საბიბოლო პაურობი რ. მუხბიბიბიბი, თბ., 1987.

I. D. Danella

НОВАЯ СТРАНИЦА В ПЕРЕВОДЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПЕТРИЦИОНСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ ШКОЛЫ

Резюме

В исследовании дается попытка доказать, что научный язык Петриционской школы не был однородным. Грузинский перевод XII века "Иудейских древностей" Иосифа Флавия свидетельствует о том, что стиль Петриционской школы претерпел осязаемую реформацию из-за избытка искусственных форм.

K.D.Danelia

A NEW PAGE IN THE TRANSLATION ACTIVITIES OF THE
PETRITSIONI LITERARY SCHOOL

Summary

In the present study an attempt is made to prove that the scientific language of the Petritsioni literary school was not uniform. The Georgian translation of Josephus Flavius, The Jewish Antiquities, made in the 12th century, shows that the impact of numerous artificial forms brought about a tangible deformation of the style used in the above school.



თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის შრომები

Труды Тбилисского государственного университета

им. И. А. Джавахишвили

№2. 1996

ამიერიდან რომეაძე

"სამცხის" უნივერსიტეტის სახელობის *

თან უნივერსიტეტს მივსალამნებ, ანუ ახლანდელი ახალგაზრდის, ასპირანტისა და სტუდენტის წარმომადგენელს მივსალამნებ, რომლებიც ჩემთვის უდიდესი პატივი იქნება, თუკი მე შემიძლებს დაგეგმიურად შევიკრიბო და შეგიმსაუბროსო. ჩემი მიზანია, რომ შეგიძლიათ თქვენი მოსაზრებები გამოთქვათ და მე შეგიძლიათ შეგიპასუხოთ.

"მეცნიერება, პედაგოგიკა, სამეცნიერო უწყვეტი განვითარება და სტუდენტური მოტივაცია ისინი უნდა იქნება უმთავრესი. უნივერსიტეტის მიზანია, რომ შეგიძლიათ თქვენი მოსაზრებები გამოთქვათ და მე შეგიძლიათ შეგიპასუხოთ.

სტუდენტური მიზანობის აღწერისას უნდა აღინიშნოს, რომ უნივერსიტეტის მიზანია, რომ შეგიძლიათ თქვენი მოსაზრებები გამოთქვათ და მე შეგიძლიათ შეგიპასუხოთ. უნივერსიტეტის მიზანია, რომ შეგიძლიათ თქვენი მოსაზრებები გამოთქვათ და მე შეგიძლიათ შეგიპასუხოთ.

"ძველი, ახალი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი" /5, 357-358/.



ქვემოთა და არა სა-მცხ-ე /მცხ. სა-ქარბეღ-თ, სა-კავახ-თ, სა-
ბარ.../ /ხაზი, გვერდის ავტორისაა. -ა.ღ./.

მე-ოთხე მსაჯულური იმედის აღმშენებელი ტომარის მის გენე-
ლოგისა და მის, რომელიც მიხვდეთ, "ტომარის სა-კახისადაც ს აზი-
სადაც უნდა ვიგარავეთ ჩვეთონს, ჭრიჭრიმ უმადლითის
აღმშენებელი ანუ შეგება ს ა მ ც ხ ე ნ , რომელიც ძირითა-
დად IX სასუკუნის პერიოდში ტომ-კარბეღში შეიქმნა მცხეთის
ქვემოთის მიერ საქვემოვერთა, "სამეტი" მამულთის შემოვრთ-
ვისა და ს ა მ ც ხ ე ნ ჭ რ ი მ ი ნ ის ქვეში ივარსებებდა:
"მცხეთის საგაბეღელი ჭრიჭრია", "მცხეთის საგაბეღელი მამუ-
ლი" /ხაზი ავტორისაა. -ა.ღ./.

ავტორი დასძენს: "სამცხეთაში შემოქმედებელი მისსაბეღლის
აღმშენებელი ზეგარი საბეღელიება სამცხეთარი || სამცხეთარი რი-
კვეთთადაც და დასტურებელი "ქარბელის ცხოვრებაში".

! ანუ იგივე ზეგარის მიხედვით, დასაბეღლის IX ს-ის და-
საბეღის, X ს-ის I ნახევარში, გამართებლის შეგებად სამცხე
მიხვდა. საბეღელიება ს მცხეთა-ს მრევლისაგანს ხელი უნდა შეე-
დინა მ ს კომპონენტურ წყვილიში შესვლას: სამცხეთა-სადაბეღლი >
სამცხე-სადაბეღლი" /I, 35-36/ ხაზი ავტორისაა. -ა.ღ./.

გამართის, რომ "სამცხეთა" ზეგარის მ-ი დასაბეღლის მიხედ-
ვით და დასტურ სამცხე /სამცხეთა > სამცხე/.

განვიხილოთ მართალიველი რეპრეზენტის.
I. ე ნ ნ თ ნ მ ე ე ნ ს , ასევე საგაბეღელი საბეღ-
ლის /მედიტაციების/ საშუალებით დასაბეღლის ტომარის მის სადა-
რითადაც ქარბეღი ენა, მ სი რეპრეზენტის, მარბეღი არ იყენებენ
სა-ე ანუ მის, ამასთან შედეგად მარბეღის და ისიც ქვემოთისა,
რომ სა-მცხ-ე მი ანუ მარბეღის არ იყო მისაღებელი, და მცხ
ედაც მისაღებელი საგამო-სახელებისაგან, მცხ-ი. რა ეს იმითა,
რომ დასაბეღლის სა-ე ანუ მის ქარბე ზი მიხვდეთ მიხვდას /არა-
აღმნი. / საბეღლისა მის დასაბეღლის ტომარის მის სადაბეღლი

იყოს და განიხილოს ყოველი მამული და ეჯიყოსანი პირველთა მათ მამ-
ფრთხილთანი" /47, 121/.

იხილეთ ხომ ფაქტია, რომ X ს. II ნახევრის პასაჟიისის
/951 წ./ საყოველთაო ცნობილ ნსტორიულ-ლიტერატურულ ძეგლებში-
ტ. მერკულუს "ტრიტორ ხანძკელოს ცხოვრება"- არაერთგვარის გვხვდება.
ტ. მ. იხილეთ ს. ა. მ. ც. ხ. ე. იმასთან პაკვაშინეობით, რომ ამ ნაშრომ-
ების არაერთი გმირი, ნაწილობრივ, სამცხე-ჯავახეთს ან სამცხეთში მიე-
კუთვნება. ასე, მაგალითად:

"და ვითარცა ჰერცოგად შეიმატებოდა, ვერცხვეს სულელების
შეუძინებოდა რიგებსა მას წმიდათა კაცთადა, რაიმეხე მას ჟამსა
მკობეს მამად ენიჭებოდა და შედგენი მათი ქარაიობით, და რიგი
ბუნთს სამცხეობით..." /24, 181/.

" ხორც ბუნთს შილი იყო სახინოჯსა ვისიმე კაცისად
სამცხეებს და ღმერთისაბუნებრივით აღმრებლი იყო და სინძინობით იქე-
გოდა..." /24, 149/.

" და ვითარცა მიიწინებს სამცხეებს, მრდავებოდა ღმერთსად
ძღვეს რიგისა მიწვას აზნაურისად პაიმიწაფეს, სამცხეობით არსენი,
რომელსა ეწოდა ღმერთსა რიგი არსენი, ქარაიობისა კახელივითი და
მცხეობისა საფარისა გვრგვინი პაუფნიბუნი" /24, 155/.

ტრიტორიში, " ვითარცა მიიწინებს ქარაიობისა სამცხეობისა, ნუნთათ
ღმერთსად მათ დამათ პირა ეფრემი წმინდი, ვამბუნი ღმრ-
სა და ღმრთობისა შინა იხილვას მამაკაცობისა სულსა მიწვევნილი
სინძინობით, და სინძინობისა შინა აწყურისა ენიკუმისი სახეაჟდა
მიქევენი. ხორც ენიკუმისობისა შინა მიიწინებს მიწვევნილებითსა კუ-
ბილსა, და აღესრულს საკვრეველებით, და ნანძინი მიწინა წმიდანი
მიწვენს ნადავს სამცხეებსა" /24, 155-156/.

" და მტვარს სევისა მათსა კრევეს ნეჭარსა ტრეღეს სამცხე-
ობით მათ ჟიუბრე და ქრისტეფორე: "წმიდათ მამათ, ჟამისა მას

Բարձրագույնը, ինչպես նաև ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 159/.

"Բարձրագույն դասարանների կառավարման մասին, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 171/.

"Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 181/.

"Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 181/.

Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 181/.

"Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ, որի մասին ասված է ԽՍՀՄ-ի Կառավարության կողմից հաստատված «Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ» /24, 181/.

Երևան, 1974 թ. Կառավարության կողմից հաստատված մանկավարժական համակարգի մեջ

ნ ბ ნ - ს ა მ ც ბ მ ა ს "დაცვის სიბერეში", რომელიც შედგენი-
ლია 654 მუხს აწარმოებს მიერ ქარაღის დასწრებასთან დაკავშირე-
ბით ნაბეჭდი, რომ ქარაღის პატრონობის უწყვეტ სამშობლო-
თან უნდა აწარმოებს რავე პირიბით დაუმორჩილებლად საქარაველის
სხვა უწყვეტიც და ჩამოხველილია: ს ა მ ც ბ ე , არტანდი, შავ-
შენი, ჯარაღი, ჩილაქი, კახეთი, კუბეთი, ტარპაბანი და სხვ.
/32, 286-287, 295; 48, 72-73/.

VII საუკუნის გეოგრაფიული მუხარის ავტორის, ა ნ ა ნ ი ა
მ ი რ ა ქ ე ლ ი ს , ცნობით, იმ ქრონის იბერიის იგი შედგენი
იქნებოდა: ჯარაღი, არტანდი, შავშენი, კახეთი, ს ა მ ც ბ ე ,
აქარა და სხვ. /34, 23/.

"სომხური გეოგრაფია" ანუ "ამხარაყუთი", რომლის "სა-
ბოლოო რედაქცია VI-VII საუკუნეთა მიჯნას ეკუთვნის" და რომლის
"მონაცემები საქარაველის შესახებ საუარაურო IV ს-ს უნდა ეკუ-
თვნოდეს, "ქარაღი შემავალი პრინციპების, ანუ " წევების"
ჩანახტას იწყობს ფრონის მონარქიან ტაის ჩრდილოეთით და მიკ-
ცემა აღმოსავლეთსაკენ: 1. ჯარაღი... 2. შავშენი, 3. არტანდი,
4. კახეთი, 5. ს ა მ ც ბ ე , 6. ტოროსსხევი... /27, 171-172/.

აღსანიშნავი ისიცაა, რომ ქარაველი ისტორიკოსები ამ
გაპრობირებ მიუჩაებენ IV-VI სს /32, 96-97/, ჟე III-VI სს
რედაქცია /27, რედა IV/.

ვფიქრობ, მინიმალური მასალები ტარკვეთი
აქარაველები იმ ვაჭარს, რომ გაპრობირი ს ა მ ც ბ ე VII საუ-
კუნის II ნახევრის დასაწყისიდან მათვე იხმარებოდა, ჟე უფრო აგრე
არ .

როგორც ვხედავთ, ს ა მ ც ბ ე გაპრობირი მინიმალურ-
ბული ავტორების ნაერ ნავარაუროვ ს ა მ ც ბ ე მ ო 'ს ტარკვეთ-
ბეე არსებობს და რედაქცია იმის შესახებ, რომ " ამხეთი ფრონას...

დაახლოებით IX ს-ის დასაწყისს, V ს-ის I ნახევარს, გადარჩენილი
მის ნაკვეთს ს ა მ ც ხ ე ნ ი ა", ისტორიკოს საფუძველს მოკ-
ლებულია.

აქმიურადამ გამოიპოვნათ, უმარაგებულა მორივ გებულებაც,
რომელიც ს ა მ ც ხ ე ნ ი ა უნიბრთვ ცვილიებას "გამარჩენი-
ბას", ებება. ამ გებულების მიხედვით, "სახელწოდება სარკულა"ს
შეკვდისსადაც ხელი უნდა შევქნა მის კომპონირ კვილინი მეს-
ლის: სამცხე-სააშაბაგო > სამცხე-სააშაბაგო". როგორც ცნობი-
ლია, სამცხე-სააშაბაგოს სამტრედიო სახელწოდებანი პირველ
XIII საუკუნეში შეიქმნა და, როგორც უნდა, X. II საუკუნის ეს
ფაქტი VII-VIII საუკუნის მიჯნების საზღვარიდან ხელს ვერ შე-
ქმნება.

რაც უნდა იქნას გ. ბ ე რ თ ე ვ ი დ ი ს ი მ ს რეზი, რომ
"სამცხეთაში შემავალი მოსახლეობის აღმნიშვნელი მისაძრე სა-
ხელწოდება სამცხეთაში || სამცხეთაში როგორც იქნა დადასტო-
ვებული "ქართლის ცხოვრებაში"?

სამცხეთაში მრ. რიცხის ფორმა "სამცხეთაში", რომელიც
სადაც გ. ბ ე რ თ ე ვ ი დ ი ს ი მ ს რეზი, "ქართლის ცხოვრებაში" რა
ნახედა. ის ამცხეულია ამ ტექსტის საკუთარ სახელად საბუდუბი
/37,681/ "სამცხეთაში" სიტყვის განსაზღვრავა და კვლევის
ტექსტის გამოცემის, ს. გ ა უ ბ რ ი თ ე ვ ი დ ი ს ი მ ს რეზი,
ეს სიტყვა-ფორმა საბუდუბი გაცილებულია.

რაც შეეხება სიტყვა "სამცხეთაში"ს, ის ქართლის
ცხოვრებაში"/37/ ნახედა. ამ კითხვებზე:

"მეორეა ვეც კი გულსა და გონებასა მიხსა და მის მიწა
შენ სხვა რძრთი რჩებულა და ყოველთა ჭრით და მიმდგომთა მათ-
თა: სამცხეთაში, პირველთა კახეთისა და სპარსთა და მათ-
თა მიმდგომთა მათის იყო. იქნა განდგომი, ს. იძარაძე, ს. იძარაძე,
სისხელი და რძრთა." /37,17/

արձակուրդը, «հիմնականում սահմանափակելու» սյուժե-
ի մասին: «որն ընդամենը չի կարող հասնել» և «համարժեքության»
սահմանափակման, չորս ժամ, յանձնաժողով... համարժեքության հիմնական
կարևորագույն կետերը, համարժեքության ընկերություն, համարժեքության, սակայն
այնպես թույլատրելի է և կարող է լինել: «հիմ-
նականում»,- հիմնականում և սահմանափակելու ընկերու-
թյան, հեղինակի մասին մեղադրանքները այսպիսի զրուցումներում, կարող է
թույլատրելի և համարժեքության, համարժեքության նկատմամբ հարցերը: հա-
մարժեքության / 4 3, 73/ և սահմանափակելու / մասին զրուցումը /

այսպիսի կոմիտեի անդամները, սահմանափակելու և սահ-
մանափակելու հարցի մասին հարմար մեղադրանքները կարող է
լինել, որովհետև, հիմնականում չի կարող հասնել, չի կարող է:
համարժեքության, ոչ ոքից, համարժեքության-ում, չի կարող է համարժեքության-ը
և սահմանափակելու, համարժեքության-ում, համարժեքության-ը և սահմանափակելու-
մասին համարժեքության-ի և սահմանափակելու-ի:

սահմանափակելու-ի և համարժեքության հիմնականում համարժեքության
/ սահմանափակելու / մասին, հեղինակի չորս-ում, յան-ում և, հարց
մասին, հեղինակի համարժեքության, սահմանափակելու և սահմանափակելու-
մասին / «համարժեքության հիմնականում» / «հա-
մարժեքության ընկերությունը» / հարցը կարող է լինել:

«Ինչպե՞ս է լինում համարժեքության և ընկերության յանձնաժողով-
ի կազմակերպումը, և ինչպե՞ս է լինում, համարժեքության հարմարի ուսման
ընթացքում և սակայն կարող է լինել: Ելնելով, հարցում,
հարմարի, և հիմնականում և հարմարի և հարմարի: Ելնելով, հարմարի,
հարմարի, և հիմնականում և հարմարի և հարմարի: Ելնելով, հարմարի-
մասին / 27, 19 /

Հարմարի, և հիմնականում և հարմարի և հարմարի և հարմարի և հարմարի
հարմարի համարժեքության - համարժեքության-ի:

საღვთისმეტყველო ქართულში ცნობილია მანძილურებით /ვაკუ-
ფები/ სა - ე შე შენაქნატი წარმოება: სა-მეც-ე-ი /ვაკუ...
სა-დაქ-ე-ი, სა-სუც-ე-ი, სა-ცეც-ე-ი /ს.ლმმქიმანიძე/...
სა-სრქ-ე-ი /ვაშ. "ღელ"/... /43, 72/, სა-ქაქ-ე-ი.... ის
ფრთხილი ვინც ვინცაა მანძილურების საწარმოებოდაც სხვადასხვა
მხარეებში, კარდო, ქართული:

სა-სრქ-ე-ი⁴ / სივლი მიცხეთს რ., ფიქსირებულია კასპისა
მა ქართლის რაიონებშიც/, სა-ქაქ-ე-ი /სივლი მინის რ./,
სა-სრქ-ე-ი /მიცხეთსა და მინის რ./, სა-ფრქ-ე-ი /"ე-
დაშვითი პასაჟიუმი"/... ძველი ქართული/სა-მარქ-ე-ი)
სა-ქრქ-ე-ი /ლეონტიძის რ./, სა-ბეც-ე-ი/ქაქის რ./, სა-კრქ-
ე-ი, სა-ცეც-ე-ი⁵/ცხინვალის რ./, სა-მაქ-ე-ი/მედიცინის
რ./, სა-ჩეც-ე-ი /საჩხერის ნაცარა. იმეორება ისევე ხაღბურ
სიმღერებში⁶ /43, 73/, სა-კმქ-ე-ი/მინიქონი, საძირი ენი-თ-
ანეში /2, 161/.

მ ე ს ბ უ რ მ ი /resp. ძველი დროს ქართული /: სა-
ფრ-ე-ი /სავერთ, სალენა/, სა-ლმ-ე-ი/შა-ლმ-ე-ი/,
სა-ურქ-ე-ი.../50, 126, 256, 594/.

ქ ა ვ ა ბ უ რ მ ი : სა-დაქ-ე-ი/"აგრები, სადაც მხოლოდ
გადაცემული ხარბი ცხოველებს" /3, 115/, სა-მღერ-ე-ი/ვაქონის
მედიცინა/.

ი ე უ რ ხ ე უ რ მ ი : სა-ქრქ-ე-ი, სა-სრქ-ე-ი, სა-სხ-
ე-ი...

ვინცაა ცნობილია უცხო ამ ადგილზე მანძილური ცნობილები
ა ვ ა რ უ რ მ ი , მედსინის ფიქსირებული მანძილი მანძილებში⁷...

სა-დაქ-ე-ი /საქთბი/, სა-ბეც-ე-ი /საქთბი/, სა-ფაქრ-
ე-ი, სა-თქ-ე-ი, სა-კრქ-ე-ი/საქთბი/, სა-მეც-ე-ი,
სა-ქმეც-ე-ი || სა-ქმეც-ე-ი /საქთბი, გვ., სა-ქ-ე-ი-



ქარტ. სა - უთ აწიფიქსის მონაფეკისი მ ე ზ რ უ რ თ ი
 არის მ-უთ აწიფიქსი /ქარტ. ა ს ხომ არღუქში უ მონაფეკისი-
 ბა: კუყ-ი - კარ-ი.../: მვეტრ. მ-მუქრ-უთ-ი "საიქი" /მეგობრ.
 "სა-სუღ-უთ-ი"/... ამავე პრეს, ცნობილია, რომ ეს სიფეკიარმთ-
 ვბილთ აფიქსი პანიმენიქობის ჟუნიქილთ მემონაბუღია ქარტული ენი-
 ბი პასაღუქ რიპღექეებში, რომელთა სუბსტრუქსი არღუქი ნარმილთა:
 ქ ე ვ მ თ ი მ ე ზ რ უ რ თ ი : მ-რადვე-უთ-ი/მეღუქობის რ./,
მ-ფურჩა-უთ-ი/მეღაღუბის რ./, მ-ნეხთ-უთ-ი/ვანის რ./, მ-ფრ-
უთ-ი/ქუთაისის რ./... ზ უ რ უ რ თ ი : მ-მფარ-უთ-ი/ღანჩუთა
რ./, მ-ნეხარ-უთ-ი, მ-ბრიკ-უთ-ი, მ-ჩინ-უთ-ი, მ-მჭიკ-უთ-ი /მეჭი-
ქარი/...

ამავე რიპღექეი პაყღია ქარტ. სა-უთ აწიქსის მონა-
 ფეკისი სხვა არღუქი სუბსტრუქსი აწიქსებშიც: მ - ათ, სა-ათ
 /ათ ქარტ. ა ს არღუქში ა ხმითანი მონაფეკისება: ღურ-ი :
ჩაღე-ი.../, რომელთა სამუქეობილთა ჩვეულებრიკთა პანიმენიქობის
 /განკუთვნიბის/ გამომონაფეკი კომონიბიბის ნარმილთა:

მეჭუღეი: მ-სკინ-ათ-ი...

ა ვ ა რ უ რ თ ი : სა-მეღი-ათ-ი/ფეღ/, სა-ქური-ათ-ი/ფეღ/
სა-მეღე-ათ-ი /სათეი, ფეღ/, სა-მეღე-ათ-ი/სათესი/, სა-კარ-
ფეღ-ათ-ი, სა-ფორნი-ათ-ი, სა-სეკ-ათ-ი, სა-ქარი-ათ-ი, სა-მეღი-
ათ-ი, სა-მუქარ-ათ-ი... /34; 35/ სა-ჩიღ-ათ-ი/9, 8-9/9.

არღუქის ამ ჩვენიბას პასმუქი საკთხის გაპასაყვეგეპ
 არღუქი მინიქენიქობა აქეს, მიუხედავად იმისა, რომ მინთაღებუ
 აწიქსებ /მ-უთ, მ - ათ, სა - ათ/, ქარტ. სა - უთ აწიქსისაგან
 განსხვავებათ, არ ახასიაღებთ კომონიბიბის ნარმილთა უთნიქური სა-
 ხელებისაგან. არღუქი მინიქენიქობა აქეთ იმით, რომ ამ აწი, სე-
 ბის არღუქობით დასტურება ქარტ. სა-უთ პრეფიქს-სუფიქსიანი სი-
 ფეკიარმიბის სიძველე, რომ ის ქარტულისათესი (ამახასიაღებელი
 იღო უძველეს ხანაში, ჯერ კიდევ ქარტულ-არღუქის გაყვამდე,

რამდენადაც აქვენი მშვენიერი აზრების დასაბუთების ამოსავალი უარ-
ფული აფიქსია: ლ - ელ < სლ - ელ; ლ - ელ < სლ - ელ; სლ - ელ
< სლ - ელ.

რაც ფუნქცია უნდა ქონდეს ამ უძველეს სანაწილს სლ-ელ
/ სლ-მესლ-ელ/ აფიქსს?

არტ. ჩ ი ქ თ ბ ა ვ ა სლ-ელ / სლ-სიჩ-ელ-ი... /, ლ-
ელ / ნიმე. ლ-რატე-ელ-ი... ბურ. ლ-მ-ფარ-ელ-ი... მებრ. ლ-მურ-
ელ-ი... / არხეფესტის -ელ უღებენებს მიიზრევენ იგივე სუფიქსაჲ,
რაც ბოტანიკურ სახელთა -ელ მანარათებოდა: ფმ-ელ-ი, ორმ-ელ-ი
.... მესლ-ელ-ი, მურ-ელ-ი, კამ-ელ-ი, სვან-ელ-ი... რამდენა-
დაც ფიქრობს, რომ ეს უკანასკნელი მიღებულია სლ-ელ არაქსი-
საგან / ქორ-ელ-ი სლ-ქორ-ელ-ი... ფიქარ-ელ-ი სლ-ფიქარ-
ელ-ი, ბერძენ-ელ-ი სლ-ბერძენ-ელ-ი... / რადურს: "საფიქრებო-
ლია, რომ -ელ სუფიქსის ამოსავალი მნიშვნელობა იგივე იყო, რაც
-ებ სუფიქსისა, სახელითა, იან-^ა, მე-ან, ე.ი. მქონდებიან მათი-
მნიშვნელები: კარე-ებ-ი / კარე-ანი აგრილი /, ფორ-ებ-ი - ფორანი / სა-
ბა / ... კურ-ებ-ი "კურის მქონებელი" / საბა / " ხაზი ჩვენისა... ა.ღ. /

მკვლევარნი განაგრძობენ: "მუ - ელ განდობარებთ რატორც
-ებ: ფმ-ელ-ი ეწეება "ფმანი" აგრილი, მურ-ელ-ი "მურანი",
კრპ-ელ-ი "კრპებანი", სვან-ელ-ი "სვან-მისახელთბანი",
არამ-ელ-ი "არამ-მისახელთბანი", მებრ-ელ-ი "მებრეუბანი",
სურ-ელ-ი "სურბანი", "აგრილი. სადაც სურბანი..." სარკინ-ელ-ი
"აგრილი, სადაც რკინა მიიპყრება", სლ-მელ-ელ-ი "აგრილი, სადაც
მებრეობა" ... სლ-ბერძენ-ელ-ი "ბერძენებანი რ მ", "ბერძენებო
დასახელებანი აგრილი" / 43, 70-71, 74 / ...

ანის სხვა, მინარებიო უზრუნველყოფილი, ცვალებადნი-
სიყ. ნ. მ ა რ ი ს , ვ. მ მ ფ რ ი ა ს , ა. ლ. ი მ ბ ზ ი ს რ ა

մեծ թիրոսն ստեղծուածն է մարտիկ /17, 385 /.

ց. ք ո թ յ ա մ ժպրդի յարժարան ը ը յ ա թ ի թ յ ժ
բա մոսն անպարտաւոր գործին սեպ յայ. ստեղծում: բայ. ժ. շ, յան-
գանձեա, թարգմանեա, յանձնեա, թարգմանեա ը մոսն. միջնորդող
ողտեղն գործեաք մոտենա /7, 101-128/.

սը. թ ը թ թ թ թ թ ս ճ ի թ, - յ ժ ստեղծող ս ճ ի թնա
սեղնն թոյրողունիւնիւն: ունեաճեա, յանձնեա, բարեա, յիշեա,
թոյրողեա, յանձնեա, յանձնեա...

- յ ժ || ժ գործարար յարմարն ստեղծող ստեղծող-
ուն միջնորդող ողտեղն նոյնաք նոյնաք մոտենաք ունեաճեա, ինչ
մեծեղն ստեղծողուն թոյրողն ստեղծողն յարմար յիշն ս ճ ի թ յ թ յ թ
/39, 28/.

սեղնող ստեղծումն "ժ յարմարուն յարմարն - յ ժ գործարար-
ն միջնորդող ողտեղն յիշեա յ յիշողն ը յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ յ
ս ճ ի թ յ
գործն ունեա, ինչ "ընդարարուն" /39, 26-27/.

գ. մ ս յ
արարարունն թոյրող յարմարուն ստեղծող միջնորդող յարմարուն-
ուն /ընդարարուն-ընդարարուն.../ մասնն ինչ ուն, յարմարուն յարմար-
ուն, ինչ ուն ստեղծողն յարմարուն ստեղծողն, միջնորդողն
ստեղծողն" /36, 122/.

Եղնա մարմն յարմարուն մոտենողունն ստեղծողն, ինչ - յ ժ
մարմնն յարմարուն յարմարուն միջնորդող ողտեղն յարմարուն
ն յ
բայնեա ը նա, ինչ յ
նոյնա ը նա /ընդարարուն / ստեղծողն, ուն միջնորդողունն
ստեղծողն յարմարուն, յարմարունն յարմարունն յարմարունն
նա յարմարունն յարմարունն յարմարունն յարմարունն յարմարունն
նա յարմարունն յարմարունն յարմարունն յարմարունն յարմարունն



/Նշագրվել է նաև/ - առ, ունի ստանդարտը: -ընթ /52,80/.

Քրիստոս ժամհայտ, լեւորոպ, խաչորոպ ուր բանիմացութիւնս ժա-
նիտայտն բրտայ. ամբար, ընդերորոպ ուր, իւր ընդերոյս յարե-
լիս ը. Քրիստոս պրեմիացեցի ըռ մորայտն բանիմացութիւնս ամսա-
ընթ /ուրայտնորոպնայտն բանիմացութիւնս. այր ընդայտն այրայ:

Նա-Միգը-ը "Յ Յ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ Քամ" - Նա-Միգը-ըռ-
"պրեցի, Նապայ Յ Յ Ղ Ղ Յ Յ Ո Ն Ս".

Նա-Սազը-ըռ "Մ Վ Ճ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ ճգնորոպ Քամ"-
Նա-Սազը-ըռ "պրեցի, Նապայ Մ Վ Ճ Ղ Ղ Յ Յ Ո Ն Ս".

Նա-Մարը-ըռ "Մ Վ Ղ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ ճգնորոպ Քամ"-
Նա-Մարը-ըռ "պրեցի, Նապայ Մ Վ Ղ Ղ Ղ Յ Յ Ո Ն Ս"¹¹.

Նա-Մորը-ըռ "Մ Ո Ղ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ ճգնորոպ Քամ"- Նա-
Մորը-ըռ "պրեցի, Նապայ Մ Ո Ղ Ղ Ղ Յ Յ Ո Ն Ս"¹².

Նա-Քազը-ըռ "Ք Վ Ղ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ ճգնորոպ Քամ"- Նա-
Քազը-ըռ "պրեցի, Նապայ Քազորոպ".

Նա-Ղորը-ըռ "Ղ Ո Ղ Ղ Ո Ն Ս Ս ճգնորոպ ճգնորոպ Քամ"-
Նա-Ղորը-ըռ "պրեցի, Նապայ Ղ Ո Ղ Ղ Ղ Յ Յ Ո Ն Ս"...¹³

Մորայտն նորոպ, Քրիստոս մորայտնորոպ ուրայտն, մեղորոպ-
նիտ Քրիստոս ստանդարտն ճանիմացութիւնս, միայր - սրայտնորոպ
Քրիստոս.

Սառնայտն խաչորոպ ամբար նորայտն ընթը ճանիմացութիւն-
որոպ ը ը Ղ Ղ Ո Ն Ս Ս. անթ ընթը ճանիմացութիւնս մեղորոպնիտ
նորայտն, ճգնորոպն, սրայտնորոպն մեղորոպն այտն մայրայտն
բա սրայտնորոպ մեղորոպն ընթարոպ, ընթարոպ նորայտն ճանիմացութիւն-
որոպ ընթարոպն:

Նա-Սորը-ը/մեղորոպն Ք./- Նա-Սորը-ըռ-ը /մեղորոպն, յանայտն
յա յարեցի Ք./.

Նա-Քրիստը-ը/նախարար, մեղորոպն ընթարոպ/- Նա-Քրիստը-
ըռ-ը/մեղորոպն բա ընթարոպն Ք., ուրայտնորոպ/.

Սա-ջան-ը /սահեբրուսա քա Յիսուհադուհոնիս ր./-Սա-ջան-ը-ո
/ջարձալին/ .

Սա-շրրուր-ը /միսեդաշին/- Սա-շրրուր-ը-ո/սթարապին/ .

Սա-մշ-ը /ցամարտիս ր./- Սա-մշ-ը-ո/շրրուր/14 .

ամենայն հասանելի ճանապարհով հարկման օրը հասնում է
նախև առաջին հասանելի հարկման օրը, իսկ ճանապարհով
հարկման օրը.

Սա-աղի-ը	-	Սա-աղի-ը-ո
Սա-շր-ը	-	Սա-շր-ը-ո
Սա-տր-ը	-	Սա-տր-ը-ո
Սա-միլ-ը	-	Սա-միլ-ը-ո
Սա-սո-ը	-	Սա-սո-ը-ո
Սա-ջան-ը	-	Սա-ջան-ը-ո
Սա-Սահ-ը	-	Սա-Սահ-ը-ո
Սա-Պարտ-ը	-	Սա-Պարտ-ը-ո /34; 35/.

ստորին ժամանակահատվածում, ս ա մ լ լ ի շ 1

հարկման օրը հասնում է ճանապարհով հարկման օրը, իսկ ճանապարհով
հարկման օրը. հարկման օրը հասնում է ճանապարհով հարկման
օրը. հարկման օրը հասնում է ճանապարհով հարկման օրը.
Սա-ը շրջանում-ստորին ճանապարհով հարկման օրը, հարկման
օրը, հարկման օրը հարկման օրը. հարկման օրը հարկման օրը.
հարկման օրը հարկման օրը հարկման օրը. հարկման օրը հարկման օրը.
հարկման օրը հարկման օրը հարկման օրը. հարկման օրը հարկման օրը.

* Սա-միլ-ը-ո.

ամենայն հասանելի ճանապարհով հարկման օրը հասնում է ճանապարհով
հարկման օրը հարկման օրը, հարկման օրը հարկման օրը, հարկման օրը
հարկման օրը, հարկման օրը հարկման օրը, հարկման օրը հարկման օրը,
հարկման օրը հարկման օրը, հարկման օրը հարկման օրը... հարկման օրը.

Սա, հարկման օրը հարկման օրը հարկման օրը հարկման օրը հարկման օրը

ბის სპირიტუალური მს პავარტვა /სა- მცხე > სა-მცხ-ვ/?

უმარ ფრედიკური. ცელიტებების ჯან აბ სიფყოს მავ-
 რაჲ წვერი სემანტოკოს, კრძოპ, მრავლობიბიბის გავბის გავ-
 ხინარება-გაქრებას უნდა მთავრობა მს, რიგორ, ფრედიკა-
 ვარტვი სუფიქსისპური ელემენტოს, გაქრება. მეფეგაპ არ სა-
 მ ც ხ - ე მ ფუძისაგან მიღებულია სა-მ ც ხ - ე, პანიშენჯ-
 ბიბის მხ.ლომბიბი (საცხის ფრმისსებური რიგური. ამიტომ მას
 ის კანმარტობიბი სა-ე . ნაჩარბოვბ /სა-სიჩ-ე, სა-მშვიტო-ე.../
 ტოპის ტოპინიბიბს მორის, რიგორც ემინიბისაგან /მცხ-ი/ ნა-
 ნარბოვბი ენაპერს /ახელი კუბისა.

პა მორის, გასარკვევი პარჩა საკოახი, მუ რიგორ, სიფ-
 რე სა - მცხ-ე ფუძიპან სა-მცხ-ე ფუძე/ მცხ ძირიპან მცხ
 ძირ/, რიბის მცხახებ სამეცნიერო რიგორაფრ. ბი რეფიბის არა-
 ფერი ფრედა.

სა; ზიბის გავახეფეფაპ აუცილებელია ქარხურ-ქარხურე-
რი ენების სიფყვათიბიბის აიგიბისა პა ბუნების ნიჭირიბის გავ-
ვარისბინება.

რიგორც გარკვეულია, ქარხურისა პა, საფრად, ქარხე-
 რური ენების უძველესი საფეხურისსახვის პამა ანაფეფი უნდა
 ფრედიკო ძირიბი ბინაბიკური სიფყვათიბიბი, რიბიბი სიფყვა-
 ბი უპი რეფსაპ მავროფრ მარცვალებ, ბილოპორ მარცვალებ ან
 ბილოპან-მეორე მარცვალებ მიქა პა. ცნობილია ისიც, რიბი ბინების
 რეაქციბა ფრეფი მახვილმან იფო პავაფიბიბური. მავროფრი
 /არს/ უსული. ე ფრე/ მარცვიბის მახვილი ანაფეფიბი რეფვიბის
 ბინების რეაქციბას იფეფა: ან წ მს < * ბნ წ ამს... მან-ღ <
 ან-ღ-ღ /ბორ. ბორ. ან-ღ-ღ/, რ-ღ-ღ < * რ-ღ-ღ-ღ... /42, 171-
 -198; 297-303 41, 106-111/მან/ .

საანარიბო სა მ ც ხ ე მ - ფრეფი მახვილი რე-



კრძარ / პრეფიქსის ხელს/ მარცხენა მხარე გვერდითა: ს ო ა ე ს -
ბ ე მ / მქრ. შანაძის წინა ს ო ბ ხ ე / . მას არ შეუძლია მიმდევრი
ე ხმის წინა რეპეტინა გამოყენება: ს ო ა ე ს ბ ე მ > * ს ო ბ ს ბ -
ე მ . რა ეს მიუხედავად იმისა, რომ მესამე ფუნქცია არის კონტრაქტის
ისე, რომელიც ეხმარება: ბურძენ-ი / ბურძენ-ის, ბურძენ-ით, ბურ-
ძენელი... სარძენ-ე-ი/, ს ბ ხ ე -ი / ს ბ ხ ე -ის, ს ბ ხ ე -ით, ს ბ ხ ე -
ში... ს ა - ს ბ ხ ე - ე - ი / , შ ა ხ რ - ი / შ ა ხ რ - ის, შ ა ხ რ - ით, შ ა ხ რ ე - ი...
ს ა - შ ა ხ რ - ე - ი / ... / მქრ. ბეზინა . / , მარცხენა მხარე სარტყლად
მოქმედებს, რეპეტინა, კონტრაქტის ფუნქციის გამოყენებასა
და მისი უკონტრაქტო არ გამოიყენება ხმის წინა რეპეტინა? ძველ ქართულში
როგორც ბეზინადა ვახვდით , ფუნქციონირება კ რ - ე მ - ს ო
ბ ო ე ბ ო < კარ-ე-სარტყლი, სარტყლად კ არ ი არ უკონტრაქტო
არის კონტრაქტის ფუნქციის გამოყენება, კარ-ის, კარ-ით, ს ა - კარ-ე... / .

სარტყლად. ქართულში გვაქვს ქობულ-ე-ი - აქვანი ქობულ-ე-
ის, ქობულ-ე-ით, ქობულ-ე-ში... მარცხენა მხარე და აქვანი მ-
არტყლიდან გადავდებთ ქ მ ბ ე ე მ - ი / 23, 7/ .

არის სარტყლი მობულ-ე-ი / რანჩხახის რ. / - აქვანი მობულ-
ე-ის, მობულ-ე-ით, მობულ-ე-ში... მარცხენა მხარე და აქვანი
მ-არტყლი გადავდებთ მ მ ო ე ე მ - ი , მობულ-ე-ი / 23, 7/ .

არის გვარი ნიქრადე - აქვანი ნიქრად-ის, ნიქრად-ით,
ნიქრადე-ში... მარცხენა მხარე და ნიქრადე-ი / 39, 26/ .

სარტყლად. ქართულში გვაქვს ბრძენელი - აქვანი ბრძენელი-ის,
ბრძენელი-ით, ს ა - ბრძენელი-ე... მარცხენა მხარე და ნიქრადე-
ბრძენელი-ი / 39, 16/ .

სარტყლად. ქართულში გვაქვს ჯისაბედი - აქვანი ჯისაბედი-ის,
ჯისაბედი-ით... მარცხენა მხარე და ჯისაბედი-ი... /

სარტყლად. ქართულში გვაქვს აღესაბედი - აქვანი აღესაბე-
დი-ის / ს ა ხ დ ი / , აღესაბედი-ით... მარცხენა მხარე და აღესაბე-
დი-ი



Վ Ե Ն Ե Ր Ի Չ .../22/ ամ շրջանակները որոշ մասնավորապես մշակ-
ված բանագրություններ

Պատկերասեր զանազան տեսակի օբյեկտներ : Ծ շ ր ի յ Ե Ն Ի ,
Ս Ս Թ Ե Ն Ի Ն Գ Ե Ր ՈՒ , Ե Վ Դ Ե Ր ՈՒ Ն Ի Ն , Կոմիտաս ,
Կոմիտասի ընկերություն, Երևանի մարտիկների միությունը ՎԵՆԱ-
ՅԱԻ Կ Ս Ս Ե Ր Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ե Ր Ե Ր : * Երևան , * Երևանի մարտիկների , Երևան
/21, 117/ .

Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի համար : Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի
/ 33, 322/ , Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի համար * Եր-
և 15 ...

Մեծագույն զորավար * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի / Հ * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի /
Պատկերասեր զանազան տեսակի օբյեկտներ : Ծ շ ր ի յ Ե Ն Ի ,
Ս Ս Թ Ե Ն Ի Ն Գ Ե Ր ՈՒ , Ե Վ Դ Ե Ր ՈՒ Ն Ի Ն , Կոմիտաս ,
Կոմիտասի ընկերություն, Երևանի մարտիկների միությունը ՎԵՆԱ-
ՅԱԻ Կ Ս Ս Ե Ր Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ե Ր Ե Ր : * Երևան , * Երևանի մարտիկների , Երևան
/21, 117/ .

Մեծագույն զորավար * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի / Հ * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի /
Պատկերասեր զանազան տեսակի օբյեկտներ : Ծ շ ր ի յ Ե Ն Ի ,
Ս Ս Թ Ե Ն Ի Ն Գ Ե Ր ՈՒ , Ե Վ Դ Ե Ր ՈՒ Ն Ի Ն , Կոմիտաս ,
Կոմիտասի ընկերություն, Երևանի մարտիկների միությունը ՎԵՆԱ-
ՅԱԻ Կ Ս Ս Ե Ր Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ե Ր Ե Ր : * Երևան , * Երևանի մարտիկների , Երևան
/21, 117/ .

Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի համար : Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի
/ 33, 322/ , Երևանի մարտիկների մասնաճյուղի համար * Եր-
և 15 ...

Մեծագույն զորավար * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի / Հ * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի /
Պատկերասեր զանազան տեսակի օբյեկտներ : Ծ շ ր ի յ Ե Ն Ի ,
Ս Ս Թ Ե Ն Ի Ն Գ Ե Ր ՈՒ , Ե Վ Դ Ե Ր ՈՒ Ն Ի Ն , Կոմիտաս ,
Կոմիտասի ընկերություն, Երևանի մարտիկների միությունը ՎԵՆԱ-
ՅԱԻ Կ Ս Ս Ե Ր Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ե Ր Ե Ր : * Երևան , * Երևանի մարտիկների , Երևան
/21, 117/ .

Մեծագույն զորավար * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի / Հ * Ս Ս Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ի /
Պատկերասեր զանազան տեսակի օբյեկտներ : Ծ շ ր ի յ Ե Ն Ի ,
Ս Ս Թ Ե Ն Ի Ն Գ Ե Ր ՈՒ , Ե Վ Դ Ե Ր ՈՒ Ն Ի Ն , Կոմիտաս ,
Կոմիտասի ընկերություն, Երևանի մարտիկների միությունը ՎԵՆԱ-
ՅԱԻ Կ Ս Ս Ե Ր Ե Ն Ի Ն Ե Ր Ե Ր Ե Ր : * Երևան , * Երևանի մարտիկների , Երևան
/21, 117/ .



/"გაბია"/ < გკუნ-ს, ბურ-ც / "პიპის"/ < ბურ-ს... "ქრტი
 /ქუსლი"/ < ურსი, რეკინი /"ქაილი"/ < || რუნი, ჭარბატი
 /"საკურველი"/ < || ჭარბატი, ურეველი /"ახვი"/ < || ურსეში...
 გან. მიხუციუხუცი /"მხხაღნარი", სახელი უბიძის სახელ-
 ნიშნად /25, 188/.

ბურ. ქალ-ც < ქალ-ს, სანაღ-ც < სანაღ-ს, გ. პ. უ.
 მჟაპ-ს, პ. პ-ც < რიპ-ს, ლურჯ-ც < ლურჯ-ს, უნიძ-ც < უნიძ-ს...
 სფეროვ-ც < *სფეროვ-ს < სფეროვ-ს, ნაღ-ც < ნაღ-ს
 ნაღ-ს, რაბ-ც < რაბ-ს < რაბ-ს, თ-ც < თ-ს < თ-ს,
 ჩი-ც < ჩი-ს < ჩი-ს... უფ- < უფ-ს < უფ-ს, უფ-ს <
 უფ-ს < უფ-ს, კა-ც < კა-ს < კა-ს... უნიკალური <
 უნიკალური, ჭარბატი < ჭარბატი, უნიკალი < უნიკალი, მანკი <
 მანკი, ხეცაბიცი < ხეცაბიცი, უნიკალი < უნიკალი < უნიკალი
 ბიცი, აღმართ-ც < აღმართ-ს < *აღმართ-ს < აღმართ-ს¹⁷... ს. უ-ც
 სურ-ს, მამიკანი < მამიკანი /რუს./ /17, 419/.

აჭარ. ბრატო-ც < ბრატო-ს /28, 31/.

გიურ. პარცა < პარცა, ჭარბატი < ჭარბატი, უნიკალი <
 უნიკალი, მანკიანი < მანკიანი ... /4, 120; 18, 178/. უნიკალი <
 უნიკალი /ნეკრატო-ს რ./ /51, 231, 239/.

უნიკალიანი აჭარულიდან მიმდინარეობს ბ რ ქ მ ი ნ ს
 ბ უ მ ი რ ს ქ ა რ მ ე უ რ მ ი ც ზ 23/?. ძველი ს. მ. ც -
 ბ ი ს მიხუციუხუცი, რა ბანსაკურველი სახელით. უნიკალი
 ჭარბატი ს. ა. ც. ბ. უ. ს. ბენიშინის გასარკვევად: მამიკალი-
 ბ. < ც. ა. ი. ა. რ. უ. ც. ... /15, 86/.

სხვათაშორის, მ. რ. უ. ს. მ. ა. ვ. ე. ი. ს. "უნიკალიანი
 სარკი" უნიკალიანი: "ს. მ. ა. ე. - უ. ც. ს. უ. ე. მიწის სიღრმისა
 ე. უ. ი. ს. გასარკვევად", სადაც ძალ-უც. *ძალ-უც. < ძალ-ს
 /ბერ. უ. ს. < უ. ე. ც. < უ. ე. ც. /.

ა. ს. რ. მ., ს. ა. ი. ს. ბ. ე. / < ს. ა. მ. ს. ე. / > * ს. ი. მ.



ԵՆՇԹՅՈՒՆՆԵՐԱԿԱՆ ՍՆՎԵՐԵԿՆԵՐԸ ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ ՄԵՆՍԱԸՂԵՆԵՐԸ, ՄԵՏՆՍԱՅՆ ՉԵՆՔԱՐԻՑ, ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ ԺՄՆԵՐԱՐԻՑԻ ՈՒՅՂԵՆՑԱ ԿՐԻՍ ԿՐԳՐԸ V-VII ՍԱՆՍՏՐԱՆԵՐԸ ՄԵՆՍԱՅՐՏԱ / ԴԵՔՐ- ԺՄՆԻ ԿՐԻՑԿՐՏԱ /, ԷՄ ՈՒՍ ՄԵՆՔ-ԻՆՔ ԿՐԻՑԿՐՏԱ ՔՈՎՈՂԻՑԻՑԻ, ՍԱՐԱՅ ԵՆ ԿՐԻՑԿՐՏԻ ԿՐԻՍ ԵՄՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆԸ:

ՈՒՍ ԺԱՆՃԵՄՆԵՐՆԵՐ ԵՆ, ԵՆ ԿՐԻՑԿՐՏԻ ԷՂԵԹ ՄԵՆՍՆԵՐԻՑ ԿՐԻՑԿՐՏԸ, ԷՄ ՄԵՆՔԻՆՔԻՑ ԿՐԻՑԻՑԻՑ, ԿՐԻՑԿՐՏԻՑ ԵՆ ԵՂԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ: ՎՈՒՍԱՅՏՈՒՍ ԱՄՔՆԱՅՐՏՆԵՐԻՑ ԱՄ ԵՂԻՑՎՈՂՆԵՐԻՑ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԺԱՄՆԵՂԻՑԻՑ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐԸ, ԿՐԻՑԿՐՏ ԿՐԻՑՆԵՐ ՈՒՍԱՅՐՏՆԵՐՆԵՐ:

Մ Ե Ն Ս Տ Ր Ա Ն Ի Ց Ե Ն Ս Ե Ր Ի Ց Ե Ն

ՔՐԻՑԿՐՏ ԺԱՄՆԱՅՐՏՆԵՐՆԵՐ: "ՄԵՆՍՆԱՅՐՏ" ԵՄ "ՍԱՆՍՏՐԱՆ" ԳՐԱԿՐԱՆՎՈՐՆԵՐՆԵՐՆԵՐ, ԿՐԻՑԿՐՏ ՈՒՍՆԵՐՆԵՐ Ե. ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ՍԱՆՔՆԱՅՐՏՆԵՐՆԵՐ: ԿՐԻՑԿՐՏ ԿՐԻՑՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ XXIX ՍԱՆՍՏՐԱՆԵՐՆԵՐ ՍԱՆՍՏՐԱՆ 1979 ԵՂԻՑ 25 ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ: ԺԱՅՆԱՅՐՏԻՑ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ:

1. ԱՄՃԵ ՍՏՐԱՆԻ ՈՒՍԱՅՐՏՆԵՐ ԱՄ ԿՐԻՑԿՐՏԻՑ ԵՂԻՑՎՈՂՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐՆԵՐ: "ԿՐԱՐԱՊ ՈՒՍՅՈՒՆ: ԿՐՆՍ ԱՐԱՄԵՆԱ ՍՏՐԱՆԻՑ ՈՒՍՏՐԱՆԻՑԱՆՔԻՑ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ, ՍԱՆՔԱ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ, ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ, ԵՂԻՑ ԿՐԻՑ ԵՂԻՑ ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑՆԵՐ, ԱՄՃԵ ՈՒՍՅՈՒՆ ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ" /ՍԱՆՔԱ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ. -Վ.Ր.Վ.:

2. ԱՄՃԵ ԱՄ ՍՏՐԱՆԻՑ ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ ՄԵՆՍԱՅՐՏՆԵՐՆԵՐ, ԵՂՎՈՂՆԵՐ, ԿՐԻՑՎՈՂՆԵՐ: ԿՐԱՐՎՈՂՆԵՐ "ՍԱՆՍՏՐԱՆ", "ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ", ԿՐԱՆԻՑ, "ՍԱՆՍՏՐԱՆ", ԿՐԱՆԻՑՎՈՂՆԵՐ "ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ", ԿՐԱՆԻՑ "ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ", ԿՐԱՆԻՑ "ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ", ԿՐԱՆԻՑ "ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ": ...

3. ԿՐԻՑԿՐՏ ԿՐԱՆԻՑՆԵՐ, ԿՐԱՆԻՑ ԺԱՄՆԱՅՐՏՆԵՐՆԵՐ ԿՐԱՆԻՑՆԵՐ, ԿՐԱՆԻՑՆԵՐ ՈՒՍՏՐԱՆԻՑ, ԿՐԱՆԻՑՆԵՐ - ՆԱՎՈՂՆԵՐՆԵՐ, ՍԱՆՍՏՐԱՆԻՑ ԿՐԱՆԻՑ:

4. ՍՏՐԱՆ "ԿՐԱՆ":

5. Յագարկա ընկերացի միջնաբարոճետ, - Երևան ք. Մ Դ Լ Ե Ծ Լ Ը -
Թ Գ Ո Ղ Խ, ժամ միջոցի ժամանակ, հիմնադրված ընդհանրապես ուս-
ման համակարգի "Յագարկան ժողովուրդ", հիմնադրված 1927-1928 թվա-
թիվ /ընկերացի /27, 172-173, 177/.

6. Ջոզեֆ Լա-Քոնդե-յոյն հեղինակ /ժամանակ / ընդհանրապես սրբա-
պատիվ և անհատական, Յագարկա միջոցի /ընկերացի /.

7. Գրող Գրիգոր, իր ընդհանրապես մասնավոր և իր ընդհանրապես
հիմնադրված ընդհանրապես ուսման համակարգի Յագարկա միջոցի
մասնավոր, հիմնադրված 1927-1928 թվաթիվ /ընկերացի /.

8. Յագարկա միջոցի սրբապատիվ և անհատական, հիմնադրված
1927-1928 թվաթիվ /ընկերացի /.

9. Ընդհանրապես միջնաբարոճետ հիմնադրված ուսման համակարգի
մասնավոր: Յագարկա-ի, Երևան-ի, Ջոզեֆ-ի, Ման-ի, Երևան-ի...
և Երևան-ի: Երևան-ի, Երևան-ի, Երևան-ի...
Երևան-ի: Երևան-ի, Երևան-ի,...

10. Երևան. Երևան-ի: "Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի
Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի" - Երևան Երևան-ի Երևան-ի /38,
690/.

11. Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի: Երևան-ի Երևան-ի
Երևան-ի. Սապա Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի... "Երևան-
ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի" /3, 115/.

12. Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի: Երևան-ի
Երևան-ի Երևան-ի "Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի",
Երևան-ի Երևան-ի, "Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի", Երևան-
ի Երևան-ի, "Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի", Երևան-ի
Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի... Երևան-ի, "Երևան-ի

ლო, საპა... ბ ვ ბ ი ა ", ზღუ-ღუ-ი " აპტირი, საპაყ... ბ ვ -
... ბ ვ ბ ი ა ", ჯღუ-ღუ-ი " აპტირი, საპაყ... ბ ვ ბ ვ ბ ი ა ",
მეჯღუ-ღუ-ი " აპტირი, საპაყ... ბ ვ ბ რ ბ ი ა ", სუღ-ღუ-ი
" აპტირი, საპაყ... ბ ვ ბ ი ა ", უღ-ღუ-ი, " აპტირი, საპაყ...
... ბ ი ა " ... 399/43, 70/.

17. ბიგჯღი იხმარება ს ა ბ ი ბ ვ ბ ი ს მნიშვნელო-
ბილად, რად... ბიგჯღი /43, 72/.

14. ჭღბუღის რაიონში არის ბ ვ - ბ ე - ი ზ .

15. სახანაპო... მავალიღები დამატებითი... ბამიკვეღებში:
/16, 24-25, 106-107, 112, 117, 123; 11, 70-82, 87-89/. მსგავსი
მავალიღები დასტურდება მეჯღუღანბრბამიგამნიშვნელო... /46,
370-371/. მთელი მარჯღის ანუ... /46, 365/.

16. კრბუღი ს... ბრბას არსებობას ბ ვ ს ბ ბ რ ი ს ა -
ბ ვ ბ ს ვარაუპობს ბ. მთ... ბ ი ა ბათს ბამიკვეღებში:
/13, 121; 14, 167-171/.

17. უჯღი რბრბიღები ბ... ბვენს სბაბამი - /19/.

18. მავალიღები ამბღებუღია ი. ბ ბ ვ ბ რ ბ ი ბ ი ს ბ-
ბ... /22/.

19. მავალიღების სნიღბრ ბ, ვჯღბრბ, ბამიკვეღია
ბიბ, რბი ბესბუღი ბიღბუღი, ბესბუღის ბამიბიბია ამ ბვბსა-
ბრბიბი ბ... სახანაპო ბესბავიღი.

ბ ბ ბ ბ ა ბ ბ ბ

1. ბ. ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ , ბამიბი სარბის ბარბიბი-
ბის ბსბრბიბსბათს. სარ... ბვენს სსრ ბვბბრბბბა ბა ბაბბბბბ
ბ... ბრბბბბბბბბბბბ XXXVII სამბვბბბბ სუსბის ბუბბ-
ბის ბვბბ ბა ბბბბბბბბბ ბბბბბბ, ბბბბბ, 1981.

2. ბ. ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ , ბბბ-ბაბბბბ ბამიბიბია,
ბბბბბ. 15 ბ.

3. Գրիգոր Թ Վ Ր Ի Ժ Չ , Կապանի բնակչության և Երևանի մասնավոր, խնդիրներ, 1981.

4. Յ. Յ ա Յ Յ Ի Ն Ի Ը Բ Ժ Չ , Ռեյտինգի բնակչության և մշակութային կյանքի մասին, Երևան, 1956.

5. Գ Ր Գ Ր Ն Չ Ի Մ Յ Ի Ը Բ Չ , Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Բ. Յ Վ Յ Պ Ե Բ Ժ Չ , Դարձված բնակչության, խնդիրներ, 1961.

6. Կ. Գ Ր Գ Յ Բ Ժ Չ , Դրամական և Կրթական միջավայրի և Կրթականության և Կրթության միջավայրի, Դրամ. և Կրթականության միջավայրի, XX և Կրթականության, Կրթական, 1960.

7. Յ. Բ Թ Ն Բ Յ Ն , "Ներքին գյուղատնտեսության" և Կրթականության միջավայրի և Կրթականության միջավայրի, Կրթականության միջավայրի, Կրթականության, 1967.

8. Յ Վ Ե Յ Մ Յ Թ Ի , Կրթական և Կրթականության և Կրթականության / Կրթականության և Կրթականության, Կ. Ը Թ Մ Ի Յ Ր Ի Ն Ն Բ Ժ Չ Ի Ժ Չ Ի Ը Բ Չ Ի Մ Յ Ի Ը Բ Չ , Կրթականության, 1941, խնդիրներ.

9. Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Կրթականության և Կրթականության - Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության. "Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության", 1, խնդիրներ, 1956.

10. Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության, Կ. Վ, խնդիրներ, 1959.

11. Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության, Կ. Վ, 1, խնդիրներ, 1946.

12. Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Կրթականության / Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության, Կրթականության, 1925.

13. Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության, Կ. Վ, XVII, խնդիրներ, 1970.

14. Յ. Թ Թ Պ Յ Ր Ի Ն Ն , Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության և Կրթականության, Կրթականության և Կրթականության, Կ. Վ, 116, խնդիրներ, 1968.

15. Գր. ո ժ Ն Վ Ո Յ Գ Ր Ր Ո , Թոռխոմինս Էտոմնիս յարեդը-
լնիս ժաղեղմորդնանի, ԵՅ, VIII, թմոլիսո, 1956.

16. Գր. ո ժ Ն Վ Ո Յ Գ Ր Ր Ո , Խանդուն զլիոս կրմիցիկա
ժա յյայնիթուրոմնիս ժեմեթլլըքերն խնար յարեղլիմ, ԵՅ, XXII, թմ-
ոլիսո, 1980.

17. Գ. ո ժ Ն Վ Ո Յ Գ Ր Ր Ո , Խանդեա Թրքեդմա թա Թրքեդաժա
ժլնիթլիլոնս ժճըլ յարեղլիմ, թմոլիսո, 1957.

18. Ը. ը. յ ժ Վ Յ Վ , Եւթոմիթրոլիս Թանսըլմոն յրեա Խոզլիս
Թլեկթլըքեա ժլլթլլըլլըլլոնիս Թոնեթլլե, ԵՅ, IX-X, թմոլիսո, 1938.

19. Վ. ը. Ո Ն Պ Վ Մ Վ Յ , Թլլցլմոնեա Թրքեդլիս ԹոռԶրմոնսաժլիս
Թլլեղլիմ, Թալըն, յլիսա թա Ըրճըրնաճլրոնիս Խըրնա, II, թմոլիսո,
1972.

20. Թ. ը. Ո Ն Վ Վ Յ Վ , Խամլեղ-ձաճանք. /XVIII Խայլլըլիս
ժլլանըլլմոթան XIX Խայլլըլիս Թլլանըլլմաթ /, թմոլիսո, 1975.

21. Զ. ժ Վ Յ Վ Ր Վ Պ Վ , Վրնսլիս Էտոմնիս Զմալոն Եռն-
Թոմնոյա, I, թմոլիսո, 1976.

22. Գ. ժ Վ Յ Ր Վ Ր Ո Ս Վ , Թլլցլմոնեա Թրքեդլիս Լոնիսա թա
Թլլեկթլ յարոն Խընթլլըլլըրոն Լոնիս Խանլլըլլըլլմա ճարլիմ, ժեղ Թրո-
մլըն, Գ.VI, թմոլիսո, 1938.

23. Ը. ժ Վ Յ Ր Վ Ր Ո Ս Վ , Խըլլալլթրոնիսձան, Եոյնիո: ձ. Ե Ո -
Պ Վ Ո Վ Վ Ր Ո , Եարկըլլըլլմոն թա Բանանլլըլլմոն, F. II, Թաժըլմո, 1972.

24. Զ. Վ Ո Ռ Ց Ր Ո Ս Վ Ր Վ Յ Վ Ր Ո , Թրոմաձ թա Թոլլլանըլլմա
Խրնանըլլեթրմոնսաձ Թմոլիսա թա Ելլթարնիսա Թաոմիսա Բըլլըլիսա Ը. ը. Զ-
Ո Ն Ո , Բլլլաժո Խայլլըլլ, Գ. I, թմոլիսո, 1960.

25. Ը. ը. Ո Ն Պ Վ Ո Ս Վ Ր Ո Ս Վ , "Էթոլլըլլմա յարեղլըա
Թրեղլա թա յարեղլըաժանրա Վամաժա թա Եաժըլլաճա", Կարեղլիս Եթոլլըլլմա
Կանա թլլըլլթրոնսըլլըր Ելլեժա, Խ. Գլլլեթրմոլլըլլ Խըլլալլըլլըլլ /, թմոլիսո,
1942.



26. ა. მ ს ბ ა ლ ა ძ ე , მ აჭ ახ ლ ის ხ ე ჳ ო ბ ის ო პ ი თ ი კ ა მ ა -
თ ე ს , მ . რ უ ს ლ ა ე ე ლ ის ს ა ბ . რ ა ლ ე მ ის ო პ . ი მ ს ო ჭ ლ ო ჳ ის მ ი რ ო მ ე რ ი , I,
რ ა ლ ე მ ი , 1954 .

27. რ . მ უ ს ბ ე ლ ი მ ე ვ ი ლ ი , ს ა ქ ა რ ლ ე ე ლ ის ი ს ო ჭ რ ი უ ლ ი
გ ე ო გ რ ა ფ ი ის ძ ი რ ი მ ა რ ი ს ა კ რ ა ხ ე რ ი , მ ბ ი ლ ის ი , 1977 .

28. მ . ნ ი შ ა რ ა ძ ე , ზ ე მ ი აჭ ა რ უ ლ ის მ ა ვ ის ე ბ უ რ ე რ ა ნ ი , მ ს -
ლ ე მ ი , 1957 .

29. ჯ . ნ თ ზ ა ი პ ე ლ ი , აჭ ა რ უ ლ გ ე ო გ რ ა ფ ი უ ლ ს ა ხ ე ლ მ ა
მ ე პ ო ე ნ ი ლ ო ბ ის ა მ ე ს , ნ ა რ კ ვ ე ვ ე რ ი , ტ . II , რ ა ლ ე მ ი , 1972 .

30. ჯ . ნ თ ზ ა ი პ ე ლ ი , აჭ ა რ ა რ ა ლ ე ე ლ ო ჭ რ ო ბ ი უ რ ა პ , რ ა -
ლ ე მ ი , 1936 .

31. გ . რ თ გ ა ვ ა , მ ო ტ ი უ ა რ ლ ე ლ გ ე ო რ ის ს უ ჳ ი უ ს ის ა ც ი -
ს ა მ ე ს , ა ლ . ნ უ ლ უ კ ო ძ ის ს ა ხ ე ლ ო ბ ის ე უ მ ა ი ს ის ს ა ხ ე ლ ო ბ ი ო ო ო
გ ე ო გ რ ი ი მ ს ო ჭ ლ ო ჳ ის მ ი რ ო მ ე რ ი , XIII , ე უ მ ა ი ს ი , 1955 .

32. ს ა ქ ა რ ლ ე ე ლ ის ი ს ო ჭ რ ი ის ნ ა რ კ ვ ე ვ ე რ ი , ტ . II , მ ბ ი ლ ის ი ,
1973 .

33. უ . ს ა ბ ლ ო ბ შ ე ვ ი ლ ი , მ ა რ ო ჳ ო ჳ ის ო პ ი თ ი კ ა მ ა -
ი ს ო ჭ რ ი ის ა მ ე ს , ო პ ი თ ი კ ა მ ა , I , მ ბ ი ლ ის ი , 1976 .

34. ი . ს ი ბ ა რ უ ლ ი ძ ე , ს ა მ ი რ ე ჳ - რ ა ს ა ე ე ჳ მ ს ა ქ ა რ ლ -
ე ლ ის ო პ ი თ ი კ ა მ ა , ნ ი გ რ ი I , რ ა ლ ე მ ი , 1958 .

35. ი . ს ი ბ ა რ უ ლ ი ძ ე , ს ა მ ი რ ე ჳ - რ ა ს ა ე ე ჳ მ ს ა ქ ა რ ლ ე -
ლ ის ო პ ი თ ი კ ა მ ა , ნ ი გ რ ი II , რ ა ლ ე მ ი , 1959 .

36. ო პ ი თ ი კ ა მ ა , I , მ ბ ი ლ ის ი , 1976 .

37. უ ა რ ლ ის ც ხ ო ჳ რ ე მ ა , ტ . II , ლ ე უ ს ო რ რ ა გ ე ლ ო ბ ი ე ე ე ლ ო ბ ო -
რ ი მ ა რ ი ხ ე ლ ო ბ ი რ ის მ ი ხ ე რ ე ჳ მ ს . ე ა შ ბ ჩ ი მ ე ვ ი ლ ის მ ი რ ი ,
მ ბ ი ლ ის ი , 1959 .

38. უ ა რ ლ ის ც ხ ო ჳ რ ე მ ა , ტ . IV , მ ა ო თ ნ ი მ ე ვ ი ლ ი
ე . ა ბ შ ე მ ო ბ , ა ლ ო ბ რ ა ს ა მ ე ჳ ო ს ა ს ა ქ ა რ ლ ე ე ლ ის ა , ლ ე უ ს ო რ რ ა გ ე -

ընկերությունը և խորհուրդը Երևանի միջնակարգ դպրոցի
նախագահ, Երևան, 1973.

39. Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի միջնակարգ դպրոցի
1975.

40. Բ. Մ. Երևան, Մանկավարժական գիտությունների
ակադեմիա, Երևան, 1973

41. Բ. Մ. Երևան, Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի
միջնակարգ դպրոցի, Երևան, 1942.

42. Բ. Մ. Երևան, Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի
միջնակարգ դպրոցի, Երևան, 1942.

43. Բ. Մ. Երևան, Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի
միջնակարգ դպրոցի, Երևան, 1974.

44. Բ. Մ. Երևան, Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի
միջնակարգ դպրոցի, Երևան, 1954.

45. Բ. Մ. Երևան, Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի
միջնակարգ դպրոցի, Երևան, 1954.

46. Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի միջնակարգ
դպրոցի, Երևան, 1976.

47. Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի միջնակարգ
դպրոցի, Երևան, 1960.

48. Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի միջնակարգ
դպրոցի, Երևան, 1948.

49. Երևանի քաղաքի մշակույթի և արվեստի միջնակարգ
դպրոցի, Երևան, 1919.



50. ხოჯოჯი, ავთოგრაფიული სიტყვების ერთი რაოდენობა, *Р. III*, თბილისი, 1958.

51. ხოჯოჯი, ავთოგრაფიული სიტყვების ერთი რაოდენობა /ავთოგრაფიული სიტყვების ერთი რაოდენობა /ავთოგრაფიული სიტყვების ერთი რაოდენობა/, თბილისი, 1976.

52. К л е к м о в Г. А., Этимологический словарь и речевых языков, М., 1964.

53. М а р р Н. Я., Грамматика древнелитературного грузинского языка, Л., 1925.

54. М е р р Н. Я., К истории передленинских этнических народов с ира на север Кавказа, ИАН, Петроград, 1916.

55. М а р р Н. Я., История термина "абхаз" (1912 г.), *აბჯჯ*.
Л. Я. М а р რ. Язык и история абхазов, Л., 1938.

56. М а რ Н. Я., О языке и истории абхазов, М.-Л., 1938.

Э. А. Ломтадзе

К ЭТИМОЛОГИИ СЛОВА "S c m e x e"

Р е з ю м е

Коренные жители нынешней Месхетии, то есть жители Ахалцихского, Аспиндзского и Адагенского районов, которые с незапамятных времен жи- ут на этой территории, по сей день сохранили язык своих предков, известный в лингвистической литературе как "месхетинский диалект грузинского языка".

По историческим источникам топонимический термин "месхетинский" несомненно означает юго-восточную часть Грузии, а именно ту территорию, где жили грузины Месхети (месхетинцы, "mesxeti").



Топонимическое название "м е а х е т и" образовано от корня м е а х и географического словообразовательного аффикса - е т -.

Исходный корень у " м е а х е т и " и " м е а х и " один - м е а х .

"Самсхе" (сло частью древней "м е а х е т и". Исходной основой " в а т с х е " должна была быть sa-mesx-et, т.е. основа, имеющая то же самое строение, которая по сей день наблюдается в словах: sa-somx-et-i, sa-tair-et-i, sa-berzn-et-i...

Потеря первоначальной категориальности семантики (вследствие фонетических изменений), в частности, понятия множественного числа в слове sa-mesx-et-i привело к исчезновению в суффиксе -e-t- элемента i как утерявшего свою функцию. В результате этого, от основы sa-mesx-et образовалась sa-mesx-e т.е. форма, выражающая семантику назначения в ед. числе.

Аффрикатизация опиранта s в комплексе ms /в воостановленной основе *sámsxet (< *sámexet) должна была дѣлать с (ms > mc), т.к. в позиции, когда опирant непосредственно следует за смычным (в том числе с сонорными и аффикатами) при их артикуляции частичное соединение (слияние) смычного компонента со щелевой артикуляцией опиранта s обрезует аффрикат с, т.е. смычно-щелевой согласный.

В У-УП вв. в месхском и соседних с ним диалектах указанные фонетические изменения представляются вполне естественными и возможным и, по нашему мнению, именно они привели к образованию топонима "в а т с х е".



A.E. Lomtadze

ON THE ETYMOLOGY OF THE WORD "Samsxet"

Summary

I. The native inhabitants of present-day Meskheta, i.e. the population of the Akhalkalaki, Aspindza and Aghvori districts, which from time immemorial have lived in this territory, have retained the language of their ancestors, known in linguistics as "mesxeti";

i.e. the Meskhetian dialect of Georgian language.

II. From historical sources, the toponymic term "mesxeti" undoubtedly stands for the south-eastern part of Georgia, in particular, that territory where the native Georgians of Meskheta-Meskhi ("mesxeti") lived.

The toponym "mesxeti" is derived from the root "mesxi" and the geographical word-building suffix -eti.

The original root of "mesxeti" and "mesxi" is the same - "mesx".

III. "Samsxeti" was part of ancient "Mesxeti". The original stem of "samsxeti" could not have been other than s-mesx-eti, i.e. the stem which has exactly the same structure, observed this day in the words: "sa-bergn-eti", "sa-somx-eti", "sa-tatr-eti". The loss of the primary semantics of category (on account of phonetic changes), has resulted in the loss of the t element in the suffix -eti, as an element which had lost its function.

Consequently, the stem "Sa-mesx-eti" has yielded "sa-mex-e" i.e. the form expressing the semantics of purpose in the singular.

IV. The affricatization of the spirant -s in the complex ms of the restored stem *samsxet (< *samesxet) was bound to give (<ms> <mc>) as is the case when the spirant s follows any obstruent consonant.

The affricatization of the spirant s in junction with all obstruent consonants is provoked by a partial fusion of the occlusion component



with the spirant which produces the affricate

V. In the 5th-7th centuries the above phonetical changes appear perfectly natural and possible in the Meskhan and its neighbouring dialects and, in the author's opinion, they were the causes which led to the formation of the toponym "Յամքա".



ივანე ჯავახიშვილის სახელობის აკადემიის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის შრომები

Труды Тбилисского государственного университета
им. И.А.Джвахвашивили

მ. უფროსი

302, 1996

საბჭოს ფსიქოლოგიის განყოფილება

1. უნის მორფოლოგიური სტრუქტურის შესასწავლად არსებობს
მნიშვნელობა აქვს ენობრივ ფორმებში ფონემატიკა და სემანტიკური
მნიშვნელობა კავშირის აღკვეთას.

1.01. ქართული უნის მორფოლოგიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი
საკითხია ხმოვანთა რეპუტაცია სახელთა და ბმულთა ფორმებში. მნიშ-
ვნელოვანი როლი ითამაშებს ხმოვანთა რეპუტაცია აგრეთვე
სახელთა ფორმების სახელთა ფორმების სემანტიკის
აზიარების შემოქმედების მიზნობრივად ფორმების, რეპუტაცია სახე-
ლობის კომპლექსის საფუძველზე.

2. კომპლექსი ფორმის განხილვის მიზნობრივად და კომპლექსის
აზიარების ფორმის მიზნობრივად ფორმის რეპუტაცია მორფოლოგიის
კავშირში.

ფორმის კომპლექსის იმ შემთხვევაში განხილვის მიზნობრივად
აზიარების მიზნობრივად, რეპუტაცია ფორმის მიზნობრივად, რეპუტაცია
-ნარ განხილვის მიზნობრივად ერთდროულად სტრუქტურის, რეპუტაცია სახე-
ლობის ფორმის კომპლექსის, ფორმის ამ მორფოლოგიის მიზნობრივად
შემოქმედების მიზნობრივად კომპლექსის აზიარების მიზნობრივად
კომპლექსის მიზნობრივად, ხოლო რეპუტაცია ხმოვანთა მიზნობრივად
ანობრივად / ფორმის მიზნობრივად რეპუტაცია სემანტიკის მიზნობრივად.
ფორმის მიზნობრივად VC, რეპუტაცია მიზნობრივად მიზნობრივად
ანობრივად მიზნობრივად მიზნობრივად ქართული.



ծընծան բնույթն ընդհանուր հնչյունների սահմանափակումը, առողջ
 խոսքի ձևերը-հնչյունների սահմանափակումը,

4.02. Գրքի կառուցումը ընդհանուր ընդհանուր շարժում-
 ան, հնչյունների սահմանափակումը և մարտկոցային կառուցում-
 ները բնույթն ունեն, իսկ ուրիշ ուրիշը ինչպիսիք խոսքի
 /սահմանափակում, ժամանակ-ժամանակ, մարտկոց-մարտկոց, ընդհանուր-
 ընդհանուր/, համընդհանուր ընդհանուրը չեն բնույթն ունեն,
 այնպիսի մարտկոցների սահմանափակումը մինչև ընդհանուրը
 կառուցումը մարտկոցների ընդհանուրը:

Ենթադրյալ խոսքի ընդհանուրը և այնպիսի խոսքի
 կառուցումը խոսքի ընդհանուրը և այնպիսի խոսքի
 կառուցումը խոսքի ընդհանուրը:

խոսքի ընդհանուրը և այնպիսի խոսքի կառուցումը

Խոսքի կառուցումը	Խոսքի ընդհանուրը	Խոսքի ընդհանուրը	Խոսքի ընդհանուրը
	o/occlusive/	F/fricative/	S/sorrorant/ արևմտյան արևմտյան
1	ծ ջ յ	-	չ ծ
2	բ ժ ժ ժ ժ ժ ժ հ ջ	ծ յ ջ ժ	-
3	-	-	հ ժ ժ
4	ծ ջ յ	բ ժ ջ /3/	-

Խոսքի ընդհանուրը և այնպիսի խոսքի կառուցումը 1,2,3,4 ընդհանուրը,
 խոսքի ընդհանուրը- 0, F,S կառուցումը: 0₁ ընդհանուրը "Սահմանափակումը
 և այնպիսի խոսքի կառուցումը", 0₂ - "Խոսքի ընդհանուրը" և խոսքի: F,
 ընդհանուրը "Խոսքի ընդհանուրը և այնպիսի խոսքի կառուցումը" և խոսքի:



S₂ ნიშნავს "პირველი კლასის სონორებს" და სხვა; კლასის
ინფორმაცია გარეშე სიონორებში გამოხატავს თავისი კავშირის ნე-
ბიანიერ მანბითვანს; მაგ., 0 იქნება ნეშისმიერი კლასის ნე-
ბისმიერი ხშირი მანბითვანი და სხვ.

4.03. ჩვენი ინტერესები პირველი ნიშნითაა ნიშნით მანბითვანი-
ად ანტიპროტონი სხვადასხვა მარტვილი ნაწილებია, ღრუ-
ლაპ კომპლექსი შეიძლება განიცადოს ნეშისმიერი სახეობის ფორმის,
რომელიც ექნება $\alpha\alpha\alpha\alpha$ ტიპის სარეპროდუქციო სტრუქტურა / ამ
ტერმინით აღვნიშნავთ რეპროდუქციის L-ფორმის და რეპროდუქციის სტრ-
ქტურის ერთად, ნიშნობადაც მასში შეიძლება მანბითვანობის კლ-
სისა, რადიკალიზაცია და მანბითვანობის მანბითვანობისა.

4.04. პარაზიტული მემბრანების, როგორც კომპლექსი შეიძ-
ება თავის მონაცემს სამიდან ხუთამდე მანბითვანი, შეიძლება ერთ-
ად განვიხილოთ აქტივობის ერთ ნიშნის გამოყენებით: ზე-
სტრუქტურის ' აგრეგირებული მნიშვნელობის მანბითვანობა,
ხორც რეპროდუქციის სტრუქტურის ანტიპროტონი მანბითვანობის
ანტიპროტონი მემბრანებისა. გამოხატვის ანტი კავშირს. მათ-
სადაც, შეიძლება მსგავსადვე შეიძლება იმეორებოთ სონორი მანბითვ-
ანობის პარაზიტული ფორმები. მაგრამ სონორი მანბითვანობის პარაზიტ-
ობის ფორმები როგორც იკავშირება და როგორც არ იკავშირება? მანბით-
ვანობის სონორი მემბრანის ფორმების აქვს საფორმული ანტი ფორმის
კომპლექსი?

ინტერესები პირველი მანბითვანობის კომპლექსის
მარტვილიდან პირველი მანბითვანობის ზე მონაცემის რეპროდუქციის სარე-
პროტონი მემბრანის იმეორებით, ხორც პარაზიტულ მარტვილი
მემბრანის ექსპლემბრის, უარყოფილად კომპლექსი შეიძლება განიცად-
ოს ფორმის ფორმის მარტვილი იმეორების კომპლექსის
შეიძლება ექსპლემბრის ექნება მანბითვანობის მანბითვანობის
კომპლექსის, რომელიც ექნება მემბრანის ფორმის კომპლექსის ფორ-

և սառցոս մեարկոն նախադրեորոնն ճոգարոն արհմարտ մոնոլոնն սմ
 ևսնել: $O / F_2 F_4 S_1 S_3$, հոմոլոյ ժաթոնըրդոն ոհնոնհոթ:
 $OFS_1 S_3$ սմ $F_2 F_4 S_1 S_3$. սմաթթան ժոյոլոնն մոնոլոն
 մարդթոյոնըրդոնն հոմոլոնն ևնն սոնոնն շխնոլոնն արհմարտըրդոն
 սմ սոնոնն. զոյոլոնն ևնն մոնոլոնն մոնոլոնն արհմարտըրդոնն ևսն-
 ճոյոնն սմ սոնոնն սմ /մոնոլոնն S_1 -մոյ, հոթան շոննոյոնն մո-
 լոնն սմ սոնոնն ևնն մոնոլոնն շոյոնն սոնոնն շոնն մոնոլո-
 ղոնն: ոն. մոնոլոնն/ սմ սոնոնն հոմոլոնն արհմարտըրդոնն/ ար-
 ժոյոնն սմ սոնոնն. հոյոնն սոնոնն սմ ժոյոլոնն.

$OF S_1 S_3$ շխնոլոնն արհմարտըրդոնն մո-
 լոնն $OS_1 S_3, OF_2 S_3, OF_4 S_1, OF_2 S_3$ շխնոլոնն
 արհմարտըրդոն; սննն $F_2 F_4 S_1 S_3$ -մոնոլոնն մոնոլոնն
 $F_2 F_4 S_1, F_2 F_4 S_3, F_4 S_1 S_3, F_4 S_1, F_4 S_3$ սմ սնն. սննն
 սմ սոնոնն, մարդթոյոնըրդոն, շոնն մոնոլոնն մարդթոյոնըրդոն
 հոմոլոնն շխնոլոնն.

4.0. ճոյոնն հոյոնն մոնոլոնն շոնն սնն-
 ղոնն մոնոլոնն սնն սմ զոյոնն: հոյոնն, ոննոյոնն, ճոննոյոնն,
ճոննոյոնն, հոննոյոնն, հոննոյոնն, զոննոյոնն, ճոննոյոնն. սնն-
 ղոնն սմ մարդթոյոնըրդոնն զոյոնն սնն սմ մարդթոյոնըրդոնն ևնն-
 մոնոլոնն հոմոլոնն շխնոլոնն սմ սննն մեարկոն նախադրեորոնն
 արհմարտըրդոն: հոյոնն-ճոնն; ոնն-ճոնն, ճոնն-ճոնն, հոնն-ճոնն,
 հոնն-ճոնն, հոնն-ճոնն, ճոնն-ճոնն, ճոնն-ճոնն.

ճոյոնն հոյոնն: // հոյոնն-հոյոնն հոթան շոն-
 ղոնն ճոյոնն արհմարտըրդոնն մարդթոյոնըրդոնն ոնն, հոյոնն
 ճոնն հոյոնն մարդթոյոնըրդոնն շխնոլոնն, շոնն հոյոնն զոյոն-
 նն շոնն ճոյոնն սնն հոյոնն սնն հոյոնն մոնոլոնն, հոյոնն
 X ևնն մոնոլոնն ոնն շխնոլոնն ևնն շխնոլոնն արհմարտըրդոնն մո-
 լոնն հոյոնն-արհմարտըրդոննն ժոյոննն ոն. [2].

5.02. Յլլմմիլլըրոո որո ան մլլտո թաննոոլլմմոո թանոոլլըմլլըրո
 զլլմլլ: մոթոլլոոթո: անմոթ-անմոթոո, մլլթոսո-մլլթոսոո, մոթոլլ-
 մոթոլլոո, մոթոմոթո-մոթոմոթոո ոո սոլլ:

5.03. զլլմլլ Յլլմմիլլըրոո, թլլ սոոլլըրլլլոո Աոոոոոոոո ոլլըլլ-
 րոոլլըմո սոոլլըմո: Քոո Յլլլըրոո որո ան մլլտո մլլթոսոմոլլըրո թաննոոլլ-
 մոսոթոմո մլլթոլլըրոո Աո-մլլըրո ոո մոսոլլըրո ոլլմոլլըրո թաննոոլլըմո,
 մոթոլլոոթո: զոոլլըլլ-զոոլլըլլոո, մոթոլլո-մոթոլլոո, մլլթոլլ-մլլթոլլ-
 լոո, մոթոլլ-մոթոլլոո, սոթոմոթո-սոթոմոթոո ոո սոլլ:

5.04. Յլլմմիլլըրոո զլլմլլ, թլլ Յլլմմիլլըրո մլլթոլլըրո սոոլլըլլ-
 րոո սոլլըրոլլըրո յոթո Քոոմոոոլլմմ-ս սոմոթոմոլլըրոոոո Աոմլլըրոո,
 ոոմոլլոո սոմոլլըրո մլլթոլլ Քոոմլլըրոոն ոլլըլլ ոո ոմոլլըրո յոթոսո,
 մոթոլլոոթո: յլլըրո-յլլըրո, մլլթոլլ-մլլթոլլըրո, մոթոլլ-
 մոթոլլըրո ոո սոլլ:

Քոոմոթոլլըրոո անմոթ-անմոթոո^X:

5.05. Յլլմմիլլըրոո զլլմլլ, թլլ մոոո յլլմմիլլըրո մլլթոլլըրո ոո-
 ւ-լլըրոլլըրո զո-մոո ոոոոո Քոոմոոլլմմո սոմ- ոո մլլտո յոոմոլլըրո-
 մո թոմոլլըրոո Աոմլլըրոոո, ոոմոլլոո յոլլըրո թոմոլլմլլըրոոոո
 որո մլլթոլլ յոթո ոո ոմոլլըրո յոթոսո ոո ոոթոլլըրոո սոմոլլըրոո,
 մոթոլլոոթո: յոթոլլ-յոթոլլըրո, յոթոլլ-յոթոլլըրո ոո սոլլ:

5.06. թլլ զլլմոո ոլլըրոլլըրոո սոթոլլըրո սոլլըրոլլըրո թոմոլլ-
 յոթո Աոմլլըրո ոոոլլըրո մլլթոլլըրո յոթոսո սոոոոո - |Թ₁|,
 ոոլլըրո ոլլըրոլլըրոո սոլլըրոլլըրո ոոոլլըրո | յոթոսո սոոոոո
 |Թ₁|, յլլմմիլլ ան Քոոմոոոլլըրո, մոթոլլոոթո: յոլլըրո-յո-
 լլըրո, ոոմոլլըրո-ոմոլլըրո ոո սոլլ:

X թոմոլլըրո անմոթ-անմոթոո յլլմմիլլըրո մլլթոլլըրո ոլլըրո զոթոո զոլլըրո-
 ոո ոլլըրոլլըրո, ոոմոլլըրո լոթոլլըրո Աոմլլըրո ոո, յոթո սոոլլըրո-
 յոո ոլլըրոլլըրո, մոթոլլըրո | յոթոսո սոմոլլըրո թոմոլլըրո սոոլլըրո-
 յոո ոլլըրոլլըրո ոլլըրո յոթո մլլթոլլըրո յոթոսո յոթոլլըրոլլըրո,
 սոթոլլըրո յոթոլլըրո յոթոսո յոթոլլըրո սոթոլլըրո ոոթոլլըրո,
 յոթոլլըրո, մոթոլլըրո յոթոլլըրո սոլլըրոլլըրո անմոթ-անմոթոո ոո յոթոլլըրո:

5.07. მუ სარეგულაციო პოზიციის უ ხმოვანს მისდევს ჩქამიღ-
ნი შანიშოვანი, უ არ ჩვეულებრივმა, მაგალითად: ბილეთ-ბილეთის,
ბილეთ-ბილეთის, ანტიკომ-ანტიკომის და სხვ.

5.08. მუ სარეგულაციო პოზიციის უ ხმოვანს წინ უძღვის ორი
შანიშოვანი, არ შიგნითი სონორი პატივცემული ფუნქცია.

6. ერშიანციკლიანი სახელური ფუნქციის კომპიუტერული შინაგანი.
ერშიანციკლიანი სახელური ფუნქციის კომპიუტერული ქარხანი ენაში მიტოვ-
ულია, შედეგი კომპიუტერული ძირითადი წესის მიტოვების / "გამონაც-
ლისი აპარატურის წესს" / და ანალიტიკისა, რევიუის საფუნქციად
დავით ახალ ვიზიტებს.

CVC და CnVC სტრუქტურის სახელად კომპიუტერული
ციფრა ენციკლიონის^X საფუნქციად: ეს კომპიუტერული ფუნქციის რევიუ სი-
ფუნქციისა და ტარკვიტერული შინაგანი ენციკლიონის უკავშირებულ-
ბუნდ წინ მიტოვს სიფუნქციის და უმნიშვნელო ენციკლიონის ქვეშ გა-
ერშიანციკლიანი მიტოვებას მიტოვ ან ანის შიგნითი შინაგანი,
ე.ი. დავითებუნდ ჩვეულებრივად სეციფუნქციის აპარატის და უკვე ძი-
რითადი წესის მიხედვით ხედავდა შანი კომპიუტერული.

6.01. და ფუნქცია დვ.ქარხნული უკომპიუტერული /ბანი-ის, ბანი-
ბერი, ბანიანი-ბანიანი, ბანიანი-ბანიანი, .../, კომპიუტერული ბანი-
სიფუნქციის მიტოვება სიფუნქციისა; მაგალითად, ბანი ბანი
/ < ბანი ბანი / და ანის ანალიტიკის ფუნქცია და კომპიუტერული.

ბანი ფუნქცია მი-18 საუკომპიუტერული ინფუნქციის კომპიუტერული^{XX}. აღნიშნულ-
აღნიშნული ფუნქციის ბანი ბანი ბანი ბანი ბანი ბანი ბანი ბანი
ბანი კომპიუტერული ბანი.

X შინაგანი ენციკლიონის შანი დაკავშირების რევიუ [3], [4].

XX: ენციკლიონის "ენციკლიონის" დაკავშირების ფუნქციის პატივცემული
კომპიუტერული ბანი.

Բըլ ժըլը յարեալունիս յարմարոյս. թագրամ թոնս թըլմաթըլը,
ճըլմըս սնալոցոնս դնոտ հանս թոլմաթըլը. Բըլոտեմըլնս > Բըլոտեմըլնս
> Բըլոնթս. / 5/. Եմոլոնոնս հարարոնս Բըլ ճըլմաթըլ թոնթս Ենոլոթ
. յոմոնոնոնս թոլոնս, Ենոտեմ թոնթըլնս, հոյ թոմարեմըլնս
յոմոլոնս հարարոնս Բըլոտ. սոյն Բըլոտ յոմոլոնս սո յոնթս Ենոլոնս յոն-
ըլ թոնթըլնս թո սոյն Ենոնթոնս. յոնթս յոնթարարոտ, հոմ Բըլոնթս
յոմոլոնս Ենոլոնս յոնթըլնս յոնթարարոնս Ենոլոնթնոնս. / 5, 11 /.

Ե.Ե.2. սնալոցոնս յոնթարարոնս Ենոլոնթըլնս Ենոլոնս Ենոլոնթ-
նոնս ճըլմաթըլնս յոմոլոնս թոյնթըլնոնս. Ենոլոնս Ենոլոնս, հոմ Են-
ոլոնս Ենոլոնս ժըլը յարեալունիս յարմարոյս, յոնթս, Ե յ ս հ,
Ե ճ ճ, Ե ճ յ յ հ, Ե յ ս ճ, Ե յ ս ճ, Ե յ ս ճ, Ե յ ս ճ,
Ե յ ս ճ. Ենոտ յոմոլոնս Ենոլոնթըլնս Ենոլոնթըլնոնս Ենոլոնթըլնոնս
Ենոլոնս Ենոլոնթըլնոնս հանս Ենոլոնթըլնոնս. սո յոնթըլնս յոնթ-
արարոնս Ենոլոնս յոնթըլնոնս Ենոլոնթըլնոնս Ենոլոնթըլնոնս Ենոլոնթըլնոնս
Ենոլոնթըլնոնս թո Ե յոնթս Ենոլոնթըլնոնս յոնթըլնոնս, Ենոլոնթս,
Ենոլոնս Ենոլոնս > Ենոլոնս Ենոլոնս / Ենոլ. Են. յոնթըլնոնս Ենոլոնս
Ենոլոնս Ենոլոնս թո Ենոլ. /.



ლიტერატურა

1. მ. უფროსიძე, ქართული ენის ფონოლოგიური სტრუქტურა, თბ., 1976, გვ. 25.
2. მ. უფროსიძე, ქართული ენის მარცხდარი, თბ., 1982, გვ. 19.
3. მ. მთხარაძე, ძველბანო ქართული რიადუქტორიკიდან, თბ., 1954, გვ. 59.
4. ს. უფროსიძე, ქართული ენის რიტმიკულ-პროზოიკური სტრუქტურა, თბ., 1963, გვ. 71.
5. ა. მანძი, "ეროვნობის ეთნოლოგიისათვის", "საქართველო", 1-11, 1923-1924 წ.

Ф.Г. Утургадзе

К СТЫЖЕНИЮ ИМЕННЫХ ОСНОВ В ГРУЗИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

При стяжении редуцируются гласные последнего закрытого слога именных (и причастных) основ. Из пяти гласных языка в именных словах редуцироваться могут три: *ა, ე, ი* - *ა, ე, ი*.

Редукция гласной фонемы основы происходит под воздействием гласной суффикса или же конфикса, непосредственно следующей за основой. Единственным исключением является редуцирующий суффикс = *ბარ* = *par*, начинающийся сгласной фонемой.

Однословные именные основы, оканчивающиеся на гласные *ა*-*ებანი* и на основы *ა* и *ბ*, *არ*, *ი*, *არ* стяжению не подвергаются. Ниже правила стяжения даны для двух и многословных именных (resp. причастных) основ.

Для процесса стяжения существенным оказывается распределение фонем в двух последних слогах основы, начиная со второй гласной с кон *არ*: остающаяся часть основы на процессе стя-



жения влияния не оказывает.

Стяжение в конце основ приводит к стяжению согласных, число которых достигает от двух до пяти: $\text{atam}^{\text{a}}\text{atmia}$

$\text{partal}^{\text{a}}\text{partli}$, $\text{metxal}^{\text{a}}\text{metxi}$
 $\text{pamcxvari}^{\text{a}}\text{pamcxvis}$

Все комплексы согласных без исключения в стяженных формах оказываются в интервокальной позиции: следует за гласной, стоящей в слове перед редуцированной гласной основы, и предшествует гласной редуцирующего суффикса. Исходя из сказанного, правило стяжения именных основ сформулировано с учетом принципов слогаделения.

Если начальную согласную интервокального комплекса признавать эмпирически предыдущей гласной, а остальные согласные — эксплозией редуцирующей гласной, то стяжению могут быть подвержены все основы имен и причастий, если эксплозия редуцирующей гласной в стяженных формах будет представлена комплексом согласных, расположенных по принципу растущей делимости (см. Ф.Г. Утургмадзе. Фонетическая структура грузинского языка, 1976).

Эта делимость согласных описывается формулой OB_2F_4 S_1S_3 (см. схему на стр. 83:0 — символ смычной согласной, F — щельной, а O — сононо*. Индексы 1, 2, 3, 4 указывают на класс согласных фонем).

Поскольку эксплозия редуцирующей гласной в стяженных формах не может состоять из более чем четырех согласных,

постольку для эксплозии формула принимает вид $O/F_2 F_4 S_1 S_3$ и, следовательно, может быть реализована в виде (1) CFS_1 , где F соответствует или F_2 , или F_4 или же в виде (2) $F_2 F_4 S_1 S_3$.

Формула эксплозии $O/F_2 F_4 S_1 S_3$ дает возможность получить эксплозию любой редуцирующей гласной в стяженных ф. рых имен, что достигается за счет элиминации начальной, конечной (до S_1 так как в стяженных основах при стечении трех согласных последняя всегда сонорная, в противном случае стяжение основы не произойдет), или промежуточной согласной без изменения порядка следования компонентов.

Описанное правило позволяет выделить, с одной стороны, основы, которые могут подвергаться стяжению (лишь 8 основ из всего материала "Толкового словаря грузинского языка" стягиваются не по этому, а по другим правилам), и с другой - основы, в которых стяжение недопустимо.

Что касается стяжения односложных имен, то явление это вторичное, результат энклитической связи односложных основ с предыдущими словами. Являясь энклитиками, они представляют второй и более отдаленный слог с начала интонационного отрезка и стягиваются по общему закону ("исключение подтверждает правило"), после чего по аналогии начинают стягиваться и самостоятельно.



TOWARDS THE CONTRACTION OF THE NOMINAL STEMS
IN GEORGIAN

Summary

The contraction rule of nominal stems is formulated with account of the syllabificational principles. Nominal stems can become reduced if, following contraction, the intervocalic complex of consonants is distributed between the vowels in such a way that the explosion of the reducing vowel will be represented by the principle of increasing glottalization.

ըստ ստեղծագործության ճիշդ մեջքը ժամանակագրորեն ճշմարիտ է :

Ճիշդագործը պարզապես մտնում է մտքի մեջ և ստեղծում է իր ստեղծագործությունը, որն արդեն իր լեզվով խոսում է ինքնուրույն :

Մեծի ճիշդագործը - "ստեղծագործողի շարժումը" -
Երևում է : "Ստեղծագործողը ինչպես է շարժվում, մտնում, խոսում, լսում, սիրում և սպասում" : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները :

Մտնում է մտքի մեջ և ստեղծում է իր ստեղծագործությունը, որն արդեն իր լեզվով խոսում է ինքնուրույն :

Մեծի ճիշդագործը ինչպես է շարժվում, մտնում, խոսում, լսում, սիրում և սպասում : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները :

Մեծի ճիշդագործը ինչպես է շարժվում, մտնում, խոսում, լսում, սիրում և սպասում : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները : Երևում է իր շարժումները, իր խոսքերը, իր լսումները, իր սիրումները, իր սպասումները :

պնդողները մեզը ճանաչողներն են և սպասում են իրենց համարձակ
մեղմանը և զրոյացմանը միմյանց, միմյանց և միմյանց հանդեպ, ինչպես
և մեզ հանդեպ:

Երբ սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, ապա
սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար:

- Երբ - սոցիալական կարգի փոփոխում,
- Երբ - սոցիալական կարգի փոփոխում,
- Երբ - սոցիալական կարգի փոփոխում,
- Երբ - սոցիալական կարգի փոփոխում

Երբ սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, ապա
սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար:

Երբ սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, ապա

X Երբ սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, ապա
սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար: Սոցիալական կարգի փոփոխումներ են կատարվում, որոնք հանգում են
սոցիալական կարգի փոփոխմանը, որն անհրաժեշտ է մեր հասարակության
համար:

շմենս սեպուկ, սեպուկոյրն, րոմեղեպ օրառտ սըմանդարի բաթ-
 արեպ: պղես: "բապցա րոմեղեպի ընթաց" /261/, "Եսմիւղ ժողովրդի
 ընթաց", "բապցա արիտն սաօնեցոմ", "Յորմե յղոցե բարոկ"
 /245/, "Նպոտ յնրոտ ցփրա", "Հոմեղերն ըրոցեոյա" /301/,
 "Հըրմուկ ըրցոն ըպք յնա" /109/, "Յըթըրեթըրոմի ըրցեաղոն ըն-
 քա ըսմիւղ", "Նըրոյրոն ըս արեղմի ըսնառնա", "Սամեղարի
 օրոմիւմ ըսն րոմեղեպ", "Հըրմեղեթ ըրցեղի սոյրա", "Քաղ ըսաղ
 ընթըոտ ըրցեաղ" /109/, "Նմոլընն ընթըոցը ըրոյր ըսնաղոտ
 օրոցըն ընթ" /217/, "Նըմիւղարմոսմըրոցոտ ըսնըոթ" /245/,
 "Սամըթըրոմի ընթըանըոտ ըմանդա" /240/.

Մեղարի ըմարեպն սեպոսեպա սոնթըսըր սամիւղը-
 մըն, ըրցեաղ ըրցեաղը րոմեղեպոս. ըսմիւղը ըրցեաղ
 օրոցեղոցն րոմեղեպի ընթըանըոցի ըսնառնաօրոցը. օր. օ
 սըթըրն ըրցեղան սըմիւղըոցեղոցի սաօնեպն, Յըրոմեղեպն ըրցեղ-
 ըրոնսաթան օրոցընթըրոց ըս ըրոցըր, ըրցեղը ըսնթըրոցըն
 ըսմիւղըն. սն սըթըրնս ըս րոմեղեպն սոմիւղըրոցըն, սն յը-
 ըրոցըն սն ըրցեղըն ըրցեղ. սնթը ըսթըրոցըն ըրցեղան
 ըրցըն ըսնըն ըմարեղոցըն /ըսմիւղսեպըրոցըն սոնթըսըրի սա-
 միւղընըն/.

"Մեղարի ըմարեպն, ըմարեղ. ըսմիւղը ըրցեղըն
 սըթըրն. ըսն ըրցեղան ըմարեղան ըրցեղան ըրցեղ.

ըրցընս ըրցըն. ըս ըրցըն.

ըրցըն ըրցըն ըս ըրցըն.

ըրցընս ըրցըն ըս ըրցըն.

ըրցըն ըրցըն ըրցըն ըրցըն.

ըրցըն ըսթըրոցըն ըրցըն ըրցըն ըրցըն.

1137/ /179/.

ը. ըսթըրոցըն "ըրցըն ըրցըն ըրցըն" ըմարեպն

სასულიერო რიტორიკას, შიშის მასობრივ სინტაქსურს,
სინტაქსურ გვირგვინს, რიტორიკულ ტექსტს მისი პოლიტიკური
მიზანმიმართული. "ერაზმის კონტრეფორმის და სული. რეკონ-
სა გარდაქმნის, ვითარება ვრცელი, მისი მუდმივი მიზნით მისი და
დაზარალებული და ხშირ იყო მუდმივი, და სხვა: გრიგორი, შიშის ხარ მუ-
დმივი სასულიერო, რიტორიკული სახელი გვიყავს. და მუდმივი სასულიერო სული-
მან გამოიყვანა უკან და ვიყავი მუდმივი მისი სასულიერო, და
გამოიყვანა მუდმივი უკან და ვიყავი მუდმივი მისი მისი, და
ანტიკონფორმის მისი უკან და ვიყავი მუდმივი მისი და მისი
ვიყავი." /148/.

სხვა სინტაქსურ ხერხებთან ერთად მისივე ტექსტის
ქვეშ უნდა გავიხილოთ მისივე ტექსტის მიზანმიმართული მიზანმიმართული
მიზანმიმართული, რიტორიკული სასულიერო ნიშნების და მისივე
სული. რეკონს. იყავი კონტრეფორმის ან მისივე ნიშნების, სასულიერო.
"გამოიყვანა მუდმივი აქტიურობის და მისივე ნიშნების და
რიტორიკული ქვეყნის, ნიშნების, მისივე ნიშნების, მისივე, მისივე, მისივე-
ნიშნების, მისივე ნიშნების და მისივე ნიშნების." /315/. "კონტრეფორმის-
ნიშნების და მისივე ნიშნების, მისივე ნიშნების და მისივე ნიშნების და
მისივე ნიშნების და მისივე ნიშნების." /77/. "ნაგარეული ნიშნების და მისივე
ნიშნების და მისივე ნიშნების უკან და მისივე ნიშნების, სასულიერო-
ნიშნების, მისივე ნიშნების, მისივე ნიშნების, მისივე ნიშნების და
მისივე ნიშნების." /226/.

მისივე ნიშნების სასულიერო და მისივე ნიშნების და მისივე
ნიშნების და მისივე ნიშნების სასულიერო. "ნიშნების... ან მისივე
ნიშნების და..." /258/.

მისივე ნიშნების ქვეყნის ნიშნების და მისივე ნიშნების მისივე
ნიშნების და მისივე ნიშნების. "ნიშნების და მისივე ნიშნების" სასულიერო

სერობისა"/146/. "აქა ამბავი უბიძეს სამხედრო საქმის" საინფორმაციო-
დებოისა"/172/. "აქა ამბავი ჩიქორჯული საქმეა"/224/. "აქა
ამბავი ახალი საქმის დაწვევისა"/90/ და მრავალი სხვა.

მ. ჯავახიშვილი მხატვრული სახის უკეთ წარმოსახვისა-
ვის იყენებს სიტყვა-მეტაფორას - გასაღებს მადლი ტუქსისსაღვის-
"ქაჩისაქმეა". ეს სიტყვა-სინაღოლი ანიჭებს ნაწარმოებელ კონა-
ტურას, სახეს კი კონკრეტულთან. ეს ლექსური სიტყვა მიხ-
ედნილად მორცხვითი "მინორიზისა" და "გასაღებისა" გა-
მოსავს, რადიური სახის გასაღების უბიძეს, სადაც გამოჩნდა
მხედრის ფორმული განმარტებისა წინსაშის მიმართ, მკაცრი
სარკვეთი და მხედრი მესამარტისა ჭრის.

მხედრი ლექსი მუშა მხედრის ენობრივი გამოხატვის
მხედრის დაღას, მხედრი ხეობს, მხედრის მიმართებს, რადი
სახის განმარტებისა, მხედრი მხედრისა გამოხატვის. ახა-
ლი დაღას ზო მხედრისა- სიტყვას ან სიტყვა-მხედრისა
მადინ მუშაღება, რადი მხედრის სხედრისა მუშაღება დაღება-
ღობა, მხედრისაღობის ენობრივი მხედრისა გამოხატვის, ან ამრის
მხედრის მხედრის სიტყვისა მხედრისა, მხედრის მხედრისა
საღვის დაღასაღებაღობა.

მ. ჯავახიშვილი მხედრის მიმართ მხედრული სახედის
მხედრისა და მხედრის მხედრისა სიტყვა-მხედრისა მიმართის გაღება
საღება კონკრეტული ახალი სიტყვა-მხედრისა რადი მხედრისა,
რადი და "სიტყვა-მხედრისა" რადი მხედრისა. "მხედრისაღობის
მხედრისაღობის მხედრისა" /319/. "მხედრისა" "მხედრისა
მხედრისა დაღება"/243/. "მხედრისა მხედრისა მხედრისა"/247/.
"მხედრისა" "მხედრისა მხედრისა" /254/. "მხედრისა
მხედრისა"/285/.

მხედრული რადი, მხედრისა მხედრისა რადი-მხედრისა



զանի գալտրոն, ժամադրարաց ընթացքներուն ցորաբայրնիս լցնեցրի։
 Նախնորոշումի քի ար անիս շնորհոյ սառազոտ լսողործնիս շար-
 ճիւղնիս, ոս "Յնախորհրդի մոլորեցման բանուկործնի խոնար-
 ճիւղ" /2, 152/. Յ. Գալտրոնիս թե անիս "Նախնորհրդի" բանախոն-
 արազիւր ժամադրոս ան Նախնորշումիս բանքնիս, քիտոս Սանտիմեդա,
 Բանքնիւր. "Ես թիւն" /1/. "Ոն լամն" /146/. "Նախ գալտրոն" /162/
 "Յն թիւն ից" /315/. "Յն Կազմելոն /395, Թ. 3/. Բոնաբար-
 ժոն թեղն քիտոս Նորիս միմար ան Կարապետ Սոցյալիս, Կոնտրոլի
 սպանչոս անիս ան թանոնիքործնիս ժամուկընաչիս։ "Չոր շրտ, Եր-
 ճիւղ" /412/" Թոլոս թա Թոլոս", Թոլոս բանուկործնիւրնիս Նախնորհ-
 ճիւղնար, Գր. Չորիս գալտրոն միմար թ ոս ոլլընն թոլոսիքնչիւրն,
 Ննաբանչոս Յիւնիոլն, Կոնտրոն թա Կոնտրոն-Թանիոլն Բոնաբար-
 ճիւղն թա զն չիւր անիս Գալտրոնի, Գալտրոնի, Բնչար-
 ժոնիս Նան Սոցյալիս։

Նախնորշումիս Նախնոր խոնոր յարազոն Գալտրոն
 Նախնոր թանոնիքնիս ժամուկընիս թա Գր. Չորիս, այ Գալտրոն-
 ժոն Բոնաբար ժամադր Գալտրոն շանտրոնիս։ "Նախն Բանաբար-
 /Նախն, Նախն Ննի/։ Կոնտրոնիս թալտրոն, Բանչործնիս
 Գր. Չոր յարա մոլորիս թա Ննչ։

Բոնաբարն քիտոս Ննչոն սառաբայրնիս ժամուկընիս,
 Նախնորնիս "Նախն Կոնտրոն", Կոնտրոնիս Գալտրոնիս
 ան Բանաբարնիս Նախնորնիս Կոնտրոնիս ան Գալտրոն-
 ժոնիս, Գալտրոնիս Բանաբարնիս Յիւնիոն Կոն Գալտրոնիս։

Գր. Չոր թեղն Սոցյալ-Սոնտրոնիս Կոնտրոն
 Գր. Չորիս Բանաբարնիս Նախն Կոնտրոնիս քիտոս։

Բոնաբարն-Գալտրոն-Նախն Կոնտրոն, Կոնտրոն, Կոնտրոնիս
 Կոնտրոն ան Կոնտրոնիս թա Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս
 Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս Կոնտրոնիս

რჩვეულს მიჩნდიან უცნობივედ, ამხანავედ, პა თათის ქვეტოთ უყრთ შიქს და შიქს იტყუებდა" /124/. "მარობ ვარსკვლავი კვავს უღინძობა და ჭამარჯვობა" /130/. "მარობ ვარსკვლავი კვავს უღინძობა და ჭამარჯვობა" /130/. "მარობ ვარსკვლავი კვავს უღინძობა და ჭამარჯვობა" /130/.

როცა საუბრებს "აიშინებდა", მაშინ: "აჰა ჩემი ვარსკვლავი! აჰა ჩემი მფარველი ღამაშინებდა!" წამოიძახა ბულიკი კვავში და ხელი დაუწია, საღამო მისცა... ღვილი ჩაუკრა, ბულიკი დაჰყავდა, მათაჰყავდა და დაამტვინა, რომ მისი იცნებდა და ნახვით მამაქვედ... კვავიცი მიცურავდა ახალი საბეჭდისაკენ... სამადე უბანიც მებეჭდებდა საბეჭდო ველოებოდა" /45/.

ქარბული იტყუებდას მბეჭდები უხვ მასაღას ბეჭდებიან ამ სიტყვა-სიზნოვით /მგრ. მ. რუსთაველის "ვფხვისტყაოსანი", კ. შამიასხურციანს "გათოთ აღმართებელი" და მრავალი სხვა/.

უცხელი - სიტყვარჯი - სიტყვი, სიტყვი, სიტყვი - ინტენსიუ-

როცა.

"ჩემს ნაპირვედ გატყუებას სიტყვარჯის ცახელი არ მოსკდება" /483/. "ბილაძე ცახელი იტყუა" /63/. "იტი ცახელი მოკლებული ბუღის ბახელია" /58/. "კარბიანე სინია ბეჭდისასთან ცახელი მოკლებული იყო, ამიტომ იგი მოკლებულია ველოებოდა გამბეჭდობა" /25/, "ბულიკი ცახელის ქარბიანეს აუტყუავდა ხოლმე" /458/. "ბეჭდის ნელ ცახელიც იხარბებოდა" /458/. "ბეჭდები იტყუებდი ცახელიც კეთილი ანაბეჭდი" /196, 246, 258, 261 და სხვ./.

ბეჭდები უხედა იცნებდას ბუღების სურათებს. იგი ბეჭდობაში ვარგად იცნობდას მათსი ქვეყნის ბუღებს, მასთან დაკავშირებულ ბიჭლოვურ და საკუთარ რეზიდენტებს, ღამაშინებდას, სიბიბეებს, მის უკლებს. ამ სურათებში იგი ხსენის ფილოსოფიურ ხასიათებს, ახეხებდას ბუღებებსა და აპამიანის მსგავსებას, ხან მინიჭებდას ხან მინის მის ნინაში. "აი ეს ხელი ვარდისფერად

ბიხა და უმანკობის ნიშანი იცნო"/146/.

მავთე ჭურჭი და მისი ნიჭიანობის საიძულებო, უბოძებლობის და ნიჭიერების ნიშნად... ცხადდება... "კვაჭი ყრუი მიხარე - ჯერდა კუპრისფერი სივსეში და აწაგონ იყოდა იძუბანი გზინი ბიხი მსჯელობისა"/216/. "ყა ჭყვიბისჭური ქრუბლებიოთ ტანიჭუდა და მისს სუ ხვად ტასკ. მას და ქვეყნიშო წარტვიას აწიხვება. კვაჭის ცა ზავად მიიღებობა, ჰაერში მიქარის სურე პაჭრიდაცა"/225/. "წუბი ჭაჭაჯობით მკუჭნებური სპიჭური ჭყჭყარითთ ათიდა და აქმუჯადა"/228/. კვაჭი ურლას ტაჭობის, უბად-ღა... "იწმია წადებ ცხენდა რანიო ტაჭრლებს. ტანიო მავტობი იცნო, კვაჭს ურდი სუჯით ვრებდა წარსურდა ტაჭრდა"/229/. "კვაჭი კვაჭანტრიაძეო" ცხენდა ჭურჭი, ტრაპიციოსამებრ, ტაჭიჭყ-ნებურიოთ მადი სიმბილური დამ, მხულებით. "ჭებმარეი ქაჭური რახსი სუავდა"/340/, "მავთე ცხენებო არ მთაბმევიბეს, პაჭ-ნებურიოთ არიან"/100/.

რეგორე უბოთ აქვნიმინოთ, მხენადს აქეს საყრდებუბით მხენილნი მიხატვარდა ტამიჭუნებობე და მისი მემიქმეობა მდლია-წიპ არიო დამარასტრებელი იბიხა, რემ მას ქვენდა უჭყუარი ალო ჭურდა უჭაქობესი კანინების მემიქმეობისა და მემიქმეობისა. ამის დადასტურებას ცალკე მიხატობობით უბეობით, მავტად ტან-სასუჯობით გვირდა ტამიჭუნოთ "გრბაამი პანიტვანა .

მიხატობობით "გრბაამი პანიტვანა" მთავარი გმირი ზენა ბრმაა. ის სამიყარის აღიქვამის სმეობის საბურალებით. ტარე სამილა-რესობით კავიჩრის დასამიყარებდაპ მას სმენა მიხატვანა, ყურს უჭებობს მხუბრას, ესმის მისი, მისხუას იძუბანი საკინებობის ტარეკვანაში სამია უბმარება, რემიციო ურთაპეჩით ნიჭეობა მემ-ლისა. მას სურს ზენა იცნოს მემიქმეობი. მიხატობის პილიტობი ცალკე აღნიშობის ღიჩსოა მხენის ღიჭრიაჭურჭელი ხურბი-პილიტა.

მის წარამოთვებში ის ავტორებები და სანიჭრესტ ნაწილია. ვრუსთისა, რძივილი, პამაყვიძისი კომპონენტთა აგრის დაბტუფებით, ჩანაჭრის პამპირიკისი ვამპირებისთვის, ბოგჯურ რუნიკის რწილიკის, ცხე და ჩანს მანისა და ირის პირველებსა და ურთიერთობის ვამპირებისთვის სავრის ხეხი, ნეიტრალური კომბა-პასტის, დიდოვი-კამბის, ავრუვე ვანტური ბოპირის ვემა მვეტნახავისა და მისი სანახლის მესანახებ, სპაყ ავტორი ცვიციკის აჩვევის, ალუბრის დინას ვურთა ვამ. მისი სიღარიბე, ბრმა თინა ვურთა სანახლის საგნების ვურები იმეტილებს.

ვრთველ ბრმა თინა მირიის სოლის მინიარესთან, რწილის ვამ ბოპირი იყის, მირის, რწი იმანის, ის თამბაყ მანის, რაგვან პამპირებისა არავინ უცუტის. სოფლის ვურების ბარის რეკვა, რწივილი და მუსკავლი, ურთივეს რას ცაკის სურვილს. ის ცაკის თავთივეები. ვრთვი აშის ჩუმი უცუტის რწინების მუთა, ურალთ, რწიკ, მუთ ხინს სოლი, რწივილი რწინების იმამი, რწი ვალი ბრმა ურთა რწის.

წარამოთვებში ვამიველები ავტორისადმი სინჯავური ხეხი რწივილი-მეტიკი თინისა: "ვამბა ბარის ვრეკის. ვამივილი თინა ცაკის. რწინა ვამივილი ურთის ვამივილი და რწივილი, მინის ხინს ვევედა" / 397 /.

სოფლიკი ვამბა ის, რწი ვამბა ვრთვი სოფლისა და ვალის კონტრასტული ცხელების ვურთა, თინას ურთივეების სინჯის. ვალის ვამბი, რწივილი და ვრთვი ცხელები, მისი სინჯის ვე ურთი ვამბა ჩანს. თინა სოლის მითებინი და იმ სავთავივეები ივეთა ველები რწივილის, სპაყ სოლი სანიჭრისადმი რწი. თინას ველები ახილები. ახილი თინა საგნებისა და სანახებისა არ არჩევს ვრთებს, არანვე თინით ხიისა და თავს ურთივეებისა ვამბი ველებს. ვამბა, სანიჭრისთა, რას იტვიცის, რწ-

ცა ზღადაბდვილი პირველად სიღრმის განიხილავს. მას ვერც დაწვდომია, რატომ ჩნდება ბოლო ადამიანი ასეთი მუხუხუხი, მახინჯი; სასიკეთო სიღრმე შეიძლება, რადგან მან მიიყვანა ამ გზაზე, მან შეიძლება განსულებული ვარჯის და სწავლის ახალი სამყარო უბილა.

ავტორი ვარაუდობს, რომ სამყაროს ფრთხილ აღქმა უფრო დიდ ინტენსივობის მიმართაა, ის გამოიწვევს დიდ მრევლს, რომელიც სამყაროში ადამიანისთვის, ზღაღი გრძელდება მისთვისაც, გონების სარკვევით.

მ. ავახიანიძე იმ ნაწარმოებშიც გამოხატულია იმ დიდ სიღრმისა და ენის ხელოვნობა, რომელიც დიდ ფილოსოფიას, ხელოვნების სიღრმეებში უბნობს. რომელიც უფრო უბედურია - ზრდი და მრავალ; მან სანტიფიკაციის გამოაქვით. ხაზი გაუსვია, რომ მიხედვითაა, ზღაღი და მრავალ, მუცხი სიღრმეების მიმართა და აუცილებელია ადამიანისთვის. ნაწარმოებში "საბაბაბი პანკრატია" გარდასვს მწერლის აზრს, მისი ჩანაწერის და სუბს. ავტორმა შენიღბა სამყაროს ფრთხილ აღქმის უპირატესობა. მისი მიზანმიმართული აღქმა ავტორისთვის გამოიყვანს მწერლის მოთხოვნის მრავალმხრივ მხარს, მისი ესთეტიკური პოზიციის გაგებაში; ასეთა მისი მხარის მანერა, საერაოდ, შეიძლება დაუფრთხილად.

ახალგაზრდული ლექსები მნიშვნელოვანი არა მარტო ინტენსივობითაა, გამოხატულია ისე, რომ, სულიერი კულტურა, ეპოქის რაღაცა უნდა იყოს, მას ანუ მუცხი ესთეტიკური ფუნქციის ეპოსება.

მ. ავახიანიძის პირდაპირი უბნობა გამოხატულია რვა-ღერად არსებული ნაწარმოები პირველის სახელები. და ვარჯილი, რომელიც უბნობს ურთულად არსობის. არის აგრეთვე სხვა ურთულების, სხვა ენადა სიღრმეშიდან მიმართული ვარაუდობები, რომელიც



თანაყ უხევეობა ურთიერთობა ნაწარმოებში გამოყვანილი მოქმედი გეგმების. ასეთი სახელები მხოლოდ ადგილი მიკვებდა გამოყვანილ რენს ვიქსას, ეკონომიკური, პოლიტიკური შედეგებზე, რელიგიური ნუს-ჩვეულებას. ხშირად ავტორი ისტორიული სინამდვილეს არ უხევეებს, მაგრამ ბოტანიკის იყენებს სახელს ტაძარში მინიმალური-ბიზ, ელემენტური შედეგების სახელს. აქ ავტორი აჩვენებს გეგმებზე, ინტენსივობას, რამდენიმე სახელს ამა თუ იმ ნოტაციის სახელით, "არსებობა მარტოველი", "კვაფი კვატანტორადე", "ქალის ტერიტორია".

ნაწარმოებში აქვარს გამოიჩინება მარტივი და მძიმე ნაწარმოებების პერსონაჟები. ბიბლიკური მოქმედი გეგმა ცივილ. მს. მიხედვით ურთიერთ ან შედეგის მიხედვით სახელი და გვარი და რაიმე ქვას მიეკუთვნება, ექსპრესიული, პოეტური, მხატვრული სახელი, რამდენიმე მინამარხი ან მინიმალური ანტიკონტრაბანდო გამოკვეთილი ძალისა და სიღარიბის მაკვებელია. ისტორიული ლექსი მაკვებელი ნაწარმოებში სახელიდან ადამიანთა კონტრასტისა, ხოლო მცირე ქალების მიხედვით სახელია შეჩვეულებას ადგილობრივი ეპიტეტი, მეტონიმია, ექსტენსია, აღივრთება, კომპონენია. პარტიკულარული და სხვა ტერმინული ელემენტები გამოყვანებული: კონკრეტული სარკველი, ამირან რიშინი, ჩოჩია, ჩოჩია, ტერიტორია, და მარტოველი სხვა. გვაქვს, რამდენიმე გამკვრივება ექსპრესიული ან ისტორიული აქვთ: ტერიტორია, მარტოველი, რამდენიმე, ვისტორიული; კომპონენტი საქმედებში გამოიჩინებული მოქმედი პირები: კომპონენტი, კვატანტორანი, იმპერატორი, მარტოველი, ტერიტორია და სხვა. მარტოველი ექსპრესიული ან კომპონენტი ექსპრესიული შესაქმედებად სარკველობს ქალური ვინს ხალებური ინტენსივობა. სახელიდან და მეტასახელიდან იყენებს რამდენიმე, მინიმალური, რამდენიმე და სხვა ელემენტის გამოიჩინება გვარსახელებს, რამდენიმე ხასიათი გეგმური რამდენიმე ადგილი ექსპრესიული ხასიათს

მუღისა: მარტა მარტაშვილი, ელიზბარ შუქურაშვილი, მუხომელი
არჩილა, ღუბუღი რიხა, კასპელი ვანი და მონაგალი სხვ.

მწიბარებიანობის შემდეგ მსგავსად აქვს ქაშაყელი. ნამ-
დვილი სანაგის ცუდი რომ აპამიანის ხაღის მუდარევივდა ხორცი სან-
ბლის მისი გარკვეობის, ხასიათის, მისთვის არსებობის მიხედვით-
და. ნამარევივდაში უხვადაა მ წმინდენილი სანაგენი, რამდენიმე
კა უხვადაა აპამიანის უმცირესი, უკონობის, უსაქმურობის, სი-
უხედილობის, ცოდვითი ძალის, ჯიუტობის, სინდრისა და სხვა:
მწიბარ, მწიბარ, ცუდი, კამათი, სანაგე, აფხაზევი,
მწიბარა, ჯუჯა, მინარა, მინარა, მინარა, ჯიუტი და სხვ.

მ. კასპელიშვილის შემოქმედებაში ნათლად ჩანს, რომ ანტი-
მონიმი სემიტიკური უსაქმისა და ანტიკური ელიტიზმი, რომელიც
სახისა და ხასიათის შემოქმედით აქტიურად მიმართულია და უმცირეს
უმცირესი სანაგე ფენის, იგი ხშირად ანაბრისადაა, იქამომარ განაბ-
რება და არის მისთვის სძლიარება.

მისთვის რომ ნაკლები ვ. კასპელიშვილი ანტიკურად: "ენის ფორმის
განაგება ფორმების მუდარევივების სტრუქტურის და უკეთ სიტყვადა
ქაშაყელის სანაგეებს გარკვეული /3, 372/. ცნობილია, რომ მინარა-
ნი ფორმა მინარება "იძულებს", რომელიც მისი ნამარევივების
გამონახველებსა, მ. კასპელიშვილი თავისი ენის მინარევივანი ფორმით,
გარკველებს რომელიც იძულებს მის მიერ გამოხატული ცნობისა და
- იძულებს.

1. ბ. კვავიციანი, გ. VI, წიგნი ავტობიოგრაფიული.
1964 წლის.

2. გურჯაია ა. ა. რა არის დრო, აღმ. აღმ., 1968, № II.

3. ვალდემარ ფონ ტუმალტ. ენა და ფილოსოფია კულტურის.
- მ., 1985.

4. ვილჰელმ ფონ ტუმალტ ლტ. შერჩეული ტრუდი პო ენათმეცნიერება.
წიგ. 96, 1964. ლ.

5. ენათმეცნიერების თანამედროვე რუსული ხელოვნებით
ლიტერატურის. პროზა, მ., 1977.

6. სამელია ნ. ნ. რა ისტორია ფუნქციონალურ-სტილისტური
დიფერენციალი ნემცხოვრების ლიტერატურის
ენისა. მ., 1972.

7. ბლოხი ი. გ. ისტორიული პროზა ი. ტუნიოვი, იან, აღმ.,
ტ. 48, № 6, 1989, გ. 517.

ნ. ჭავჭავაძე

ბ ენის პროზის მ. დავაჩივილი

რეზიუმე

ბ რაბოტე რასმარტრავაიანტს ენათმეცნიერების პროცესები ნა მატერიალზე
ხელოვნების პროდუქტების როლი კნიტურ-ლიტერატურის პროდუქტების
წარმოების, სიმბოლური სიტყვის, სისტემა ხელოვნების სურათების,
ფუნქციის სწრაფობის ანუ რეკონსტრუქციის პროცესების ხ სემანტიკური
ცენტრების.

ბ რაბოტის მატერიალს წარმოადგენს მ. დავაჩივილის
// II, 11 //.

ბ პროცესების რაბოტის ნაშრომი ბრუნდა სპეციფური "ლიტერატურის"



„Лингвистический спектр“, в котором мы попытались показать разные универсальные и национальные символы, семантические дифференциальные признаки, степень выражения признака, отметили, что автор часто противопоставляет образы, выдержанные в высоких стилистических тонах, образам неизменным.

Основными методами использованными в нашей работе является метод лингвистического описания.

Результаты исследования могут быть использованы в процессе преподавания художественного стиля, в процессе преподавания грузинского языка, при изучении вопросов лексики, а также синтаксиса.

N. Chikovani

TOWARDS THE LANGUAGE OF MIKHEIL JAVAKHISHVILI'S
PROSE

Summary

The paper deals with linguistic processes as exemplified by fiction; the role of literary-bookish symbolic words; the system of literary images; the function of fusion or ironical interpretation of their semantic centre.

M. Javakhishvili's literary works served as the object of the study. In the process of research a kind of "linguistic spectrum" was compiled, in which an attempt was made to identify universal and national symbols, differential semantic signs and the degree of expression of differential sign. It should be noted that the author often opposes images expressed in high stylistic tones to base images.

The study is based on the method of linguistic description.

The results of the study can be used in the process of teaching Georgian stylistics and in exploring the potentialities of Georgian vocabulary and syntax.



მდიდრის იტარე ჯანაბიშვილის სახელობის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის, შრომები

Труды Тбилисского государственного университета

изд. И.А. Джавахидшвили

302, 1996

სახელმწიფო

კონსტანტინე-პანაშვილის მემორიალური ჯილბაბი
ტომი-მეცხე ნაკვეთი/ ნინოსტარო მენდელეე-
ვი/

წიგნა-მეცხერი ენა მინიპარია რჩი-კრთხა ჟორმევი. სამ-
წიგნა, კრემდე სრუდაპ არ არის ტაშორევირილი ამ ენის ურდვი-
ღობის სისტემა მემორი ჟორმევი. იკრევი ხეშენის: ჩაჩხურისა რა
ინტეგრირის მიქარხაყ. ამ რჩივ ნახორევიკვარს ჯურ კრედე მევე-
აქვე ტახავერევი.

ამჯერად ჩვენი მევეკრემევი მიხორეპ აწმეოს ჟურმევი-
მევი. ტაკერიე აორენი მევე მეოფარის ჟორმევი ტან ნახარმევი
ჟურმევიმევი მესახევაყ, ჟურმევი ნარმევირის ჟურმევი კრე-
ვი ამ იკრევი, რა აწმეოს ჟურმევიმევი.

აწმეოს ჟურმევიმევი ემინიან მევეპ მწარმევი რა მარ-
მიმევირევი კრევირისევი. ს. ურევი ჟურმევი ნახარმევი აწ-
მეოს მესამეის ჟურმევი მევევი მინის რჩხევი. ეს უკანას-
კრევი იკრევი: სახარევი მწარევი ენის მიხევი. ამევი სეპ, აქ
საქვე ტაქევი აწმევი მინიხა ურევიღობასხარ: მევევი მინი-
მევი მინი + სახარევი ტარმევიკრევი მიჩხევი.

ევევი ნარმევიკრევი აწმეოს ჟურმევიმევირის ურევი-
ღობის პარევიმევი რაქევიმევი მინის მევევიმევი:

ჟურმევიმევი I: ხევევიანი "კრევირის ჟურმევი"
ხევიკრევი "ევი რს ჟურმევი"

- Հովհանն "Բայն շարժը"
- Յուսէօսն "Նորոն շարժը"...
- Շարժողորմի 11: Եղեթեօսն "Յոռեղորմեօ շարժը"
- Եղեթեօսն "Եղորթ շարժը"
- Յովհանն "Նոր շարժը"
- Յուսէօսն "Նորոն շարժը"...
- Շարժողորմի 111: Եղեթեօսն "Յոռեղորմեօ շարժը"
- Եղեթեօսն "Եղորթ շարժը"
- Յուսէօսն "Նորոն շարժը"...

Մըսանց շարժողորմեան գործածակ սըմանց յա մտորց շարժողորմեան
 ցործածակ սըմանց յոսկան ժաննեղորմեօ ցործողորմեօ միմարեղորմեօ-
 մըսանց շարժողորմեան ցործածակ մեղմեղորմեօ քործի յորն շարժորմեօ
 մտորց շարժողորմեան ցործի ա սոյմեղորմեօ. եորն յո շարժանցընդ
 յո աչոս մեռնց իմարեղորմեօն շարժ սորց Կարմնից մեղմեղորմեօն
 յորնցի մորցըն շարժողորմեօ. սմեղմեօ մեղմեղորմեօ շարժողորմեօ միմար-
 եղորմեօ յորմարեղորմեօն շարժողորմեօն յմարմեօ.

սմարեղորմեօն սմարմեօն սմարմեօն շարժողորմեօն յարմարեօ-
 յոս:

- Շարժողորմի 1: Եղեթեօսն "Յոռեղորմեօն շարժը"
- Եղեթեօսն "Եղորթ շարժը"
- Յովհանն "Յոռեղորմեօն շարժը"
- Յուսէօսն "Յոռեղորմեօն շարժը"...
- Շարժողորմի 11: Եղեթեօսն "Յոռեղորմեօն շարժը"
- Եղեթեօսն "Եղորթ շարժը"
- Յովհանն "Նորոն շարժը"
- Յուսէօսն "Յոռեղորմեօն շարժը"...
- Շարժողորմի 111: Եղեթեօսն "Յոռեղորմեօն շարժը"

այդուհանդերձ այս պահի վրա մեծագույն կարգի վրա կարգավորվում է. այդուհանդերձ
այդուհանդերձ կարգավորվում է մեծագույն կարգի վրա կարգավորվում է մեծագույն կարգի վրա կարգավորվում է.

Այդպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես.

Այդպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես.

Այդպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես.

Այդպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես.

Այդպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես, ինչպես.

К. Т. Фредельман

К ВОПРОСУ О ЗАГЛЯЗНЕННЫХ ФОРМАХ ГЛАГОЛОВ
БАШКИРСКОГО (ЦОВА-ЛУШИНСКОГО) ЯЗЫКА

Резюме

В системе спряжения глаголов башкирского языка выделяются особые формы глагола, т. н. заглазные формы глагола. Данные формы образуются от основ настоящего и будущ-



ного времени при помощи вспомогательного глагола *da* "есть".
Например: *xatdano* "оказывается прочтет"; *ti dano* "ока-
зывается порежет"; *tetdano* "оказывается режет"; *xetdano*
"оказывается читает" и др.

Подобным же образом образуются и заглазные формы от кау-
зативных и страдательных форм глаголов.

K. Chrolashvili

CONCERNING THE "IN ABSENTIA" VERB FORMS IN THE
BATSBIAN (TSOVA-TUSH) LANGUAGE

Summary

Special forms of the verb, the so-called "in absentia" forms, are
identifiable in the conjugation system of the Batsbian language. These forms
are derived from the stems of the present and past tenses by means of the
auxiliary verb *da* "is," e.g. *xattdano* "he (she) will prove to read; *xatda*
ne he (she) appears to be reading," etc.

"In absentia" forms are also derived in the same way from causative
and passive forms of verbs.



თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
 ფილოლოგიის ფაკულტეტი

Труды Тбилисского государственного университета
 им. И.А.Джавახишвили
 302, 1996

Выпуск Ю.В., Чахнашвили Ц.Г.

О НАЗВАНИИ ШЕРСТИ В БАСКСКОМ И КАРТВЕЛЬСКИХ
 ЯЗЫКАХ

1. Настоящая работа представляет собой совместное продолжение тех исследований по названиям шерсти, которые были напечатаны раньше отдельно каждым из авторов. Ц.Г. Чахнашвили по данному вопросу написана и представлена в "Вестник" АН ГССР статья под названием "Об одном картвело-баскском сравнении Я. Лрауна", в которой делается в частности тот вывод, что на картвело-баскском уровне в основе типа баск. *zam(ar)* карт. *zam (a)* (здесь и ниже как для баскского, так и картвельского материала употребляем транскрипцию) заключено значение "волосы на голове человека" и значение "шерсть шерстных животных (овцы, козы)" в вероятной оппозиции к какой-то другой основе (представлена современными груз. *balani* "шерсть нешерстных животных", баск. *bal* "шерсть", "волос человека и животного", "шерсть как шерстных, как и нешерстных животных - не состриженная").

В.Д. Заццем тот же вопрос затрагивается в обширной работе "Об исходном состоянии и первоначальной культуре картвело-басков", представленной рядом статей в "Известия АН ГССР". Здесь, в частности, делается попытка установить следующие: 1) баск. *z* / карт. *i* как в указанных, так и в

других основах - коррелятах происходит из *m, ср. баск. ...

(другой омытия)/карт. : баск. wadi "мыть" -
... ..

... ..

2) древнейше-картвело-басковское обозначение шерсти и волос

человека на голове *wain(a), *wain(a) < *wain(a) восходит в

этом случае, к картвело-баскской основе *wain "голова"

(в /I/, с. 175: *wain), чем устанавливается последо-

вательность деривации: "голова" "волосы на голове человека"

> "шерсть (овцы, козы)"; 3) наличие общих картвело-баск-

ских основ со значением "шерсть (овцы, козы)" и "коза" (см.

ниже) говорит об овцеводческом характере картвело-басков, о

связи их общности в ее началах и в ее последующих судьбах

с овцеводством, с производным хозяйством; наличие же об-

щего обозначения шерсти (овцы, козы), образованного от такой

основы как *wain "голова, волосы", притом обозначение

явно древнейше-о-для шерсти у картвело-басков, свидетельст-

вует о древности и исконности самих начал овцеводства и

шерстного хозяйства у картвело-басков; 4) пракартвельские

основы со значением "шкура, кожа" (груз. iqaw etc.) и

"шерсть" (груз. maqi) восходит к картвело-басковскому обоз-

начению козы, козла (*daga > dga > *iga etc.), ср. мате-

риал в /I/, с. 77, 129, 183 (поскольку это обозначение должно

было применяться и к овцам), но появились данные основы

только в картвельском ареале: баскский здесь пошел от них

путем (см. ниже).

2. Связь значений "голова" и "волосы на голове" на

основе деривации >) прослеживается кое-где и в отдельно взятом картвельском мире /1/, в баскском же она вскрывается в связи с основой *pa. "волосы, шерсть": ср. в /2/, с.1808 под *nib в третьем значении (vedija, guedeja de lana) баск. sara "шерсть" и баск. she-sara, где she - тоже "волосы, шерсть", ср. далее для этой же основы в /2/, с.1360 под pelo (de macho pelo) sara-tsu "густо-волосый" с суффиксом избыточности tsu, sara-zto в том же значении; эти слова даются и в /3/, с.399, но последнее здесь дается в значении "беспорядочный человек с растрепанными волосами". Дело в том, что эта основа sara, во-первых, может быть фонетически возведена к праформе *s'awa (через *'aba), которая, хотя и с другим свистящим аффрикатом, уже отмечена нами выше в разделе /1/ в значении "голова, волосы, шерсть", а во-вторых, совпадает с основой sara, saba в значениях типа "верх, небо, крыша", которая не может быть увязана с основой "шерсть, волосы" иначе, как через промежуточное *sara "голова", и это придает последнему допущению его до-/показательность необходимости.

Для sara "верх, крыша, небо", ср. г /2/, с.406-407 по. cielo: zeru-sapai "небо, небосвод", где zeru "небо" латинского происхождения, aho-sabai, sapa-o, aho-sabai "небо", где aho- "рот", ohe-sabai, oge-sabai, sapai "полог над кроватью", где ohe "кровать", sabai (присоединяется с zeru "небо", gain "верх" и др.) "чистое небо, чистый или розный поток".

В значениях "потолок" и "чердак", как и в составе того же композита "небо", слово sabai, sapai находим и -



/3/, с.396,399, а также в /4/, с.195,206. где на первом месте дается, однако, значение "чердачная часть в сарае, на сеницах" - как наиболее широко известное, в частности, и по территории.

В соответствии с вышесказанными предыдущими работами, и в частности, с нашим обзорным баск. словарем "Состриженная шерсть шерстных животных, гнива" и т.д. исход (a) (o) в составе *zabai* интерпретируем здесь, как означавший суффикс мн. числа или собирательности, ранее выделенный и установленный в этом качестве на другом баскском материале А.Товаром /5/, а до него Н.Я.Марром в указываемых ниже работах.

3. Так как ранее *zabai/zarai* "верх, небо, потолок" и т.д. давалось и анализировалось Ю.В.Зыцарем только с значением "чердак" и в составе композита "небо", пользуемся случаем, чтобы сделать здесь необходимые уточнения. Все эти уточнения связаны с изданием /6/, с.54,65-66,132,151, где в комментарии Ю.В.Зыцаря (с.151) отмечалось: "Интересно то вытекающее предположение, что баск. *zar/bai* или *zar/bar* первоначально значило именно "небо", а *aho* "рот" в указанном композите *aho-zarai* "небо" поставилось как уточнитель или дифференциатор омонимов "небо" вообще и "небо рта" при вторичности также и значения "чердак".

Приводимый нами теперь в настоящей работе материал показывает, однако, и только второстепенность: с губой производность значения "чердак" при наличии рядом целой группы значений, но и прямое присутствие среди последних значений и "небо", а также явную сводимость всей этой группы к исход-

тому значению "верх, небо" с выходом далее, на уровне уже архетипа *¹stow также к значению "голова".

Опуская, как у всегда, целый ряд промежуточных звеньев и ничего не доказывая по существу, Н.Я.Мартр, следовательно, и в этом случае оказался все же правым, поскольку он, в конечном счете, связывает весь данный комплекс с груз. tav "голова", хотя по ряду причин (прежде всего фонетическим*) мы по-прежнему затруднились бы относить к этой группе карт. сав "Л300" или арм. saw "голубой, голубое небо" и совершенно, конечно, отказались бы выводить груз. tav "голова" из сав "небо" (если эти основы связаны, то только через исходную форму *¹stow, а не *¹sav).

4. На с.133 в /6/ находим следующее очень важное для нас здесь в сравнение: возводя баск. buru "голова" по его форме к ¹buru (ср. ¹burute "валик, диванная подушка"), Н.Я.Мартр полагает, что это *¹buru значило не только "голова", но и "волос": ср., — пишет он, — баск. buru с баск. burusi "обдранный, голый", букв. "без волос". И действительно, это последнее слово вполне можно рассматривать как композит bur-uts-¹, где для второй части ср. баск. uts "голый, пустой" (первоначально лексическое значение слова было бы, следовательно, "лысы"). Вновь здесь мы имеем, таким образом, связь значений "голова" и "волосы на голове человека".

Наконец, в /2/ под cabelo находим баск. лаб. adats-izpi, букв. "волосная нить", ср. для структуры в /2/ под pelo (nota de pelo) баск. ше-izpi "волосная нить" с тем же вторым компонентом и с ше "волос", откуда получаем adats "волосы"; ср. далее в



/2/до. cabello (cabellera) Вновь adats "шевелюра",
 синоним ша-ди от she "волос" с собирательным di
 (для собирательного суффикса ts в составе ada-ts ср. здесь
 же, например, moto-ts "шевелюра., волосы", mena-ts, id, etc.
 откуда получаем ada "волос", далее в /2/ под pelo (hebra de
 pelo) баск. ule-adar "волосная нить", что представляет
 собою явный уточнительный композит, где adar в значении
 именно "волос" в отличие от других уточняется с помощью ule
 "волос"; отсюда получаем * adar "волосы" уже с собиратель-
 ным суффиксом (a)r , который в данном случае чередуется,
 как мы видели, с собирательным же суффиксом ts , ср. еще
 adar "волосы, шевелюра" в /3/ и т.д. .

Полученное из всего этого баск. ada "волос" может
 быть сопоставлено с баск. adar "рог" < * ada "рог" , и хотя се-
 мантически соотношения этих слов нам лично пока что не вполне
 ясны, но возможно, что и здесь каким-то образом все опос-
 редовано значением "д. лова". Во всяком случае, сравнение
 это известно: ср. у Уленбека adats "волосы на голове"
 из * adar-ts от adar "рог, ветвь" с суффиксальным ts /7/
 ср. /8/ и мн. др. Следует, однако, учесть, что необходимости
 допускать здесь вслед за Уленбеком падение /r/ нет, а само
 adar "рог, ветвь" содержит верный суффикс (a)r .

5. В указанной выше работе Ц.Г. Чахвалыли уже поставлен
 вопрос о звуковой вариативности баскского слова samar
 "состриженная шерсть", сул. "грива", причем указан такой ва-
 риант этого слова - гит. sume , который своим корневым /u/
 напоминает санский вокализм /o/ при груз. /a/. Данная фор-
 ма sume имеется в /2/ под alion - vellorino (а здесь

под *vedija, gu, teja de lana*), но здесь же имеются и другие, не указанные в той же работе Чахнашвили, формы данной основы. Приведем их: *she - sama* (без /r/), глг. *sina* и *sinak.*, глг. *šima* явно < *sama, šima*, глг., верх.-наб. *šimar* и т.д. (под *vello* "шерстка"). среди многих других производных от *she* "волос" здесь же имеем *šimaje* рядом с *šabizar*, где *she* "волос", а *bizar* "борода".

Все это, и особенно западные варианты, несущие в себе в *vedija* и производных от него звуков следы бывшей явно старой диалектной вариетности данной основы, определенно указывают на то, что некогда она была более укорененно и неизмеримо шире распространенной в баскских диалектах, чем в настоящее время. Ср. в этом плане также и резкое отличие *samar* как термина "остриженная шерсть" и т.д. от всех других соответствующих - таких как *artie hau* "мытая шерсть" или *artie kin*, букв. "грязная", т.е. "немытая шерсть овцы - чурры" (в /9/ под *churro* это - "шерсть длиннее и грубее мериновской"). Как видим, это словосочетание, где первый компонент - тот же - композит.

Не менее важно то обстоятельство, что, как мы думаем, в данной основе имеет прямое отношение и баск *samar* с другим свистящим, и свое значение которого по /4/, II, с. 204 - "маленькая чашка, кусочек; кашелька" затем "соринка в глазу", "мелочь, малость", "что-либо". Ключ к происхождению этого баскского слова может дать нам испанское слово *meta* "скаток шерсти, шерстяной шарик, охлок, комочек" пос-



кольку и это испанское слово также переносно означает "малая частица", "соринка в глазу" (*mota* с. 202) и т.д., а все это восходит именно к значению "скаток шерсти, шерстяной шарик". Естественно, все эти значения баск. *samar* прочтены к чему и не сводимы, кроме "скаток шерсти" < * "шерсть" каковое значение в самом испанском слове *mota* уже не прослеживается. И все это тем более вероятно, что само исп. *mota* со всеми его многочисленными испанскими коррелятами имеет, как принято считать, дороманское происхождение /10/. И, следовательно, само это *mota*, происходя от дороманских одеждоводов, могло значить первоначально "скаток шерсти". "шерсть", ср. и в самом баскском в /2/ под *cabellera* соотносимый с дороманским *mota* коррелят *mota*-ts "волосы", упомянутый уже выше.

Начем объяснять, что вместе с тем сам скаток шерсти в качестве эталона малой величины (или малых величин всякого рода) может быть принят только занимающийся овцею животом народом или народами и уже в этом смысле в виде как баск. *samar*, так и дороманского *mota* перед нами нечто весьма показательное: в росинке (точнее - в шерстинке) здесь все проявление кельтско-басков.

Реконструкция круемое таким образом **samer* "шерсть", в свою очередь, подтверждает допущенное выше в связи с *sabr* "чердак" чередование *s/s* в основах **law/staw*. Что до былого прошлого у постулируемого баск. *samer* "шерсть", то о нем говорят еще следующие факты: хотя это слово известно себе в нескольких глгоктах двух Наварр, но

оно обозначает не только всякую срезанную шерсть и шерсть многогорных овец, но и тонкое несрезанное руно, а, с другой стороны, в сулетинском ареале всякую гриву, густую кофру волоса, что уже наводит на мысль о волосах на голове человека. В связи со значением "грива" можно вспомнить также о баск. ¹ama "шея" (< "загривок"?), но здесь имеем вновь так и в ⁴ama (откуда "скаток шерсти" и т.д.), как видно, другой свистящий.

5. Итак, судя по приведенным фактам, картвело-баски в период своего единства отличали шерсть шерстных животных (овцы и козы) от шерсти всех других животных, видя ее сходство с волосами на голове человека и называя ее по этим волосам. Тенденция к такому отличию у человека вообще существовала, очевидно, всегда, но реализоваться она могла или должна была только у человека, хорошо знающего шерстный шик и скорее всего уже ведущего шерстное хозяйство (ср. еще ¹ask, ²ap¹ "ткань, платок" и груз. ³ap¹ "нить" без промежуточных звеньев в языке к Средиземноморью). У картвело-басков в пору их единства такая тенденция реализовалась, и это говорит об их связи с началом овцеводства и вообще производящего хозяйства где-то на востоке Средиземноморья. С волосами человека и шерстью овец, козы связывалась, прежде всего, основа ¹am (баск. / ¹am (карт.), первоначально значившая "голова", пережиточно сохраняющая и в баскском языке в значениях, связанных в основном с шерстью овец, козы, в картвельских же языках — по преимуществу в исходном значении "волосы человека". Возможно, что на том же наиболее глубинном уровне с исходными значениями "волосы чело-



века" и "шерсть определенных животных" ссызывается уже к основа, представленная ныне в груз. *be-sw* "шерсть некоторых животных (верблюды, овцы), мех" /12/ не говоря о знаменитых "роскица, калысок" -- Мадр), так как через груз. *sw-e-i* "хончик", "борода" и баск. *bi-zar* "борода" эта основа тоже может восходить к какому-либо обозначению головы.

В оплох или по всему этому, по-видимому, очень рано ее возышла основа со значением типа современного груз. *balani* "шерсть нешерстных животных (например, коровы)", где исходно по предположению Ц.Г. Чахнашвили должен быть означавшим суффиксом мн. числа или соократительным, а *ba* -- префиксом, как в *ba-iko-n-i* "ягненок", что приводит нас в отношении *balani* к основе *la* неизвестного происхождения. С баскской стороны коррелятов к грузинскому *balani* и его простоту пока что обнаружить не удается. Баск. *bi-lo* "волос" /3/ *bi-lo, vi-lo* /2/ *bi* является скорее всего поздним заимствованием (лат. *pile* "волос"), пришедшим на почву основ: "волос" и "шерсть" (см. следующие предположение), ср. однако, *biddots* "ягненок". Что до баск. *be, she, ule, irre* (< *be* -- 3.4.) "волос", то это слово означает одною эмение "шерсть" (овцы, козы), притом не только в каком-либо отдельном регионе, например в Суле, (ср. /4/ под *be*), но и в самых различных других: ср. *u* /2/ под *lala* : *she* (общ. "шерсть"), *hiz*, *nav. ehe*, *lab. heki*, а также *zues* *la* также многочисленные производные, как *i e xai* "мнгая ше ст", *she uts* "числая

Независимо от и-е (например, лат. *lana* "шерсть" (в основном овечья), но также "растительный и птиц "пух") *la* "шерсть (коровы)", возможно, связано с *ornem la* "тыва" (груз. *be-x-i* и т.п.), ср. рус. мех и мох.



"шерсть", ГИГ. *arkun-ile, bilota-ile* , СУЛ. **akur-t-ile*
"шерсть ягненка" и др.

Заимствованием из индоевропейского типа *wete (лат. *lanas, lanis*) "снятая шерсть, руно"/13/), пусть даже старым, каким его обычно или часто считают, баск. *she* "волос, шерсть" может правда, и не быть, но начинается это слово несомненно не с этимона "шерсть нешерстных животных", а с этимона либо "волос", либо "шерсть" (овцы, козы), шерстных животных" (если не с того и другого одновременно).

7. Иногда в русском языке слово коза возникло на основе козья (шкура), а мех=бурдюк (откуда мешок) - на основе мех=шкура (ср. г овчина от овца). Подобно этому же в прекартвельском после распада глия картвело-баскской общности образуется на основе **tsa* "коза" специальное обозначение шерсти (> груз. *tsaqi*) рядом с обозначением шкуры, кожи (> груз. *tsaw*), причем речь идет как о снятой, так и о живой шерсти - на теле овцы, козы. Это новое обозначение шерсти в прекартвельском как бы отсекает от основы **staw* (> *tam*) половину его семантического поля, оставляя за ним только другую половину - "волосы на голове", и в результате этого в картвельских языках завершается с образованием уже тернарной (если не считать *besw* и др.) семантической оппозиции: "волосы на голове человека / шерсть шерстных животных, снятая и живая / шерсть нешерстных животных, волосы на теле человека".

Возникновение специального обозначения шерсти шерстных животных с этимона "коза" является, очевидно, дальнейшим шагом в развитии все той же хозяйственной терминологии



древних картвелов и свидетельством их дальнейшей жизни и овцеводческого народа. Вместе с тем здесь могло сыграть свою роль начальное движение и к современной широко обобщенной, в рамках черной оппозиции, в которой волосы человека или животного, как часть тела, противопоставляются шерсти животного, снятой или нет, как чему-то живому и т.п.

Что же, спрашивается, происходит тем временем в баскском? Здесь прежде всего идет совершенно иной процесс — процесс экспансии со стороны *she* "волос" и "шерсть" (шерстных животных, снятая и живая) (как бы им сложился этот омонимический узел), который распространяется за счет аналогичного узла *samar* *she* наступает, *samar* же отодвигается и уходит в область релктов как территориально, так и семантически.

Наряду с этим в баскском все же образуется и нечто такое, что, подобно п. акартвельскому специальному обозначению шерсти животных, как бы старается отобразить, отсечь от экспансирующего *she* шерстную половину его семантического поля: это композиты *artile*, *ardne*, *биск. artile* (от *ardi* "овца" ит *she*, *she* "волос, шерсть"), которые этимологически являются как бы уточнителями и дифференциаторами к *she*, уст. *анакса* и его отгн. *нимия*: "овец *she*", в отличие от " *she* человека".

Двигатели, породившие эти композиты, очевидно, те же.

И семантически эти композиты, видимо, аналогичны исходному
этимону "шерсть", обозначая как снятую, так и живую шерсть.
В словаре /4/ относительно этих композитов, однако, оче-
нь настойчиво отмечается, что они обозначают шерсть на расчес,
снятую шерсть.

საქართველოს
საბჭოთაო

Л и т е р а т у р а

1. Климов Г.А. Этимологический словарь картвельских языков, М., 1964, с.175.
2. P.Migica Berrondo, Diccionario castellano-vasco, Bilbao, 1965.
3. X.Kintana et al. Hiztegia - 1980, Bilbao, 1980, с. 399.
4. R.M. de Azkue, Diccionario vascó-español-francés, 2-ed (I, II, Bilbao, 1969), II, p.195, 206.
5. A.Tov r. Esp. amarraco, vasc. amar, amai y el toponimo Amaya. Etimologica. W.Von Wartburg zum 70 Geburtstag, Tübingen, 1958, p.821-834.
6. Марр Н.Я. Баскско-кавказские лексические параллели. Тбилиси, 1986.
7. C.C.Uhlenbeck, Die mitbanlautenden Körperteil nahmen des Basidischen, Hamburg, 1927, s.352, со ссылкой на Zrph 27, s.625.
8. J.Urreiztieta-Rivera, Basque and Caucasian a survey of the methods used in establishing ancient genetic affilliations, Ann Arbor, London, 1958.
9. J.Casares, Diccionario Ideologico de la lengua española, Barcelona, 1951.
10. J.Corominas, Breve diccionario critico etimológico de la lengua castellana, M.: 1967, p.405.
11. Русско-грузинский словарь. Тбилиси, 1983. Ред К.В. Донтадзе и др.
12. Грузиноко-французский словарь (сост. И. Гварджаладзе, Э. Лебанидзе). Тбилиси, 1971.
13. Здесь и в ряде латинский материал дается по Латинско-русскому словарю И.Х. Дворецкого и Д.Н. Королькова. М., 1949-, с.915.

ნ.ვ. ზიტსერ, თბილისი
 ცხეთვილი სიტყვის ანთროპოლოგიის სახელობის განყოფილება
 შპ დასაბუთების განყოფილება

ს ე ბ ი ზ ი ე

სტატიის მიზანშეწონილია მისაბრუნება, რომი დასავლეთი და ქართველურ ენებში მათი პირველყოფილი ურთიერთობის უკიდურესი ცვაზის მიხედვით. საბუნებისმეტყველო სხვა ცხოველურ მშენებლობა და რომი სავსებით მინიშნულებულია: "ცხოველი (ცხოველი, მისი) მისი", "მისი ანთროპოლოგიის მიხედვით" ამ უნივერსალური ფორმის გარდასახობა უნდა სავსებით "law" ფორმის ("მისი" მინიშნულებული).

Y.V.Zytsar, T.G.Chakhrashvili

ABOUT THE NAMES OF WOOL IN THE BASQUE AND KARTVELIAN LANGUAGES

Summary

An attempt is made to prove that the Kartvelo-Basque in the period of their prehistoric unity distinguished two kinds of wool: fleec (wool of sheep) and the cor' of other animals, calling the former "h ir" - "hair on man's head".



თბილისის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტი
 უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა

Труды Тбилисского государственного университета
 им. И.А.Джавахишвили
 302.1996

М.В.Зацарь, Р.Д.Зыцарь

СУЩЕСТВУЮТ ЛИ РАЗЛИЧНЫЕ СИСТЕМЫ СЧЕТА
 (ДЕСЯТЕРИЧНАЯ, ДВАДЦАТЕРИЧНАЯ И Т.Д.)?

I. Принято считать, что кроме наиболее распространенной десятиричной существуют и другие системы счета, например -- двадцатеричная. Известно, однако, что при двадцатеричности ни один (в мн.е) числовой ряд до 20 не содержит такие же особые непроезводные числительные для 11, 14, 18 и др., как например, ряд до 10 в русском языке: обычно при двадцатеричности после 10 идут числительные, производные от 10 (следовательно, счет до 20 здесь десятиричный), и лишь начиная с 40 имеет место нечто, действительно похожее на двадцатеричный счет, то-есть удвоение (а затем и утроение и т.д.) двадцатки (с произ. одними от этого удвоения). Можно ли, спрашиваясь в связи с этим, -- говорить вообще о вычезимальных системах счета? Существуют ли они? Некоторые авторы полагают, что таких систем счета нет, как нет и пятеричных или шестеричных, двенадцатеричных или шестидесятеричных, а есть только одна (действительная) система -- десятиричная или десятичная.

Правда, даже и в эту систему у того или иного народа обычно вторгаются либо гетеро-, либо асистемные, либо просто неясные элементы (ср. "сорок" в русском языке вместо "четыре-

04135320
208209033

десять"), но (в силу особенно той же выраженной десятирич-
ности чисел и тысячительных второго десятка) свой последователь-
ность здесь все же, как правило, преобладает, и это-то и
дает нам, думается, право говорить о системе (десятиричной).

На первый взгляд такой подход предстает как нечто не
просто округое, но конца последовательное, но и даже един-
ственно возможное, причем он предстает как таковое не толь-
ко в общей позиции системности языка, но одновременно (в
какой-то мере) и его асистемности, илине описываемой в на-
шей стране уже в специальных монографиях, что, кстати, из-
бавляет нас здесь от необходимости углубляться в общие рас-
суждения.

Дело, однако, в том, что ни при каких обстоятельствах
мы, собственно, и не вправе ожидать от чисел второго деся-
тка последовательного проведения принципа вытеснимости
(то-есть при той же двадцатеричности непронизводного и неза-
висимого от 10 их образования), ибо, учась считать прежде
всего на пальцах рук, человек просто не мог перейти к любой
вытеснимости, минуя 10, и, следовательно, рубеж 10 на
пути к 20 вряд ли можно рассматривать даже как отступление
от двадцатеричной системы с общей позиции языка как системы
и асистемы одновременно (пусть даже речь идет о языке лишь
чисел - Zahlsprache).

И уж ни при каких обстоятельствах здесь не отступление, а обязательная до 20
десятиричная система, которая и выше либо остается той же,
либо сменяется двадцатеричностью, ибо только после 20 и
возможна такая смена. Но именно потому, что с 20 такой
смены не может быть, мы, очевидно, и квалификацию дангюи



калькуляции как ту или иную систему (десяти- или двадцатеричной) и могли давать тоже лишь на основе числа свыше 20. Без этого: вычислительный счет может рассматриваться, как особая система, выстроенная на основании до 20 десятиричных единиц, ибо в оппозиции к такому счету стоит выстроенный на ту же основу десятиричный счет, и в обоих случаях речь идет о чем-то гораздо большем, нежели такие элементы асистемности, как "сорок".

Этот вывод, как нам кажется, следовало бы принять во внимание и при решении соответствующего вопроса двенадцатеричной системе, надстраиваемой обычно над шестеричной (точнее, над началами шестеричной).

Подчеркнем, что если бы даже для заключения о системности вычислительного счета у нас были гораздо менее веские основания, то и тогда, возможно, мы не могли бы настаивать на таком употреблении, при котором сам термин "система" сохранялся бы только за десятиричным счетом, ибо вряд ли найдутся и лавшие постоянно писать вместе "двадцатеричный счет" или "двадцатеричная", например, так: "десятиричный счет (система) с элементами двадцатеричности". А сильно смешанные системы всякого рода, где лишь незначительно преобладает или лишь оказывается, так сказать, наверху какое-либо числовое (разрядное) число? Например, число 60? Показательно, наконец, употребление термина "система счета" даже в контексте сомнения в существовании других систем, кроме десятиричной.

2. Как показывают многие факты из собранного нами материала /I/, еще до вербального счета до 10 у первобытного человека уже существовал так называемый "немой



счет" до 20, часто с использованием пальцев не только рук, но и ног. Здесь-то, в этом "немом счете", очевидно, и заключены все корни появляющихся существующих двадцатеричных систем или калькуляций (т.е. конкретного vigesimalного счета той или иной популяции), и дело, следовательно, вовсе не в том, что у соответствующих народов название для пальца руки и ноги является одинаковым - в отличие от других народов, имевших разные названия для пальца руки и ноги и поэтому, явоб, создававших десятичные системы (калькуляции). Конечно, в какой-то мере одинаковое название для пальца руки и ноги могло способствовать укреплению vigesimalной системы / 2, с. 282 / или, точнее, не мешать ей, но только, думаю, в незначительной мере, и вполне можно себе представить, что, наоборот, счет до 20 с употреблением для каждого пальца, например, указательного местоимения или слова "этот" у каких-то популяций порождал общее название для пальца руки и ноги (основанное на данном указательном слове).

Как бы ни объяснить ту универсалию, что различные названия для пальца руки и ноги существуют только у популяций с десятичным счетом / 3, с. 34-35 /, в баскском языке имеется некоторое различие между соответствующими терминами, несмотря на всю vigesimalность счета: в зависимости от диалекта баск. behatz значит и "палец вообще", и "палец ноги" (/4/ под behatz) ; / 5, с. 5 /, ср. hatz (id.) "палец вообще", ср. erhi (диалектный коррелят) "палец вообще". Правда, из этих соотношений, по нашему мнению, следует, что be-ha : и hatz первоначально имели одинаковое значение "палец вообще", как и erhi. Позднее, затем элемент be-, который считаем окаменевшим префиксом в

составе *be-hatz*, был, полагаем, переосмыслен под влиянием *be-bon* "нога" (совр. "ჩვე"), а это породило термин *be-bon* нового термина *be-bon* до получения из *be-bon* значения "палец ноги", ср. здесь и возможную связь баск. *be-bon*, в значении, близком уже к "рука", с глаголами типа "хватать" /6, с. 871-874/. И все же, в любом случае мы имеем здесь пример наличия термина "палец ноги" рядом с "палец вообще" в *be-bon* вигезимальной системе. А проблема исторических соотношений этой последней системы с десятичной? Ведь, не говоря уже о случаях сосуществования этих систем у одной и той же популяции, ср. например, сван. *yer-wesd* "20" букв. "два десятка" (то же по Лафону в грузинском: *osi* "20" из *or-asi* "два десятка"), что напоминает и о случаях обозначения самой десятки как "двух пятёрок".

Все это вряд ли можно объяснить *be-bon* каким-то другим путем, кроме развития двадцатеричного счета на основе десятичного (ср. здесь в первом разделе об универсальной производности числительных второй десятки от первой в любой вигезимальной калкуляции), и повторяем, что об этом же ясно говорит наличие "немого счета" до 20 при вербальном до 10 у многих первобытных популяций.

Литература

- 1 Д. Джинджихадзе, В. А. Зыцарь, В. В. Зыцарь. Пути возникновения и развития счета. Тбилиси, 1963.
- 2 В. З. Ланфилов. Гносеологические аспекты проблем языкознания. М., 1984, с. 270-283.



3. Д.И.Эдельман. К генезису выгезимальных систем числительных. ВЯ, 1975, №, с.34-35.
4. X.Kortx et al, "Luzteg. 80 (vasco-español y español-vasco)", Bilbo, 1980.
5. P.Antona, "Euskera, hiru Liguna", Bilbo, 1982, p.5.
6. Н.В.Сидерь, Д.М.Тендешадзе. "К происхождению некоторых баскских и картвельских числительных". - Symbolae L.Mitxe-Iona, Victoria, 1983.

ი. ბიბლარი, ვი. ბიბლარი

არსებობს თუ არა ბაბილის სხვადასხვა სისტემა

(ათბობი, მათბობი და ა.შ.)?

ჩ ვ ბ ლ ვ ბ ვ

სადაცაა პასხეულია ვიბლარა: არსებობს თუ არა სავარაუდო ვიბლარი ბიბლარი ბიბლარს სისტემა? ავთორები ასკვნიან, რომ ბიბლარს ვიბლარი ბიბლარს სისტემა უკაა დანიხილუბობეს ჩიბობს ბავისებური, ჩიბობი-ბიბ 20 ჩიბობებუ ვიბობებუ ბიბობი ბიბობს სისტემა.

Iu.Vi.Zytsar, Vi.Yu.Zytsar

ON THE EXISTENCE OF VARIOUS COUNTING SYSTEMS

Summary

An attempt is made to demonstrate the reality of the existence of the vigesimal counting system alongside the decimal one.



თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო

უნივერსიტეტის შრომები

Труды Тбилисского государственного университета

им. И. А. Джавахишвили

302, 1996

თ. ბერგენიძე

ბაი / a / -ს ბრავატიკალი

სებასტოსიანის ბასკურ ენაში

საფრანგულს ბასკულს რიკლუტაღა - რამურფურსა და

სურდურში და ბემო მავარულის ჩრდილო და სამხრეთ ნაწილებში

გონივრ. ა. სებასტოსიანის ბასკურ და პირსტინების სახელდა ბრუნე-

ბისას ტვხევაბა ბრუნე ბაი / a / -თ / beita,

beitha, baitha / * ნაწარმოები რეკატორი ფორ-

ბები, აცკარ ფორმისა ნაწარმოებლად ბაი / a /, სტავ-

საპ gan მარებურისა ესპანეთს ბასკურ რიკლუტაღაში,

ფურე ნაფსაბინი ბრუნეს ფორმის იყვებეს: gizon -

en - baitan / ატარებინი / "კატან", gizon-en-

baitara / მიწარტლებინი / "კატისაკენ", gizon-en-

baitarek / რმორბინი / "კატისაკენ" / შერ. მესაბამისი gan-

-იანი ფორმები: gizon-en-gai gizon-en-gana, gizon-en-gandik**

Bai / a / -სა და gan -ის გამოყენების ამტ-

ვარი სიმტკიცის, ამისამართა ნაწი რიკლუტურნი ტავრეკლების არტ-

ვარი-სა მორის ერგვარ ფურეკურ-სემატეკურ მარაფარებთან

X. ასკურს მარს რუსიკოში რამსტურებური ავუს bai / a / -ს
სხვა ვარაზებინი: bait, paita, beit, peit. /1.125/.

XX gan მარებურის გამოყენების შესახებ ესპანეთს ბასკურ
რიკლუტაღაში იხ. /2/.



გვაჯარაუბებინო" ს. იქმნება მთაბუჭებლებმა, რომ ჩრდილო-აღმოსავ-
ლური bait / a / სრული ექვთვალენტობა სამხრეთ-დასავლური
san -ასა".

ეღვიმე bait / a / -ს მკვლევარმა უჩინ ნაწილი-
ბონაპარტი XX, კაბიონი /4/ ნაწილიბრძვ-ასაუფ /5/ დამოუკ-
ფრთხი მნიშვნელობის მქონე /"სახელი"/ ძირითად დასკვნა ექვსე-
ბად მინიჩნევს, ხოლო მეორეში - /მუხარებთ /6,69-77/, ომაჯე-
ვარისა /7,27/- მას სუბიექტ-ქამიბური ენიბრთუ სამყაროს მესა-
ბამის უჩინელებანი მინიარებდანი განიხილავენ.

ამა ზუ იმი ენიბრთვების ტანობარებამდე საჭიროა უპირვე-
ლესად ჯერ მივცვიდე ენაში დაქვირებეს ტარკვალე იქმნიების უჩა-
რბაბელი და ექვსავური სტატუსა, და მხილეთ ამის მემდეგ ვიბ-
თხ იგი სხვა ენიბრთვ აჩუბდში, ზუ, რასავარებუთა, ამტვარი
ჩაბრის საჭიროებამ კვლავ იქმნება.

Bait / a / დასკვნა ენაში ოთხორც საბე-
რის, ისე გმინა მინიბრთვების საკვათე პირბუქთუკა ეღვიმეზია.
იგი ტანობრთა ისედა რედაქტორი მნიშვნელობის მქონე სიფევერ-
ში, რთხორცაბა zerbait რაბაყ / zer "რა" /,
norbait "ვირბაყ" / nor "ვირ" /, nonbait
"საბრაყ" / non "საბ" /, nojabait "რთხორცე"
/ noia "რთხორცე" / . ტაველი მესაბეებობა მინიჩნევს

bait / a / -ს ტანობრთა ატრებევა ნაცვადასახელი
zembait "კრბაბენი", "რბაბაბენი" / zem ლ zein
"რბაბენი" XXX.

X არბა, ადნიმეხე ეღვიმეზია ეს სიმეტრიული მუნება მქონდა
მხებეველებანი ა.ტავადასაყ, რიბესაყ მასკური თანბეებულების კაბი-
ფიკსიონისას მათ უჩინ კვებში ადნიბრთვბა.იბ /3, .94/.

XX ბონაპარტის მხებეებულები მესახებ ი /5/ .
XXX ასევე არ ნასავარსახელების დანაბეებულების სხვატვარ იმევერს ე-
. ტანობრთა ტვავებობის: ze . zembait იბ. /1,11/.



Նազուկ, որն ինքնակրթված էր Գրեյքերի Բալ / a / - ն
Վանքսաթիւրքերուն Գրեյքսն ալլա, սիսաճանցը ահա ոսկոտ Կրնիճը-
նըր, որոտրոց յն սնկլլաքն ինքնա. ոտ, որոտրոց Վանքսաթիւրքեր-
ուն սնկլլաքն, թալրադոն յոտնոտ Գրեյքուն թա մաճան Վանքսաթիւր-
քը ճալլաքնսանցըրն ինքնոյննն.

Յինն յրալոնըրձալի ball / a / Կրեյքսնսթ
Յալլաքնսն. թա Վանքսաթիւրք Գրեյքնսն սնկլլաքն: Bahtirik biden
"Յիննոթան Յին ուր Յին": Bahtike "Կրթ-
Վանքսն յն Յինսաթիւրքըր": Baizi - narden "Կրթ-
Վանքսն յալլաքն ոյ ուրադոտ"
Pahtoa "Կրթճանալ Յին ոյ
Յիննոտան" թա ս.թ.

Երկրադրնս թա Կրեյքսնսն ինքնակրթվածն թալլաքնսն
ball / a / -ն յոտնոյ Կրեյքն մննճըրքուն: "Կրթճանալ",
"Յիննոտն, Կրեյքսն յո". սմ, մննճըրքունն ուր մննքսն ինքնակրթուն
Յիննոտն թալլաքն: Zii jin baht eginik, "iket "Յին յո Յին-
նոտնոյն մննճըրքն յալլաքնն ինքնակրթունսն:

Սիննոտն, ball / a / ճանկրթնն սնկլլաքնսն սն Յիննոտն-
նս թալլաքնսն, սնկլլաքնն սանցըրն / "Սանցըր" / մննճըրքունն,
ոտն սնկլլաքնն Յիննոտնն ճանկրթունն ինքնակրթունն մննճըրքունն
ճանկրթունն ճանկրթունն յալլաքնն. Սանկրթունսն սնկլլաքնն,
որն ոտն ճանկրթունն յննն ճանկրթ Յիննոտնսն "Սանցըր" մննճըրքուն-
նն ճանկրթունն թալլաքնսն յալլաքնն յոտնոտնն etse*. Կր-
թիւրք, Սանցըր սնկլլաքնն, ինքնակրթուն ճանկրթ. յալլաքնն. "Սանցըր"
ոտն / թա սնն մննճըրքունն / ճանկրթնն յալլաքնն ճանկրթունն յալլաքնն
թալլաքնն. մաճանն, ճանկրթունն ճանկրթնն Սանցըրն ճանկրթունն ճանկրթ-
նսն յալլաքնն ճանկրթունն ինքնակրթունն Գրեյքսնն ուրադոտն, ինքնակրթունն սմ

X մննն. Սնկլլաքնն borda "Սնն Սանցըր", "Սանցըր", Սան-
ցըրքունն ինքն. ոտն. / 8 /.

Մյանասկընդն յրո-յրո ըսչարչրկ ստգոյնս յմաթըմըն: gur- e- an
 "Քյընեան"/"Քյըն. սաեըմի"/, aita-ren- ean - "Մամասեան"
 /"Մամոնս սաեըմի"/ Mitxeleneke mul' a "Մոնիլընըմոնս
 ընցո"/"Մոնիլ ընիլընըմոնս սաեըմոնս"/.

սընեմինիլ զոնմըմոնս խոնստգոնս ընդըմոնս Քյընեայլոնս
 bait / a / -տ ըմարմոնըմոն զոնմըմոն ոնց , ինոն մընսմամոնս.
 մոնսասոն սր ընդըմոնս, ընր.: gur baitan "Քյընեան"
 /"Քյընս սաեըմի"/, aita-ren baitan -"Մամասեան"
 /"Մամոնս սաեըմի"/, remearen baitan "Միլըմեան"
 /"Միլըմոնս սաեըմի"/, etsayen baitan "Մեթըմեան"
 /"Մեթըմոնս սաեըմի"/ թա ս.մ.

Կընդա իմոնեղըմոն ընդմեծըմոն, baita . ինոնրկ
 ինոն, խնըմըմոնս զոնմըմոնս յնթա սնրկըմըմոնս թա "յոնսայ /րո-
 սաեըմ/ սեըմոն, ընրըմոն"մոնիլըմոնս յնթա մոնիլըմոնս.

նոն ընդմեծըմոնս յո, խոն ընդմեծըմոնս: bait / a /-ն
 ինոնրկ ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոն յնթա ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 սն, յո մոնիլ ընր մոնիլըմոնս սեըմ մոնս ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 մոնիլըմոնս սնրկըմոնս, ինոնրկ մոնիլըմոնս ընդմեծըմոնս սնրկ
 յնթա ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս bait / a / -ն սը-
 մոնիլըմոնս ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս մոնս ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 մոնիլըմոնս սեըմ - ընդ մոն մոնիլըմոնս ընդմեծըմոնս թա սնրկըմոնս
 ընդմեծըմոնս.

ինոնրկ մոնիլըմոնս, ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 մոնիլըմոնս սնրկըմոնս մոնիլըմոնս ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 ընդմեծըմոնս. սնրկ մոնիլըմոնս սնրկըմոնս ընդմեծըմոնս
 bait / a / -ն ընդմեծըմոնս սնրկըմոնս. ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս
 ընդմեծըմոնս ընդմեծըմոնս սնրկըմոնս. սնրկըմոնս, սնրկըմոնս
 ընդմեծըմոնս nor և itago "նոն, ընդ մոնս /նոնիլըմոնս/", ընդմեծըմոնս

ვარაუდს, რომ იგი უნდა მიჰყვინძვროდეს მესოტყუარობას
 nor baik dago "უღრავ არის". ამ ნინუ-ბაღუ-
 რაში baik ურთიან რიშარხეობაში უნდა ყოფილიყ. რიგრიგ
 წყუარსახეობა / nor "უღრავ", ისე ანუარ ფრე მახან
 / dago "არის", "მეყოფება". მეტყუარობის
 nor baik dago - მ რჩე ფრმა მიტყუა:
 norbaik dago "უღრავ არის" და nor baik dago
 "ის, ვინც უხევირის". ამტყუარბეუ მესო ტყუარა მახეილი
 zerbaik / * zer baik / a / > zerbaik / a / და ამ
 რიგის სხვა რედატორი ფრმევიც, მიტყუარეს, რომ ამტყუარ
 მესოტყუარ ვარაუდს ხელს არ მესოტყუარა მახეილი ურთიან
 მახეილიტყუარ ფრმევიტყუარ-მირფრმევიტყუარ რიგის მიტყუარობი, ეტყუარ,
 ამ მიშარხეობის ტყუარბინა baik / a / -ს ფრმევიტყუარ-
 სუმიანტყუარ მიშარხეობა არუნდის სისტყუარობი.

ლიტერატურა

1. Azkue R.M. Diccionario vasco-español-francés. L. E. Bilbao, 1969.
2. ლ. ბეგუარბიძე, ვ. ზ. პირუარნი მრუნდობის მესახეობ მახეილი
 ურთიან უარხეობა მესოტყუარსპირბინი. "საქარხეობის სსრ
 მეტყუარბინა მახეილიტყუარის მახეილი", ურთიან და რიგრიგ
 სურია, 1982, №3.
3. Javel, H., Gramm re basque, Bayonne, 1927.
4. Gampion, A., Gramatica de l a cuatro dialectos literarios de
 la lengua euskara. Tolosa, 1884

04135320
303-0140333

5. Azkue R.M., Morfologia vasca, Bilbao, 1929.

6. Schuchardt, H., Zur angeblichen Verwandtschaft des Baskischen mit Afrikanischen Sprachen-Transitorische Zeitschrift, XXIII (1932).

7. Ormachevarria F.J., Declinacion vasca. "Euskera", VII, Bilbao, 1962.

О.Г. Зевгенидзе

К ГРАММАТИЧЕСКОМУ СТАТУСУ ЭЛЕМЕНТА *baitha* (а)
В БАСКСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

Основной целью настоящей статьи является уточнение этимологического и грамматического статуса элемента *baitha* (а) в баскском языке. Приведены некоторые замечания теоретического характера в пользу морфологического значения данного элемента.

O.G. Zeugenidze

ABOUT THE STATUS OF THE ELEMENT *BAITHA*
(WORD AND POSTVERB) IN BASQUE

Summary

The enigmatic Basque "*baitha*" is studied from the functional point of view with the aim of specifying its etymological and grammatical status.



ქვეყნის ბიბლიოთეკის სახ. მშენებლის სახელობითი

სამეცნიერო ცენტრის ბიბლიოთეკა

Труды Тбилисского государственного университета

им. И. А. Дзавакишвили

302, 1996

Р.Б. Чапурян

О ВОСПОМОГАТЕЛЬНЫХ ГЛАГОЛАХ "ИТЬ" - "ИМАТЬ"

В БАСКСКОМ ЯЗЫКЕ

1. В баскском языке всякий глагол можно спрягать по так называемому аналитическому спряжению, по которому практически всегда и спрягаются любые баскские глаголы, тогда как по так называемому синтетическому спряжению спрягаются всего несколько глаголов, причем это их спряжение существует наряду с их же собственным аналитическим спряжением, дублируя его. Иначе говоря, аналитическое спряжение занимает центральное место в баскском спряжении. Отдельные (органическое количество) синтетические глаголы лишены группы времен и наклонений и образуют их с помощью "вспомогателей", обладающих полным рядом времен и наклонений.

В своем очерке, в самом аналитическом спряжении такую же решающую роль играет (синтетическое разумеется) спряжение вспомогательного глагола "ИТЬ" - "ИМАТЬ", и это понятно, так как никакое аналитическое спряжение невозможно без вспомогательного глагола. Рафон пишет, что в целом спряжение всех вспомогательных глаголов в баскском языке "вылит" на спряжении "вспомогателя" и можно сказать еще - просто сводится к этому вспомогательному глаголу, к его парадигме (4,204).

Но данный глагол в своей переходной части "иметь", если "пройти" по всем временам и наклонениям, насчитывает, как известно, несколько тысяч форм (будучи, строго говоря, единственными полем в своем синтетическом спряжении, т.е. имея подобно полное такое спряжение). Поэтому вновь прав Р. Лафон, когда он одновременно подчеркивает, что все спряжение баскского глагола как бы "нависано" на одном длинном "шесте" (на *ezan* баскского глагола "быть" - "иметь" (4.208).

Из этого следует, что для овладения баскской глагольной системой нужно прежде всего разобратся в синтетике данного глагола, на что и были направлены все последние годы усилия сектора глагола Академии Баскского Языка. Выявляя принципы или принципы строения всей парадигмы того же глагола, упорядочивая данную парадигму, унифицируя ее для т. наз. эускара багуа (*ezkara baha*) единого баскского языка, Академия в то же время стремилась к тому, чтобы найти максимально простые способы представления той же парадигмы, иначе говоря - методические ключи к ней или схемы и т.п.

Если однако в выявлении принципов строения и во всей этой унификационной работе наблюдаются большие и несомненные конкретные результаты, то в отношении указанных способов представления или обозрения той же парадигмы дело, на наш взгляд, обстоит не так успешно (что, впрочем, мешает до конца изобраться и в самом строении парадигмы). И это можно сказать даже о лучших предлагаемых схемах, по которым оказывается сложным (иногда и невозможным) не только образовать ту или иную форму, но и идентифицировать ее, встретив в тексте (3, 93-94). Нередко эти "ключи" страдают крайней некомплотой (2, 1-2).



Известный советский лингвист Л.И.Журков в своей статье "Проблема языка басков" отмечал: "... При изложении системы спряжения в баскском языке максимальное внимание надо уделять именно тому, какие элементы и в каком порядке входят в состав формы" (1,160).

2. Вспомогательные глаголы "быть"-"иметь" в баскском языке дополняют друг друга в аналитическом спряжении совершенно так же, как, например, вспомогательные глаголы être и avoir или sein, haben дополняют друг друга во французском и немецком аналитическом спряжении: один "вспомогатель" строит здесь парадигмы любого непереходного глагола, а другой - переходного.

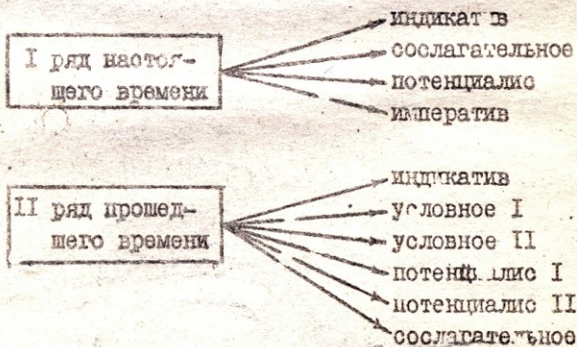
Во-вторых, (и это уже характерно для самого баскского языка) вспомогатели "иметь" и "быть" связаны в самом потоке или в развертывании своих парадигм: в частности, в зависимости от наклонения они как бы обмениваются своими основами или окончаниями, передают их друг другу.

В-третьих, следует иметь в виду, что в гитускоанском диалекте совпадает сама та форма, в которой эти два глагола "иметь" и "быть" представлены в слове и которая переводится через русский инфинитив, грузинский масдар: izan в гитускоанском означает, иначе говоря, и "быть" и "иметь"; более того, izan здесь же обозначает и общее причастие как слово использующееся в аналитическом спряжении; (been, had, etc, etc, gewesen (так что izan по-гитускоански входит и в формы типа izan da has been" и в форму типа izan da has had"), в остальных диалектах это, правда, не так, и в эускара (баскский язык) глагола "иметь" спра-



ведливо принята иная словарная и партиципальная форма *ukan* "иметь", также *he-t, eu, gehabi*" (далеко не во всех диалектах эта форма *ukan* употребляется, однако, как основа служебного глагола, она нередко обозначает "глагол", а не "иметь").

Ниже мы даем принципиальную схему времен и наклонений баскского глагола, иллюстрируя принцип работы баскских вспомогательных глаголов. Мы при составлении приводимой ниже схемы руководствовались таблицей спряжения вспомогательных глаголов, принятой Академией Баскского Языка (АБЯ). Однако мы построили ее по иному принципу, а именно так, чтобы было видно, что образование форм в ряде настоящего времени отлжно от образования форм в ряде прошедшего времени (формобразование зависит в целом от временного деления)



Ниже мы даем спряжение гипереходного глагола *etorri* "приносить" и переходного "приносить".

I ряд настоящего времени

- etortzen naiz
- ekartzen dut
- etorri nadin
- ekarri dezadan
- ekar dezaket
- etorri naiteke
- etorri naiz
- ekar dezak/ezan

- "прихожу" (букв. "в прихождении я .сть")
- "я его приношу" ("в приношении его имею")
- "чтобы я .прих .дил"
- "чтобы я его приносил."
- "могу его принести"
- "могу прийти"
- "приходи"
- "принести его ты (мужч.) ты (жен.)"

II ряд прошедшего времени

- etortzen nintzen
- ekarri nuen
- etorri banintz
- ekar banitu
- etorri nintzateke
- ekar nuke
- etorri ninteke
- ekar nezake
- etorri nintekeen
- ekar nezakkeen
- etorri nendin
- ekar nezan

- "я приходил" ("в приходении я .был")
- "я его принес" ("в приношении я его имел")
- "если бы я пришел"
- "если бы я его принес"
- "...то я бы пришел"
- "...то я бы его принес"
- "я мог прийти"
- "я мог его принести"
- "я мог бы прийти"
- "я мог бы его принести"
- "чтобы я пришел"
- "чтобы я его принес"

Таким образом, из примеров ясно видно, что для образования форм и склонений главную роль играют вспомогательные глаголы, которые наречательно действуют за причастной формой, которая несет основную лексическую нагрузку того или иного глагола, являясь как бы постоянными его спутниками. Вспомогательные формы у нас указывают на маркер лица будущего



Литература

1. Мирков Л.И. Проблема языка басков, Изв.АН отл. Лмт. и Язика; т. IV, вып. 3-4, 1945, с. 160.
2. Arrarie Inoki; Adizkitegia auzo-laguntze batiq, Bilbao, 1973 p.1-2.
3. Altunator Patuk, Euskera, ire laguna, Bilbao, 1973, p.93-94
4. R-Lafon, Comportement syntaxique, structure et diathese du verbe basque, Bulletin de la Société Linguistique de Paris, 1-34, fasc. 1 p.208, 211.

Ռ.Օ. Չանտուրիա

"ԵՐԱՆ" - "ԵՐԱՆ" ԵՐԱՅՅՈՒՆ ԵՐԱՅՅՈՒՆ ԵՐԱՅՅՈՒՆ

ՃԱՆԱԿՄԱՆ

Ռ Յ Ց Ո Յ Ց Յ

Ճանաչումը ցանկացնում է 7 թ ստորոտ շարքում ճանաչում շղթաների
ստորոտում "երան"- "երան" մեջքը ճանաչում,

Ստորոտում մտքայնում մեջքայնում չափում, համարում ստորոտ
շղթաներում մեջքայնում ճանաչում,

R.O.Chanturia

AUXILIARY VERBS "TO BE" AND "TO HAVE" IN BASQUE

Summary

The article reveals the place of the auxiliary verbs "to be" and "to have" in the conjugation system of the Basque.

The series are also given base on these verbs.



ბიბლიოთეკის იკვანე ჯავახიშვილის სახელობის საბავშვო ბიბლიოთეკის

უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის

Труды Тбилисского государственного университета

им. Ш.А. Давалашвили

302, 1996

საბავშვო

საბავშვო, "ბრუნების საკლასტრებასთან დაკავშირებული
კვლევა" /თბ., 1987/

აბიჯები ბიბლიოთეკის მიწოდებაში "ბრუნების საკლასტრებასთან
დაკავშირებული კვლევა", რომელიც ბიბლიოთეკის საბავშვო ბიბლიოთეკის
სამსახურის გამოცემის სახელით გამოვიდა 1987 წელს, უკვეა ბრუნ-
ების იმ საკლასტრებასთან დაკავშირებული, რაც შეეხება ასევე უნივერსიტეტის
სამსახურებში. ეს გამოცემა შედგება იმისგან, რაც ასევე საკლასტრებაში
შეხვედრის სახეს აქვს აქვს /სამსახურის
ბრუნების, ბრუნებასთან დაკავშირებული ავტორების, საბავშვო ბიბლიოთეკის
მისთვის უნივერსიტეტის, უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის.../, აბიჯები ბიბ-
ლიოთეკის სამსახურების მიხედვით აქვს უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის
შეხვედრის სახეს. ვერა უნივერსიტეტის, რომ საბავშვო ბრუნების საკლასტრებაში
შეხვედრის სახეს აქვს უნივერსიტეტის. ბიბლიოთეკის,
ბიბლიოთეკის, აბიჯებისთვის, უნივერსიტეტის, ბიბლიოთეკის და საბავშვო
ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის გამოცემის სახელით ბრუნების
საკლასტრებაში შეხვედრის. ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის იმისგან, რომ ეს
გამომცემი რამდენიმე შედეგს აქვს და ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის
ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის გამოცემის სახელით, საბავშვო
ბიბლიოთეკის იმისგან, რომ ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის, რომელიც ბიბლიოთეკის
სახელით, გამოცემის სახელით ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკის სახელით, ასევე



անսնդու սը ճգրահայտմիջոցսոս ճամարտըմիտ / 3-9 ← 32 -
"յսլս" / . սմայց րհոսցսոս ըսնիլրի ճստստ ճամրը, ուրոս
ճարհոս ք. սթարիլոս յոլոսնոս ունսցըմիտայ.

Ճամրոնոս սսցրհայտոս ճստ : ճսլս, հոսցըոյ կսմ ճս
հայրստ ճցոսյս, յս ճսցոս "յոսարնոս ոհրճոս միցրիլոն
/ սոսրիոնրոս սմարոն" / 183. 24-64 / . ճամրոնոս կ ճսն. մո
մոլոնրոս կսլոն ըս ճս ճլոն սթրստո. ճս հոտրոս սմ հոտրոս
նոսնրոնոս կսլոնրոս յոտոս մհոնց, հոտրոս / 1, - ք, - ք,
- ք / ս միցրիլոն / 1, - ք, - ք / ս ճսսսսսսսսսսսսսսս
նսնրոնոս ըս հոտրոն ոնմարճոս յնքոս ոլոս յարճը ոս մից-
րիլոն նոսնրոն. մոհոնոս ճսնոնրոս յոսարնոն ոհրճոս
նստրոնոս, սսս
ճս հոտոս ճսս
յնրոս հսնրոնրոս ստրոն. սթոնո, հոտրո ս. սս միցրիլոն ք ճս
մ. հո ոնոսս
սոլոն ք - ոնոսս
նոսս

ճսլոնրոնոս սմրոն, ք- ըս ստրոն, հոտրոն ըսնրոնրոն
յարճը-միցրիլոն I ըս II մոհոնոս սսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս
նոստոս հոտրոնոս / հոն- ըս, հոն- ըս... / ոնոնրոնրոն. յնոս-
տրոն ոն յնոն միցրիլոն. յոսարնոնոս ստրոնոսսսսս / սո. ս /
յարճընրոն հոտր-յնսմոն սրնրոնրոն ըոնրոն ոն սմոնրոն ոն սսսսս
ոնրոնրոն միցրիլոն / հոն- ըս ← յն- սո- ս / 183. 46 / .

ճսլոն. - հոտրոն. մո- ք "հոն" / ստրոնոսսսսս սրոն ոն-
նրոն ք ըս ք, ոնրոնրոն յարճընրոն սո- ոնոնրոն յ ըս ք, ք
ք- ոն ոնրոնրոն սստրոնոս: ոնոնոն. ոնոնոնրոնրոն ոնրոն
ճսս
ոնոն ոնոն ոնոն / սմ յնոնրոնրոն ք- ս / սսսսսսսսսսսսս
նրոնրոն ոնրոն: յոհոն → յոհ . ս, յ, ք, ք, ք ոնոնրոնրոն



მ ი ნ ი ა ა რ ს ი

ქარტველურ ენებში

კიბორჩა ა., ივანე ქავთარაძის ცხოვრება და მიღვაწეობა . . . 5

პანელია ვ., ახალი ფურცელი ავტორული სკოლის მხარეში-
 ნელიძის მიღვაწეობიდან 15

ლიმთაძე ა., "სამცხის" ავტორული მისიის 42

უფროსი დ., სახელის ფუძეა კომპლექსური ქართული . . . 81

ჩიქვაძე ნ., მიხეილ ჯავახიშვილის მხატვრული პირობის შე-
 სახებ 95

ჭავჭავაძე ვ., ანტიკ-მიწათმოქმედების ტერმინოლოგიის შესახებ
 მოკლე-ფურცელი ენაში /ნიკაპანის შენიშვნები/. 111

ბასკურ ენა

ბილაჩი ი., ჩახნაშვილი ც., ცხოველთა ბუნების აღწერილობა-
 რი სახელები ბასკურსა და ქართულ ენებში . . . 129

ბილაჩი ი., ბილაჩი ვ., ანტიკობის ან ანა დეის
 სხვადასხვა სიტყვა /ანტიკობის, სიტყვი და ა.შ./ 136

ბილაჩი ი., ბილაჩი ვ., ბაილა -ს გრამატიკული სტრუ-
 კტურის შესახებ ანტიკობის ენაში 137

ბილაჩი ი., "გოლა-ქონა" სიტყვი მისიის შესახებ ბას-
 კურში 148

რუკუნობა

პანელია ვ., რუკუნობა-ა.ლიმთაძე "რუკუნობის ტერმინოლოგია"-
 და მისი მისიის შესახებ 159



СОДЕРЖАНИЕ

Картвельские языки

Кизирия А. Жизнь и деятельность Ивана Кавтарадзе . . .	5
Данелия К.Д. Новая страница в переводческой деятельности Петрициоской литературной школы	40
Ломтадзе А. К этимологии "Самухе"	77
Утургандзе Ф.Г. К стяжению именных основ в грузинском языке . . .	81
Игитовани Н. О языке прозы М. Джавадшвили	109
Чрелашвили К.Т. К вопросу о заглазных формах глаголов бацбийского (цова-тушинского) языка	114

Баскский язык

Зицарь Ю.В., Чахнашвили Ц.Г. О названиях герота в баскском и картвельских языках	116
Зицарь Ю.В., Зицарь В.Ю. Существует ли различие от темы счета (десятиричная, двадцатеричная и т.д.)? . . .	131
Бедгенидзе О.Г. К грамматическому статусу элемента <i>van(a)</i> в баскском языке	142
Чантурия Р.О. О вспомогательных глаголах "быть"- "иметь" в баскском языке	143

Рецензия

Данелия К.Д. Рецензия - "А. Ломтадзе, К истории особенностей склонения в мегрельском"	41
---	----



CONTENTS
KARTVELIAN LANGUAGES

Wazira A. The Life and Activities of Vane Kavtaradze 5

Danelia K.D. A New Page in the Translation Activities of the Petri-
son's Literary School 41

Lomtadze A. On the Etymology of the Word "Samcxo" 79

Urgaidze T. Towards the Contraction of the Nominal Stems in Georgian 94

Chikovani N. Towards the Language of Mikheil Javakhishvili's Prose 110

Chelashvili K.F. Concerning the "absentia" verb forms in the
Batsbian (Tsova-Tsua) language 115

BASQUE

Zytsar' Yu. VI, Chakhrashvili Ts. G. About the names of wool in
the Basque and Kartvelian languages 130

Zytsar' Yu. VI, Zytsar' V. Yu. On the existence of counting systems . . 136

Zedgenidze O.G. About the status of the element *baitha* (word and
postverb) in Basque 142

Chanturia R.O. Auxiliary verbs "to be" and "to have" in Basque 148

Review

Danelia K.D. - Lomtadze A.E. On the History of Declension Peculiarities
in the Megrelian Dialect 149



ცამბევიძე ილიკის რედაქტორები: მ. ჯანაშია
 დ. ბიჭიანი
 კორექტორები: მ. ჯანაშია, მ. ჯანაძე

საბჭოთა ქალაქი 60X84. პირბეჭედი 5000
 ზედაპირი 17. საბჭოთა-საქართველო 10,77.
 ფურცლები 200 მუდრეხი № 109
 ფასი საბჭოთა რუბლებში

ბეგრისი რედაქციის ცამბევიძე ილიკის,
 ბეგრისი, 380028, ი. ჯანაძის ქუჩა, 14.
 Издательство Тбилисского университета,
 380028, Тбилиси, пр. И. Чавчавадзе, 14.
 ბეგრისი რედაქციის სარბი,
 ბეგრისი, 380028, ი. ჯანაძის ქუჩა, 14.
 Типография ТТУ, г. Тбилиси 380028
 пр. И. Чавчавадзе, I.

hp 3/1

Handwritten initials and logo of the University of Tbilisi.

თბილისის უნივერსიტეტის შრომები
ТРУДЫ ТБИЛИССКОГО УНИВЕРСИТЕТА
PROCEEDINGS OF TBILISI UNIVERSITY

290 /
1996 / 2

8.302

ენათმეცნიერება
ЯЗЫКОЗНАНИЕ
LINGUISTICS

№ 14

112

თბილისი ТБИЛИСИ TBILISI
1996

თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა
Издательство Тбилисского университета,
Tbilisi University Press



Труды Тбилисского университета
PROCEEDINGS OF TBILISI UNIVERSITY

302

ЯЗЫКОЗНАНИЕ
LINGUISTICS

ТБИЛИСИ 1996 Tbilisi

საქართველოს
საბჭოთავო
საგარეო
აღმოსავლური
კავშირების
მინისტრო

თბილისის უნივერსიტეტის მრეწველი
წიგნი

290
1996/2
პ. 302

112

საბჭოთავო კავშირი
(14)

უძველესი საჯაროების სსრ მეცნიერების
რამბახაშვილი ნიკოლაი, ფილოლოგიის მეც-
ნიერებათა კორპუსის პრეზენტორი
ი ვ ა ნ ე ი ი ს ე ბ ი ს ძ ე
ე ა ვ თ ა რ ა ძ ე ს

სარედაქციო კოლეგია

ე.ბაბუნაშვილი /რედაქტორი/, ვ.განელია, გ.რამიშვილი,
გ.როგავა ნ.საყვარელიძე, მ.ფუსკია /მედიკანი/, ვ.პურცელაძე,
ნ.საკვარელიძე, მ.შანიძე, რ.ჰანდუჩიანი, ა.ხიდაშვილი /რედაქ-
ტორი/, ბ.ჯორბენაძე.

Редакционная коллегия

Е.А.Бабунашвили (редактор), В.А.Джорбенадзе, К.Д.Данелиа,
Г.В.Рамшвили, Г.В.Рогава, Н.Н.Сакварелидзе, М.М.Туския,
(секретарь), В.В.Пурцеладзе, Н.Г.Кадешвили, М.А.Шанидзе,
Д.С.Чантуршвили, А.А.Хидешели (редактор).

Editorial Board

E.Babunashvili (editor), K.Danella, G.Ramishvili, G.Rogava,
N.Sakvarelidze, M.Tuskia (secretary), N.Kadelishvili, V.Purtseladze,
M.Shanidze, D.Chanturishvili, A.Khidesheli, B.Jorbenadze .





20794

ივანე ჯავახიშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა

1984 წლის 6 ივლისს ჯარჯულის მუცნიერებაში როდო პანაკოვის განცხადება: ჩვენთან ურთიერ ნათესა საჯაროებელს სსრ მუცნიერების სამსახურებელი მოღვაწე, ზოლოლოვის მუცნიერებათა რეკონსტრუქციის, ლილიასის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალი ჯარჯული ენილ კლუბის განკარგვა, საჯაროებელს მუცნიერებათა აკადემიის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის უფროსი მუცნიერი ლანაშვილივი პრეზიდენტი ივანე ილიასის ძე ჯავახიშვილი.

ივანე ჯავახიშვილი პირიპა 1920 წლის 8 მაისს მესტიასის რაიონის სოფ. ცხარეცხაროში, აქვე პამეხარა რეკონსტრუქციის სახელმწიფო სკოლა და 1937 წელს მუცნიერების ლილიასის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზოლოლოვის ფაკულტეტზე. უნივერსიტეტის პამეხარა ნარკინგობი 1941 წელს. მან სტუდენტობის პერიოდშივე მიიღო პრეზიდენტი-ლანაშვილივი წარმომადეობა და უნივერსიტეტის პამეხარების ლანაშვილივი აკადემიის რეკონსტრუქციის რაიონისა ენილ /ამჟამად ენათმეცნიერების/ ინსტიტუტის ასპირანტურაში.

1945 წელს, ასპირანტურის კურსის პამეხარების შედეგად, ნარკინგობა საკანონკონკრეტული რეკონსტრუქციის ლანაშვილივი-ზინის ძირიპა კლუბობობების ისტორიისათვის ძველ ჯარჯულით" და ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოში ენათმეცნიერებისა მას ზოლოლოვის მუცნიერებათა კანონკონკრეტული სამეცნიერო ხარისხი.

1945 წლიდან ივანე ჯავახიშვილი იმ ენილ ინსტიტუტის უფროსი მუცნიერი ლანაშვილივი- 1946 წლიდან კი ამჟამად ინსტიტუტის უფროსი მუცნიერი ლანაშვილივი, ხოლო 1976 წლის 4 მაისიდან 1982 წლის 2 თებერვარიდან განაგებდა ენათმეცნიერების ჯარჯულივი ენათმეცნიერებათა განყოფილებას.

საქართველოს
მეცნიერების
აკადემიის
ბიბლიოთეკა

1965 წელს დაიბეჭდა სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლო-
გიის ფაკულტეტის სამეცნიერო სამსახურის სხდომაზე დაიდგა საპედა-
გოგო პენსიის პოლიტიკა, ხოლო 1968 წელს მიენიჭა პროფესორის წოდება.

ი. ჯავახიანი სკკპ წევრი იყო 1947 წლიდან. მიღებული
ქუჩები ჰქონდა: შიდადი "მათაყურა შრომისათვის" 1941-1945
წლებში და ცხელი "სამეცნიერო მუშის პერიოდში", ვ. ი. ლენინის დაბადების
ასწ. წლისთავისათვის სათუბილეო მიხედვით /1970 წ./ და ი. ჯავახი-
ანის სახელობის აუზი /1975 წ./.

ი. ჯავახიანი კვლევის საგანი იყო ქართული ენის ისტორი-
ისა და სტრუქტურის საკითხები, ქართული ენის დიალექტები, ქარ-
თული და ქართველური ენების დიფერენციალური და სხვა.

ამჟამად ძველი ი. ჯავახიანის ფუნქციონირების დადასტოვ-
ება. ასეთი რაღაცეები უნდა გამოვსებოთ მიმდევარები, მაგრამ აღსა-
ნიშნავია ის განმარტება, რომ მან ჩვენს ქართულ მეცნიერებას შეს-
თინა და დაუბრუნა მისთვის დამოუკიდებელი და სწავლა, რომელიც
რამდენიმე დღეში შეიძლება დაიწყოს. თუმცა ამისა, მთელი დაწინა-
ურების დამოუკიდებლობა, მთელი ჩანაწერი არ ჩანს.

1954 წელს ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდა მეცნიერად ი. ჯავახიანი
გამოდიან და მხოლოდ ერთი წლის შემდეგ "მისთვის დამოუკიდებელი კა-
ტეგორიების ისტორიისათვის დიდ ქართულში". მასში განხილულია
ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, რომლებიც ქართული ენის მინის
დადგენი-
ბაში ქვედა დაფუძნების მიხედვით განიხილება და
არაფრ, რიცხვის, უცვლელი, გვარის განმარტებული კატეგორიების ნა-
შენიშნავი სახეობებია. ასეთი მნიშვნელოვანი საკითხები დადგინდა
და ამ დროისათვის ენიციკლოპედიაში და შეიქმნა. ამ კიდევ და-
კავშირის მნიშვნელოვანი სახეობებია. აგრეთვე ამ მნიშვნელოვანი
დასრულდა კათოლიციკალიზაციის მიხედვით და შეიქმნა. ამ კიდევ და-
კავშირის მნიშვნელოვანი სახეობებია. აგრეთვე ამ მნიშვნელოვანი
დასრულდა კათოლიციკალიზაციის მიხედვით და შეიქმნა.

քրոնիս ըստինանարեմնիս ճոնիցիցն: սմայը ըրուս զայոնիս ընդհարել
 քրքրարի 'սոճըստիսցոն մասնսլնից ըստեճուոննա սմ ըրսմա-
 յլըն յատեճոնիցն ըստեճարեմնիս ըստեճոննա . սլըն սեճարի ըն-
 ցարս ըստեճուոննա ըստեճուոնիս ըստեճոնիս միքոն ըմնիցն .

սեճարի սաճուճուոննա սսճընիս, հոմ յրեճար, սիրնայըն, հոցեճնայըն,
 ըջարնայըն ըս յեճարնայըն ըմնիցնիս զըճուոննա սնոնից
 մաճըն երնիս յարստըն, հոմ " ըս ըմնիցնիս ըստմոննայոննա յարճուոն
 ընիս ըստեճարեմնիս ըմ ըթաճիս, հոցա սըճընիցնիս ըթաճարըն
 ըստմոննա ընայոն զըր յոճըս յար ըցո համոցուոննայըն". սեճարի սըս-
 արեմնիս ըստեճարեմն, հոմ "յարճուոնիս քրոնիս ընեճըննա սըճընիցն
 ընն սննարեմն սսճընիս ընեճըննա ըմնիս ըցըս . ըմնայոննա ըր ըս-
 ընոնիս յրեճարեմն սնոնիս սնոնըճա յըրեճարեմնից ըստմոննայըն ըստեճ-
 արեմնից սսճընիս - ը սըճընիցն ըս սոնիսցոն ըստմոննայըն
 ըցընից /սըճըն/ սսճընից - ը սըճընիցնիս զըճուոնիս" /ըս 922/
 յըճընից ընստընիս ընոնըճ, հոմըճընից ըստմոննայըն յատեճարի
 ըմնայոննա ընստընիցնիս ըստեճարիս յարճուոնիս, սեճարիս ըստմոննայըն
 սլըն ըստմոննայըն ըրեճար, սիրնայըն, հոցեճնայըն, յեճարնայըն
 ըս ըջարնայըն ըմնիցն .

սեճարիս ըստըն, հոմ ըցընիցնիս յարճուոնիցն յատեճարիս սնոն
 ըմնայոննա ըստեճարիցնիցնիցն ընստեճարեմնիցնիցն սնոնըճըն
 ըստմոննայըն, հոթընսլըն յարճուոնիցնիցն ըմնիցն յատեճարիցնիցնիցն
 ըցընիցնիցն սմ յատեճարիցն ըստմոննայըն ըստմոննայըն սնոնըճըն .

ըց. յատեճարիցնիցն ըս սնոնըճընիցն ըստմոննայըն ըցո ընոնիցն
 սնոնըճընիցն ըստմոննայըն, հոմըճընիցն, հոթընիցն ընոնիցնիցն, սե-
 արիցն ըստըն 1945 ընթաց . ըցընիցն սնոնըճընիցն սնոնըճընիցն
 հոթընիցն ըս սնոնըճընիցն ը. հոթընիցնիցն սնոնըճընիցնիցն սնոնըճըն
 սմ ըստմոննայընիցն . սնոնըճընիցն սմ սնոնըճընիցն սնոնըճընիցն, հոմ
 ըց. յատեճարիցնիցն ըս ըստմոննայըն սնոնըճընիցն սնոնըճընիցն
 ըստմոննայըն ըստմոննայընիցն ըստմոննայընիցն . . .

"Ոսպ.ժ Թողածիտրու թա յա՛ւաւուր յնա" /տ՛., 1956 Ե./ Թոնոց-
 րահողուր Նաճիրոմնա թա յնեց՛ա ՎանոԹիւրը յաճաճը. Վրթաթուղսա թա Ե-
 ֆոցարո միղձաճցն ոսպաժ Թողածիտրոս, Կոմիւղմազ յաճաճը Նաճնս,
 Զոն անաղոսթրթա լաւան միղձուղնա "Թըթա յնա" անջ"Ստըլեծոն Կարո".

.Թողածիտրու միղձաճցարթա ո՛ր թրոս, Կոթընազ Տայաճաճըրոս
 Վանաճըրթըն "Սիգոն մոսթրուրնի թադանա մոնեղըթա Թոնոցա Կոթըր
 անարթոթ. Վանաճըրնա, Կոմ ոնոնո անանթ յո՛ւ Վանըթըն Տայաճաճը-
 րոս Ե. անոթ անճրոցընն, անամըթ անթ յնմոթա յն ոնճրոցընն"
 /Թ. Կարոնոնո/.

Վանո Վրթոցա մի թաճրաճաճըրնա ոն մոնոթա, Կոմիւղնազ ո. Թո-
 ճընածիտրու յնոթա յաճաճը. յնն յաճընն անթընննաթոն. Վճրոն
 միղձաճըն, Կոմ ո. Թողածիտրու թոթո յրթոցըրն մոնոցըրնոնն Տայ-
 մըթ թըրթա յոնոնո յաճաճըրն Տաճրոթրոթրո յնն թանթրոցն Կոթըն
 Վնոցըննն Վրթո Տաճրոթրո - Կոթաճըրնոնն, Տաճընն, Վրթոնն,
 Վրթրոթրոննա թա Սիգոնոթըրնն /Յ. 19/.

Վրթո Նաճըրննա - ո. Թողածիտրոս միթրոցըրն Ե. Կոմ, Կոմ
 Տաճըրնո Տանաթո յոն Վանըթը մըթըրննոն յրթոցըրն մաճըրնոննա
 թա Տոնոթրոցն Սիգոնոթըրնն. մաննաթաճը, մաճը յաճաճըրն Նաճնոն
 յրթոնոն մոնոցըրն յոն յաճաճըրն Վրթրոթրո յնն Վանոթըր-
 թոնն Վրթն Կոթըրն Տաճըրնն Տաճըրն Վանոթըրնն /Յ. 22/.

Վմ Թոնոթրոթրոնն ո. յաճաճըրն մոնոթոն Կոթըրն Վրթ-
 թոթըրնն թաճըրննա ո. Թողածիտրոս մի յըթըրնն. յն միցը-
 թըրնոն մոնոցըրն յրթըրնն թա յնեց՛ա յաճաճըրն յնն Կոնոթրոթրոնն
 Վանոնա թա Կոնոթրո յր Նոթըրնն. յաճաճըրն յնն Վրթոնն Տոն-
 թոթըրն, յաճաճըրն յրթըրնն Վրթըրնն-Նոթըրնո յրթըրննա թա
 Տաճըրնն յնն միցըրննոնն յաճաճըրն յնն, Վրթըրնն մո-
 նոթըրննոնն Նաճըրն. թ. Կոնոն.

Վրթըրն մոնոթըրն, Կոմ ո. Թողածիտրու Վանթըրն յաճ-
 աճըրն Վրթըրնն. Վանթըրննոնն Վանթըրնն մոնոթըրն Վրթըրն Նոթըրնն,

მისთვისაა უპატივცემოების ნიშნად აღიარებულია და ღირსების სახელმწიფო
უნდერსიგატის ფილმებისა და კინოფილმების საბჭოთაო სისტემის.

ქვე გამოსვლებები II და III ტომები იმდროინდელს ამ
პერიოდის ქართული ნორმულიებისა და სინტაქსის სტრუქტურებისა
და სტრუქტურის საკვებებს.

იმდრო უნდა ვიქონიოთ, რამ უზრუნველყოფილი იქნება ამ ტ-
მების გამოვლენება.

ქართული ენის მთავარი რედაქტორი /გამოკვეთვა, ტექსტები,
ლექსიკონი/ პარიზშია ავტორის გარდაცვალების შემდეგ /1985 წელს/.

ივ. ქავთარაძემ მთავარი რედაქტორის მისწავლა პარიზში 1948
წელს. მუშაობა გაგრძელდა 1949, 1956-სა და 1958 წლებში.

პირველი წლის კვლევის შემდეგ გამოკვლევის სახით გამოქ-
ვედნა "ქართული სახელმწიფო უნივერსიტეტის მისწავლის" 35-ე
ტომში 1949 წელს სააქტიურო "მთავარი კლასიკების ენაში", ხოლო
მთავარი ტექსტების ნიმუშები - "ქართული რედაქტორების" I ტომში.

ივ. ქავთარაძის "ქართული ენის მთავარი რედაქტორი" მონაცემ-
თვლი გამოკვლევა. მისთვის პირველი ნაწილი /გვ.5-82/ მოცემულია
მთავარი რედაქტორის ენობრივ მათემატიკაში ანალიზში. მასში სის-
რული აღწერულია ამ რედაქტორის ფონეტიკური სისტემის, მორფოლო-
გიის, სინტაქსის, სინტაქსისა და სტრუქტურის გამოხატულების
ნიშნები. განსაზღვრულია მთავრის ადგილი მის რედაქტორში მისთვის
მორფოლოგიის ტექსტები /გვ.83-154/. ეს ტექსტები დასაყრდენი
არა არც რედაქტორულია დასაბუთების, არამედ მეთოდის ნი-
მუშებს, რომლებსაც გამოიყენებენ ენობრივად და ფონეტიკის სის-
ტემისთვის.

ლექსიკონი /გვ.161-397/ "ნარკვეთულია მთავარი სას-
მული-საყრდენის, განსაზღვრულია სასაბუთოს, ხელსაყრის, განმარტებ-
ლობის, სინტაქსის ნორმების, მისთვის ნორმების, მისთვის ნორმების,
ხელსაყრის და სხვა ნორმების სისაბუთო ლექსიკონი" /გვ.160/.

Մինչև 1954 թվականը միայն լիարժեքով օգտագործվել է «Երևան»-ը՝ որպես Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողը։ 1954 թվականից սկսած քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունները կրողը դարձավ Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողը։

"Ուղղորդված-կազմակերպչական օգնությունը" մեծապես օգնեց Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ ստեղծելու «Մեծապետի օգնությունը»-ն և ներդրելու Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1960 թ. /, «Մեծապետի օգնությունը»-ն և ներդրելու Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. / և սեպտեմբերի 25-ին Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. / և սեպտեմբերի 25-ին Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. /

Մեծապետի օգնությունը Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. / և սեպտեմբերի 25-ին Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. /

Մեծապետի օգնությունը Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. / և սեպտեմբերի 25-ին Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. /

Մեծապետի օգնությունը Երևանի քաղաքի և նրա շրջանի համայնքի պարտականությունների կրողին՝ «Մեծապետի օգնությունը»-ն / Ե. 11, 1964 թ. /



პარტიის, იგი აქტიური მონაწილე რყო "ქარაზელი ენის სამხარებრივი
ლექსკონის"-III და IV ტომებისა და მუშაობდა რედაქციის სახელი
მასალის შეგროვებაზე. მან შეაგროვა ლექსკონის სოც. ფუნქციონირე-
ლის "ძველი ქარაზელი დიქციონარის ქრესტომათის" II ტომისა.

მის მიერ შეგროვილი ლექსკონები უჩვენებს "ქარაზელი რეა-
ლექსკონის I ტომში გამოქვეყნებულ ყოველ-მომხრეველ, იმუშა-
ვი და იმუშავდ ტექსტებს. უძველი ლექსკონი ახლაც მისსავე წი-
ნოვრავისა - "ქარაზელი ენის მიხედვით რეალექსკონი".

ასევე საყურადღებოა "მასალები იმუშავდი ლექსკონისათვის",
რომლის პირველი ნაწილი გამოქვეყნდა "ქარაზელი ენის სტრუქტურ-
ის" III ტომში /1963 წ./, მეორე ნაწილი - "ქარაზელი ენის
სტრუქტურის საკითხები" IV ტომში /1974 წ./, ხოლო III ნაწილი
"იმუშავდი-კავკასიური ენათმეცნიერებას" 25-ე ტომში /1985 წ./.

ივ. ჯავახიშვილი წამოგვიწივ გამოკვლევა მიუძღვნა ეტიმოლო-
გიური ძეგლებს: პირველი რიგში აღსანიშნავია გამოკვლევები: "ეტი-
მოლოგიური ძეგლები"/იკვ, 22-ე ტ. 1980 წ./, "ეტიმოლოგიური მე-
ნიშვნელები"/იკვ, ტ. XI, 1959 წ./, "ეტიმოლოგიური რაკონტრებანი"
/კრებ. "ქარაზელი ფოლკლორი", ტ. III, 1969 წ./ და სხვ

აქვე რიგისაა:

1. "მეტი სიტყვების აღნიშვნისა და ისტორიისათვის ქარაზელი"/იკვ,
მე-18 ტ., 1973/.
2. "მეტიველი კვლევების მეტაფორის რეალექსკონის სახელობისათვის და
მასი მნიშვნელობა" /"მასალები საყ. რეალექსკონის სამეცნიერო-
კვლევითი", ტ. VI, 1972/.
3. "სიტყვათა მეტაფორის განვიკვლევების სტორიისათვის ქარაზელი"
/იკვ 23-ე ტომი, 1985 წ./ და ა.შ.

ამ სამეცნიერო ნაშრომების უმრავლესი ნაწილი კვლევითი მიზან-
მიზნისა იმისა, თუ რა მდგომარეობაში იმუშავდა ივ. ჯავახიშვილი ქარ-
აზელი ენის დიქციონარის საქმეში.

ივ. ჯავახიანი ი. ჯავახიანი და 1955 წლის 29 აპრილის
"საბჭოთა საქართველო" გამოქვეყნდა წერილი - "მეცნიერული ჩვენნი კრების
დასრულება". ამასვე მიხედვით იმისაბრუნებს ამავე გამოცემის 1967
წლის 14 აპრილის ნომერში გამოქვეყნებული "ხალხური საუნების მარ-
ტალიანი". აქვეავე მოყვანილია ცა. "კომუნისტ" სისხლმაცურაპ
აქვეყნდება მასალა: "ხალხური საუნების", ამ განყოფილება
მეცნიერული მუშაობა ივანე ჯავახიანი.

ცა. "სიბილია" და "სახალხო განათლებაში" ივ. ჯავახიანი
დასრულდა რამდენიმე წერილი სკოლის რეფორმისათვის დაკავშირებით.

აქ დასახლებული ივ. ჯავახიანი მხოლოდ რამდენიმე მიწვე-
ვადა და გამოქვეყნება: ყველა მხრის დახასიათება ამჟამად ძველია.
საჭიროა მისივე მისი გამოქვეყნებული წიგნები და პანორამის
წიგნები მისივე ივ. ჯავახიანის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შე-
საბუთი.

ივ. ჯავახიანის ნაწარმოები გამოიქვეყნა მარტო და სასა-
ბჭოთაო ენი. მას არ უყვარდა ბუნებრივი და სახალხოური მისივე
ნი, უაღრესო მარტოაბრუნებინ სისხლმაცური და გამოაბრუნებელი მსჯელობა.

ივ. ჯავახიანი იყო არა მარტო სახელმწიფო მეცნიერი, არა-
მეტი ჩვენთვის მასალის და აღმშრომელი. ჩვენი უნივერსიტეტის ახალი
ქარაზელი ენის კარგის დაარსებთან, 1945 წლიდან 1984 წლამდე,
დასრულდა 40 წლის განმავლობაში ი/ იყო ამ კატეგორიის უცვლელი წევ-
რი და უწყობა სამეცნიერო-აგროგოგო მოღვაწეობას აქ რეგულარ
კატეგორიის მასალადებელი, მუშაობა მოცემული, ბოლოს კი პრინციპული და
კატეგორიის განცე.

კომპლექსური სახელმწიფო ქარაზელი ენისა და პოპულარული-
გონის კრებას. მისი იქვეყნები ყოველთვის იყო სანიმუშო, დასრულები
და დასრულები მისივე და მისივე.

ივ. ჯავახიანი მისივე მისივე მისივე მისივე მისივე მისივე

თანამდებარე და მომავალი სკვლეულები. ამ შესანიშნავი მკვლევარული შრომებია და უმნიშვნელო სამკვლევარ-სამოგაობარეო მოღვაწეობის მან სათმევტიერა ღრსველი სოცოლი ქარაული ენაბმეკრებრების ინტონაში.

ანტონ კობინა



20794

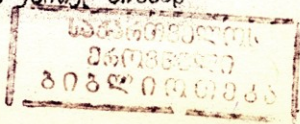
ივ.ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის მწიგნობი
Труды Тбилисского государственного университета
им. И.А.Джавახишвили

302, 1996

თარგმანი პანელია

საქონ ზურცაძის პედაგოგიური საზოგადოებრივი
მნიშვნელობის

იხსნება პედაგოგიური მეთოდის იმიტაციური-მხარგრძობითი
საზოგადოებრივი, რომელიც ჩამოყალიბდა XI საუკუნის II ნახევარში, რო-
გორც გარკვეული პერიოდისთვის ძველი ურთიერთობის ტრადი-
ციებზე მიყრდნობა დაფუძნებული ახალი ანუ მიმდინარეობის მიმდ-
ნობითი პრაქტიკისა. რა განსახილველს არსებობდა ამ მხრი ურთი-
ერთობის რეალიზაცია? ამისთვის არა უნდა უწყვიტი ვასუბი მიიღო-
ვდეს. მაგრამ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია: ამ მხრი სკოლის
მნიშვნელობის მიზნის სხვაობა უმნიშვნელოა
მნიშვნელოვანია გრამატიკის მიზნის მიზნის განმ-
ხატვითი საშუალებების რეალიზაციის შედეგობისა, მაგრამ ამისავე
საგარეობის სხვაობა მიზნობრივად სტრუქტურის მიხედვით. თ-
ვის მიხედვით შედეგობის მიხედვით სტრუქტურის სხვაობის აღიარება
მნიშვნელოვანია, ასევე სხვაობა ურთიერთობის ფორმების.
პედაგოგიისა და მისი სკოლის მიმდინარეობის სტრუქტურის მიხედვით
რად მიმდინარეობდა ფორმისა და მისი კონკრეტული მიზნობრივი
მიზნობრივი მიხედვით, როგორც ამას დროისთვის და მთ-
ლიყოფილი მნიშვნელობის მიხედვით. მაგრამ ახალი მიხედვით
სტრუქტურის მიხედვით სხვაობის მიხედვით. მიხედვით მიხედვით
მიხედვით მიხედვით, როგორც ამას უნდა სინამდ-



հյան" ճանապարհատը թղթաբանական քաղաքացիական կոմիտեի 1920-
 թվական, իսկ մյուս կողմից հարմարագրվել են /այսինքն՝ հարմարագրվել են
 ճանապարհատը արևմտյան մասերում իրականացված և հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից/, հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

Պատճենի մասնագրություն

Կոմիտեի 1920-թվական

Երևանի քաղաքի քաղաքացիական կոմիտեի 1920-թվականի
 հունիսի 1-ին օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

Երևանի քաղաքի քաղաքացիական կոմիտեի 1920-թվականի
 հունիսի 1-ին օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 113/.

2. Կոմիտեի 1920-թվականի "Հրամանագրի" 1920-թվականի օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

1920-թվականի օրվա որոշումը

Կոմիտեի 1920-թվականի

Երևանի քաղաքի քաղաքացիական կոմիտեի 1920-թվականի
 հունիսի 1-ին օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

Երևանի քաղաքի քաղաքացիական կոմիտեի 1920-թվականի
 հունիսի 1-ին օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 15,91/.

3. Կոմիտեի 1920-թվականի օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

Երևանի քաղաքի քաղաքացիական կոմիտեի 1920-թվականի
 հունիսի 1-ին օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված
 թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

"Օրվա որոշումը, որով հաստատվում է հարմարագրված թղթաբանական կողմից իրականացված և հարմարագրված լինելով հարմարագրված

სწავლებლები ამ წიგნებისათვის ბუნებრივად უნდა შეიქმნას, რომლებიცაა:
 სპირიტუალური განვითარებისთვის, განხორციელებისთვის /გაგრძელება/,
 ფილოსოფიის.../, დიპლომატიური და პერიფერული პარტიები /პარტი-
 ზონის, "სამსახური", კანონმდებელი "მედიკალი", ძირის-შინა
 "სინაორი", უცხოეთში "ტელევის" ნიღ.../, განვითარებისათვის არ-
 მარტივი კვლევითი მონაცემების შეგროვების ნიღ /თუთა უცხოეთში
 მონაცემის აღმოჩენა მუდმივად /, მიხედვით არსებული ნიღ / მ გ რ -
 ღ რ მიუცხადებს "კომიტი ხარ ღვათი უცხოეთი"/, გრამატიკული სწავლის
 ზრუნვის /გრამატიკა, მეფის, ფრმა/ და სხვ. / 9, 171-175/. გ-
 რამერი ბიბლიის ხელმძღვანელ ზრუნვისთვის საკმაოდ დიდი ყურადღება
 /10, 149-154; 11, 215-224, 254-260/.

სამონიშნის, რომ უცხოეთის სტილის სინაორის და სინაორის
 მ მ რ ღ რ მ გ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ ღ რ
 სტილის ზრუნვის მიხედვით უნდა შეიქმნას არ გან-
 ვითარების. ღვათი, მესამე უცხოეთი, უცხოეთის წარმოადგილობრივი
 სტილი სინაორის ზრუნვისთვის უნდა შეიქმნას და განვითარ-
 სისათვის განვითარებისთვის, მაგრამ მან საბიბლიო ამ სტილის უ რ ი -
 ვ რ ს ს ა რ მ მ ა გ ე ა მ მიხედვით, ს ა მ ი ე ნ ი ვ რ ი
 სტილი მ მ გ ა რ ს ა მ მ ვ რ ღ რ ღ რ ს ტ ი რ ა რ
 განვითარება მიხედვით. უცხოეთის უცხოეთის მიხედვით, გან-
 მ მ გ ა რ მ ვ რ მ ს ა ვ რ მ ს ტ რ ა გ ვ რ მ ვ რ ვ რ მ
 რ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ
 რ მ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ
 ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ -
 ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ ვ რ მ /12, 128/.

უცხოეთის უსის ხელმძღვანელისა არ განვითარებისთვის ის ღვათი,
 რომ უცხოეთის ხელმძღვანელი /გ.რ. მიხედვით/ პერიფერული საშუალო-
 ბიტი არ განვითარებისთვის /მე-რ-ს განკარგავს, მერ. მუკურთა "მონა-
 ვა"/. ცხადია, ეს არის მიხედვით. უცხოეთის უნდა შეიქმნას მ ა რ მ ვ რ მ -
 რ მ ა არა პერიფერული საშუალო ბიტი, არამედ მან რ ი ს ტ -



ընտանեկան կամ սոցիալական հարմարություններով ամուսնացածներին չի ենթարկվում մեղադրանք և պատժաբանումներ։ Երկրորդ, հարմարացված մեղադրանքների միջոցով հարմարեցվում է հարմարեցված կապերի ստեղծումը և կապերի պահպանումը։ Երկրորդ, հարմարեցվում է կապերի ցանցի մեղմացումը և կապերի լայնացումը։ Երկրորդ, հարմարեցվում է կապերի հարմարեցված զարգացումը և կապերի պահպանումը։ Երկրորդ, հարմարեցվում է կապերի հարմարեցված զարգացումը և կապերի պահպանումը։

Ճանաչողական "Մեթոդներում" 1987 թ. թվականը ուսուցողական գործունեության ոլորտում հետազոտված "մեթոդական նյութերի կիրառումը" /16/ ճանաչողական մեթոդական գործունեության ոլորտում կիրառելի է հարմարեցված կապերի ստեղծումը և կապերի պահպանումը։ Երկրորդ, հարմարեցվում է կապերի հարմարեցված զարգացումը և կապերի պահպանումը։

Երկրորդ ոլորտում կիրառվող մեթոդներ /1 ս./ ուսուցողական գործունեության ոլորտում կիրառելի է հարմարեցված կապերի ստեղծումը և կապերի պահպանումը։ Երկրորդ, հարմարեցվում է կապերի հարմարեցված զարգացումը և կապերի պահպանումը։

/ მისთვის ხუთი წევრის, ისუ წავინის, მსაჯულთას მადრილი/, ასე-
ვე ბ ე რ ძ ე უ რ ი შარბმანისთაყ /I მუკუთა მინგინიპან მით-
ღებელი/. აღავინის "გამ. მ არის უბრაღი: აღმწიქით, განაღღებით,
ღმ. აღებით - გიპიური რიმიადელი მიღვანია, რიმიღვანა ბერძენელი
ისევე იარის, რიგორც ზავისი პეპაენა " /13,30. .

"მიწერილობანი იუდაებრივისა იუველისცუვათისანი" /ანუ -
"იუდაველთა სიძველენი"/ არ გამოიჩვენა მბიუჭურობით ა მესამ-
ღისა რიმიადელთა და განსაკუთრებით უბრაღელთა გუღერნიღობით დაკარგუ-
ღისთ ვიპეც, რიმი ურისყოღვიური ღიჭვანგურის აგრეველი /II-IV სს /
ავტორული /ჭურჭვილი ანუ, ირინელისი, მასიღი კიკი.../ არ დასჯერ-
სებ ღიღვენებ მიმ. ამ დასტურეღებას ა. განაპირობებდა ის ვარ-
მითა, რიმი იოსებ ზღავითისი უბრაღი მიწადაღი იყო ურისყოღვიის
ჩასახვასპროქიადელი მიღვენებისა. ამიგამი ურისყოღვიის ზღავითისის
მეწვეღებათ მიხვედრით ციღიღებენ "ურისყოღვიის არისის ფუმიბარეფ-
ბის დასამტეღებას და ამის გამო ახვეღებენ ამ მბებღებათა ზავისი
ფაღისაფიკაღას" /14,44/.

XII ს-ის და მის აქვთა უარჯული ისტორიოგრაფია იცნობდა
ი. ზღავითისის მბებღებებს, კურთხე, პავით აღმამებენებლის ისტორიკო-
სი და "ჟამთააღმწერეღის" ავტორი იმიწმებენ აგრეღებს "იუდაველ-
თა მბიპან" /აღმწერიღია 167-73 წლების ამბავი/. მათ იწვერებს
იწვერება არა მარტო ზღავითისის მბებღებათ სიჯეღი, უარჯა, არა-
მეც წ მბი დაჯული მბიწი ც მ მ ე ბ ე ა ი რ ე ბ ე ბ ე .

ი. ზღავითისის "იუდაველთა სიძველეთა" XII საუკუნის უარ-
ჯული შარბმანის ცეუსტი მბიღობ 15 წიგნი მბიღავს და დაჯულია
ბეჯე უღეღბი. A -575 /XIII საუკუნე/, უკთ. ისტ.-უკთ. მბებ-
უბის ხუღეღი. № 10 /XVI საუკუნე/, ხოღი, მბიღი ხუღი მბიგნი გვიან
/1835-36 წწ./ დასამტეღებან მიმეღან მე რუსული შარბმანობა. გარ-
მითულია უარჯული პავით დაკარგის არა მარტო ზღავითისი მბიბრი-
ბიღა /15,297/. ასევე მეღი, 20 წიგნიანი ზღავითის ზღავითის

დასურია ხელნაწერებში: S-315/321, S-372/375.

სამოცემებელს ბერძნული მეთვარყვანის ქართული თარგმანი ბერძნული წყაროს კრიტიკული გამოცემისათვის /თეოდოსი, მარკუსის და ფელიქსისა/, რომ დაეძგინა ქართულის უშუალო წყარო-ბერძნულის ანტიკვლადი რედაქცია. მასრამ ეს შესაძლებელი გამ-ხარა მხოლოდ XI-XV წიგნების. ფარგლებში, სადაც ქართული თარგ-მანი მისდევს XI-XII სს. ბერძნულ L ხელნაწერს / Codex

Leidensis, F13

/ . სარწმუნოა ამის დასაბუთება

არა მარტო თეოდოსიური მეთვარყვანით, არამედ მთავრულითა-სტრუქტურითაც: ბერძნული L ათევის სეციას მხოლოდ XI-XV წიგნებს. ქართული თარგმანიც უძველეს ნუსხებში მხოლოდ პირ-ველ 15 წიგნს შეესაყვს. როგორც მნიშვნელოვანია მკვლევარის მიერ იმის დადგენა, რომ "იუდეველთა სიძვედეში" არ არის უშუალოდ იოანე პეტრიწის თარგმანი, როგორც ეს ნიარჩნათ /დავით რ. ქ-ტორს, ლ. ბატრატიონს, კ. კეკელიძეს/, რადგან ეს თარგმანი უნდა-რივარ სხვაგვარია, ვიგრე ი. პეტრიწისადა უფროდარ მიჩნეული თბილევების /პროფ. დიპლომატის "კავშირში წმინთსმეფეველები-ნი", ნემესიოს ვმესელის "მუნიბისსაჲს ს კაცისა"/ ენა.

XII ს-ის ქართული სალი ურატორთ ენის ინტონისსათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იმის დადგენას, თუ რა განსახვადება გრამატიკული და სტრუქტურული პეტრიწული სკოლის ამ ანთნი მიწის ადტორის თარგმანს დამატება სკოლის სხვადასვატორთ და თბილევებისსაგან. საყურადღებოა ამ მხრივ მემბეველი ემპირიული დაუ-ტეობი:

1. პეტრიწის მიერ მიმტეობის საშარბოვბილად ინიციტი-აღური მანერით გამოცემებელი მ ე - თ /მეკუბო/, მ ე - /მეწმი, მუდაბი/, მ ი - /მიცვარნი/, მ ი - ე /მიდავედანი/ არ არის რვა-



լուսնային ճառագայթները և արևային ճառագայթները միմյանց հակառակ ուղղությամբ շարժվում են և շարժվելու շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։ Այսպիսով, արևի շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։ Այսպիսով, արևի շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։

1. Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկոսները, Ս. Ս. Ս.,
 Թ. Ս. Ս. և Գ. Ս. Ս. նախաձեռնեցին արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով և արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով։

Նախաձեռնեցին արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով և արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով։

Նախաձեռնեցին արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով և արևի շարժման շարժումը ուսումնասիրելու նպատակով։

Այսպիսով, արևի շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։ Այսպիսով, արևի շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։

2. "Ք" գրությունը կապված է արևի շարժման հետ։ Այսպիսով, արևի շարժումը կապված է արևի շարժման հետ։

ժ ս Ն Ի Դ Վ Ր , յայտեայ յնայտաբար ըստն, ետև ժ ս Ն Ն Վ Ի Կ -
 ձ Ե Ղ Ր Վ Ր , յայտեայ ստորոք մշտնջուր ըստն խաղաղ Ե Վ Վ Վ
 /Տ. 11, 2, 6, 12/ [այսպեղ մշտնջուր ըստն ԽՐՄԱՆՔՆԵՎՈՒՆ
 ՏՈՒՆՔՆԱՆ, ԿՐՄԱՆՔՆԱՆ, ԿՍՏԱՆՔՆԱՆ...] ԸՏՂՈՒՆ ԱԹ ՄՈՒՆՎՈՒՆ
 ԲՈՒՄՆԵՆ ԺՎՈՒՆ, ԿՈՒՆՎՈՒՆ ՄՈՒՆՎՈՒՆ, ԺԱՄԻՄՆԱՎՈՒՆ ԺԱՄԻՄՎՈՒՆ,
 ԵՎ ՎՈՒՆ: ստորոքս ԿՅՐ ՎՐ Գ Ր Կ Մ Ն Ն Գ Ր Կ Ս Վ Ս Վ Ս Վ Ս
 ԲԱ ՍՏՈՒՆՎՈՒՆ, ԿՍՏԱՆՔՆԱՆ ԵՎ ՎՈՒՆ ԸՍՏՈՒՆ ԿՅՐՆ ԲԱՅՐՎՈՒՆ,
 ՎՐՈՒՆ Ժ Վ Ն Գ Ն Ի Ն Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ
 Ի Ն Վ
 ԵՎ ՎՈՒՆ ԸՍՏՈՒՆ /16,50/.

Արևանի մասին ըստ Գայթ, Կոմ ընդունելի ժամանակներս
 Կոմի... մասին, Կոպ մշտնջուր ԵՎ ՎՈՒՆ Գ Ր Կ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ
 ԺԱՄԻՄՆԱՎՈՒՆ ՍՈՒՄՎՈՒՆ ՎՐ ըստ, մատնվելու, ԿՅՐՆ, ըստ Գայթ-
 ՎՐՈՒՆ ԸՍՏՈՒՆ Կ Ս Վ
 ընտանիք մշտնջուր մոտենցել /16,50/: ըստ այս Ժամանակ... ՎՎ-
 ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ
 /Տ. 5, 2, 1, 2/ .. 'ՆՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ
 այ ըստ Գայթ: այ ըստ Կ, Վ
 Կ Վ

Երկու շտապ ընտանիքային և երկու շտապ ըստ Գայթ,
 Կոմ Վ
 ՎՎ
 մասին, Կոպ շտապ ընտանիքային, մոտենցել Գ Ր Կ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ Վ
 ըստ ժամանակներս ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ
 ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ
 /Տ. 5, 2, 7, 1/:.. ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ ՎՎ
 Վ
 ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ "ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ" ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ
 ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ ԿՅՐՎՈՒՆ

უკვე საბჭოს ყველავე წევრსავე შეესაძლებელი აღმოჩნდა ბრძ.

 აღმ., მარქს, ლენინს -ის ზარები და წაეწინაწინაწინა

 პირობები: და წა - ბ ე მ ზ ე მ / 15.2, 3.9, 5/, და წ ა მ ე ე -

 მ ე ე / 15.4, 3.6, 5/, და წ ა მ ე ე ბ რ ე ბ ა რ ე ე / 15.2, 3, 2/,

 და წ ა მ ე ე მ ე ე ე ე ე / 15.4, 3.8, 21/ და სხვ. მათგან აქვე

 პარტიკულარული ბიბლიოთეკებისთვის: და წ მ ა ბ ე მ ე ე ე ე

 / 15.6, 3.3, 6 "მედიკალი", და წ მ ე მ რ მ ი ე ე ე / 15.5, 3.1, 21/...

ამასთანავე მეთაურად აქვს წ ა ე ე ე ე ე / 15 ა ე ე ე ე ე

 / "საბჭო" / მინისტრის დასახელებული მსახურები / "მინისტრ-

 ადმიტრატორი", "სამინისტროს" / მინისტრების დასახელება, ამიტომ არსებ-

 ბილად დაუცველად რჩება ამ მინისტრისათვის ამჟამინდელი რეპორტის

 საბჭოთაოები მინისტრის: წ ა ე ე ე ე ე - ე ა ე ე ე ე ე / 15.

 4, 3.5, 2/ მსახურები / "სამინისტრატორის რეგისტრ", "მინისტრ-

 ადმიტრატორის დასახელება" /: მსახურები... წ ა ე ე ე ე ე - ე ა ე ე ე -

 ე ე ე ე ე ე ე ე ე / 15. 8, 3.11, 2/ მსახურები მსახურები,

 ე.წ. ცხენოსანი ჯარები ურთიერთსამინისტროს დასახელებული.

დასასრულად, მინდათა დასასრულად, რომ იმისავე აღვთქვას

 დასრულების, "მინისტრისათვის იუპონებისა მუდმივად მინისტრისათვის" / უკ-

 ლის დასრულების წინადადება. აქვს მინისტრისათვის მუდმივად

 უკველი საბჭოთაოები ენის იმისათვის ახალი ზრდადი დასახელებული,

 უკველი, სხვადასხვა, რომ მუდმივად საბჭოთაოები სკოლის ენა და

 სკოლი ურთიერთსამინისტროს არ უკველი და მას დასრულებული მუდმივად

 ენა-მუდმივად დასრულებული.

1. ვ.პ. პეტია, ქარაული სამხედრო ენის ისტორიის საკითხები, თბ., 1963.
2. ფსალმუნის ძველი ქარაული წიგნჯგუფები, გამოსცა მმ. შანიძემ; თბ., 1950.
3. Н. Марр. Иоанн Петритский, грузинский неоплатоник XI-XII веков, ЗВО, т. XIX, СПб, 1909.
4. რ. მეტეფიშვილი, იოანე პეტრიძის ფილოსოფიურ შრომებათა ენა და სტილი, თბ., 1975.
5. ი. პეტრიძე, საბუნებრივი კობე, გამოსცა, გამოკვლევა და ექვსი სიკრძინი დაუბრუნო ივ. ლომიძის მიერ, თბ., 1968.
6. ლ. კვავაცა, იოანე პეტრიძის წიგნი ახ-იწი ღვინსა/"პროლოგა"/, თბ., 1978.
7. ვ. პანელია, წიგნებისა ლ. კვავაცას წიგნებზე "იოანე პეტრიძის ახ-იწი ღვინსა"/"პროლოგა"/, ლსუ, ძვ. ქარაული ენის კვლევის შრომები, ტ. 25, 1984.
8. ვ. პანელია, იოანე პეტრიძის ბიბლიკალური ნაშრომები იამბიონის ლექსის დასაბუთებისა და განმარტებისათვის: სავ. სსრ მეცნ. აკად. "მაცნე"/ენისა და ლიტ.-ის სერია', #1, 1982.
9. ვ. პანელია, იერონიმოს წინასწარმეტყველების ძველი ქარაული ვერსიები და მათი მიხედვითის საკითხი: ლსუ ძვ. ქარაული ენის კვლევის შრომები, ტ. 9, 1964.
10. ბ. ბიბიჩიშვილი, ც. კვავაცაძე, წესდაკლების ხანის ქარაული ბიბლიის აღმართი, კრებული შობა წესდაკვლე, ისტორიულ-ფილოლოგიური ძიებანი, თბ., 1966.
11. ვმეტიძის წიგნის ძველი ქარაული ვერსიები, გვესტო გამოცემისა და გამოკვლევა და ექვსი სიკრძინი დაუბრუნო ლ. კვავაცაძის მიერ, თბ., 1976.



- 12. კ. კაპაძე, ქართული სამწერლობო უსის სათავებთან, "ცნობები", №2, 1987.
- 13. ბერძენი მწერლების ცხოვრება საქართველოს მუსახებზე, V, ძველი ბერძენული. ზარცმინა, გამომცემი რ. საბიბოლო პაუზი და მატხიბიბიბი, თბ., 1983.
- 14. Н. А. Метрелий, История иудейской войны Иосифа Флавия в древнерусском переводе. М.-Л., 1958.
- 15. კ. კაპაძე, ძველი ქართული რიტორიკის ისტორია, ტ. I, თბ., 1980.
- 16. იოსებ ფლავიუსი, იუდაისტიკის ისტორიის ძველი ქართული თარგმანის ლექსიკონი გამოცემის შემადგენელი, გამომცემი რ. საბიბოლო პაუზი და მატხიბიბიბი, თბ., 1987.

I. Д. Даниелли

НОВАЯ СТРАНИЦА В ПЕРЕВОДЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
 ПЕТРИЦИОНСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ ШКОЛЫ

Резюме

В исследовании дается попытка доказать, что научный язык Петриционской школы не был однородным. Грузинский перевод XII века "Иудейских древностей" Иосифа Флавия свидетельствует о том, что стиль Петриционской школы претерпел осязаемую реформацию из-за избытка искусственных форм.

K.D.Danelia

A NEW PAGE IN THE TRANSLATION ACTIVITIES OF THE
PETRITSIONI LITERARY SCHOOL

Summary

In the present study an attempt is made to prove that the scientific language of the Petritsioni literary school was not uniform. The Georgian translation of Josephus Flavius, *The Jewish Antiquities*, made in the 12th century, shows that the impact of numerous artificial forms brought about a tangible deformation of the style used in the above school.



"Սաբարաթուրս ոստրուրու Կրուծուրու, որո՞ւ ժլուր իրադարձուց-
 րու VII սաքլուրու ո շ թ ջ յ թ ո ս , ոմաթ թ յ և Ե յ թ ո ' ,
 Ե ս ը ս թ ո թ յ թ ո ս զամի սամերեթ սաբարաթուրս ո յ և Ե յ -
 թ ո թ ս յ ր յ յ ա . ոթ ոնուգաթա մթ. Գորուեոս սթմե՞ն թլուսթալ
 մարդթոս - մաթլեթ, Դարաթլեթ, Թուս, Սալրս, սթարս - թա մթ.
 մթլուրու Երուսթ մթմարդ և ս մ թ Ե յ և թ ս Ե յ Ե յ Ե յ . /5, 353/ .

ոստրուրու մլսաթ Թոսլաթլեթ թլուրուր յարաթուր Եսթոս
 Եթոթրութա Կր մարտ սամլեթուր, Կրմեթ Դսթաթեթ, թոսա թ
 Կրաթ, Կրթամեթ, մաթլեթա թա Դարաթլեթ, յրդեթա թա սթա-
 կաթ, ոմերեթլեթ, Թոսթ, Սալրեթ, թոսթեթի թա Թոսոսթեթ Կր.
 որո մթոնարու Երուսթ ոնուգաթա մլսեթա:" ... Դլլեթանա սմա
 Թոնա Կրոս մթոնարեթ յրոթլեթ ոմթլաթի թա Կրոս, Կրմեթ
 մթլաթլ թոթրեթոս Կրեթլեթ մթոնարեթ սամլեթոսան, Դսթաթեթա-
 թա Կրա-Կրթամեթոսան, թա Գորուեթ սրլաթ Դարաթլեթ մթոնարե-
 թա, թ յ ո յ ր Գանթալեթ / 8, 123/ թա Կրմեթալ "Սաթոթաթ սա-
 Ելաթ թլուր յարաթ յրոթրոթա, սալլեթուր-Կր թա յրոթ Եթրոթ մլս-
 Եթա յսթոթրեթ"/49, 35/ .

Թլուր յարաթ, սն թլուր "մլսեթա թլուր և Եսթաթեթա սաթլուր
 մաթարաթլեթ թլուր Կրոսթաթա. մլսեթաթ սանաթրոթ թլուրաթ սթմոսաթ-
 լեթաթան որո մոթաթրոթ թլուրոթ Կրոսթաթ ոթա: Դսթաթեթ-Կրոսթ,
 Կրթաթլաթ-Կրա, Դարաթլեթ, Թոս-թոթոս թա թոթեթ-ոսթոթ. Դար-
 Կրաթ սամերեթ-թասաթլեթ Թլուր Կրոս Կրաթոթոսմթոս յլլա լա-
 Թոսթան, սն թանթա ոթա"/49, 35/ . Եսթլեթ ոնուրոթլեթ, որո
 "Կրաթա սմա Կրոսթաթ թա Դլլեթանաթ Կրոթ յր. թա մլսոն,
 ոթլա ժլուր և Եթլուր սամլեթաթ, թա Կրոսթլուրսաթլս մլսեթ ոթ-
 մոս" /8, 121/ . սմթլաթ, "Եսթլեթ... ոթոս, որո թլուրոթ
 Դսթաթեթ "մոսթլեթա Կրոս մլսեթոս" ոթլա, Կրոսթ սամլեթոս
 թա թլուր յարաթլուր և Եթ Կրոսթաթ մլսեթլեթոս"/20. 220/ .

Դլլեթեթոս սանթլուրս Կրոսթոթլա Կրոսթ ո յ և



ბ ე თ ი . , რეკონსტრუქციის ნაშრომები, უკონსტრუქციო აღნიშნულ
 ნაშრომების საფუძვლებზე სახეობის რეკონსტრუქციის, კონსტრუქციის, იმ ტიპის
 რეკონსტრუქციის, სადაც კონსტრუქციის მუშაობის მიზნით უნდა შეესაბამებოდეს,
 ა ე ს ბ ე ა ი , "სადაც და უნდა არიან მცხოვრებელი უნდა შეესაბამებოდეს -
 ნი, არსებულ უნივერსალურ ნაშრომებს რეკონსტრუქციის მიზნით, ნაშრომები
 ნი, მცხეთის, მთიანეთის, მთიანეთის, მთიანეთის, კონსტრუქციის-
 მისთვის... უნდა საკუთარად აქვეყნდეს რეკონსტრუქციის" /8, 129/,
 უნივერსალური არსად უნდა, მისთვის მუშაობისთვის განსხვავებული.

გეოგრაფიული სახელი ბ ე ს ლ ე თ ი ი გამოიყენება - უნდა
 სუბიექტის. "ეს სუბიექტის არის რეკონსტრუქციის და უნივერსალური გეოგრაფიული-
 მული სახელი გეოგრაფიული სახელია საკუთარი მისთვის მუშაობისთვის. ი.
 უნივერსალური პარამეტრის სახელია სახელია ფუნქციის: ტიპ-უნი, ირ-უნი,
 უნი-უნი, რ-უნი, ნივერს-უნი, ზე-უნი, კი-უნი და სხვ.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია კონსტრუქციის და უნივერსალური
 სახელი, რეკონსტრუქციის იმისთვის უნი-ის სახელია უნივერსალური
 სახელია უნივერსალური: ბევრ-უნი, ზე-უნი, მთიანეთ-უნი, სუბი-
 უნი, რ-უნი, ს-უნი, რეკონსტრუქციის, რეკონსტრუქციის, არს-უნი,
 და სხვ. " /40, 138/.

"არსად - უნი მისთვის მისთვის უნივერსალური, მისთვის სახელი-
 მულია მისთვის უნივერსალური, მისთვის უნივერსალური, მისთვის უნივერსალური,
 მისთვის უნივერსალური. სახელია მისთვის იმისთვის უნივერსალური, რეკონსტრუქციის
 მისთვის უნივერსალური. უნივერსალური, უნივერსალური, უნივერსალური, უნივერსალური,
 იმისთვის უნივერსალური, უნივერსალური, უნივერსალური, უნივერსალური,
 რეკონსტრუქციის უნივერსალური უნივერსალური უნივერსალური. მისთვის, მისთვის,
 მისთვის, მისთვის უნივერსალური უნივერსალური სახელია მისთვის უნივერსალური
 უნივერსალური/ აქვეყნდება" /39, 15/.

უნივერსალური, უნივერსალური სახელი ბ ე ს ბ ე თ ი ი უნივერსალური
 უნივერსალური ბ ე ს ბ ე თ ი ი უნივერსალური, ი. გეოგრაფიული სახელია უნივერსალური



ეს მიუხედავად "სამედიკალინო სიტყვების დიქციონარი" გამოქვეყნდა

სადაც უმეტესად მოხდა. ამასთან ერთად, ეს დიქციონარი ს ა მ ც ბ ე -
მ რ ე ა მ ს ა რ ც ბ ე ე , სახეობებს არ შეეხოა. ამიტომაც, ბუნ-
ებრივად, ამ დიქციონარში შეყვანილნი არიან ყველა ენის სიტყვები.

ყინილია, რომ სამედიკალინო დიქციონარი მ ე ე ს ბ ე ბ ი მ ი ე მ ი ე მ რ ა -
ს ა დ ი ე მ ე ბ ე / 20, 280 /, ამიტომ სპეციფიკური იყო ამ ტერმინების
უპირველესი, რომლებშიც სამედიკალინო, სამედიკალინო და სამედიკალინო
ბის გამოხატულები, უნდა იქნებოდნენ მ ე ე ს ბ ე ბ ი მ ი ე მ ი ე მ რ ა -
ს ა რ ი მ ე ბ ი მ . სამედიკალინო ტერმინების ეს მიუხედავად გამოხატულება,
დასაწყისად არსებული წარმოად, წა გვიჩვენებს მიუხედავად მ ე ე ს ბ
თარგმანი მ ე ე ბ თარგმანი, სა-მედიკალინო თი რომ გვაქვს დიქციონარები.

რ. ბ ა რ ი წერს: "С картским префиксом Sa, выра-
зующим названия места от того же "корня" / იტალიური -
და "მედიკალინო" (имеем სამედიკალინო Sa-médic Самеде; на-
звание страны примыкавшей на Западе к Таши и Кларджи" (56, 51).

მედიკალინო, რ. ბ ა რ ი სა-სარგის ხელის სიტყვების და-
მიხედვით აგრესიად, მათგან არაა ამიტომ - ე ს ა გ რ ე ს ბ ე , დასაწყისად
გამიყვანილი იქნა.

პანიმედიკალინო სახელის დასაწყისად აგრესიად მიჩნის
ა. ბ ა რ ი მ ე ე ე გამოყვანს სა — ე დასაწყისად და დასაწყისად:
"სა-ე დასაწყისად პანიმედიკალინო, სამედიკალინო: სა-ქალი-ე,
სა-ქალი-ე, სა-ქალი-ე, სა-ქალი-ე... / 40, 132 / . გეოგრაფიული სა-
ბუნებრივი გამოყვანების რიგში დასაწყისად პანიმე-
დიკალინო დასაწყისად: სა - ე , სა - მ , სა - ი , სა - ურ: სა-
ბუნებრივი-ე, სა-მედიკალინო-ე, სა-ი-ე, სა-ქალი-ე, სა-ქალი-ე, სა-
ქალი-ე, სა-ქალი-ე, სა-ქალი-ე / სიტყვით გამოხატული /, სა-ქალი-
ბის-ე; სა-ქალი-ბის-ი, სა-ქალი-ურ - ი / მათა უნდა იქნებოდნენ / და ა. ბ .

მედიკალინო სახელის ხშირად ფორმის აქვს უნიკალური-გამიყვანილი,
სადაც სიტყვით მ გამოყვანილი მიუხედავად სახელი, სადაც არაა დასაწყისად-
დასაწყისად: სა-მედიკალინო / სა-მედიკალინო-ე, სა-ქალი-ე, სა-მედიკალინო-ე...

წარმოსცვიდეს, ჩუენისასა ხანძარი სამცხვეს რაჲ მოლოინუნი მამ-
ლიბვდარ ადგილისა მიწვან აწმუროსასა, და გუხიღინეს ჩუენს კა-
ცხა ჰისთა რადიჭუ სადგურნი ჩუენი ჟამისა მიწუბირისასა ველსა
ქეპა ვეყოფ, და აწკვალს ვედილა ჟესს, და მსწასჯღ ხიღო მი-
თრეა მიწვან ჟეს და მიტვეს ჯობნა სიმიპაძღინ და წარგუვანა
გაძეაპ ჟესაპ და განგუსუენა კუთლიაპ" /24, 159/.

"და წარვიქვს მოგაპ სამცხისა და ქარაღისა, აწუთა მათ
შუპაწითა, და პოენეს ნაწინ ადგიღინ სამინასტორე და აღამცქენეს
სუნაკუბი ნაგანვე", 24, 171/.

"არამეპე ქარაღისა ვისსკოპისნი პირვან არსენის მამისა-
ჯეს ჟრიაპ ტურნევიშელ ივენეს ამის მიგეგისასაჯეს, რადიჭუ მჭუ-
ვირ განმწახვის მათსა მიღავრ სამცხისა ვრითა ძქ მუსი პაპი-
ბინ, კათალიკობაპ დანაგომითა და კურმბვეთია მცირეპოა ვისსკო-
პისთაჯესა"/24, 181/.

"რადიჭუ გიგი ვეჭემი უწინ რქეს მიწვენი და წიღი არსენისა,
იქმიან ვისსკოპის აწმუროსასა და დასა სამცხვეს" /24, 181/.

სანამევირქვე ქარბვეთი ისტორიკოსები სომიხურ წყაროებზე
დაყრეპ რწითაჲ ს ა მ ც ხ ე ს ტათს სამიხვეროში კუმიავალ პირთინ-
ციპა ასახველებენ აგრევი მუა სანუკუნივებში.

"მდე უწინ ტათს [სამიხვეროს] ქარბულ მამ მიწა-წყლითა და
ძორიძორი მისსახელობის ეთნიკური შედგენილინი ეჭვეს არ იწვევს,
რად დაჲ, აგრევითი ისტორიკული ვითარებინ ბარეა, აწკარაპ მთვე-
კულებენ ს მ მ ე უ რ ი წ ყ ა რ მ ე ზ ი , რეპლოთა მიხეპკოთ,
ა პ ი ვ უ ლ მ შ ა ს ა უ კ ვ რ ი ვ ბ შ ი კ უ რ კ ა მ ,
ს რ ე ა ნ ი , მ ა მ ბ ე რ , ჯ ა ვ ა ბ ე რ , სამცხე , აწკარა და ტათე ქარბულ ს-
სტ-მწინე შე შენაკულ ვრეპეპიბაპ არის წარმოდგენილი" /რადი კუ-
ბია: -ა.ა. / 19, 484/.

მე-11 ს ისტორიკოსნი ქუთინის მიწვენი ვე ... :

ნ ბ ნ - ს ა მ ც ბ მ ა ს "დაცვის სიბერეში", რომელიც შედგენი-
ლია 654 მუხს აწარმოებს მიერ ქარაღის დასწრებასთან დაკავშირე-
ბით ნაბეჭდი, რომ ქარაღის პატრონობის უწყვეტ სამშობლოებს-
თან უნდა აწარმოებს რაღაც პირობით დაუმორჩილებლად საქარაველის
სხვა უწყვეტიც და ჩამოხველილია: ს ა მ ც ბ ე , არტანდი, შავ-
შენი, ჯარაღი, ჩიბუხი, კახეთი, კუბეთი, ტარპაბანი და სხვ.
/32, 286-287, 295; 48, 72-73/.

VII საუკუნის გეოგრაფიული მუხარის ავტორის, ა ნ ა ნ ი ა
მ ი რ ა ქ ე ლ ი ს , ცნობით, იმ ქრონის იმერიაში იყო შემდეგი
ოქრები: ჯარაღი, არტანდი, შავშენი, კახეთი, ს ა მ ც ბ ე ,
აქარა და სხვ. /34, 23/.

"სომხური გეოგრაფია" ანუ "ამხარაყუთი", რომლის "სა-
ბოლოო რედაქცია VI-VII საუკუნეთა მიჯნას ეკუთვნის" და რომლის
"მონაცემები საქარაველის შესახებ საუარაურო IV ს-ს უნდა ეკუ-
თვნოდეს, "ქარაღი შემავალი პრაქტიკების, ანუ " ქვეების"
ჩანაწერს იწყებს ფრონის მონარქიან ტაის ჩრდილოეთით და მიკ-
ცემა აღმოსავლეთსაკენ: 1. ჯარაღი... 2. შავშენი, 3. არტანდი,
4. კახეთი, 5. ს ა მ ც ბ ე , 6. ტოროსსხევი... /27, 171-172/.

აღსანიშნავი ისიცაა, რომ ქარაველი ისტორიკოსები ამ
გაპრობირებში მიუჩიებენ IV-VI სს /32, 96-97/, ჟე III-VI სს
რედაქციის /27, რედაქცია IV/.

ვფიქრობ, მნიშვნელოვანი მასალები გარკვეულ
აქარაველებში იმ დროს, რომ გაპრობირი ს ა მ ც ბ ე VII საუ-
კუნის II ნახევრის დასაწყისიდან მანამ იხმარებოდა, ჟე უფრო ადრე
არა.

როგორც ვხედავთ, ს ა მ ც ბ ე გაპრობირი მნიშვნე-
ლოვანი ავტორების ნაწილ ნაუარაუროვ ს ა მ ც ბ ე მ ნ 'ს ტარაღი-
ბედი არსებობდა და რედაქცია იმის შესახებ, რომ " ამხეთი ფრონის...

დაახლოებით IX ს-ის დასაწყისს, 7 ს-ის I ნახევარს. გამოჩნდა-
მის ბერძნულ ს ა მ ც ხ ე ნ ი ზ უ ც ი ა", ისტორიულ საფუძველს მოკ-
ლებულია.

აქმიურადამ გამოიპონება, უმარაგებულია შორეუ რეზიუტანაც,
რამდენი ს ა მ ც ხ ე ნ ი ზ უ ც ი ა უნიტარუ ცვლილებას "გამოჩნდა-
მას", უბნა. ამ რეზიუტანის მიხედვით, "სახელწოდება სარკუნა"ს
შეკვდიცისაგვის ხელი უნდა შეეძლოს მის კომპონირ უცვლილი შეს-
ღას: სამცხე-სააშაბაგო > სამცხე-სააშაბაგო". რეგორუ ცნობი-
ლია, სამცხე-სააშაბაგოს სამეფოებულ სათვის სამხელწოდებებზე
XIII საუკუნეში შეიქმნა და, რაღა შემს უნდა, X. II საუკუნის ეს
დასჯი VII- VIII საუკუნის მთელი სამეფოებულის ხელს ვერ შე-
ეფრება.

რე უნდა იქნას გ. მ ე პ თ მ ე ე დ ე ნ ს ი მ ს უ მ ე უ,
რამ "სამცხეთაში შემავალი მოსახლეობის აღმნიშვნელი ბიგაჟი სა-
ხელწოდება სამცხეთაში || სამცხეთაში რეკონსტრუირება და დადასტო-
რებული "ქართლის ცხოვრებაში"?

სამცხეთაში მრ. რიცხის ფორმა "სამცხეთაში", რამდენ-
საღ გ. მ ე პ თ მ ე ე დ ე ნ ს ი მ ს უ მ ე უ უმარაგება, "ქართლის ცხოვრებაში" რა
ნახშირი. ის ანუაბულია ამ ტექსტის სკკუთარ სახელსა საბუბუბუბი
/37,681/ "სამცხეთაში" სიყველის განსამარტავად და ეკუთვნის
ტექსტის გამოცემებულს, ს. გ ა უ ბ რ ი მ ე ე დ ე ნ ს . ასე რე,
ეს სიყველა-ფორმა სამცხეთაში რე გამოეგება.

რე, შეუბნა სიყველა "სამცხეთაში"ს, ის ქართლის
ცხოვრებაში"/37/ ნახშირია. ე უკონსტრუირება:

"შეიქმნა ემე კო ტულსა და გონე ასა მისსა და მის მინი
შენ სხვა რეკონსტრუირება და ყრველსა ტომს და მიმეგონება მათ-
რე: სამცხეთაში, კერძოთა კანთათა და სარკუნა და მათ-
თაგანი მათგანი მათი იყო. იქმნა განეგონება, სიძულადე, კონსტრუირება,
სისხელი და რეკონსტრუირება" /37,17/

საინტელექტუალური ქარტეზი ცნობილია პანთონურებში /პანთონ-
ებში/ სა - ეთ კონფიქსიანი ნარეობა: სა-მეტე-ე-ი /ვაშა...
სა-დაღ-ე-ი, სა-კაც-ე-ი, სა-ციტ-ე-ი /ნ.ლომეჯინაძე/...
სა-სრულ-ე-ი /გაბ. "ღვთი"/... /43, 72/, სა-ქაღ-ე-ი.... ის
ფართო გამოყენება მოპოვებულს საწარმოებშია და სხვადასხვა
რეაქტივებში, კრძარ, ქარტეზში:

სა-სრ-ე-ი⁴ / სოფელი მიხეილ რ., ფიქსირებულია კასპისა
და ქარტის რაიონებშიც/, სა-ქაშ-ე-ი /სოფელი მანისის რ./,
სა-რკინ-ე-ი /მიხეილსა და მანისის რ./, სა-ფერ-ე-ი /"ვე-
დასტვის პასაჟიეი"/... ძველ ქარტეზში/სა-მარკ-ე-ი,
სა-ქო-ე-ი /ღვინგორის რ./, სა-ბერ-ე-ი/კავის რ./, სა-კრ-
ე-ი, სა-ცხენ-ე-ი⁵/ცხენეაღის რ./, სა-მარე-ე-ი/მეფის წყაროს
რ./, სა-ჩხერ-ე-ი /საჩხერის ნავთობ. ნიშნებსა მსურ ხაღურ
სიმღერებში⁶ /43, 73/, სა-კომ-ე-ი/მინერალ, საძვარი ენო-თ-
ანეში /2, 161/.

მ ე ს ბ უ რ ი /resp. ძველ ბუბო ქარტეზი /: სა-
ფრ-ე-ი /საფრეთ, საღურეთ/, სა-ღრ-ე-ი/მარ-ღრ-ე-ი/,
სა-ურ-ე-ი.../50, 126, 256, 594/.

ქ ა ვ ა ბ უ რ ი : სა-დაღ-ე-ი/"აბგო, სპაგ მიხორი
გადაცხადებული ხარბი ცხორებში" /3, 115/, სა-მღერ-ე-ი/ღრძის
ბუბო/.

ნ ი ე რ ბ ე უ ლ ი : სა-ქრ-ე-ი, სა-რკინ-ე-ი, სა-სბ-
ე-ი...

განსაკუთრებით უხვაა ამ აფიქსი ნარეობები მოპოვებული
ა ვ ა რ უ ლ ი , მესხურის ფიქსირებულ რეაქტივებში⁷...

სა-დან-ე-ი /სათბი/, სა-მერ-ე-ი /სათბი/, სა-ფაფრ-
ე-ი, სა-თერ-ე-ი, სა-კრ-ე-ი/სათბი/, სა-მეფრ-ე-ი,
სა-ქვერ-ე-ი || სა-ქვერ-ე-ი /სათბი, ფეფ/, სა-რ-ე-ი



სხვ. უწამევეტნიერთა მებრატეობი., ჟარჯელ ტოპონიმათა /ტოპონი-
 მათი სახეობა/ -9თ სანაწარმოებელი /მესხ-9თ-ი, ჟუბ-9თ-ი, ხვე-
 სურ-9თ-ი, სომხ-9თ-ი... რ^წბ-9თ-ი... /ტენე უწარპ მრავლობით
 რიცხვი: სუფიქსა /55, 50-51; 54, 1399; 53, 35-36, 102; 10,
 522-524; 39, 22-23, 25-28 და წარბოპტენს იმანვე იტენობას,
 წაყ ტვაქს. მრ. რიცხვის ტაძისსახატვაპ მიხარობითნი, (იკუთნა
 და ნახესაოიოთ ბრუნვებში, კაც-9თ... მამა-9თ... ასვევე ხახი
 ჟარჯელის მანის სუბიექტის I და II პირნი: ჩვენი ვ-ბერ-9თ, ჟვენი
 ბერ-9თ... და იბიექტის II და III პირნი: მამა რასბერია-9თ, ჟვენი
 რასბერია-9თ, ან: მე ბერ-9თ ჟვენი და სავ. /10, 22/.

3. ი ზ უ რ ი ა ამბობს: "სავეღებში მრავლობით რიცხ-
 ვის ნიშნებაპ პარაქველურაპ მიტვეპოვება:

9თ და 9თ 9თ და 9თ

კაც-9თ-ი — მუკობღ-9თ-ი კაც-9თ-ი — რუს-9თ-ი/10, 523/.

"ცნობილია, რომ თქვენის ასეთვე მიმარჯებაა მშენის მრავ-
 ლობით რიცხვის ნიშნებში"/10, 523/.

"რეცხტე-ცნობილია, სახეობისა და მშენის ეს მრავლ. რიცხვის
 სუფიქსები ვრძაწივს ხვეება:

სახეობისა	<u>9</u> თ	<u>9</u> თ	<u>9</u> თ	<u>9</u> თ	/4-ვე/
მშენისა	<u>9</u> თ	4- <u>9</u> თ	<u>9</u> თ	<u>9</u> თ	"10, 523- -524/.

სახეობისა და მშენისათვის საერთო მრ. რიცხვის - სუფიქსი
 /მიხარ., მიც.: და ნახ. სოჯუ-9თ... I, II პირის ვ-ბერ-9თ, ბერ-9თ.../
 ან რ ი ე თ ბ ე ვ ა ს - /9თ/ მიჩნევილია რეცხტე-9თ მი-9თისა
 /44, 73-76/, ვით - 9თ/ მიჩნევა ვი -9თ საჯებურის ტავრისა
 ჩანს მიწველი: 9თ 4-9თ - *9თ.

აღ. ჟღ. მ. ბ. ც. ე. ვრს: "მი ს ხ ვ თ ი უწვეველად "სახ-
 ხობი." უნდა იყოს და ანის მსგავს მატარიებში -9თ ტვი-9თი

სა-ვან-ე /საჩხერისა და ვესტაჯონის რ./-სა-ვან-ე-ი
/ქარქუთი/.

სა-კვირიკ-ე /მესხეთში/- სა-კვირიკ-ე-ი/აჭარაში/.

სა-ბუ-ე /გვარდის რ./- სა-ბუ-ე-ი/ტურქიაში/¹⁴.

ამდგარი საპირისპირი ფორმები **ტ მ პ ნ ი ძ ე ბ ი ს**
ს ა ბ ი მ განსაკუთრებით ხშირია აჭარაში, მესხეთის მხრე-
ნაცვ კუთხეში, რაც განსაკუთრებით საყურადღებოა:

- | | | |
|------------|---|------------------------|
| სა-თერ-ე | - | სა-თერ-ე-ი |
| სა-ქორ-ე | - | სა-ქორ-ე-ი |
| სა-ლორ-ე | - | სა-ლორ-ე-ი |
| სა-მიღ-ე | - | სა-მიღ-ე-ი |
| სა-სორ-ე | - | სა-სორ-ე-ი |
| სა-ვან-ე | - | სა-ვან-ე-ი |
| სა-სახლ-ე | - | სა-სახლ-ე-ი |
| სა-ფუტკრ-ე | - | სა-ფუტკრ-ე-ი /34; 35/. |

აქვანი გამოიყოფა, **ს ა მ ც ბ ე** სათვის, როგორც მრ.

ჩიქვის თინაარსის მატარებელი ფორმებიდან, ამისაველი უნ-
და ყოფილია პანიშვილები მრ. ჩიქვის სა-ე არსის უსი-
ნარმოები ფორმა: სა-ცბ-ე /მითხმეებს, რომ უმნიშვნისადაც
სა-ე არსის-სურათის ფორმები ქართულში, როგორც შემთავი ი-
ქვა, არ იწარმოება. ეს სწორე ის ფაქტია, რომელიც
ბევრად ს ა მ ც ბ ე - ე - არ? თი გამოიყოფა. ცვლილება-
ნი კ ა სე უნდა წარმოვიგონოთ: სა-მცბ-ე*სა-მცბ-ე... <

*სა-მცბ-ე.

ამდგარად, სამცბე ფაქტის ამისაველი იძლევა ისეთივე ალ-
ბუნიზისა უნდა ყოფილიყო, როგორც ცვლილება ამფადაც სა-მცბ-ე
ე,სა-სომ-ე,სა-თბ-ე,სა-ტურ-ე,სა-ყარ-ე,სა-ფან-ე
ე... ფაქტია სახით.

კი, ნაცვამ სა-მცბ-ე ფაქტის რამ გამოიწვია ამდგარი

մոն ստույգակաշարը ժ'ն բայանքն /սա- մլեբ-ը/ > սա-մլեբ-ը/?

Մեք թ օրնդեղար. սըրըմըմոն ջան՝ ա՛մ սոցյոս թաշ-
բա՛ն ՚նըրն սըմանթոս, յըրժոթ, միաշոթոնոնն ջաթմոն ջաշ-
հանարձն-ճաշոնն յընթ մոթյոթոթա ժ'ն, հոթոթ, օրնդեղնա-
յարձարն ստոյնսնսըրն յըրմլեթոս, ճաշոնն. Յըթթթա յո սա-
մ լ Ե յ -ը թ օրնսնսնսն մոթըմլոն սա-մ լ Ե Ե -ը, բանթեղ-
նոնն մե. լոթոնն (այնոն օրնմոնսնսն ղոթըրն. սնոթոմ թթան
նս յանմարթոթոնն սա-ը՝ ղո նախմոթ /սա-նոթ-ը, սա-մլեթոթ-ը.../
թոնն օրնմոնսնսն մոթոն, հոթոթ յոնոննմոնսնսն /մլեբ-ն/ ճա-
նարմոթոն յընթթթթ / սաթըրն յընթ ոսա.

թա ճոթոն, ջանարձըրն թարհա սաթոնն, թա հոթոթ, սոթ-
թոթ սա - մլեթ-ը օրնթթթ սա-մլեբ-ը օրնթ / մլեբ ժոթոթթ մլեբ
ժոթոթ/, հոթոնն մլեթթթթ սաթթթթթ ղոթթթթթ. թո ղոթթթթթ սա-
թթթթթ թթթթթ.

Սա; թոնն ջաթանսնսնսնսն ստոյնսնսնսն յարձար-ղարձար-
թոն յընթնն սոցյոսաթթթթթ սոթոննսն թա ճոթթթթնն նոթոթոնն ջա-
թթթթթթթթթ.

հոթոթ ճարձըրն, ղարձարնսն թա, սաթթ ղոթ, ղարձար-
նոթոն յընթնն սոթթթթթ սաթթթթթթթթթ թաթթ սոթթթթթթթ յընթ
թոթթթթթ ժոթոթ ղոնանոթթթ սոցյոսաթթթթթ, հոթթթթթ սոցյոթթ-
թոն յոթթթթթթ թաթթթթթ մարթթթթթ, ղոթթթթթ մարթթթթթ սն
թոթթթթթ-թթթթթ մարթթթթթթ ղոթթ թա. օրնթթթթթ ոսոց, հոթ ճոթթթթթ
նոթթթթթ օրնթթթթթ մաթթթթթ ղոթ ղոթթթթթթթթթ. թաթթթթթ
/սոթթթթթթ ղոթթթթթթ օրնթթթթթթ/ մարթթթթթթ մաթթթթթթ ղոթթթթթթթ
թոթթթթթ ղոթթթթթթթ ղոթթթթթթ: ղոթթթթթթ < * ղոթթթթթթ... ղոթթթթթթ
թոթթթթթթ /թթթթթթթ. ղոթթթթթթ/, ղոթթթթթթ < * ղոթթթթթթթ... /42, 171-
-198; 297-303. 41, 106-111/ձոթթթ/.

Սաթթթթթթ սա ղոթթթթթթ - օրնթթթթթթ մաթթթթթթ ղոթթ-

յութի /Արդարյանի/ մարտի 20-ին ընդհանուր քննարկում: ԱՄՆ -
 ԵՄՍ /Երև. Խանութքերը սակայն/։ Մասնիկից ընկալելով
 ԵՄՍ-ի մեծ հասարակական շարժումը: ԱՄՆ - ԵՄՍ -
 ԵՄՍ . ըստ միջազգային ռեզյուլտատների, որի մասին զգուշացրե-
 լուք, որոշակի ընդունելով: Երեմյան-ի /Երեմյան-ի, Երեմյան-ի, Երե-
 մյան... Երեմյան-ի, Սևյան-ի /Սևյան-ի, Սևյան-ի, Սևյան-ի...
 Սև-Սևյան-ի, Սևյան-ի/Սևյան-ի, Սևյան-ի, Սևյան-ի, Սևյան-ի...
 Սև-Սևյան-ի... /Երև. Երեմյան. /, մասնակցությամբ Սևյան. Երեմյան-
 ի, Երեմյանի, Երեմյանի զգուշացրե զգուշացրե զգուշացրե
 ինքնաշարժի վրա ընդունելով ընդունելով ընդունելով ընդունելով
 որոշակի մեծ հասարակական շարժումը, Երեմյանի ընդունելով
 ընդունելով մեծ հասարակական շարժումը, Երեմյանի ընդունելով
 ընդունելով մեծ հասարակական շարժումը, Երեմյանի ընդունելով
 ընդունելով մեծ հասարակական շարժումը, Երեմյանի ընդունելով

Սևյան. Երեմյանի զգուշացրե զգուշացրե - այդպիսի ընդունելու-
 չի, ընդունելու-ի, ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ըն-
 Երեմյանի ընդունելով ընդունելով ընդունելով /23, 7/.

Սևյան ընդունելով ընդունելու-ի /Երև. Երեմյանի. /- այդպիսի ընդունելու-
 չի, ընդունելու-ի, ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ըն-
 ընդունելով ընդունելով ընդունելով ընդունելով /23, 7/.

Սևյան ընդունելով ընդունելու-ի - այդպիսի ընդունելու-ի, ընդունելու-ի,
 ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ընդունելով /39, 26/.

Սևյան. Երեմյանի զգուշացրե ընդունելու-ի - այդպիսի ընդունելու-ի,
 ընդունելու-ի, ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ընդունելով
 ընդունելու-ի /39, 16/.

Սևյան. Երեմյանի զգուշացրե ընդունելու-ի - այդպիսի ընդունելու-ի,
 ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ընդունելով...

Սևյան. Երեմյանի զգուշացրե ընդունելու-ի - այդպիսի ընդունելու-ի -
 ընդունելու-ի /Սևյանի/, ընդունելու-ի... մասնակցությամբ ընդունելով ընդունելով

Վ ը Ն Ա Ն Թ Ր Չ .../22/ սմ յրանակցելու որո մագաղակն ժցես-
եցմ ըսմաթ. ԿԵ. ԴՅՈՒՈՒՄ

Պատահումը բարանալից ընդհանուր օրինակները: Ե Մ Ր Ո Վ Ն Ո ,
Վ Վ Ս Ն Վ Ո Ն Ն Գ Վ Ր Ո , Ե Վ Դ Յ Ր Ո Վ Ն Ո , ԿՈՒՐՈՒՄՈՒՅ,
ԿՈՒՐՈՒՄ ՈՐԿՅՈՒՄ, ԵՄԻՂԱՆՈՒՄ ԿՅՈՒՄՈՒՄ ԵՄԻՂԱՆՈՒՄ ՎՍՏԱՆ
ՍԱՄԻ յ ՍԱԵՂԵՐՈՒՆՍԱԾԱՆ: *ՅՄԿՐՈՒՄ, *ՍԱՄԻՆՍԱՆՆԳՎԱՐ, Ե ԴՅՈՒՈՒՄ
/21, 117/.

Դարակցումը /մարտի 15-ից հետո/ բարանալից ընդհանուր օրինակները:
Վ Յ Տ Ո Վ Ն Թ Ր Չ Ն Ո /ՆԱՍՏԱՆՈՒՄ,
ԳՅԳ/ /33, 322/, ԵՎԱԿ յրանակցելու կրկնակցելու զորմաս *ՎՅ-
ՏԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԿՅԱ 15...

ՅՈՒՈՒՄ ՎՐԱԿՆԵՐ *Ս Վ Ս Ն Ե Յ Ո /<*Ս Վ Ս Ն Ե Յ Ո /
ՋՄԻՍ ԵՍ ԱՄՅՈՒՄԵՆ ԵՍ ՍՈՒՐԱՆԵՑ ԱՋՐԻՎԱԾՈՒՄՈՒՄ ՏԵՐԵՅԱԾ ՄԵՐԱ
ՈՒՅՎԱ Կ /ՍՆ > ՍՆ/: ՍԱ-ՄԻՆ-ԵՄ > ՍԱ-ՄԻՆ-ԴԱ > ՍԱ-ՄԻՆ-Ե, ԿԱՐ-
ԾԱՆ, ԿԱՐՈՒՄ յՅՅՅ ԲԱՐՑՈՒՐՈՒ ԲՅԱՅՆ /Վ/ , ԿՅՅԿ ԵՄՍԿ ԲՅՏՐԱՆՈՒՄ
/ՄԱՏ ՄԻՐՈՒՆ ՍՈՒՐՈՒՄՈՒՄ ԲԱ ԱՋՐԻՎ ԱՋՐԱՆ/ ՄԵՐՈՒՄՈՒՄՈՒՄ ԵՄՍԿ
ԱՄՅՈՒՄՈՒՄՈՒՄ ՆԱՍՏԱՆՈՒՄ ՏԵՐՈՒՄ /ՏԵՐՈՒՄ/ 'ՍՈՒՐԱՆՏՐԱՆՈՒՄՈՒՄ-
ՏԱՆ 'ՎՅՔ. ՆԱՍՏԱՆՈՒՄ ՈՒՐՅՎԱ Կ ԱՋՐԻՎԱԾ /ԱՋՐԻՎԱԾ ԵՄ ԵՄՍԿ-
ՍԱ ԲԱ ՆԱՍՏԱՆՈՒՄ ՄԵՐՈՒՄՈՒՄ ԲՅՏՐԱՆ/ . ԵՍ ՊՆՏԱՅԻՆ ՈՒՅՎԱ
ԴԱՐՏՈՒ ԲՈՒՐՅՈՒՄՈՒՄ ԳԱՆՍԱԿՅՈՒՄՈՒՄ ԲԱՄԱՎԱՆՈՒՄՈՒՄ Ե Մ Ն -
Ե Մ Ր Ն Վ Ր Չ Վ Ր Ն ԲՈ ԼՅՈՒՄՈՒՄՈՒՄ, ԿՐՈՒՄ ԿՐՈՒՄ,
ԲՅՐՈՒՄ-ԱՋՐԱՅՆ ՍԱՏՅԱՆ, ԿՈՒՐՈՒՄ ՍՄՍՆԱԿՆԵՐ, ԿՈՒՐՈՒՄ ԳՆՈՒՐՈՒՄ,
ԱՐԱՅՈՒՄ /ՄԵՐՈՒՄ-ԳԱՆՏՐԱՆ/ ԵՆԱ ՆԱՍՏԱՆՈՒՄՈՒՄ¹⁶. ԵՍՏ ԱՐԱՅՈՒՄ
ՍՈՒՐԱՆՏՐԱՆ ԱՋՐ. ԱՋՐԱՅՈՒՄՈՒՄ ՍՐՈՒՄՈՒՄ ԺԱՆՈՒՄ ԵՄՈՒՄ /ԿԱ ԺՅՈՒՄ.../
ՍՈՒՐ. ՍՅՏ. : ԿՈՒՄ-Կ /"ՍՅՏ-Ս"/ < ԿՈՒՄ Ն, ԿՈՒՄ-Կ /"ԿՈՒՄ-Ս"/
< ԿՈՒՄՈՒՄ, ԿՈՒՄՈՒՄ / ԴԱՐ-Ս" < ԿՈՒՄ Ն, ԿՈՒՄ-Կ /"ԿՈՒՄ-Ս"/ <
ԿՈՒՄ-Ս... ԿՈՒՄՈՒՄ-Կ /"ԴԱՐՈՒՄՈՒՄՈՒՄ"/ < ԿՈՒՄՈՒՄ, ԿՈՒՄ-Կ /"ՍՅՏ"/-
ԿՈՒՄ-Կ * ԿՈՒՄ-Կ < ԿՈՒՄ-Ս, ԿՈՒՄՈՒՄ / ԿՈՒՄՈՒՄ /- ԿՈՒՄՈՒՄ-Կ * ԿՈՒ-
Կ. ՆՏ-Կ < ԿՈՒՄՈՒՄ-Ս, ԱՐ-Կ /"ՍՅՏ-Ս" / ԿՈՒՄ-Կ. ԿՈՒՄ-Ս... ԿՈՒՄ-Կ

5. Յագարկա ընկերացի միջնաբարձատ, - ԲՈՒՆ Բ. Մ Դ Ե Զ Ը Ն -
Ե Զ Ո Ղ Ը , ժամ միջոցից ընկերացի, հոմեոպատիկ ընդհանրացումն ու
մոեխցնելը ըստ "յագարկան ժողովածու", հոկտեմբեր 1917 թ. 177/.

6. Ջոզեֆ Լա-Քոնդե-յոյն հեղինակ/ժամագրի/ ժողովրդական պոեզիա
սրբա ներշնչելը, Սթր. Բեյեր-Թե-ա /Երևանի պոեզիա ժողով
սրբապետ Կ.Ս.Նազարյան, Յագարկա միջոցի /Կենտրոն Կ./.

7. Գրողական, ինչպես նաև ընդհանրապես սեփական սեփական, հոմեոպատիկ
հոմեոպատիկ ընդհանրացումն ու ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն
մեջոցի, հոկտեմբեր 1917 թ. 177/.

8. Յագարկա ընկերացի պոեզիա սրբ. Կ.Ս.Նազարյան /Կենտրոն
Կ.Ս.Նազարյան /43, 74/.

9. Ընդհանրացումն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ
անի մարտիկացի: Կան-ստ-ո, Եր-ստ-ո, Ջոզ-ստ-ո, Ման-ստ-ո, Եր-ստ-
ստ-ո... սեփական ընդհանրացումն: Կան-ստ-ո, Կոհ-ստ-ո, Կան-ստ-ո ...
Ընդհանրացումն: Կան-ստ-ո, Կոհ-ստ-ո, ...

10. Ընդ. Կոհ-ստ-ոյն: "Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ
ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ /38,
690/.

11. Գրողական ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ
Կոհ-ստ-ոյն. Սապա Կոհ-ստ-ոյն Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն... "Կոհ-
ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ /3, 115/.

12. Ընդհանրացումն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ
ներսեային ընդհանրացումն "Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ
Կոհ-ստ-ոյն, "Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ",
Կոհ-ստ-ոյն, "Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ",
"Կոհ-ստ-ոյն ընդհանրացումն ըստ ընդհանրացումն ըստ"...

ლი, სადა: „ბ ე ბ ი ა“, ზღუ-ღუ-ი " აპტილი, სადაც ბ ე -
ლი ბ ე ბ ი ა", ჯგუ-ღუ-ი "აპტილი, სადაც ბ ე ბ ე ბ ი ა",
მეფი-ღუ-ი "აპტილი, სადაც ბ ე ბ ე ბ ი ა", სუ-ღუ-ი
"აპტილი, სადაც ბ ე ბ ე ბ ი ა", ურ-ღუ-ი, "აპტილი, სადაც
ბ ე ბ ე ბ ი ა"... 399./43, 70/.

17. ბიჭურ იხმარება ს ა ბ ი ე ე ბ ი ს მნიშვნელო-
ბიდან, რაც ურ-ღუ-ი /43, 72/.

14. ტომების რაოდენობა არის ბ ე - ე ბ - ი ე.

15. სახანაო მავალიებში მამაებში იხ. გამოკვლევებში:
/16, 24-25, 106-107, 112, 117, 123; 11, 70-82, 87-89/. მსგავსი
მავალიებში დასტურდება მეფურ ანტიკონსტანტინე მუბინი. იხ. /46,
370-371/. მთელი მარცხის ანუ არაპნაბე—/46, 365/.

16. კლბური ს-სტრატის არსებობას ბ ე ს ბ ე რ ი ს ა -
ბ ე ბ ი ს ურ-ღუ-ი ბ. მ ე ე ე რ ი ა მათს გამოკვლევებში:
/13, 121; 14, 167-171/.

17. უფრო ძველიებში იხ. ჩვენს სტატიაში - /19/.

18. მავალიებში ამოღებულია ი. მ ე ბ ე რ ე ბ ი ბ ი ს ბ-
იკვლევები - /22/.

19. მავალიებში სიმეორე კ, ურ-ღუ-ი, გამოჩვენდება
იხილ, რიბი მესხური რიკეუთი, მესხეთის ტომი იხილ აბი მავალი-
ბრისილ ანა სახანაო მესხეთელი.

ბ ე ბ ე რ ა ტ ე რ ა

1. ბ. ბ ე ბ ი ბ ე ბ ი ბ ი , ტომი სარცხის წარმოშო-
ბის ისტორიისათვის. საქართველოს სსრ მეფური უბადა აკადემიის
ქართული ენის ინსტიტუტის XXXVII სამეცნიერო სესიის მუშა-
ობის შედეგად და მოხსენიებათა კონსტრუქციის, თბილისი, 1981.

2. ბ. ბ ე ბ ი ბ ე ბ ი ბ ი , ურ-ღუ-ი-თანდას ტომი იხილ,
თბილისი, 15 ე.

3. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1981.

4. Յ. Յ. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, VIII, 1956.

5. Ե. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1961.

6. Խ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1960.

7. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1, 1967.

8. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1941, 1, 1941.

9. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1956.

10. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1953.

11. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1, 1946.

12. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1925.

13. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, XVII, 1970.

14. Գ. Ե. Երևանի Երկրագործության, ԽՍՀՄ-ի բնակարան-ճարտարապետության նախարարության մատակարարության, Երևան, 1968.

15. Գր. ո մ Ն ա ո թ Յ ո լ ո ռ , Թորաթինս Եղորնիս Դարձը-
լին ժառնըմբարձանի, ԵՅ, VIII, թիւրնս, 1956.

16. Գր. ո մ Ն ա ո թ Յ ո լ ո ռ , Սաեղրնիս Գրոնիս Կրմիցնիս
Ես Կրմիցըրորնիս Միմեքըրերն Սաեղ Դարձըլին, ԵՅ, XXII, թի-
ւրնս, 1960.

17. Ե. ո մ Ն ա ո թ Յ ո լ ո ռ , Սաեղրնիս Թրճըրնիս Ես Թրճըրնիս
Գրմիցըրնիս Ժըըր Դարձըլին, թիւրնս, 1957.

18. Ե. լ. լ. յ թ ա Յ ա , Երմոնիցըրնիս Թասըրնիս Երձ Սոգըրնիս
Թընիցըրնիս Թըգըրըրնիս Թիեքըրնիս, ԵՅ, IX-X, թիւրնս, 15-38.

19. Ե. լ. լ. Ն ա ժ յ , Թըգըրնիս Թրճըրնիս Թորճըրնիս
Թըգըրնիս, Թըգըր, Երնիս Ես Թըգըրնիս Սըրնիս, II, թիւրնս,
1972.

20. Ե. լ. լ. Ն ա ժ յ , Սամեղ-Խաեղնիս /XVIII Սաեղրնիս
Թըգըրնիս XIX Սաեղրնիս Թըգըրնիս /, թիւրնս, 1975.

21. Գ. մ յ Յ լ յ ա ձ ո յ , Կրճըրնիս Եղորնիս Գրոնիս Գր-
միցնիս, I, թիւրնս, 1976.

22. Ե. մ յ Ե ճ յ լ ո ժ յ , Թըգըրնիս Թրճըրնիս Երմոնիս Ես
Թըգըրնիս Կրնիս Սըրնիցըրնիս Երմոնիս Սաեղըրնիս Երճըրնիս, Ես Թր-
միցնիս, Գ. VI, թիւրնս, 1938.

23. Ե. ժ յ Ե ճ յ լ ո ժ յ , Կրճըրնիս Երնիս, Երնիս: Կ. Ե ո -
Ե ո յ յ լ ո ժ , Երճըրնիս Ես Կրնիցըրնիս, F. II, Ես Երնիս, 1972.

24. Ե. լ. լ. Ն ա ժ յ , Թրճըրնիս Ես Թրճըրնիս
Կրնիցըրնիս Երմոնիս Ես Երճըրնիս Երմոնիս Կրնիս Երնիս Երնի-
ս, Կրնիս Սաեղըր, Գ. I, թիւրնս, 1960.

25. Ե. լ. լ. Ն ա ժ յ , Թրճըրնիս Դարձըրնիս
Դարձըրնիս Ես Կրնիցըրնիս Երմոնիս Ես Երճըրնիս Երմոնիս
Երնիս Ես Կրնիցըրնիս Երմոնիս Ես Երճըրնիս Երմոնիս, Դարձըրնիս Երնիցըրնիս,
Երնիս Ես Կրնիցըրնիս Երմոնիս Ես Երճըրնիս Երմոնիս, թիւրնս,
1942.



26. ა. მ ს ბ ა ლ ა ძ ე , მ აჭ ახ ლ ის ხ ეო ბ ის ო პ ი რ ა მ ი ა -
თ ე ს , მ . რ უ ს ლ ა ე ე ლ ის ს ახ . რ ა ლ ე მ ის ო პ . ი მ ს ო ზ ო ზ ო ს მ ი რ ო მ ე ბ ი , I,
რ ა ლ ე მ ი , 1954 .

27. რ . მ უ ს ბ ე ლ ი მ ე ვ ი ლ ი , ს აქ ა რ ლ ე ლ ის ი ს ო რ ი უ რ
ტ ო ტ რ ა ზ ი ს ძ ი რ ი ზ ა რ ი ს ა კ ო მ ბ ე ბ ი , მ ბ ი ლ ის ი , 1977 .

28. მ . ნ ი შ ა რ ა ძ ე , ზ ე მ ი აჭ ა რ უ ლ ის ლ ა ე ს ე ბ ო რ ო ბ ა ნ ი , მ ს -
ლ ე მ ი , 1957 .

29. ჯ . ნ თ ზ ა ი პ ე ლ ი , აჭ ა რ უ რ ტ ო ტ რ ა ზ ი უ რ ს ახ ე ლ ლ
მ ე პ ო ე ნ ი ლ ო ბ ის ა ლ ე ს , ნ ა რ კ ვ ე ვ ე ბ ი , ტ . II , რ ა ლ ე მ ი , 1972 .

30. ჯ . ნ თ ზ ა ი პ ე ლ ი , აჭ ა რ ა რ ა ლ ე უ ო ზ ო ზ ო ს ო რ ო ბ ა რ , რ ა -
ლ ე მ ი , 1936 .

31. ტ . რ თ ტ ა ვ ა , მ ო ტ ი უ ა რ ლ ე ლ ტ ვ ა რ ის ს უ ზ ი უ ს ის ა ც ი -
ს ა ლ ე ს , ა რ . ნ უ ლ უ კ ო ძ ის ს ახ ე ლ ო ბ ის ე უ ლ ი ს ის ს ახ ე ლ ო ბ ი ო ზ ო
ო პ ო ა ზ ო ტ ო უ რ ი ი მ ს ო ზ ო ზ ო ს მ ი რ ო მ ე ბ ი , XIII , ე უ ლ ი ს ი , 1955 .

32. ს აქ ა რ ლ ე ლ ის ი ს ო რ ი ის ნ ა რ კ ვ ე ვ ე ბ ი , ტ . II , მ ბ ი ლ ის ი ,
1973 .

33. უ . ს ა ბ ლ ზ ბ შ ე ი მ ე ვ ი ლ ი , მ ა რ ო ზ ო ზ ო ს ო პ ი რ ა მ ი ს
ი ს ო რ ი ის ა ლ ე ს , ო პ ო რ ი მ ი ა , I , მ ბ ი ლ ის ი , 1976 .

34. ი . ს ი ბ ა რ უ ლ ი ძ ე , ს ა მ ხ რ ე ლ - რ ა ს ა ე ე ლ ლ ს აქ ა რ ლ -
ე ლ ის ო პ ო რ ი მ ი ა , ნ ი გ რ ი I , რ ა ლ ე მ ი , 1958 .

35. ი . ს ი ბ ა რ უ ლ ი ძ ე , ს ა მ ხ რ ე ლ - რ ა ს ა ე ე ლ ლ ს აქ ა რ ლ ე -
ლ ის ო პ ო რ ი მ ი ა , ნ ი გ რ ი II , რ ა ლ ე მ ი , 1959 .

36. ო პ ო რ ი მ ი ა , I , მ ბ ი ლ ის ი , 1976 .

37. უ ა რ ლ ის ე ბ ო ზ რ ო ბ ა , ტ . II , ო ე უ ს ო რ ო პ ო ე ლ ო ბ ი
რ ი ლ ზ ა რ ი ხ ე ლ ო ბ ი ს ი ბ ე პ ო ე ლ ს . ე ა შ ბ რ ი მ ე ვ ი ლ ის ო ბ ი რ ,
მ ბ ი ლ ის ი , 1959 .

38. უ ა რ ლ ის ე ბ ო ზ რ ო ბ ა , ტ . IV , მ ა ო თ ნ ი მ ე ვ ი ლ ი
ე ა ბ შ მ ო ზ , ა რ ლ ე რ ა ს ა მ ე ზ ო ს ა ს აქ ა რ ლ ე ლ ის ა , ო ე უ ს ო რ ო პ ო ე ლ ო ბ ი -



50. ხოჯოჯი, ავთო ბიბლიოთეკის ერთი რუკა, პ. III, თბილისი, 1958.

51. ხოჯოჯი, ავთო ბიბლიოთეკის ერთი რუკა, ავთო ბიბლიოთეკის ერთი რუკა, თბილისი, 1976.

52. კაკაბაძე, ეტიმოლოგიური სლვარი ურალის ენების, M., 1964.

53. მარტოვი, გრამატიკა ძველიტერატურული გუგული ენის, M., 1925.

54. მარტოვი, კ ისტორია ენების ურალის ენების, M., 1916.

55. მარტოვი, ისტორია ენების "აბხაზი" (1912 გ.), ავთო. M., 1938.

56. მარტოვი, ენის კ ისტორია აბხაზის, M.-L., 1938.

Э.А.Ломтадзе

К ЭТИМОЛОГИИ СЛОВА "მეხე"

Резюме

Коренные жители нынешней Месхетии, то есть жители Ахалцихского, Аспиндзского и Адагенского районов, которые с незапамятных времен живут на этой территории, по сей день сохранили язык своих предков, известный в лингвистической литературе как "мехети", — мезхетский диалект грузинского языка.

По историческим источникам топонимический термин "мехети" несомненно означает юго-восточную часть Грузии, в частности, ту территорию, где жили грузины Месхети ("мехети", "მეხეთი").



Топонимическое название "м е а х е т и" образовано от корня м е а х и географического словообразовательного аффикса - е т -.

Исходный корень у " м е а х е т и " и " м е а х и " один - м е а х .

"Самсхе" (сло частью древней "м е а х е т и". Исходной основой " в а т с х е " должна была быть sa-mesx-et, т.е. основа, имеющая то же самое строение, которая по сей день наблюдается в словах: sa-somx-et-i, sa-tair-et-i, sa-berzn-et-i...

Потеря первоначальной категориальности семантики (вследствие фонетических изменений), в частности, понятия множественного числа в слове sa-mesx-et-i привело к исчезновению в суффиксе -ет- элемента i как утерявшего свою функцию. В результате этого, от основы sa-mesx-et образовалась sa-mesx-e т.е. форма, выражающая семантику назначения в ед. числе.

Аффрикатизация опиранта s в комплексе ms /в воостановленной основе *sámsxet (< *sámexet) должна была дѣлать с (ms > mc), т.к. в позиции, когда опирant непосредственно следует за смычным (в том числе с сонорными и аффикатами) при их артикуляции частичное соединение (слияние) смычного компонента со щелевой артикуляцией опиранта s обрезует аффрикат с, т.е. смычно-щелевой согласный.

В У-УП вв. в месхском и соседних с ним диалектах указанные фонетические изменения представляются вполне естественными и возможным и, по нашему мнению, именно они привели к образованию топонима "в а т с х е".



A.E. Lomtadze

ON THE ETYMOLOGY OF THE WORD "Samsxet"

Summary

I. The native inhabitants of present-day Meskheta, i.e. the population of the Akhalkalaki, Aspindza and Aghvori districts, which from time immemorial have lived in this territory, have retained the language of their ancestors, known in linguistics as "mesxeti";

i.e. the Meskhetian dialect of Georgian language.

II. From historical sources, the toponymic term "mesxeti" undoubtedly stands for the south-eastern part of Georgia, in particular, that territory where the native Georgians of Meskheta-Meskhi ("mesxeti") lived.

The toponym "mesxeti" is derived from the root "mesxi" and the geographical word-building suffix -et.

The original root of "mesxeti" and "mesxi" is the same - "mesx".

III. "Samsxeti" was part of ancient "Mesxeti". The original stem of "samsxeti" could not have been other than s-mesx-et, i.e. the stem which has exactly the same structure, observed this day in the words: "sa-bergn-et-i, sa-somx-et-i, sa-tatr-et-i". The loss of the primary semantics of category (on account of phonetic changes), has resulted in the loss of the t element in the suffix -et, as an element which had lost its function.

Consequently, the stem "Sa-mesx-et-i" has yielded "sa-mex-e" i.e. the form expressing the semantics of purpose in the singular.

IV. The affricatization of the spirant -s in the complex ms of the restored stem *samsxet (< *samesxet) was bound to give (ms > mc) as is the case when the spirant s follows any obstruent consonant.

The affricatization of the spirant s in junction with all obstruent consonants is provoked by a partial fusion of the occlusion component



with the spirant which produces the affricate

V. In the 5th-7th centuries the above phonetical changes appear perfectly natural and possible in the Meskhan and its neighbouring dialects and, in the author's opinion, they were the causes which led to the formation of the toponym "Յամքա".



ბუნებს ხმოვანს ცუნიკოთ რეჟუქიის საყრდენი ხმოვანი, ალთ
 ხანხმოვნებს-რეჟუქიის საყრდენი ხანხმოვნები,

4.02. ჟუთის კუმიშის შედეგად ინტერკლასურ პოზიცი-
 აში, რეჟუქიის საყრდენ ხმოვანსა და მარჯაუცოიკობელი სეგმენ-
 ტის ხმოვანს შორის, ზღეს იყრის ირინიან ხუადიდე ხანხმოვანი
 /აჟამი-აჟამის, ჭარხა-ჭარხის, მირცხად-მირცხელის, ნამცხად-
 ნამცხელის/, რომელიც ნაჩიიდეგა აქნიშნულ ხმოვნებს შორის,
 ამიჟამი მარცხის სტრუქტურას პრინციპული მინიშნულობა აქვს
 კუმიშის მიქანიზმის გამოსარკვევად.

ნაჩიიდეგენი ხანხმოვანთა კლასისა და ამ კლას-
 სების შიგნით ხანხმოვანთა ჯგუფების სქემას, ამ სქემის
 ფორმირებში აქტიურთ კუმიშის მიქანიზმს.

ხ ა ნ ხ მ ი ვ ა ნ თ ა კ ლ ა ს ი ღ ი კ ა ტ ი ი ს
 ს ქ ე მ ა

კლას- სები	ჩ ა გ ვ ა რ ი ბ ი ბ ი ზ ა გ ვ ჯ ე ბ ი	ჩ ა გ ვ ა რ ი ბ ი ბ ი ზ ა გ ვ ჯ ე ბ ი	სონორები
	ჩაგვირნი ხმო- ვები	ჩაგვირნი ნაპირაღო- ვები	S/sororant/ არაჩაგვირნი ნაპირაღოვანი
	o/occlusive/	F/fricative/	
1	ბ ჟ ვ	-	ვ ბ
2	პ თ ტ ძ ც ნ კ ჩ ჟ	ჭ ს ჟ შ	-
3	-	-	რ ლ ნ
4	ბ ჟ ვ	რ ბ ჟ /ჰ/	-

ხანხმოვანთა კლასები აქვინიშნით 1,2,3,4 ინიქუსებში,
 ჩაგვირნი- 0, F,S სიმბოლოებით: o₁ ნიშნავს "პირველი კლას-
 სის ხმოვანს", o₂ - "მეორე კლასის ხმოვანს" და სხვა; F,
 ნიშნავს "მეორე კლასის ჩაგვირნი ნაპირაღოვანს" და სხვა;



S₂ ნიშნავს "პირველი კლასის სონორებს" და სხვა; კლასის
 ინტეგრალს განეხილეთ სონორები გამოხატავთ თავისი კვების ნე-
 ბრიზიურ მანხილვანს; მაგ., 0 ეწერება ნებისმიერი კლასის ნე-
 ბისმიერი ხშირი მანხილვანი და სხვ.

4.03. რამდენ ინტეგრალურ პირბრუნს წყვილმანხილვანი-
 ან კომპლექსური სხვადასხვა მარცხაღრი ნაწილიდან, ზოგადა-
 დედ კომპლექსი შეიცავს განიცადებს ნებისმიერი სახეობის ფუნქცი-
 რალედასე ეწერება $\alpha \beta \gamma \delta$ ტიპის სარედაქციო სტრუქტურა / ამ
ტერმინით აღვნიშნავთ რედაქციის L. გრუნ და რედაქციონი სტრ-
ქტურის ერთად, ნიუტონიდან მასში შეშავალი მანხილვანი კლ-
ასის, რედაქციონის და მანხილვანი მანხილვანი რედაქციონისა.

4.04. პარტიული შენიღბვები, რედაქციო კომპლექსი შეიქ-
 ვად თავს მთლიანად საშიშარ ხედავილ მანხილვანი, შენიღბვა ერთ-
 ზად განვიხილოთ აგრძელებს ერთ ნების განვიხილოთ: ზუ
სტრუქციის ' აგრძელებს სტრუქტურის მნი ან მდელო მანხილვანი,
ხილი რედაქციონი სტრუქტურის ექსპერი მანხილვანი მთლიანად,
ასეთი ფუნქციონირება. გამოხატვის ანა გვაქვს. მათ-
სადაც, შენიღბვი მსჯელობის შიშავა მთლიან სონორი მანხილ-
ვით პარტიული ფუნქციონირება. მაგნიტი სონორი მანხილვანი პარტი-
ვილი ფუნქციონირების ექსპერი და რედაქციონის ან ექსპერი? მანხილ-
ვანი მანხილვანი სონორი მანხილვანი ექსპერი და ფუნქციონირება ასეთი ფუნქცი-
ონირება?

ინტეგრალური პირბრუნის მანხილვანი კომპლექსის
 მარცხნიდან პირველი მანხილვანი ზუ მთლიანად რედაქციის საგრ-
 უნთ ხილიდან იმპერიდან, ხილი პარტიული მარცხნიდან
 ხილიდან ექსპერიდან, ხარისხი ექსპერი შენიღბვა განიცად-
 ებს უნდა ფუნქციონირება, რედაქციის მარცხნიდან ხილიდან კომპლექსის
 შენიღბვი ექსპერიდან ეწერება მანხილვანი მანხილვანი მანხილვანი
 კომპლექსი, რედაქციო ექსპერიდან ექსპერიდან ექსპერიდან ექს-

ს სხვათა მზარდნი წამარაქენთნის ბოკატი ფარმჯრა მინიღბს ამ
 სახელს: $O / F_2^2 F_4 S_1 S_3$, რომელიც გაპანწეება მრნანისა:

$OF_2 S_3$ ან $F_2^2 F_4 S_1 S_3$. ამასთან შეიძლება მივიღოთ
 მარჯვპირებელი ხმოვან სხვა სიკეთის უსპილოაური კომპლექსი-
 ბი სკრუბიუ. ვუძებთ მანბიქანთა მთავრითი ფორმის დასა-
 ნუსისთან ან ბილი. ან /ბილიდან S_1 -ბე, რაგან კომპლექსი მი-
 ლბედი საში და ბეჭე მანბიქანი უსურ სინონი მუცა ბილი-
 ებრეგს; ინბეტიქ/ ანდა შუაპან რომელიმე კომპლექსის/ კომ-
 პლექსიონის ამიღობი. რიტის არება არ შეიძლება.

$UF_2 S_1 S_3$ ექსპლემიური კომპლექსიდან შეიძლება მი-
 თნა $OS_1 S_3$, $OF_2 S_3$, $OF_4 S_1$, $OF_2 S$ ექსპლემიური
 კომპლექსები; ასევე $F_2^2 F_4 S_1 S_3$ -დან შეიძლება მივიღოთ
 $F_2^2 F_4 S_1$, $F_2^2 F_4 S_3$, $F_4 S_1 S_3$, $F_4 S_1$, $F_4 S_3$ და სხვ. ყველა
 ამას, ვხედავთ, მარჯვპირებელი ვუძებთ მარჯვპირებელი
 ხმოვანს უსპილოაურად.

4.C. გამონაკლისი ჩვენ მიერ მიღებული კომპლექსი ნუსი-
 დან ტლ-ის მიხედვით არა მ ყუძე: ნიტობ, ბინეტი, ბინეტი,
ბინეტი 2, ბინეტი, ბინეტი, ბინეტი, ბინეტი, ბინეტი,
 და მარჯვპირებელი ვუძებთ კომპლექსი და მარჯვპირებელი სეგ-
 მენტის ხმოვანი ექსპლემიონი არ იწყება მზარდნი წამარაქენთნის
 კომპლექსი: ნიტ-ვიის; ბინ-ბიის, ნუს-ბიის, ბინ-ბიის,
 ბინ-ბიის, ნუს-ბიის, ვეს-ფამ-ბიის, ბინ-ბიის.

გამონაკლისსათვის: // ნიტობ-ნიტობის რაგან უარ-
 ლბედი ტე კომპლექსი ბუნდარითა მარჯვლეს ი-პლემიონად, ხელი
 უღარ მუხრბრთი მარჯვლი ექსპლემიონად^X, კომპლექსი ნიტობ ვუძე-
 სთ ვიყარება დამარჯვლეს არა ჩვენი ნუსის მიხედვით, რამესაც

X მანბიქანთა იმპლემიური და ექსპლემიური კომპლექსების ბუნ-
 დარით-არამუხრბრთის შესახებ ინ. [2].

კუბითი მხედრულ ლაშქარისა და გერმანიის მიხედვით პარტიის წევრები ხშირად იყვნენ დარღვენილი ხმებით/რეგულირებული/ და ახლოს სხვა წესს, რომელიც სასახლას იმდენს და წამოიღეს მხედრული კუბითის მანქანის დანართებზე ვინც დაამუშავებდა რომელიმე მუშაკებისათვის სარგებელი კუბითის პარტიის წევრებისათვის.

1/2/ ხშირად "პარტიის კუბითის" /რ. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

ევამოთ ხარშვალის კუბითის პარტიის წევრები ხშირად იყვნენ დარღვენილი ხმებით/რეგულირებული/ და ახლოს სხვა წესს, რომელიც სასახლას იმდენს და წამოიღეს მხედრული კუბითის მანქანის დანართებზე ვინც დაამუშავებდა რომელიმე მუშაკებისათვის სარგებელი კუბითის პარტიის წევრებისათვის.

5. კუბითის პარტიის წესები სხვადასხვა და მიწოდებასთან ერთად - და მუშაკებიან ზუსტად.

5.01. ზუსტ კუბითი, ზუსტ სარგებელი პარტიის რეგულირებდა ხმებით და წამოიღეს ხმებით და რეგულირებად ხმებით. მუშაკები: მუშაკ-მუშაკის, სარგებ-სარგების, უსარგებ-უსარგების, ხარშ-ხარშის, სარგებ-სარგებელი, უსარგებ-უსარგებელი, უსარგებ-უსარგებელი, სარგებ-სარგებელი და სხვა.

5.02. Յլանմանը համարժեք է միայն իրենց ժամանակը ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

5.03. Ձեռք չհասնող ժամանակահատվածում, ինչպես նաև իրենց ժամանակը ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

5.04. Յլանմանը համարժեք է միայն իրենց ժամանակը ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

Գանձարկուն և անհրաժեշտ

5.05. Յլանմանը համարժեք է միայն իրենց ժամանակը ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

5.06. Ձեռք չհասնող ժամանակահատվածում, ինչպես նաև իրենց ժամանակը ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

X Այսինքն անհրաժեշտ դեպքերում ծախսող և անհրաժեշտ դեպքերում արհեստագործական և անասնաբուժական օգնությունները, որոնք հարկազանց են և սեյ:

5.07. Քա՛ղ Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի ծանուցումով, ինչպես նաև կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

5.08. Քա՛ղ Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

6. Պատկերները կայանում կատարվող զբոսայգիի քարտեզի վերաբերյալ:
Պատկերները կայանում կատարվող զբոսայգիի քարտեզի վերաբերյալ: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

CVC և ՍՈՎԵՏ ԽՍՀՄ-ի միջև կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

6.01. Եւր՝ Քա՛ղ ՍՍՀՄ-ի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

Սևի քաղաքի մի-18 կայանային կայանի քարտեզի վերաբերյալ:
Սևի քաղաքի մի-18 կայանային կայանի քարտեզի վերաբերյալ: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին: Երևանի քաղաքային խորհուրդի կողմից կայացված հրահանգի մասին:

X Մեքսիկայում կայանային կայանի քարտեզի մասին հե. [3], [4].

XX: Վերականգնված "Վրաստանի հանրապետության" հաստատված հրահանգի մասին:



Ելը ժջըլ յանաղծուրն յըմիշտորս. ծագում ծնու ծղբիւնն,
ողղոց սնւրոցոյն զմեռ Կան ծըղբնէրը. Ելըն աղծաթ > Բըրն աղծաթ
> Ելըն ծագ. / 5/. Ենուրոն Կըպարմա Բըրն ողղոցն Ողղոց
. յըմիշտոն ծնուոն, ընդ ինքն ծագուցալն, կոց ծագուցալն
յըմիշտոն Կըպար. սակայ Բըրն յըմիշտ սի յընքն Ողղոցն յոր-
ջըն անգըզալն ըս անց ընծիմարն. յընքն յըպարկոս, կամ Դըրն ծագ
յըմիշտ. Ենուրն յըմիշտն յըպարկոսն Բըրն յընքն. / 5, 11 /.

Ե.ՍԶ. սնւրոցսն յըպարկոսն Կըպարկոսն ընքն ծնու ծղբիւնն
ընքն ողղոցն յըմիշտսն ըպըզալն Կըպար. Ենուրն, կամ ը-
նքն ծնու ծղբիւնն յըմիշտն յըպարկոսն, Կըպար, Ե յ ս ի,
Ե յ ի ի, Ե յ ի ի, Ե յ ս ի, Ե յ ս ի, Ե յ ս ի, Ե յ ս ի,
Ե յ ս ի. Ենուրն յըմիշտն ըպըզալն Կըպարկոսն ընքն ըպըզ-
ալն ըպըզալն Կըպարն Կըպարն ըպըզալն Կըպարն. սի յըպարկոսն յը-
միշտն Կըպարն ըպըզալն ըպըզալն յըպարկոսն Կըպարն
Ենուրն Կըպարն, ըպըզալն Կըպարն ըպըզալն Կըպարն, ըպըզալն,
Ելըն ըպարկոսն > Ելըն ըպարկոսն / Ենուրն. Ենուրն ըպարկոսն
Ելըն ըպարկոսն Ե ըպարկոսն ըպարկոսն.



ლიტერატურა

1. მ. უფროსიძე, ქართული ენის ფონოლოგიური სტრუქტურა, თბ., 1976, გვ. 25.
2. მ. უფროსიძე, ქართული ენის მარცხელი, თბ., 1982, გვ. 19.
3. მ. მთხარე, ძველი ქართული რიტორიკის ძირები, თბ., 1954, გვ. 59.
4. ს. უფროსიძე, ქართული ენის რიტორიკულ-სტრუქტურული სტრუქტურა, თბ., 1963, გვ. 71.
5. ა. მანძი, "ქართლის ეტიმოლოგიისათვის", "საქართველო", 1-11, 1923-1924 წ.

Ф.Г. Утургадзе

К СТЫЖЕНИЮ ИМЕННЫХ ОСНОВ В ГРУЗИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

При стяжении редуцируются гласные последнего закрытого слога именных (и причастных) основ. Из пяти гласных языка в именных словах редуцироваться могут три: *ა, ე, ი* - *ა, ე, ი*.

Редукция гласной фонемы основы происходит под воздействием гласной суффикса или же конфикса, непосредственно следующей за основой. Единственным исключением является редуцирующий суффикс = *ბარ* = *par*, начинающийся огласной фонемой.

Однословные именные основы, оканчивающиеся на гласные огласные и на основы *ა* и *ე, ი*, стяжению не подвергаются. Ниже правила стяжения даны для двух и многословных именных (resp. причастных) основ.

Для процесса стяжения существенным оказывается распределение фонем в двух последних слогах основы, начиная со второй гласной с кон *ა*: остающаяся часть основы на процессе стя-



жения влияния не оказывает.

Стяжение в конце основ приводит к стяжению согласных, число которых достигает от двух до пяти: $\text{atam}^{\text{a}}\text{atmia}$

$\text{partal}^{\text{a}}\text{partli}$, $\text{metxal}^{\text{a}}\text{metxi}$
 $\text{pamcxvari}^{\text{a}}\text{pamcxvis}$

Все комплексы согласных без исключения в стяженных формах оказываются в интервокальной позиции: следует за гласной, стоящей в слове перед редуцированной гласной основы, и предшествует гласной редуцирующего суффикса. Исходя из сказанного, правило стяжения именных основ сформулировано с учетом принципов слогаделения.

Если начальную согласную интервокального комплекса признавать эмпирически предыдущей гласной, а остальные согласные — эксплозией редуцирующей гласной, то стяжению могут быть подвержены все основы имен и причастий, если эксплозия редуцирующей гласной в стяженных формах будет представлена комплексом согласных, расположенных по принципу растущей делимости (см. Ф.Г. Утургандзе. Фонетическая структура грузинского языка, 1976).

Эта делимость согласных описывается формулой OB_2F_4 S_1S_3 (см. схему на стр. 83:0 — символ смычной согласной, F — щельной, а O — сононо*. Индексы 1, 2, 3, 4 указывают на класс согласных фонем).

Поскольку эксплозия редуцирующей гласной в стяженных формах не может состоять из более чем четырех согласных,

постольку для эксплозии формула принимает вид $O/F_2 F_4 S_1 S_3$ и, следовательно, может быть реализована в виде (1) CFS_1 , где F соответствует или F_2 , или F_4 или же в виде (2) $F_2 F_4 S_1 S_3$.

Формула эксплозии $O/F_2 F_4 S_1 S_3$ дает возможность получить эксплозию любой редуцирующей гласной в стяженных ф. рых имен, что достигается за счет элиминации начальной, конечной (до S_1 так как в стяженных основах при стечении трех согласных последняя всегда сонорная, в противном случае стяжение основы не произойдет), или промежуточной согласной без изменения порядка следования компонентов.

Описанное правило позволяет выделить, с одной стороны, основы, которые могут подвергаться стяжению (лишь 8 основ из всего материала "Толкового словаря грузинского языка" стягиваются не по этому, а по другим правилам), и с другой - основы, в которых стяжение недопустимо.

Что касается стяжения односложных имен, то явление это вторичное, результат энклитической связи односложных основ с предыдущими словами. Являясь энклитиками, они представляют второй и более отдаленный слог с начала интонационного отрезка и стягиваются по общему закону ("исключение подтверждает правило"), после чего по аналогии начинают стягиваться и самостоятельно.



TOWARDS THE CONTRACTION OF THE NOMINAL STEMS
IN GEORGIAN

Summary

The contraction rule of nominal stems is formulated with account of the syllabificational principles. Nominal stems can become reduced if, following contraction, the intervocalic complex of consonants is distributed between the vowels in such a way that the explosion of the reducing vowel will be represented by the principle of increasing glottalization.



ბიბლიოთეკის მუშაკთა და მკვლევართა საბჭოს მიერ
 უნივერსიტეტის მრავალწლიანი

Труды Тбилисского государственного университета
 им. И. А. Давидовича

309, 1996

საბჭოს წევრთაგან

ბიბლიოთეკის მუშაკთა და მკვლევართა საბჭოს მიერ
 /საქართველოს ბიბლიოთეკის მუშაკთა და მკვლევართა საბჭოს მიერ/

უკანასკნელი წლებში მრავალი საინტელექტუალური გამოკვლევა მიუძღვნა მ. ჯავახიშვილის შემოქმედებას. მუშაობები აკონკრეტდა ნაწარმი მისი ჯავახიშვილის პიროვნული შესრულების, მისი სიღრმისა და სიღრმის შესახებ. უნივერსიტეტი, რომელიც 1920-21 წ. სწავლა-სწავლების მიზნით დაარსდა ქართული საბიბლიოთეკის უნივერსიტეტის განვითარების უზრუნველყოფის მიზნით დაარსდა.

საბჭოს წევრთაგან /1, 355, 348/ მ. ჯავახიშვილი უსაფრთხოდ უნდა იქნებოდნენ უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით: "მისი ქართული ლიტერატურა, მისი პიროვნება, მისი ნაწარმი, მისი მემკვიდრეობა, მისი მემკვიდრეობა, მისი მემკვიდრეობა და მისი მემკვიდრეობა". მისი მემკვიდრეობა უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ და მისი მემკვიდრეობა უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ.

მწერლის ღირსებაში სიღრმეა ცხოვრების ან მხოლოდ მისი მემკვიდრეობის. მისი აქვეყნებული ნაწარმი უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ და მისი მემკვიდრეობა უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ. მისი მემკვიდრეობა უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ და მისი მემკვიდრეობა უნივერსიტეტის განვითარების მიზნით უნდა იქნებოდნენ.

շմենս սեպուկ, սեպուկոյրն, րոմեղեպ օրնտ սըմանդարի քաղ-
տրեղ: պղես: "բապճա րոմեղեպի ընթաց" /261/, "Եսմիւղ ժողովրդի
մեղեղ", "բապճա րոմեղեպի սեպուկոյրն", "Յոմեղ յոմեղ քաղտր"
/245/, "Սպիտ յոմեղեպ յոմեղ", "Յոմեղեպի մոմեղեպ" /301/,
"Յոմեղեպի մոմեղեպ" /109/, "Յոմեղեպի մոմեղեպի ընթացի
քաղտր", "Յոմեղեպի քաղտրեղ քաղտրեղ", "Սամեղեպի
քաղտրեղ քաղտրեղ", "Յոմեղեպի քաղտրեղ քաղտրեղ", "Յոմեղեպի
քաղտրեղ քաղտրեղ" /109/. "Սմեղեղն ոմեղեղեղ ընթաց սպսպեղեղ
քաղտրեղ քաղտրեղ" /217/, "Յոմեղեպի մոմեղեպի քաղտրեղ" /245/,
"Սամեղեպի մոմեղեպի ընթացի" /240/.

Յոմեղեպի ընթացի սեպուկոյրն սոմեղեպի սամեղեպի
քաղտրեղ, քաղտրեղն ոմեղեղեղ քաղտրեղեղեղ. քաղտրեղեղ քաղտրեղ
քաղտրեղեղեղն քաղտրեղեղն ոմեղեղեղեղ ընթացի մեղեղեղեղեղեղ. քաղտրեղ
քաղտրեղ քաղտրեղն սոմեղեղեղեղեղեղեղեղեղ, Յոմեղեղեղն մեղեղեղեղեղ-
քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղեղեղեղ
քաղտրեղեղեղեղ. քաղտրեղեղ քաղտրեղեղն սոմեղեղեղեղեղեղ, քաղտրեղ-
քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ. քաղտրեղ քաղտրեղեղեղ
քաղտրեղեղեղեղ քաղտրեղեղեղեղ /քաղտրեղեղեղեղեղեղ սոմեղեղեղեղեղ սա-
մեղեղեղեղ/.

"Յոմեղեղեղն քաղտրեղեղ. մեղեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղեղ
քաղտրեղեղ. մեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղ.

քաղտրեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ.

քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ.

քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ.

քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղ.

քաղտրեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղ քաղտրեղեղեղ քաղտրեղեղ

1137 / 1179 /.

Յոմեղեղեղեղեղ "քաղտրեղ քաղտրեղեղեղ" մեղեղեղեղ



სასულიერო რიტორიკას, შიშაქვეს მასში საფორთხ სინტაქსური,
 სინტაქსური ელემენტები, რომლებიც ტექსტის მესამე საბაზის
 მისადატებული. "ერაზმე კობილე სანი განმარტონი და სული. ერა-
 სი და გარდა... ვიხარება ვრევი, მის მკვლელობა მისი და
 დაბადება-და ხეივანი ელემენტები, და სხვა: გრიგორი, შინ ხარ ძე
 ჩემი საყვარელი, რომელი მუ სახელი გიყავი. და მუდამად სული-
 მან განმარტონი უკან. და ვიყავი მუნი რეესი საინტონი, და
 განმარტონი უკან და ვიყავი მუნი მხელა და მან, და
 ანტიკონი მის... ვიყავი მუნი. "და ვიყავი მუნი მის და მან
 ვიყავი..."/148/.

სხვა სინტაქსურ ხერხებთან ერთად მნიშვნელოვანი ტექსტის
 ელემენტების მისადატება მნიშვნელოვან ნიშნულს უკავშირდება
 მნიშვნელობას, რომელიც სხვა სინტაქსურ ნიშნულსა და მნიშვნელობას
 აქვს. მისი ნიშნის კონტრასტული ან მისგანს ნიშნები, საგნები.
 "გადაყვანილი მუნი აქტივობის დაგეგმვაში ქალაქი და
 რეკონი ქალაქი, ნიშნები, მანქანები, ნაკვეთი, მანქანი, ვრე-
 ვი, ძროხები, ღვინველი, ახალი ნიშნები და მხელა მან
 ქალაქი, ნიშნები და მნიშვნელობა"/315/. "კვათი ნიშნები-
 რა და მნიშვნელობა და მნიშვნელობა და მნიშვნელობა, მნიშვნელობა და
 ახალს და ანტიკონი"/77/. "ნაგარეული ელემენტი და მნი-
 შვნელობა და მნიშვნელობის უნივერსალ-განიმარტონი, საინტონი-
 ვი, ვრე, მანი-მანიშნელობა, ნიშნული ნიშნული, იმეო, ნიშნული და
 ვრევი. განმარტონი"/226/.

მნიშვნელობის ხერხები სასულიერო კავშირებშიც დატონის
 და ნიშნულიც დატონის საინტონი. "ანი იტონ... ან მნიშვნე-
 ლობა და..."/258/.

მნიშვნელობა ქვესადატონის ატონის რეესი იყვინებს ძველი
 ქალაქი მნიშვნელობის სინტაქსი: აქა... "ეკონის კავთა" საინტონი

სერობისა"/146/. "აქა ამბავი უბიძეს სამხედრო საქმის" საინასტ-
რუბისა"/172/. "აქა ამბავი ჩიქორჯული საქმეა"/224/. "აქა
ამბავი ახალი საქმის დაწვებისა"/90/ და მრავალი სხვა.

მ. ჯავახიშვილი მხატვრული სახის უკეთ წარმოსახვისა-
ვის იყენებს სიტყვა-მეტაფორას - გასაღებს მადლი ტუქსისსაღვის-
"ქაჩისაქმეა". ეს სიტყვა-სინაორი ანიჭებს ნაწარმოებელ კონა-
ტურას, სახეს კი კონკრეტულთან. ეს ლექსური სიტყვა მიხ-
ედნილად მორცხვითი "მინორიზისა" და "დასტავსიკურის" გა-
მოსაყდარ, რეალური სახის გასაძიებ უბიძე, სადაც გამოჩნდა
მხედრის ფრთხილი დაწვრილები წინსაშუის მიმართ, მკაცრი
სარკასით და რბილი მესაბრლოთ ჭიწი.

მხედრილი თავისი მუმი უმეგობის ენობრივი გამოსახვის
მხარე ძალად, რჩეული ხერხს, მეტაფორას მიწარმავს, რისაც
სახის განუხეობილობას, მნიშვნელობას გაძიებულებს. ახა-
ლი დასაჯობი მნიშვნელობა - სიტყვას ან სიტყვა უმეგობის
მადინ მუმიმეგობა, რისაც ჩვეულის სუბანტექსტური მუმიმეგობა დარღვე-
ული, მეტაფორების ერთი ნაწილიდან მეორეში გადასვლით, ან ამრის
ნსვინ მესაფრისი სიღრმის წვერება, რომელიც მხატვრული ტუქსის-
სავის დასახარადმეგობა.

მ. ჯავახიშვილი მეტაფორით მეტად მხატვრული სახეებს
უმინს და უნის უკუღებრისი სიტყვა მუმიმეგობის მოკლების გარდა
სადაც კონკრეტული ახალი სიტყვა მუმიმეგობა რისაც გვადაბობს,
რისაც "სისიცილიური ველი" უმეგობის, უმეგობა. "მხატვრული
მეგობრული უმეგობის უმეგობის" /319/. "უნი რეის". "მინორი
გონილი დაწვრილი"/243/. "მეგობის" მრავალი აღმარულია"/247/.
"სული უმეგობის", "აქაქი ამბავი სკას დაუმეგობა"/254/. "ველი უმ-
ეგობისა"/285/.

მხატვრული რისი, რისიც უმეგობის რის-ერთი მნიშვნელობა

հիշելն նորիցան շարժվածքն, ամենը կործան
շարժ ծորն քա ծորն ուղղվածքն" /124/ "Մարտն զարկվածքն զյարկ
շարժվածքն քա զարկվածքն՝ Վարկվածքն, մարտն հոյս զյարկն կայ-
մեղն խնդրած մարկվածքն մոլորվածքն

հոյս կայմեղն "անմասնվածքն", մարտն: "այս հիմն զար-
կվածքն: Այս հիմն մարկվածքն խնամածքն: Բնածածկն զարկ
յարկն քա ծորն զարկն, կարծի մոկն... Պարկն հարկն, զարկ
արկն քա զարկն զարկն քա զարկն, ինչ մոկն ուղղվածքն քա զարկն մար-
կն զարկվածքն... զարկն մոկվածքն քա զարկն կայմեղն... կայ-
մեղն զարկն մոկվածքն կայմեղն զարկն" /45/

Մարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն
ամ կարկն-կարկվածքն /մար. Թ. Կարկվածքն "զարկվածքն
յարկվածքն" զարկն զարկվածքն" քա զարկվածքն կարկն

յարկվածքն - կարկվածքն - կարկն, կարկն զարկն, զարկվածքն -
կարկն

"հիմն զարկվածքն զարկվածքն կարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն"
/483/ "կարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն" /63/ "կարկն զարկվածքն
զարկն զարկվածքն" /58/ "յարկվածքն կարկն զարկվածքն զարկվածքն
կարկվածքն զարկն, զարկն զարկն զարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն-
վածքն" /25/, "զարկն զարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն զարկվածքն"
"զարկն զարկվածքն զարկվածքն" /458/ "զարկն զարկվածքն զարկվածքն զարկ-
վածքն զարկվածքն զարկվածքն" /196, 246, 258, 261 քա կարկն /

մարկվածքն զարկն զարկվածքն զարկվածքն կարկվածքն, զարկն զարկն-
վածքն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն, զարկն զարկն զարկն-
վածքն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն, զարկն զարկն զարկն զարկն
զարկն, զարկն զարկն. ամ կարկվածքն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն
կարկն, զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն
զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն
զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն զարկն

ბისა და უმანკობის ნიშანი იცნ/146/.

მანუა ჭერი და მისი ნიჟანსუბი საიძუბი, უბეპურბის
და ნიჭრეთის ნიშნადას ცა... ცხენბუღი."... კვაჭი ყრუპ მისამ.
ჯუბდა კუპრისუჭი სიჭყუბი და არათი იყოდა იძუბადი გბბი
ბისი მსჯუბიბისა"/216/."ცა ცყვიბსჭერი ლუბბუბიბი ცაიჭუბა
და მუბს აუ ბუბუ ცასკ. მას და უბუბნიშ ნარბუბას აბირბუბა.
კვაჭის ცა უბუბა მითილბუბა, ჰაუბბი მუბარის სუბი პაჭრბიბა-
და"/225/. "წუბი ჟარბუბიბი მუკუბნილუბი საიჭუბი ჟუჭუბიბიბი
აბიბა და აბიბუბა"/228/. კვაჭი უბუბას ცაჭბის, უბბუ-
ბა... "იჩბა ბაბუბა ცხენბა ლბბი ცაბარბუბს. ცაბბა მუკუბბი
იჭა, კვაჭს ურბი სუბბი ჟრბუბა ნარბუბიბა ცაჭუბა"/229/. "კვა-
ჭი კვაჭბაჭრბაბუბი" ცხენბა ჟრბუბი, ჭრბიბიბისაბუბბი, ცაჭბუ-
ბუბიბიბი ბაბი სბბბილუბი პაბ,მბუბუბიბი. "ჯუბბარბი უბბუბი
რბბი სუბუბა"/340/, "მანუა ცხენბუბი არ მუბბიბუბიბი, პაჭუ-
ბუბუბი ბრბაბ"/100/.

რბბილუბი უბბიბი ბუბიბიბი, მბუბუბს აუბს საყრბაპბუბი
ბუბილუბი ბბაჭუბარბა ცაბბიბუბუბბუბი და მისი მუბიბუბუბა მბბბა-
ბუბი ბრბი პაბბარბაჭრბუბიბი იბბბა, რბბი მას ბუბბიბა უბუბარბ
აუბ ჟრბა უბაბბბუბი კაბბბუბის მუბბუბბუბისა და მუბრბუბბისა.
აბბბი პაბბაბუბუბბას ცაბუბი ბიბბბბუბბიბი ბუბბუბიბი, მუბრბაბი ცაბ-
ბსაბუბბუბიბი ბუბბა ცაბბიბუბიბი "ჯუბბარბი პაბბუბაბა .

ბიბბბბბბი "ჯუბბარბი პაბბუბაბა" მბაბარბი ბბბბი ბბბა
ბრბბა. ბს სბბბარბს ბუბბუბაბს სბბბბს სბბბუბუბიბი. ცარბ სბბბა-
რბბბბი კაბბბბბს პაბბბუბარბბუბაბ მას სბბბა ბიბუბბუბა, ჟრბს
უბბბბს ბუბბბას, უბბის ბისი, ბისბუბს იძუბადი საკბბუბის
ცარბუბუბაბი ბაბბა ბბბბუბა, რბბბუბიბი ბრბაბუბბი ბუბბუბა მუბ-
ბისა. მას სუბს ბბბა იჭბს ბუბბუბი. ბიბბბბბის პაბბბუბი
ცაბუბი ბუბბბბბის ბრბბბა ბბბბბის ბიბუბბუბუბი ბუბბბ-პაბბუბა.

ცა ზღადაბუდილი პირველად სოციალური პარტიისა. მას ეწოდებოდა „საქართველოს სოციალური პარტია“. მას ეწოდებოდა „საქართველოს სოციალური პარტია“. მას ეწოდებოდა „საქართველოს სოციალური პარტია“.

... ავტორი გვარწმუნებს, რომ საბჭოების ფორმით აღქმის ეფრო დიდ ინტერესებს. მიმართა, ის გამოიღობოდა დიდი რაოდენობით საბჭოების აპარატის მეშვეობით, ზღადი გრძელდის მისი რეალიზაცია, გონების საბჭოებისა.

... ავტორი გვარწმუნებს, რომ საბჭოების ფორმით აღქმის ეფრო დიდ ინტერესებს. მიმართა, ის გამოიღობოდა დიდი რაოდენობით საბჭოების აპარატის მეშვეობით, ზღადი გრძელდის მისი რეალიზაცია, გონების საბჭოებისა.

... ავტორი გვარწმუნებს, რომ საბჭოების ფორმით აღქმის ეფრო დიდ ინტერესებს. მიმართა, ის გამოიღობოდა დიდი რაოდენობით საბჭოების აპარატის მეშვეობით, ზღადი გრძელდის მისი რეალიზაცია, გონების საბჭოებისა.

... ავტორი გვარწმუნებს, რომ საბჭოების ფორმით აღქმის ეფრო დიდ ინტერესებს. მიმართა, ის გამოიღობოდა დიდი რაოდენობით საბჭოების აპარატის მეშვეობით, ზღადი გრძელდის მისი რეალიზაცია, გონების საბჭოებისა.



თანაც უხედიოდა ურთიერთობა ნაწარმოებში გამოყვანილი მოქმედი გმირების. ასეთი სახელები მხოლოდ ავტორი შეკრებდა გამოყვანის დროს, ეკონომიკური, პოლიტიკური შედეგების, რელიგიური ნიშნავების. ხშირად ავტორი ისტორიული სინამდვილეს არ უხედავს, მაგრამ ბოლოში იყენებს სახელებს დადასტურებული მნიშვნელობის, ლიტერატურული შედეგების სახელებს. აქ ავტორი აჩვენებს გვირგვინობას, ინფორმაციულობას, დამოუკიდებლობას ანუ იგი ნიშნავს სპეციფიკურად "არსებობის მარაბედი", "კვლევი კვალიანობა", "ქალის ტერიტორია".

ნაწარმოებში ავტორი გამოიჩინებს მათხილი და მძაბრი ნაწარმოებების პერსონაჟებს. ბოლოში მოქმედი გმირი ცდილობს მიჩვეულს ურთიერთობაში მხედველი სახელი და გვარი და დანიშნავს მხედველი, ექსპერტიზის, პოეტური, მათხიანობის სახელი, რთმედიც მინამარხი ან მიმართულებით ანტიპათიური გამოკვლევი ძალისა და სიღამისი მართლები. ისტორიული ღმერთი დაწერილი ნაწარმოებში სახელიდან ადამიანთა კონსტრუქციას, ხოლო მცირე ჯანის ნიშნავს სახელითა შენახვისას ანტიგორიული ეპიკური, მეტონიმი, ევფონია, ალიტერაცია, კაკოფონია. პარამეტრისა და სხვა ტერმინები ელემენტების გამოყენებით: კარმეტილი სარმეტილი, ამირან რიშანიძე, ჩოლო, ჩიჩი, ტვიჩი, და შიხაილი სხვა. გვარები, რთმედიც გამოქვეყნება ეტიმოლოგია ან ისტორია აქვთ: გრამატიკი, მარტინი, რამეტიანი, ვისტორიკი; პარამეტრილი საქმედი გამოქვეყნებული მოქმედი პირები: პარამეტრილი, პარამეტრიანი, იდეალიზმი, მანდილიანი, გინგი და სხვა. მხედველი ექსპერტიზის ან კონსტრუქციული ეფექტის შესაქმედი სარმეტილი ქალური ენიხ ხარხურის ნიშნავს. საქმედი და მეტამედიც იყენებს რთმედილი, მიშის, ნიშის და სხვა ეტიმოლოგია გამოქვეყნება გვარსახელებს, რთმედიც ხასიათი გეოგრაფიული ადგილის ეტიმოლოგია ხასიათს

მედიის: მართალია, მასწავლებელი, ელიზბარ შერეხიანი, მცხეთელი
არჩილ, ღუბუღი რიხა, კახკელი ვანო და მრავალი სხვ.

მწიგნობელიანობის უძველესი ინსტიტუტი აქვს ქართულში. ნაში-
ვლიანი სახეობის ცვერიძე ადამიანს ხალხი შეფარვნივდა ხორციე სა-
ხეობის მისი განუღმობის, ხასიათის, მისთვის არჩევს ისინი მისთვის-
და. ნაშიმედიანობის უძველესი ინსტიტუტი და მისთვის მისთვის, რომელიც
კახკელი ადამიანის უძველესი, უკეთესი, უსაქმურობის, ცი-
ურველიანის, ცხელსაქმის ძალის, ხორციანის, სიძნობის და სხვა:
მწიგნობელიანობის, ცვერიძე, მამაკელი, სამარა, აფხაზური,
მწიგნობელიანობის, კუჭა, მინიკა, მინიკა, მინიკა, ხორცი და სხვ.

მ. კახკელიანობის შეფარვნივდაში ნაშავი ჩანს, რომ ანაშავი-
ანაშავი სემიკელიანობის უსაქმურის და მისთვის უსაქმურის, რომელიც
სახეობის და ხასიათის შეფარვნივდაში აქმურის მისთვის მისთვის
უმისთვის მისთვის, იგი ხორციან ანაშავისა, იმისთვის განაშ-
რება და არჩვის მისთვის მისთვის.

მისთვის მისთვის. ვ. მამაკელიანობის ანაშავის: "უნის მისთვის
განაშავის მისთვის მისთვის მისთვის და უსაქმურის სიძნობისა
მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის" /3, 372/. მისთვის, რომ მისთვის-
მისთვის მისთვის "მისთვის", მისთვის მისთვის მისთვის
მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის, მისთვის
მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის მისთვის
მისთვის.

1. ბ. კვავიციანი, თ. VI, საბჭოთა საზოგადოებრივი მედიუმი,
1964, თბილისი.
2. ტურვანტ ა. ა. რა არის დრო, თბილ. ლტ., 1968, № II.
3. ვალდემარ ფონ ტუმბალტ. ენა და ფილოსოფია კულტურაში.
- მ., 1985.
4. ვილჰელმ ფონ ტუმბალტ ლტ. შერჩეული ნაშრომები ენათმეცნიერებაში.
სტ. 96, 1974. წ.
5. ენობრივი პროცესები თანამედროვე რუსული ხელოვნების
ლიტერატურაში. პროზა, მ., 1977.
6. სამელიძე ი. ი. რა ისტორია ფუნქციონალურ-სტილისტური
დიაფერენციალური გერმანული ლიტერატურული
ენაში, მ., 1972.
7. ბლოკი ი. გ. ისტორიული პროზა ი. ტყეშელაშვილი, იან, ლტ.,
ტ. 48, № 6, 1989, ს. 517.

ი. ჭავჭავაძე

ბ ენაში პროზა ი. ჭავჭავაძეში

რეზიუმე

ბ რაბოტე რასმარტრავანტურა ენობრივი პროცესები ნა მატერიალი ხელოვნების ნაშრომების რაბოტე კინო-ლიტერატურული ნაშრომების, სიმბოლური სიტყვების, სისტემა ხელოვნების ნაშრომების, ფუნქციონირების ანუ რაბოტე პრინციპული რეგულირების ხოლო სემანტიკური ცენტრების.

ბ რაბოტე რასმარტრავანტურა რასმარტრავანტურა ი. ჭავჭავაძეში
/ს. 11/.

ბ რაბოტე რასმარტრავანტურა რასმარტრავანტურა ი. ჭავჭავაძეში რასმარტრავანტურა



„Лингвистический спектр“, в котором мы попытались показать разные универсальные и национальные символы, семантические дифференциальные признаки, степень выражения признака, отметили, что автор часто противопоставляет образы, выдержанные в высоких стилистических тонах, образам неизменным.

Основными методами использованными в нашей работе является метод лингвистического описания.

Результаты исследования могут быть использованы в процессе преподавания художественного стиля, в процессе преподавания грузинского языка, при изучении вопросов лексики, а также синтаксиса.

N. Chikovani

TOWARDS THE LANGUAGE OF MIKHEIL JAVAKHISHVILI'S
PROSE

Summary

The paper deals with linguistic processes as exemplified by fiction; the role of literary-bookish symbolic words; the system of literary images; the function of fusion or ironical interpretation of their semantic centre.

M. Javakhishvili's literary works served as the object of the study. In the process of research a kind of "linguistic spectrum" was compiled, in which an attempt was made to identify universal and national symbols, differential semantic signs and the degree of expression of differential sign. It should be noted that the author often opposes images expressed in high stylistic tones to base images.

The study is based on the method of linguistic description.

The results of the study can be used in the process of teaching Georgian stylistics and in exploring the potentialities of Georgian vocabulary and syntax.



მდიდრის იტარე ჯანაბიშვილის სახელობის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის, შრომები

Труды Тбилисского государственного университета

изд. И.А. Джавахидшвили

302, 1996

სახელმწიფო

კონსტანტინე-ვანთაძის მემორიალური ჯილბაბი
ტოპიკ-ლექსიკონი / ნინოსტარო მენდელეევი-
ნი /

წიგნაკ-მედიური ენა მდიდრისა რჩე-კრთხა ჟიარმენი. სამ-
წიგნაკი, კრემდე სრუდაპ არ არის ტაძიკურილი ამ ენის ურდო-
ღობის სისტემა მემორი ჟიარმენი. იკივი ხეშენი: ჩაჩხურისა რა
ინტეგრირის მიმართაყ. ამ რჩევი ნახილკვარს ჯურ კრევი მუვი-
აქვე ტახაჯიშვილი.

ამჯიარად ჩვენი მუვიკრემენი მხილრე აწმყოს ჟურმეოზი-
შეობე. ტაკურიე ათენიშ ავე მყოფაის ჟიარსა. ტან ნაწარმიკრ
ჟურმეოზიშენის მესახებდაყ, ჟუმიკ ნარმიკრის ჟიარმეური შრომ-
ეიკი აქ იკივიკა, რა აწმყოს ჟურმეოზიშენი.

აწმყოს ჟურმეოზიშენი ეშენიან მუვიკრ მწარმრ რა ჟარ-
მიმევიკრევი შიკრისისტემა. ს. ურევი ჟიარმენი ინარმიკრვა აწ-
მყოს მესამამის ჟიარმეობე მუვიკრევი მშენის რარმეო. ეს უკანას-
კვილი იმევიკრევი სახანარო მწარევიკრევი შიხევიკრევი. ამევიკრევი, აქ
საქმიე ტევიკრევი აწმევიკრევი მშენაჟი ურდოღობასჯარ: თქვიკრევი მშენა
მუვიკრევი მშენა + სახანარო ტრამეოკრევი მირმევიკრევი.

ევიკრევი ნარმიკრევიკრევი აწმყოს ჟურმეოზიშენის ურდო-
ღობის პარამეტიკრევი რაიკრევიკრევი მშენის მესამევიკრევი:

- ჟურმეოზიშენი I: ხეშენიკრევი "კრმევიკრევის ჟურმეო"
- ხეშენიკრევი "ევიკრევი ჟურმეო"

Հովհաննիս "Բայց աչքից"
Յուսեփան "Նիդոս աչքից"...

աչքիցորհուրդ II: Եղեղեփան "Յոռաշուրճա աչքից"
Եղեղեփան "Եղեղեփա աչքից"
Հովհաննիս "Նիդոս աչքից"
Յուսեփան "Նիդոս աչքից"...

աչքիցորհուրդ III: Եղեղեփան "Յոռաշուրճա աչքից"
Եղեղեփան "Եղեղեփա աչքից"
Յուսեփան "Նիդոս աչքից"...

Մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից աչքիցորհուրդիս
հոգևորական խորհուրդից կազմված խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով

Վերջում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով
մեկնում աչքիցորհուրդիս հոգևորական խորհուրդից քննարկելով

աչքիցորհուրդ I: Եղեղեփան "Յոռաշուրճա աչքից"
Եղեղեփան "Եղեղեփա աչքից"
Հովհաննիս "Նիդոս աչքից"
Յուսեփան "Նիդոս աչքից"...

աչքիցորհուրդ II: Եղեղեփան "Յոռաշուրճա աչքից"
Եղեղեփան "Եղեղեփա աչքից"
Հովհաննիս "Նիդոս աչքից"
Յուսեփան "Նիդոս աչքից"...

աչքիցորհուրդ III: Եղեղեփան "Յոռաշուրճա աչքից"



աղբիւրը ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր

Այսպէս ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր

Այսպէս ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր
հարմար է ընդհանուր առմամբ հարմար է և արժանաւոր

Երկրորդ. հարմար է և արժանաւոր "Բնականաբար հարմար"

հարմար է և արժանաւոր "Գաղափարային հարմար"...

Երկրորդ. հարմար է և արժանաւոր "Բնականաբար հարմար"...

հարմար է և արժանաւոր "Գաղափարային հարմար"...

Երկրորդ. հարմար է և արժանաւոր "Բնականաբար հարմար"...

հարմար է և արժանաւոր "Գաղափարային հարմար"...

К. Т. Чреславский

К ВОПРОСУ О ЗАГЛЯЗНЫХ ФОРМАХ ГЛАГОЛОВ

БАЦБИЙСКОГО (ЦОВА-ЛУШИНСКОГО) ЯЗЫКА

Резюме

В системе спряжения глаголов бацбийского языка выделяются особые формы глагола, т. н. заглазные формы глагола. Данные формы образуются от основ настоящего и будуща-



ного времени при помощи вспомогательного глагола da "есть".
Например: xatdano "оказывается прочтет"; ti lano "ока-
зывается порежет"; tetdano "оказывается режет"; xetdano
"оказывается читает" и др.

Подобным же образом образуются и заглазные формы от кау-
зативных и страдательных форм глаголов.

K. Chrolashvili

CONCERNING THE "IN ABSENTIA" VERB FORMS IN THE
BATSBIAN (TSOVA-TUSH) LANGUAGE

Summary

Special forms of the verb, the so-called "in absentia" forms, are
identifiable in the conjugation system of the Batsbian language. These forms
are derived from the stems of the present and past tenses by means of the
auxiliary verb da "is," e.g. xattdano "he (she) will prove to read; xatda
he (she) appears to be reading," etc.

"In absentia" forms are also derived in the same way from causative
and passive forms of verbs.



თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
 ფილოლოგიის ფაკულტეტი

Труды Тбилисского государственного университета
 им. И.А.Джавახишвили
 302, 1996

Выпуск Ю.В., Чахнашвили Ц.Г.

О НАЗВАНИЯХ ШЕРСТИ В БАСКСКОМ И КАРТВЕЛЬСКИХ
 ЯЗЫКАХ

1. Настоящая работа представляет собой совместное продолжение тех исследований по названиям шерсти, которые были напечатаны раньше отдельно каждым из авторов. Ц.Г. Чахнашвили по данному вопросу написана и представлена в "Вестник" АН ГССР статья под названием "Об одном картвело-баскском сравнении Я. Лрауна", в которой делается в частности тот вывод, что на картвело-баскском уровне в основе типа баск. *zam(ar)* карт. *zam (a)* (здесь и ниже как для баскского, так и картвельского материала употребляем транскрипцию) заключено значение "волосы на голове человека" и значение "шерсть шерстных животных (овцы, козы)" в вероятной оппозиции к какой-то другой основе (представлена современными груз. *balani* "шерсть нешерстных животных", баск. *bal* "шерсть", "волос человека и животного", "шерсть как шерстных, как и нешерстных животных - не состриженная").

В.Д. Заццем тот же вопрос затрагивается в обширной работе "Об исходном состоянии и первоначальной культуре картвело-басков", представленной рядом статей в "Известия АН ГССР". Здесь, в частности, делается попытка установить следующие: 1) баск. *z* / карт. *i* как в указанных, так и в

других основах - коррелятах происходит из *^hak, ср. баск. ...

... (другой омытия)/карт. ... : баск. ... "мышь" -

... , ... , ... , ... , ... , ...

... /.../, ... (из картвельского шара) ... "мышь";

2) древнейше-картвело-басковское обозначение шерсти и волос

человека на голове *^hain(a), *^hain(a) < *^hain(a) ... возводит в

этом очередь к картвело-баскской основе *^hain "голова"

(в /I/, с. 175: *^hain), чем устанавливается последо-

вательность деривации: "голова" "волосы на голове человека"

> "шерсть (овцы, козы)"; 3) наличие общих картвело-баск-

ских основ со значением "шерсть (овцы, козы)" и "коза" (см.

ниже) говорит об овцеводческом характере картвело-басков, о

связи их общности в ее началах и в ее последующих судьбах

с овцеводством, с производным хозяйством; наличие же об-

щего обозначения шерсти (овцы, козы), образованного от такой

основы как *^hain "голова, волосы", притом обозначение

явно древнейше-о- для шерсти у картвело-басков, свидетельст-

вует о древности и исконности самих начал овцеводства и

шерстного хозяйства у картвело-басков; 4) пракартвельские

основы со значением "шкура, кожа" (груз. ...) и

"шерсть" (груз. ...) восходит к картвело-басковскому обоз-

начению козы, козла (*^haga > aga > *^haga etc. ...), ср. мате-

риал в /I/, с. 77, 129, 183 (поскольку это обозначение должно

было применяться и к овцам), но появились данные основы

только в картвельском ареале: баскский здесь пошел от них

путем (см. ниже).

2. Связь значений "голова" и "волосы на голове" на

основе деривации >) прослеживается кое-где и в отдельно взятом картвельском мире /1/, в баскском же она вскрывается в связи с основой *ra. "волосы, шерсть": ср. в /2/, с.1808 под *ra в третьем значении (vedija, guedeja de lana) баск. sara "шерсть" и баск. she-sara, где she - тоже "волосы, шерсть", ср. далее для этой же основы в /2/, с.1360 под pelo (de macho pelo) sara-tsu "густо-волосый" с суффиксом избыточности tsu, sara-zto в том же значении; эти слова даются и в /3/, с.399, но последнее здесь дается в значении "беспорядочный человек с растрепанными волосами". Дело в том, что эта основа sara, во-первых, может быть фонетически возведена к праформе *s'awa (через *saba), которая, хотя и с другим свистящим анлаутом, уже отмечена нами выше в разделе /1/ в значении "голова, волосы, шерсть", а во-вторых, совпадает с основой sara, saba в значениях типа "верх, небо, крыша", которая не может быть увязана с основой "шерсть, волосы" иначе, как через промежуточное *sara "голова", и это придает последнему допущению его до-/показательность необходимости.

Для sara "верх, крыша, небо", ср. г /2/, с.406-407 по. cielo: zeru-sapai "небо, небосвод", где zeru "небо" латинского происхождения, aho-sabai, sapa-o, aho-sabai "небо", где aho- "рот", ohe-sabai, oge-sabai, sapai "полог над кроватью", где ohe "кровать", sabai (рядом с zeru "небо", gain "верх" и др.) "чистое небо, чистый или розный поток".

В значениях "потолок" и "чердак", как и в составе того же композита "небо", слово sabai, sapai находим и -



/3/, с.396,399, а также в /4/, с.195,206. где на первом месте дается, однако, значение "чердачная часть в сарае, на сеницах" - как наиболее широко известное, в частности, и по территории.

В соответствии с вышесказанными предыдущими работами, и в частности, с нашим обзорным баск. словарем "Состриженная шерсть шерстных животных, гнива" и т.д. исход (a) (o) в составе *zabai* интерпретируем здесь, как означавший суффикс мн. числа или собирательности, ранее выделенный и установленный в этом качестве на другом баскском материале А.Товаром /5/, а до него Н.Я.Марром в указываемых ниже работах.

3. Так как ранее *zabai/zarai* "верх, небо, потолок" и т.д. давалось и анализировалось Ю.В.Зыцарем только с значением "чердак" и в составе композита "небо", пользуемся случаем, чтобы сделать здесь необходимые уточнения. Все эти уточнения связаны с изданием /6/, с.54,65-66,132,151, где в комментарии Ю.В.Зыцаря (с.151) отмечалось: "Интересно то вытекающее предположение, что баск. *zar/bai* или *zar/bar* первоначально значило именно "небо", а *aho* "рот" в указанном композите *aho-zarai* "небо" поставилось как уточнитель или дифференциатор омонимов "небо" вообще и "небо рта" при вторичности также и значения "чердак".

Приводимый нами теперь в настоящей работе материал показывает, однако, и только второстепенность: с губун производность значения "чердак" при наличии рядом целой группы значений, но и прямое присутствие среди последних значений и "небо", а также явную сводимость всей этой группы к исход-

тому значению "верх, небо" с выходом далее, на уровне уже архетипа *¹stow также к значению "голова".

Опуская, как у всегда, целый ряд промежуточных звеньев и ничего не доказывая по существу, Н.Я.Мартр, следовательно, и в этом случае оказался все же прав, поскольку он, в конечном счете, связывает весь данный комплекс с груз. tav "голова", хотя по ряду причин (прежде всего фонетическим*) мы по-прежнему затруднились бы относить к этой группе карт. сав "Л300" или арм. saw "голубой, голубое небо" и совершенно, конечно, отказались бы выводить груз. tav "голова" из сав "небо" (если эти основы связаны, то только через исходную форму *¹stow, а не *¹sav).

4. На с.133 в /6/ находим следующее очень важное для нас здесь в сравнение: возводя баск. buru "голова" по его форме к ¹buru (ср. ¹burute "валик, диванная подушка"), Н.Я.Мартр полагает, что это *¹buru значило не только "голова", но и "волос": ср., — пишет он, — баск. buru с баск. burusi "обдранный, голый", букв. "без волос". И действительно, это последнее слово вполне можно рассматривать как композит bur-uts-¹, где для второй части ср. баск. uts "голый, пустой" (первоначально лексическое значение слова было бы, следовательно, "лысы"). Вновь здесь мы имеем, таким образом, связь значений "голова" и "волосы на голове человека".

Наконец, в /2/ под cabelo находим баск. лаб. adats-izpi, букв. "волосная нить", ср. для структуры в /2/ под pelo (nota de pelo) баск. ше-izpi "волосная нить" с тем же вторым компонентом и с ше "волос", откуда получаем adats "волосы"; ср. далее в



/2/до. cabello (cabellera) Вновь adats "шевелюра",
 синоним ша-di от she "волос" с собирательным di
 (для собирательного суффикса ts в составе ada-ts ср. здесь
 же, например, moto-ts "шевелюра., волосы", mena-ts, id, etc.
 откуда получаем ada "волос", далее в /2/ под pelo (hebra de
 pelo) баск. ule-adar "волосная нить", что представляет
 собою явный уточнительный композит, где adar в значении
 именно "волос" в отличие от других уточняется с помощью ule
 "волос"; отсюда получаем * adar "волосы" уже с собиратель-
 ным суффиксом (a)r , который в данном случае чередуется,
 как мы видели, с собирательным же суффиксом ts , ср. еще
 adar "волосы, шевелюра" в /3/ и т.д. .

Полученное из всего этого баск. ada "волос" может
 быть сопоставлено с баск. adar "рог" < * ada "рог" , и хотя се-
 мантически соотношения этих слов нам лично пока что не вполне
 ясны, но возможно, что и здесь каким-то образом все опос-
 редовано значением "д. лова". Во всяком случае, сравнение
 это известно: ср. у Уленбека adats "волосы на голове"
 из * adar-ts от adar "рог, ветвь" с суффиксальным ts /7/
 ср. /8/ и мн. др. Следует, однако, учесть, что необходимости
 допускать здесь вслед за Уленбеком падение /r/ нет, а само
 adar "рог, ветвь" содержит верный суффикс (a)r .

5. В указанной выше работе Ц.Г. Чахвалыли уже поставлен
 вопрос о звуковой вариативности баскского слова samar
 "состриженная шерсть", сул. "грива", причем указан такой ва-
 риант этого слова - гит. sume , который своим корневым /u/
 напоминает санский вокализм /o/ при груз. /a/. Данная фор-
 ма sume имеется в /2/ под alion - vellorino (а здесь

под *vedija, gu, teja de lana*), но здесь же имеются и другие, не указанные в той же работе Чахнашвили, формы данной основы. Приведем их: *she - sama* (без /r/), глг. *sina* и *sinak.*, глг. *šima* явно < *sama, šima*, глг., верх.-наб. *šimar* и *šame* (под *vello* "шерстка"). среди многих других производных от *she* "волос" здесь же имеем *šimaje* рядом с *šabizar*, где *she* "волос", а *bizar* "борода".

Все это, и особенно западные варианты, несущие в себе в *vedija* и производных от него звуков следы бывшей явно старой диалектной вариетности данной основы, определенно указывают на то, что некогда она была более укорененно и неизмеримо шире распространенной в баскских диалектах, чем в настоящее время. Ср. в этом плане также и резкое отличие *samar* как термина "остриженная шерсть" и т.д. от всех других соответствующих - таких как *artie hau* "мытая шерсть" или *artie kin*, букв. "грязная", т.е. "немытая шерсть овцы - чурры" (в /9/ под *churro* это - "шерсть длиннее и грубее мериновской"). Как видим, это словосочетание, где первый компонент - тот же - композит.

Не менее важно то обстоятельство, что, как мы думаем, в данной основе имеет прямое отношение и баск *samar* с другим свистящим, и свое значение которого по /4/, II, с. 204 - "маленькая чашка, кусочек; кашелька" затем "соринка в глазу", "мелочь, малость", "что-либо". Ключ к происхождению этого баскского слова может дать нам испанское слово *meta* "скаток шерсти, шерстяной шарик, охлок, комочек" пос-



кольку и это испанское слово также переносно означает "малая частица", "соринка в глазу" (*mota* с *ojo*) и т.д., а все это восходит именно к значению "скаток шерсти, шерстяной шарик". Естественно, все эти значения баск. *samar* прочтены к чему и не сводимы, кроме "скаток шерсти" < * "шерсть" каковое значение в самом испанском слове *mota* уже не прослеживается. И все это тем более вероятно, что само исп. *mota* со всеми его многочисленными испанскими коррелятами имеет, как принято считать, дороманское происхождение /10/. И, следовательно, само это *mota*, происходя от дороманских одеждоводов, могло значить первоначально "скаток шерсти". "шерсть", ср. и в самом баскском в /2/ под *cabellera* соотносимый с дороманским *mota* коррелят *mota-tis* "волосы", упомянутый уже выше.

Начем объяснять, что вместе с тем сам скаток шерсти в качестве эталона малой величины (или малых величин всякого рода) может быть принят только занимавшая свое юдством народом или народами и уже в этом смысле в виде как баск. *samar*, так и дороманского *mota* перед нами нечто весьма показательное: в росинке (точнее - в шерстинке) здесь все проявление катальско-басков.

Реконструкция круемое таким образом **samer* "шерсть", в свою очередь, подтверждает допущенное выше в связи с *sabr* "чердак" чередование *s/s* в основах **taw/staw*. Что до былого прошлого у постулируемого баск. *samer* "шерсть", то о нем говорят еще следующие факты: хотя это слово известно себе в нескольких глгоктах двух Наварр, но

оно обозначает не только всякую срезанную шерсть и шерсть многогорных овец, но и тонкое несрезанное руно, а, с другой стороны, в сулетинском ареале всякую гриву, густую кофру волоса, что уже наводит на мысль о волосах на голове человека. В связи со значением "грива" можно вспомнить также о баск. ¹ama "шея" (<"загривок"?), но здесь имеем вновь так и в ⁴ama (откуда "скаток шерсти" и т.д.), как видно, другой свистящий.

5. Итак, судя по приведенным фактам, картвело-баски в период своего единства отличали шерсть шерстных животных (овцы и козы) от шерсти всех других животных, видя ее сходство с волосами на голове человека и называя ее по этим волосам. Тенденция к такому отличию у человека вообще существовала, очевидно, всегда, но реализоваться она могла или должна была только у человека, хорошо знающего шерстный шик и скорее всего уже ведущего шерстное хозяйство (ср. еще ²ask, ³ap "ткань, платок" и груз. ³ap "нить" без промежуточных звеньев в языке к Средиземноморью). У картвело-басков в пору их единства такая тенденция реализовалась, и это говорит об их связи с началом овцеводства и вообще производящего хозяйства где-то на востоке Средиземноморья. С волосами человека и шерстью овцы, козы связывалась, прежде всего, основа ²am (баск. / ¹am (карт.), первоначально значившая "голова", пережиточно сохраняющая и в баскском языке в значениях, связанных в основном с шерстью овцы, козы, в картвельских же языках — по преимуществу в исходном значении "волосы человека". Возможно, что на том же наиболее глубинном уровне с исходными значениями "волосы чело-

века" и "шерсть определенных животных" ссызывается уже к основа, представленная ныне в груз. *be-sw* "шерсть некоторых животных (вербледа, овцы), мех" /12/ не говоря о знаменых "роскица, волсок" -- Идр), так как через груз. *sw-e-i* "хончик", "борода" и баск. *bi-zar* "борода" эта основа тоже может восходить к какому-либо обозначению головы.

В оплох или по всему этому, по-видимому, очень рано ее возыкла основа со значением типа современного груз. *balani* "шерсть некоторых животных (например, коровы)", где исходно по предположению Ц.Г. Чахнашвили должен быть глагольным суффиксом мн. числа или соократельным, а *ba* -- префиксом, как в *ba-iko-n-i* "ягненок", что приводит нас в отношении *balani* к основе *la* неизвестного происхождения. С баскской стороны коррелятов к грузинскому *balani* и его простоту пока что обнаружить не удается. Баск. *bito* "волос" /3/, *bito*, *bito* /2/ *bi* является скорее всего поздним заимствованием (лат. *pili* "волос"), пришедшим на почву омов. язи: "волос" и "шерсть" (см. следующие предположение), ср. однако, *biddots* "ягненок". Что до баск. *be, she, ule, irre* (< *be* - 3.4.) "волос", то это слово означает одною эмению "шерсть" (овцы, козы), притом не только в каком-либо отдельном регионе, например в Суле. (ср. /4/ под *be*), но и в самых различных других: ср. *u* /2/ под *lana*: *she* (общ. "шерсть"), *hiz*, *nav. ehe*, *lab. heki*, а также *zues* *la* также многочисленные производные,

как *i e xai* "мелкая ше ст", *she uts* "числая

Независимо от и-е (например, лат. *lana* "шерсть" (в основном овечья), но также "растительный и птиц "пух") *la* "шерсть (коровы)", возможно, связано с *ornem la* "травя" (груз. *be-x-i* и т.п.), ср. рус. мех и мох.



"шерсть", ГИГ. *arkun-ile, bilota-ile* , СУЛ. **akur-t-ile*
"шерсть ягненка" и др.

Заимствованием из индоевропейского типа *wete (лат. *lanas, lanis* "снятая шерсть, руно"/13/), пусть даже старым, каким его обычно или часто считают, баск. *she* "волос, шерсть" может правда, и не быть, но начинается это слово несомненно не с этимона "шерсть нешерстных животных", а с этимона либо "волос", либо "шерсть" (овцы, козы), шерстных животных" (если не с того и другого одновременно).

7. Иногда в русском языке слово коза возникло на основе козья (шкура), а мех=бурдюк (откуда мешок) - на основе мех=шкура (ср. г овчина от овца). Подобно этому же в прекартвельском после распада глия картвело-баскской общности образуется на основе **šwa* "коза" специальное обозначение шерсти (> груз. *šwa*) рядом с обозначением шкуры, кожи (> груз. *šaw*), причем речь идет как о снятой, так и о живой шерсти - на теле овцы, козы. Это новое обозначение шерсти в прекартвельском как бы отсекает от основы **šaw* (> *šam*) половину его семантического поля, оставляя за ним только другую половину - "волосы на голове", и в результате этого в картвельских языках завершается с образованием уже тернарной (если не считать *bešw* и др.) семантической оппозиции: "волосы на голове человека / шерсть шерстных животных, снятая и живая / шерсть нешерстных животных, волосы на теле человека".

Возникновение специального обозначения шерсти шерстных животных с этимона "коза" является, очевидно, дальнейшим шагом в развитии все той же хозяйственной терминологии



древних картвелов и свидетельством их дальнейшей жизни и овцеводческого народа. Вместе с тем здесь могло сыграть свою роль начальное движение и к современной широко обобщенной, в рамках черной оппозиции, в которой волосы человека или животного, как часть тела, противопоставляются шерсти любого животного, снятой или нет, как чему-то живому и т.п.

Что же, спрашивается, происходит тем временем в баскском? Здесь прежде всего идет совершенно иной процесс — процесс экспансии со стороны *she* "волосо" и "шерсть" (шерстных животных, снятая и живая) (как бы им сложился этот омонимический узел), который распространяется за счет аналогичного узла *samar* *she* наступает, *samar* *she* отодвигается и уходит в область релктов как территориально, так и семантически.

Наряду с этим в баскском все же образуется и нечто такое, что, подобно п. акартвельскому специальному обозначению шерсти животных, как бы старается отобразить, отсечь от экспансирующего *she* шерстную половину его семантического поля: это композиты *artile*, *ardne*, *ardne*, *ardne* (от *ardi* "овца" ит *she*, *she* "волос, шерсть"), которые этимологически являются как бы уточнителями и дифференциаторами к *she*, уст. *artile* и его отглагольными: "овца *she*", в отличие от "ше человека".

Двигатели, породившие эти композиты, очевидно, те же.

И семантически эти композиты, видимо, аналогичны исходному
этимону "шерсть", обозначая как снятую, так и живую шерсть.
В словаре /4/ относительно этих композитов, однако, очеь
настойчиво отмечается, что они обозначают шерсть на расчес,
снятую шерсть.

საქართველო
საბჭოთაო

Л и т е р а т у р а

1. Климов Г.А. Этимологический словарь картвельских языков, М., 1964, с.175.
2. P.Migica Berrondo. Diccionario castellano-vasco, Bilbao, 1965.
3. X.Kintana et al. Hiztegia - 1980, Bilbao, 1980, с. 399.
4. R.M. de Azkue. Diccionario vascó-español-francés, 2-ed (I, II, Bilbao, 1969), II, p.195, 206.
5. A.Tov r. Esp. amarraco, vasc. amar, amai y el toponimo Amaya. Etimologica. W.Von Wartburg zum 70 Geburtstag, Tübingen, 1958, p.821-834.
6. Марр Н.Я. Баскско-кавказские лексические параллели. Тбилиси, 1986.
7. C.C.Uhlenbeck. Die mitbanlautenden Körperteil nahmen des Basidischen. Hamburg, 1927, s.352. со ссылкой на Zrph 27, s.625.
8. J.Urreiztieta-Rivera. Basque and Caucasian a survey of the methods used in establishing ancient genetic affilliations. Ann Arbor, London, 1958.
9. J.Casares. Diccionario Ideologico de la lengua española, Barcelona, 1951.
10. J.Corominas. Breve diccionario critico etimológico de la lengua castellana, M.: 1967, p.405.
11. Русско-грузинский словарь. Тбилиси, 1983. Ред К.В. Донтадзе и др.
12. Грузиноко-французский словарь (сост. И. Гварджаладзе, Э. Лебанидзе). Тбилиси, 1971.
13. Здесь и в ряде латинский материал дается по Латинско-русскому словарю И.Х. Дворецкого и Д.Н. Королькова. М., 1949-, с.915.



ნ. ვ. ზიტსერ, თ. გ. ჩახნაშვილი

ცხორველთა ზღვარის ანტიკვადელი სახარაზი ტარქაზა

და კახთაშვილთა ენათაში

რ ვ ბ ი ვ ბ ვ

სტატიაში აღნიშნულია მოსაზრება, რომ ტარქაზი და ქარ-
ველთა უნდა იყოს ერთი ენის სხვადასხვა ფორმები. აქვე
აღნიშნულია, რომ ტარქაზი სხვა ცხორველთა ენებთან
საბუნებისობაში მისდევს: "ცხორველთა (ცხორის, ხეის) ზნა",
"ზნა ანტიკვადელთა" ამ უნდა იყოს ანტიკვადელი ენის
სხვა ფორმა "law" ზნა ("ზნის" მნიშვნელობით).

Y.V.Zytser, Th.G.Chakhnashvili

ABOUT THE NAMES OF WOOL IN THE BASQUE AND
KARTVELIAN LANGUAGES

Summary

An attempt is made to prove that the Kartvelo-Basque in the pe-
riod of their prehistoric unity distinguished two kinds of wool:
fleec (wool of sheep) and the cor' of other animals, calling the former
"h ir" - "hair on man's head".



თბილისის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის
 უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა

Труды Тбилисского государственного университета
 им. И.А.Джавахишвили
 302.1996

М.В.Зацарь, Р.Д.Зыцарь

СУЩЕСТВУЮТ ЛИ РАЗЛИЧНЫЕ СИСТЕМЫ СЧЕТА
 (ДЕСЯТЕРИЧНАЯ, ДВАДЦАТЕРИЧНАЯ И Т.Д.)?

I. Принято считать, что кроме наиболее распространенной десятиричной существуют и другие системы счета, например -- двадцатеричная. Известно, однако, что при двадцатеричности ни один (в мн.е) числовой ряд до 20 не содержит такие же особые непроизводные числительные для 11, 14, 18 и др., как например, ряд до 10 в русском языке: обычно при двадцатеричности после 10 идут числительные, производные от 10 (следовательно, счет до 20 здесь десятиричный), и лишь начиная с 40 имеет место нечто, действительно похожее на двадцатеричный счет, то-есть удвоение (а затем и утроение и т.д.) двадцатки (с произ. одними от этого удвоения). Можно ли, спрашивается в связи с этим, -- говорить вообще о вычужденных системах счета? Существуют ли они? Некоторые авторы полагают, что таких систем счета нет, как нет и пятеричных или шестеричных, двенадцатеричных или шестидесятеричных, а есть только одна (действительная) система -- десятиричная или десятичная.

Правда, даже и в эту систему у того или иного народа обычно вторгаются либо гетеро-, либо асистемные, либо просто неясные элементы (ср. "сорок" в русском языке вместо "четыре-

04135320
208209033

десять"), но, (в силу особенно той же выраженной десятирич-
ности чисел и тысячительных второго десятка) своя последователь-
ность здесь все же, как правило, преобладает, и это-то и
дает нам, думается, право говорить о системе (десятиричной).

На первый взгляд такой подход предстает как нечто не
просто округое, но конца последовательное, но и даже един-
ственно возможное, причем он предстает как таковое не толь-
ко в общей позиции системности языка, но одновременно (в
какой-то мере) и его асистемности, илине описываемой в на-
шей стране уже в специальных монографиях, что, кстати, из-
бавляет нас здесь от необходимости углубляться в общие рас-
суждения.

Дело, однако, в том, что ни при каких обстоятельствах
мы, собственно, и не вправе ожидать от чисел второго деся-
тка последовательного проведения принципа вытеснимости
(то-есть при той же двадцатеричности непронизводного и неза-
висимого от 10 их образования), ибо, учась считать прежде
всего на пальцах рук, человек просто не мог перейти к любой
вытеснимости, минуя 10, и, следовательно, рубеж 10 на
пути к 20 вряд ли можно рассматривать даже как отступление
от двадцатеричной системы с общей позиции языка как системы
и асистемы одновременно (пусть даже речь идет о языке лишь
чисел - Zahlsprache.).

И вот итти здесь не отступление, а обязательная до 20
десятиричная система, которая итше либо остается той же,
либо сменяется двадцатеричностью, ибо только после 20 и
возможна такая смена. Но именно потому, что с 20 такой
смены не может быть, мы, очевидно, и квалификацию дантой



калькуляции как ту или иную систему (десяти- или двадцати-
ричностным и подобно давать тоже лишь на основе числа сви-
да 20, без слов; вычислительный счет может рассматриваться,
как особая система, выстроенная на семизначную до 20 де-
сятичную основу, ибо в оппозиции к такому счету стоит
выстроенный на ту же основу десятичный счет, и в обоих
случаях речь идет о чем-то гораздо большем, нежели такие
элементы асистемности, как "сорок".

Этот вывод, как нам кажется, следовало бы принять во
внимание и при решении соответствующего вопроса двенадцати-
ричной системе, надстраиваемой обычно над шестиричной
(точнее, над началами шестеричной).

Подчеркнем, что если бы даже для заключения о систем-
ности вычислительного счета у нас были гораздо менее веские
основания, то и тогда, возможно, мы не могли бы настаивать
на таком словоупотреблении, при котором сам термин "систе-
ма" сохранялся бы только за десятичным счетом, ибо вряд
ли найдутся желающие постоянно писать вместе "двадцатерич-
ный счет" или "двадцатеричная", например, так: "десятирич-
ный счет (система) с элементами двадцатеричности". А силь-
но смешанные системы всякого рода, где лишь незначительно
преобладает или лишь оказывается, так сказать, наверху
какое-либо числовое (разрядно-)число? Например, число 60?
Показательно, наконец, употребление термина "система сче-
та" даже в контексте сомнения в существовании других
систем, кроме десятичной.

2. Как показывают многие факты из собранного нами
материала /I/, еще до вербального счета до 10 у перво-
бытного человека уже существовал так называемый "немой



счет" до 20, часто с использованием пальцев не только рук, но и ног. Здесь-то, в этом "немом счете", очевидно, и заключены все корни появляющихся существующих двадцатеричных систем или калькуляций (т.е. конкретного vigesimalного счета той или иной популяции), и дело, следовательно, вовсе не в том, что у соответствующих народов название для пальца руки и ноги является одинаковым - в отличие от других народов, имевших разные названия для пальца руки и ноги и поэтому, являясь, создававших десятичные системы (калькуляции). Конечно, в какой-то мере одинаковое название для пальца руки и ноги могло способствовать укреплению vigesimalной системы / 2, с. 282 / или, точнее, не мешать ей, но только, думаю, в незначительной мере, и вполне можно себе представить, что, наоборот, счет до 20 с употреблением для каждого пальца, например, указательного местоимения или слова "этот" у каких-то популяций порождал общее название для пальца руки и ноги (основанное на данном указательном слове).

Как бы ни объяснить ту универсалию, что различные названия для пальца руки и ноги существуют только у популяций с десятичным счетом / 3, с. 34-35 /, в баскском языке имеется некоторое различие между соответствующими терминами, несмотря на всю vigesimalность счета: в зависимости от диалекта баск. behatz значит и "палец вообще", и "палец ноги" (/4/ под behatz) ; / 5, с. 5 /, ср. hatz (id.) "палец вообще", ср. erhi (диалектный коррелят) "палец вообще". Правда, из этих соотношений, по нашему мнению, следует, что be-ha : и hatz первоначально имели одинаковое значение "палец вообще", как и erhi. Позднее, затем элемент be-, который считаем окаменевшим префиксом в

составе *be-hatz*, был, полагаем, переосмыслен под влиянием *be-bon* "нога" (совр. "ჩვე"), а это породило вариант *be-hatz* нового термина *be-hatz* до получения из *be-hatz* значения "палец ноги", ср. здесь и возможную связь баск. *be-hatz*, в значении, близком уже к "рука", с глаголами типа "хватать" /6, с. 871-874/. И все же, в любом случае мы имеем здесь пример наличия термина "палец ноги" рядом с "палец вообще" в *be-hatz* вигезимальной системе. А проблема исторических соотношений этой последней системы с децимальной? Ведь, не говоря уже о случаях сосуществования этих систем у одной и той же популяции, ср. например, сван. *yer-wesd* "20" букв. "два десятка" (то же по Лафону в грузинском: *osi* "20" из *or-asi* "два десятка"), что напоминает и о случаях обозначения самой десятки как "двух пятенок".

Все это вряд ли можно объяснить *be-hatz*-то другим путем, кроме развития двадцатеричного счета на основе десятиеричного (ср. здесь в первом разделе об универсальной производности числительных второй десятки от первой в любой вигезимальной калкуляции), и повторяем, что об этом же ясно говорит наличие "немого счета" до 20 при вербальном до 10 у многих первобытных популяций.

Литература

- 1 Д. Джинджихадзе, В. А. Зыцарь, В. В. Зыцарь. Пути возникновения и развития счета. Тбилиси, 1963.
- 2 В. З. Ланфилов. Гносеологические аспекты лем языкознания. М., 1984, с. 270-283.



3. Д.И.Эдельман. К генезису выгезимальных систем числительных. ВЯ, 1975, №, с.34-35.

4. X.Kortx et al, "Luzteq. 80 (vasco-español y español-vasco)", Bilbo, 1980.

5. P.Antona, "Euskera, hiru Liguna", Bilbo, 1982, p.5.

6. Н.В.Сидерь, Д.М.Генцеладзе. "К происхождению некоторых баскских и картвельских числительных". - Symbolae L.Mitxe-Iona, Victoria, 1983.

ბ. ბიბლია, ვრ. ბიბლია

არსებობს თუ არა ბაბილს სხვადასხვა სისტემა

(ათობითი, მათობითი და ა.შ.)?

ბ ბ ბ ბ ბ ბ

სადაცაა პასხვლია ვიხედავ: არსებობს თუ არა სავსეად ვიგ-
ბიბლია ბიბლია სისტემა? ავსოვრები ასკვნიან, რამ ბიბლია ვიგბი-
ბიბლია სისტემა ვსაა ბანიბიბლიბიბი რიბიბი ბიბლიბიბი, რიბი-
ბიბ 20 რიბიბიბიბი ვიბიბიბი ბიბიბი ბიბლია სისტემა.

Yu.V. Zytzar, V. Yu. Zytzar

ON THE EXISTENCE OF VARIOUS COUNTING SYSTEMS

Summary

An attempt is made to demonstrate the reality of the existence of
the vigesimal counting system alongside the decimal one.

თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო

უნივერსიტეტის შრომები

Труды Тбилисского государственного университета

им. И. А. Джавахишвили

302, 1996

თ. ბერგენიძე

ბაი / a / -ს ბრავატიკალი

სებასტოსაშვილის ბასკურ ენაში

საფრანგულს ბასკულს რიკლუტაღი - რამურფურსა და

სურდურში და ბემო მავარულის ჩრდილო და სამხრეთ ნაწილებში

გონივრ. ა. სებასტოსაშვილის და პირველების სახელდასმულ ბრუნვ-

ბისას გვხვდება ბაი / a / -ს / beita,

beitha, baitha / * ნაწარმოები რეკატორი ფორ-

ბები, აცკარ ფორმისა ნაწარმოებლად ბაი / a /, სებასტ-

საპ gan მარეპურისა ესპანეთს ბასკურ რიკლუტაღში,

ფურცე ნაფსაბინი ბრუნვის ფორმის იცვლება: gizon -

en - baitan / ადრეობითი / "კაცად", gizon-en-

baitara / მიწარმოებინი / "კაცისაკენ", gizon-en-

baitarek / რამურფურში "კაცისაკენ" / შერ. მესაბამისი gan-

-იანი ფორმები: gizon-en-gai gizon-en-gana, gizon-en-gandik**

Bai / a / -სა და gan -ის გამოყენების ამტ-

ვარი სიმკვრივა, ამასთანავე ნახი რიკლუტურში ვაფრეკტორის არე-

ალი-სა და შერის ერეკტორ ფურცელურ-სებასტოსურ მარეპურის

X. ასკურს მარეპურში რიკლუტურში ასკურს ბაი / a / -ს
სებასტოსობით: baita, paita, beita, peita. /1.125/.

XX. gan მარეპურის გამოყენების შესახებ ესპანეთს ბასკურ
რიკლუტაღში იხ. /2/.



გვაჯარაუბებინო" ს. იქმნება მთაბუჭებლებმა, რომ ჩრდილო-აღმოსავ-
ლური bait / a / სრული ექვსკვადრენთა სამხრეთ-დასავლური
san -ასა".

ეკვდრე bait / a / -ს მკვლევარმა ვრცელ ნაწილ-
ობნაშაფთ, XX, კაბეოტნი /4/ ნაწილიბრძვ-ასაუფ /5/ დამიუკ-
ებრძვი მნიშვნელობის მქონე /"სახელი"/ ძირითად დასკურ ექვსკ-
დაპ მინიჩნეეს, ხოლო მქონეში - /მუხარებთ /6,69-77/, ომაუკ-
ვარისა, /7,27/- მას სუმიფურ-ქამიფური ენიბრძვი სამკარის მესა-
მამის ერთვულთა მნიშარებდაში განიხილავენ.

ამა ჟუ იმ ენიბრძვიების ტაბოარებამდე საჭიროა უპირვე-
ლესად ჯერ მივცვიდეთ ენაში დაქვირებეს ტარკვადლო ექვსკ-
მამიკვლი იმ ექვსკვური სტაფუსა, და მხრლოპ ამის მემდეგ ვუთ-
ხმ იგი სხვა ენიბრძვი არებაში, ჟუ, რასაუკარვულია, ამკვარი
ჩაბრის საჭიროებამ კვლავ იქმნება.

Bait / a / დასკურ ენაში ოთხორც სახე-
ებს, ისე გმინა მიჩნეობების საკვათაპ ურთაუქთაქა ეკვმინება.
იგი ტაბოარებამ ისედა რედაქტური მნიშვნელობის მქონე სიფეებ-
ში, რთქრიტაპ zerbait რადაც / zer "რა"/.

norbait "ვიტაც" / nor "ვინი"/, nonbait
"საქრაც" / non "საქ"/, nojabait "რთქრმი"
nola "რთქრმი" / ტაველი მესაბეებდაპ მინიჩნეეს

bait / a / -ს ტაბოარებამ აგრეთვე ნაცვადასახელი
zembait "კოტაბეანი", "რასაბეანი" / zem ლ zein
"რასაბეანი" XXX.

X კრძამ, ადნიშნულ ეკვმინება ეს სიმეტრიული მუნება ქუთნა
მხებეებელთაში ა.ტავადასაყ, რიგესაყ დასკური თანბეებულების კრძამ-
ფიკსიონისამ მათ ვრცელ კვლავში ადრითიანებდა.იბ. /3, .94/.

XX მთხაშარებს მხებეებულებილ მესახებ ი. /5/.

XXX ასევე არ ნასაბრდახელის დანაშაურობის სხვატარ იმეფრამ ე-
ტაფრის ტავაბრძობს: ze . ojabait იბ. /1,114/.

Մյանասկընդս յրո-յրո ըսպարոկ ստգոյնս յմաթըմըն: gur- e- an
 "Քյընեան"/"Քյըն. սաեըմի"/, aita-ren- ean - "Մամասեան"
 /"Մամոնս սաեըմի"/ Mitxeleneke mul' a "Մոխըլընդոնս
 ճոցո"/"ճոցո մոխըլընդոնս սաեըմի"/.

Վերմեմիզ զորմըմն խոնստգոյնս մընդըմնս Քյընեպընս
 bait / a / -տ ճանարմոցոմ զորմըմն ոնց , ինժ մընամոնս.
 մոնասանտ ար Մոնցըպոնս, Մոն.: gur baitan "Քյընեան"
 /"Քյընս սաեըմի"/, aita-ren baitan -"Մամասեան"
 /"Մամոնս սաեըմի"/, remearen baitan "Մոնցըմեան"
 /"Մոնցոնս սաեըմի"/, etsayen baitan "Մոցըմեան"
 /"Մոցըմոնս սաեըմի"/ քա ս.մ.

Կընդա Քամոնեղըմը մըմեռըպաժի, baita . ինժորոյ
 Քանս, ճանըմընոն զորմընոնս յնքա սերկըմըքս քա "յոնսաջ /րո-
 սամը/ սեղոն, ճարթոթ"մոցաթմաժի յնքա մոնաեղմըքս.

Եմ մըմեռըպաժի յո, շո ճարթոնարմըմըն: bait / a /-ն
 ինժորոյ թամոնարմըմըն ըլլանգորո յրաջընոն ճանսեռմոնն խորո-
 սն, յս մանցի զոր մըմընըքա սընս մոն ոքըմ մոնգորոնարմըն ինժ-
 մընընոնս սերկըմընս, ինքճան ճանարմըն մոնսաեղոն արց յոնեղմընդան
 յրաջընա ճարթոնարմընս յս յսն. խըմըն bait / a / -ն սը-
 մոնգորոն ճարթոնարմընոն ճարթոնարմընս մոնո ընդըմըն ճարթոնարմընս
 մըմընըքա սընս - ոցո եմ մեւորոք ըմթընըքս քա ստընգորմոնս
 թաթանգորմըն.

Ինժորոյ մոնաեղմըն, ճանարմըն (ընդարմըն մոնմընընոն
 մընըն սաթընաթա մըմմոնս ճարթոնարմըն ինժո յնքա յոնամաժա ճարթո
 զորմընս. սմ մոնարմընն յոնքա զոր յոնսաթընոնս յոն
 bait / a / -ն ճարթոնարմընս սմճարթ. թոնոնս սոթընըմն մոնընքա
 ընդարմըն ընդարմընս ս. ընդարմըն, սանարմըն/ ինժոնց-
 յըմնս nor ք նագո "ոն, յոնց արոն /ոնցաթմա/ ", յոնսն

ვარაუდს, რომ იგი უნდა მიჰყვინძვროდეს მესოტყუარობას
 nor baik dago "უღრავ არის". ამ ნინუ-ბაღუ-
 რაში bail ურთიან რიშარხეობაში უნდა ყოფილიყ. რიგრიგ
 წყუარსახეობა / nor "უღრავ", ისე ანუარ ფრე მახან
 / dago "არის", "მეყოფება". ნიღუ-ბაღუ-
 nor Lok dago - მ რჩე ფრმა მიღუ-
 norbaik dago "უღრავ არის" და nor baik dago
 "ის, უღრავ უხეობის". ამტვარაბეუ მუ-ღუ-ბაღუ-
 zerbait / * zer baik / a / > zerbait / a / და ამ
 რიგის სხვა რღუ-ბეუნი ფრმეობი, მიღუ-ბეუნი, რომ ამტვარ
 მესაბეუ ვარაუდს ხელს არ მუ-ბეუ-ბაღუ-
 ბასკური ურისაბეუნი რაბა-
 ხასაბეუ-ბეუნი ფრმეობი-მრჩეობი-
 ამ მიშარხეობა ტე-ბეუნი baik / a / -ს ღუ-
 სუ-ბეუ-ბეუნი მიშარხეობა სრუ-ბეუნი სის-
 ბეუ-ბეუნი.

ლიტერატურა

1. Azkue R.M. Diccionario vasco-español-francés. L. I, Bilbao, 1969.
2. ლ. ბე-ბეუნი, ვ.წ. პირველი მრჩეობის მესაბეუნი ბასკურ
 ურში უარ-ბეუნი მუ-ბეუნი-ბეუნი. "სა-
 უარ-ბეუნი სსრ
 მუ-ბეუნი-ბეუნი მა-
 სეუნი", 1982, №3.
3. Javel, H., Gramme re basque, Bayonne, 1927.
4. Gampion, A., Gramatica de los cuatro dialectos literarios de
 la lengua euskara. Tolosa, 1884

04135320
303-0140333

- 5. Azkue R.M., Morfologia vasca, Bilbao, 1929.
- 6. Schuchardt, H., Zur angeblichen Verwandtschaft des Baskischen mit Afrikanischen Sprachen - Trahistorische Zeitschrift, XXIII (1932).
- 7. Ormachevarria F.J., Declinacion vasca. "Euskera", VII, Bilbao, 1962.

О.Г. Зевгенидзе

К ГРАММАТИЧЕСКОМУ СТАТУСУ ЭЛЕМЕНТА *baitha* (а)
 В БАСКСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

Основной целью настоящей статьи является уточнение этимологического и грамматического статуса элемента *baitha* (а) в баскском языке. Приведены некоторые замечания теоретического характера в пользу морфологического значения данного элемента.

O.G. Zeugenidze

ABOUT THE STATUS OF THE ELEMENT *BAITHA*
 (WORD AND POSTVERB) IN BASQUE

Summary

The enigmatic Basque "*baitha*" is studied from the functional point of view with the aim of specifying its etymological and grammatical status.



ქართული ენის სახ. ინსტიტუტის სახელმძღვანელო

საბავშვო განყოფილების მხრებიდან

Труды Тбилисского государственного университета

им. И. А. Дзаважидзе

302, 1986

Р. Б. Чахурца

О ВОСПОМОГАТЕЛЬНЫХ ГЛАГОЛАХ "ИТЬ" - "ИМЕТЬ"

В БАСКСКОМ ЯЗЫКЕ

1. В баскском языке всякий глагол можно спрягать по так называемому аналитическому спряжению, по которому практически всегда и спрягаются любые баскские глаголы, тогда как по так называемому синтетическому спряжению спрягаются всего несколько глаголов, причем это их спряжение существует наряду с их же собственным аналитическим спряжением, дублируя его. Иначе говоря, аналитическое спряжение занимает центральное место в баскском спряжении. Отдельные (организованное количество) синтетические глаголы лишены группы времен и наклонений и образуют их с помощью "вспомогателей", обладающих полным рядом времен и наклонений.

В своем очерке, в самом аналитическом спряжении такую же решающую роль играет (синтетическое разумеется) спряжение вспомогательного глагола "ИТЬ" - "ИМЕТЬ", и это понятно, так как никакое аналитическое спряжение невозможно без вспомогательного глагола. Р. Лафон пишет, что в целом спряжение всех не-вспомогательных глаголов в баскском языке "висит" на спряжении "вспомогателя" и можно сказать еще - просто сводится к этому вспомогательному глаголу, к его парадигме (4, 204).

Но данный глагол в своей переходной части "иметь", если "пройти" по всем временам и наклонениям, насчитывает, как известно, несколько тысяч форм (будучи, строго говоря, единственными полем в своем синтетическом спряжении, т.е. имея подобно полное такое спряжение). Поэтому вновь прав Р. Лафон, когда он одновременно подчеркивает, что все спряжение баскского глагола как бы "нависано" на одном длинном "шесте" (на *ezan* баскского глагола "быть" - "иметь" (4.208).

Из этого следует, что для овладения баскской глагольной системой нужно прежде всего разобраться в синтетике данного глагола, на что и были направлены все последние годы усилия сектора глагола Академии Баскского Языка. Выявляя принципы или принципы строения всей парадигмы того же глагола, упорядочивая данную парадигму, унифицируя ее для т. наз. эускара багуа (*ezkara baha*) единого баскского языка, Академия в то же время стремилась к тому, чтобы найти максимально простые способы представления той же парадигмы, иначе говоря - методические ключи к ней или схемы и т.п.

Если однако в выявлении принципов строения и во всей этой унификационной работе наблюдаются большие и несомненные конкретные результаты, то в отношении указанных способов представления или обозрения той же парадигмы дело, на наш взгляд, обстоит не так успешно (что, впрочем, мешает до конца изобраться и в самом строении парадигмы). И это можно сказать даже о лучших предлагаемых схемах, по которым оказывается сложным (иногда и невозможным) не только образовать ту или иную форму, но и идентифицировать ее, встретив в тексте (3, 93-94). Нередко эти "ключи" страдают крайней неясностью (2, 1-2).



Известный советский лингвист Л.И.Журков в своей статье "Проблема языка басков" отмечал: "... При изложении системы спряжения в баскском языке максимальное внимание надо уделять именно тому, какие элементы и в каком порядке входят в состав формы" (1,160).

2. Вспомогательные глаголы "быть"-"иметь" в баскском языке дополняют друг друга в аналитическом спряжении совершенно так же, как, например, вспомогательные глаголы être и avoir или sein, haben дополняют друг друга во французском и немецком аналитическом спряжении: один "вспомогатель" строит здесь парадигмы любого непереходного глагола, а другой - переходного.

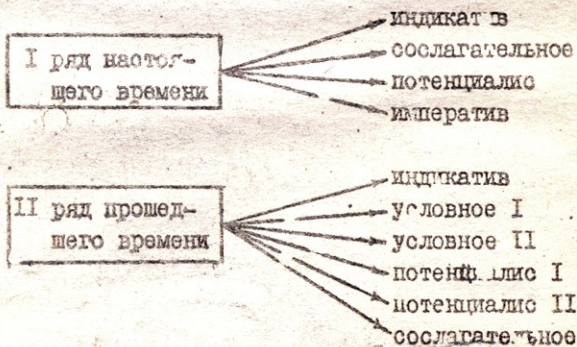
Во-вторых, (и это уже характерно для самого баскского языка) вспомогатели "иметь" и "быть" связаны в самом потоке или в развертывании своих парадигм: в частности, в зависимости от наклонения они как бы обмениваются своими основами или окончаниями, передают их друг другу.

В-третьих, следует иметь в виду, что в гитускоанском диалекте совпадает сама та форма, в которой эти два глагола "иметь" и "быть" представлены в слове и которая переводится через русский инфинитив, грузинский масдар: izan в гитускоанском означает, иначе говоря, и "быть" и "иметь"; более того, izan здесь же обозначает и общее причастие как слово использующаяся в аналитическом спряжении; (been, had, etc., су, gewesen (так что izan по-гитускоански входит и в формы типа izan da has been" и в форму типа izan da has had"), в остальных диалектах это, правда, не так, и в эускара (язык глагола "иметь" спра-



ведливо принята иная словарная и партиципальная форма *ukan* "иметь", также *hri*, *eu*, *gehabi*" (далеко не во всех диалектах эта форма *ukan* употребляется, однако, как основа служебного глагола, она нередко обозначает "глагол", а не "иметь").

Ниже мы даем принципиальную схему времен и наклонений баскского глагола, иллюстрируя принцип работы баскских вспомогательных глаголов. Мы при составлении приводимой ниже схемы руководствовались таблицей спряжения вспомогательных глаголов, принятой Академией Баскского Языка (АБЯ). Однако мы построили ее по иному принципу, а именно так, чтобы было видно, что образование форм в ряде настоящего времени отлжно от образования форм в ряде прошедшего времени (формобразование зависит в целом от временного деления)



Ниже мы даем спряжение гипереходного глагола *etorri* "приносить" и переходного "приносить".

I ряд настоящего времени

- etortzen naiz
- ekartzen dut
- etorri nadin
- ekarri dezadan
- ekar dezaket
- etorri naiteke
- etorri naiz
- ekar dezak/ezan

- "прихожу" (букв. "в прихо^же^нн^я я ^сть")
- "я его приношу" ("в прино^{ше}н^ня его име^ю")
- "чтобы я пришел"
- "чтобы я его принес."
- "могу его принести"
- "могу прийти"
- "приходи"
- "принести его ты (мужч.) ты (жен.)"

II ряд прошедшего времени

- etortzen nintzen
- ekarri nuen
- etorri banintz
- ekar banitu
- etorri nintzateke
- ekar nuke
- etorri ninteke
- ekar nezake
- etorri nintekeen
- ekar nezakkeen
- etorri nendin
- ekar nezan

- "я приходил" ("в приход^же^нн^я я ^был")
- "я его принес" ("в прино^{ше}н^ня его имел")
- "если бы я пришел"
- "если бы я его принес"
- "...то я был пришел"
- "...то я был его принес"
- "я мог прийти"
- "я мог его принести"
- "я мог бы прийти"
- "я мог бы его принести"
- "чтобы я пришел"
- "чтобы я принес"

Таким образом, из примеров ясно видно, что для образования форм и склонений главную роль играют вспомога-тельные глаголы, которые наречественно ведут за причастной формой, которая несет основную лексическую нагрузку того или иного глагола, являясь как бы постоянными его спутниками. Вспомогательные лица у нас указывают на маркер лица будущего



Литература

1. Мирков Л.И. Проблема языка басков, Изв.АН отл. Лмт. и Языка; т. IV, вып. 3-4, 1945, с. 160.
2. Arrarie Inoki; Adizkitegia auzo-laguntze batean, Bilbao, 1973 p.1-2.
3. Altunator Patuk, Euskera, ire laguna, Bilbao, 1973, p.93-94
4. R-Lafon, Comportement syntaxique, structure et diathese du verbe basque, Bulletin de la Société Linguistique de Paris, 1-34, fasc. 1 p.208, 211.

ჩვენ, ვაჩვენებთ

"ბუნა" - "ქონა" მდებარე მდებარის მდებარე

მასპრობი

მ ვ ბ ი მ ი

მდებარე მდებარეობა იქ რა ადგილი უკავია მასპრობი უბნების
აღსრულები "ქონა"- "ქონა" მდებარე მდებარე.

სტატუსი მდებარეობა მდებარეობა ადგილი, რამდენიც ადგილი
უბნების მდებარე მდებარე.

R.O.Chanturia

AUXILIARY VERBS "TO BE" AND "TO HAVE" IN BASQUE

Summary

The article reveals the place of the auxiliary verbs "to be" and "to have" in the conjugation system of the Basque.

The series are also given base on these verbs.



ბიბლიოთეკის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის საბავშვო

უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა

Труды Тбилисского государственного университета

им. Ш.А. Давалашвили

302, 1996

საბავშვო

საბავშვო, "ბრუნების საკლასტრუბადა მსახიობისა და მღვ-
დელის" /თბ., 1987/

ამიერიდან იმეორდება მიწოდება "ბრუნების საკლასტრუბადა
მსახიობისა და მღვდელის" მიხედვით ბიბლიოთეკის საბავშვო უნი-
ვერსიტეტის გამოცემებში იმავე წელიწადს 1987 წელს, უკვეა ბრუნ-
ების იმ საკლასტრუბადა გამოცემას, რაც შეტანილია აქვე გადმო-
ცემულ ნაშრომში. ეს გადმოცემის ნაშრომს, რომ ასევე საკლ-
ასტრუბადი მიწოდების არც ეს ისე უკვე აქვე /საბავშვო უნი-
ვერსიტეტი, ბრუნებადა გამოცემული ნაშრომისა, საბავშვო
თბილისის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის მიხედვით.../, ამიერიდან იმე-
ორდება მასთან დაკავშირებული ნაშრომის ანუ სხვა ნაშრომის მიხედვით
მიწოდების ბრუნების მიხედვით მსახიობისა და მღვდელის
მიხედვით უკვე. ვინაიდან, რომ საბავშვო ბრუნების საკლასტრუბადი
მიწოდების მიხედვით სხვადასხვა მიხედვით. ნაშრომის,
ნაშრომის, არც. მიხედვით, ვ. მიხედვით, ა. მიხედვით და სხვა-
დასხვა მიხედვით მიხედვით გამოცემულია და ასევე ბრუნების
საკლასტრუბადი მიწოდების. მიხედვით მიწოდების მიხედვით, რომ ეს
გამომცემი რამდენიმე მიხედვით და მიხედვით მიწოდების
მიხედვით მიხედვით მიხედვით მიხედვით მიხედვით, მიხედვით
მიხედვით, რომ მიწოდების არ ასევე მიხედვით მიხედვით
მიხედვით, მიხედვით მიხედვით მიხედვით მიხედვით, მიხედვით



անսնդու սը ճգրահայտմիջոցսոս ճամարտըմիտ / 3-9 ← 32 -
"յսլս" / . սմայց րիտցսոսն ըսնիլրի ճստստ ճամրը, ուրոյ
ճարհոս ք. սթարիլը յոլոյնն ընճըցըմիտայ .

Յամրոնն Սսցրհարըտ ճախ ք ընսնց, հոնըոյ կսմ ճս
հարհսն ըլոյսն, ըս ճսոս "յրճարնիտ ըհրճս մըցրըմ
/ Սոմրիոնըոս սմարոն" / / Ը. 24-64 / . Յամրոնն կ ըսն. ըն
մոլըմըոս կրչոն ըս ը ճըլոն Սթրստ, ճը հոլորոս սմ Յիթրոս
ըմըմոնն կ ճարնըոս յիտն մհոնց, հարճըս / 2, - ք, - ք,
- ք / ս մըցրըմ / - ք, - ք, - ք / Սնսսսսսսս մըցըցըմոնն
ըսնըցըմսն ըս հոլորոն ըսմարճըս յնքս ոլոն յարճըլ ոս մըց-
րչոն նոնըմ մոհոն, ըլմըոս ճսնիոլըոս յրճարնիտ ըհրճսն
նստրոն, Սսսսս հարոնըլըոս Սսնըցրոն կքս ոնն սնննս
ճը հստսն ճսյլըն յարճըսն ըս մըցրըմ յրճարնիտն մսսնիտ
ըմըոս հսմըլոնց ստըլն, յրոնք, հստս ս. սն մըցրըմ ք ըս
ը. հո ըոլոսսննիլըմսնըմսն սս յ-մը ըսնոլ յիլ Սսնըցըմսն,
ճոլոն ք - ըոլոսննիլըմսնըմսն, հս սրոն սմոսսսսս ս. Սստըլը
մոնսսսսս ընճար յարճըլըոս ըննն ընըմը ըս Սնց .

Մըցրըմոնն սմրոն, ք-քս Սստըլն, հոնըոյ ըսնըրըմ
յարճըլ-մըցրըմոնն I ըս II մոհոնն Սսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս
նոսսսս ճըմըմսն / հըմ-քս, հընմ-քս . . . / ըսմըոննարոնն յնն-
տրոն ճս ըննն մըմըլըոս, յրճարնիտն Սստըլննսսսսս / սք. ս /
յարճըլըոս ճըմը-յնսնի սրնըմըոն ըլոյրոն ընսնիլըոն մսսսսսս
ըոյմըմոնն մըցըլըոս / հըմ-քս ← յնմ-սք-ս / Ը. 46 / .

Մըցր. - ք/մը. սս-քս "հսք" / Սստըլննսսսս սրոնն մո-
լըլըոն ք ըս ք, ոնն հոլորոն յարճըլըոս սք-ոնսնն ս ըս ք, քս
ք-ն ըսնըմոնն Սսնըլոն: ըոլոսսն, մոլըմսնըմոնն Սսնըլն ճըմոնն
ճսսսսսսսսս մս. յն. սս
ընն ըոլոն ըսնըլն / սմ ըննննննննննն ք-ն / սսսսսսսսսսսսս
ըսսս
ըսս



მ ი ნ ი ა ა რ ს ი

ქარბვალური ენები

კიბორჩა ა., ივანე ქავთარაძის ცხოვრება და მიღვაწეობა . . . 5

პანელია ვ., ახალი ფურცელი ავტორიული სკოლის მხარეში-
 ნელიძის მიღვაწეობიდან 15

ლიმთაძე ა., "სამცხის" ავტორიული სახელის 42

უფროსი დ. თ., სახელის ფუძეა კომპლექსური ქარბვალური . . . 81

ჩიქვაძე ნ., მიხეილ ჯავახიშვილის მხატვრული პირობის შე-
 სახებ 95

ჭავჭავაძე ვ., ანტიკ-მიწათმოქმედების ტერმინოლოგიის შესახებ
 მოკლე-ფურცელი ენაში /ბინაშარის შენაშენები/. 111

ბასკური ენა

ბილაჩი ი., ჩახნაშვილი ც., ცხოველთა ბუნების აღწერილობა-
 რი სახელები ბასკურსა და ქარბვალური ენებში . . . 129

ბილაჩი ი., ბილაჩი ვ., ანსუბოზის აუ არა ღელის
 სხვადასხვა სისიტა /აღმართი, სკოლი და ა.შ./ 136

ბილაჩი ი., ბილაჩი ვ., ბაიხა -ს გრამატიკული სტრუ-
 კტურის შესახებ ანტიკური ენაში 137

ჭავჭავაძე ვ., "გოლა-ქონა" სპეციალური გონების შესახებ ბას-
 კურში 148

რუკუნობა

პანელია ვ., რუკუნობა-ა.ლიმთაძე "ბუნების საფუძვლები"-
 ში მხატვრული სახელის მიტოვების 159



СОДЕРЖАНИЕ

Картвельские языки

Кизирия А. Жизнь и деятельность Ивана Кавтарадзе . . .	5
Данелия К.Д. Новая страница в переводческой деятельности Петрициоской литературной школы	40
Ломтадзе А. К этимологии "Самухе"	77
Утургандзе Ф.Г. К стяжению именных основ в грузинском языке . . .	81
Игитовани Н. О языке прозы М. Джавадшвили	109
Чрелашвили К.Т. К вопросу о заглазных формах глаголов бацбийского (цова-тушинского) языка	114

Баскский язык

Зицарь Ю.В., Чахнашвили Ц.Г. О названиях герота в баскском и картвельских языках	116
Зицарь Ю.В., Зицарь В.Ю. Существует ли различие от темы счета (десятиричная, двадцатеричная и т.д.)? . . .	131
Бедгенидзе О.Г. К грамматическому статусу элемента <i>van(a)</i> в баскском языке	142
Чантурия Р.О. О вспомогательных глаголах "быть"-"иметь" в баскском языке	143

Рецензия

Данелия К.Д. Рецензия - "А. Ломтадзе, К истории особенностей склонения в мегрельском"	41
---	----



CONTENTS
KARTVELIAN LANGUAGES

Wazira A. The Life and Activities of Vane Kavtaradze 5

Danelia K.D. A New Page in the Translation Activities of the Petri-
son's Literary School 41

Lomtadze A. On the Etymology of the Word "Samcxo" 79

Urgaidze T. Towards the Contraction of the Nominal Stems in Georgian 94

Chikovani N. Towards the Language of Mikheil Javakhishvili's Prose 110

Chelashvili K.F. Concerning the "absentia" verb forms in the
Batsbian (Tsova-Tsua) language 115

BASQUE

Zytsar' Yu. VI, Chakhrashvili Ts. G. About the names of wool in
the Basque and Kartvelian languages 130

Zytsar' Yu. VI, Zytsar' V. Yu. On the existence of counting systems . . 136

Zedgenidze O.G. About the status of the element *baitha* (word and
postverb) in Basque 142

Chanturia R.O. Auxiliary verbs "to be" and "to have" in Basque 148

Review

Danelia K.D. - Lomtadze A.E. On the History of Declension Peculiarities
in the Megrelian Dialect 149



ცამბეშვილიძის რეპროდუქციები: მ. ჯანაშიას
 რ. ბიჭიანიძის
 რეპროდუქციები: მ. ჯანაშიაძის,
 მ. ჯანაშვილის

საბჭოთა ქალაქი 60X84. პირბეჭედი ნაჭერი
 ზომები 17. საბჭო.-საქართველო, თბილისი 10, 77.
 ფურცლები 200 მკვლელობა № 109
 ფასი საბჭოთა რუბლები

ბიბლიოთეკის რეპროდუქციების ცამბეშვილიძის,
 ბიბლიოთეკის, 380028, ი. ჯანაშვილის ქალაქი, 14.
 Издательство Тбилисского университета,
 380028, Тбилиси, пр. И. Чавчавадзе, 14.
 ბიბლიოთეკის რეპროდუქციების სარბი,
 ბიბლიოთეკის, 380028, ი. ჯანაშვილის ქალაქი, 14.
 Типография ТТУ, г. Тбилиси 380028
 пр. И. Чавчавадзе, I.

hp 3/1